

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

YÖNELİŞLER DERGİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

A STUDY ON YÖNELİŞLER MAGAZINE

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

FATİH MEMİŞ

TEZ DANIŞMANI

YRD. DOÇ. DR. EMİNE BİLGEHAN TÜRK

GİRESUN – 2017

YEMİN METNİ

Yüksek tezi olarak sunduğum “Yönelişler Dergisi Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

20/10/2017

Fatih Memiş

ÖNSÖZ

Dergiler, kültür hayatımızda özel bir yere sahiptir. Edebiyatın sürükleyicisi konumundaki dergiler, yeni edebi akımların ve yönelişlerin doğmasında ana merkezler olarak kabul edilebilir. Dergilerin düşünce dünyamızı zenginleştirmek ve kültür ortamını canlı kılmak gibi önemli işlevleri bulunmaktadır. Bu işlevlerin önemi doğrultusunda baktığımızda dergiciliğin insani duyarlılığımız adına bir ihtiyaç ve gerekli bir eylem olduğu vurgusu da rahatlıkla yapılabilecektir.

Bir dergiyi tanımak için genel bir bakış yerine ayrıntıya inmek, görüneni aşip arka planına geçmek gerekmektedir. Bununla birlikte, derginin yayınlandığı dönemin toplumsal olayları, sosyolojik kimliği ve kültürel iklimi gibi unsurlar da bir dergiye bakışın gündemine dâhil olmaktadır.

Yönelişler, Nisan 1981 tarihinden itibaren belli aralıklarla yayını sürdürür ve 1990 Aralık tarihinde toplam 53 sayı çıkararak yayınına son verir. Yayın politikası doğrultusunda dergi, yolculuğuna belli amaçları gerçekleştirmek gayesi ile başlar. *Yönelişler*, genel amacını erdemli insan duyarlılığı üzerinden kadim olanın, aslı olanın ve âyan olanın peşinde olmak şeklinde açıklar. Yazınsal nitelikteki amaçlar ise ilk sayıda tasarılar olarak ifade edilir. İncelemenin “yayın politikası” kısmında ele alınan bu amaçların büyük bir kısmı *Yönelişler* bünyesinde gerçekleştirilirken, bir kısmı ise farklı sebepler ya da derginin kapanışı nedeniyle gerçekleştirilemez. Misyon sahibi bir dergi olarak *Yönelişler*, birçok genç şaire ev sahipliği yaparak onların eserlerine sayfalarını ilgi ile açar. Bu yöndeki ilgi ve derginin çalışma ortamı dergiden birçok önemli ismin yetişmesine imkân sağlarken, *Yönelişler*'i de bir şiir okulu görünümüne kavuşturur. Şiire bakışı, yer verdiği şiirler, hikâye, deneme, eleştiri ve söyleşi gibi türleri barındırması ile dergi, Türk edebiyatına katkılar sağlar. Dönemindeki yazınsal etkinliği ve edebi anlamdaki görünümü ile birçok çevrenin ilgiyle takip ettiği *Yönelişler*, döneminin öne çıkan ve dikkat çekici mecralarından biri haline gelir.

Çalışmada, giriş bölümü hariç tutulmak üzere üç bölüm bulunmaktadır. Giriş bölümünde genel itibariyle dergilerin toplumsal hayattaki yeri belirlenmeye çalışılır.

Dergilerin yerine getirdikleri işlevler, toplumsal, siyasal, kültürel ve tarihsel unsurlar etrafında sorgulanır. Tanzimat döneminden başlayarak 1980'lere kadar olan süreçte öne çıkan edebiyat ve dergicilik anlayışları da dergilerin işlevleri etrafında ele alınır. 1980'lerde ise 12 Eylül'ün toplumda meydana getirdiği değişimlerden başlamak üzere, kültürel ve edebi ortamındaki değişimler ile edebi türler etrafında özellikle şiirde meydana gelen değişimlerin izlerini sürmek amaçlanır. Bu dönemin iklimini yansıtan belli başlı dergilere dair ilk izlenimler verilmeye çalışılır.

Amaçları, gerçekleştirdikleri ve kendine özgü yayın anlayışıyla döneminin önde gelen dergilerinden biri kabul edilen *Yönelişler*'in kuruluşundan kapanışına kadar olan süreçteki genel özellikleri, çalışmanın birinci bölümü altında değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda derginin yayın süreci, yayın politikası, şekil ve görsel özellikleri, yazar kadrosu ve edebi faaliyetleri ayrıntıları ile verilmeye çalışılmıştır. Dergiden yola çıkarak da bu konularda belli tespitlerde bulunulmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümünde *Yönelişler*'in şiir anlayışı ele alınmıştır. Derginin şiir anlayışı üzerine eğilmeden önce 1980 sonrası Türk şiirinin oluşumu ve özellikleri gözden geçirilmiştir. Kuşağın genel özelliklerini vermek adına, dönem üzerine öne sürülen görüşler etrafında kuşağın şiir anlayışını tespit etmek ve böylece bir yargıda bulunmak amaçlanmıştır. Ardından *Yönelişler*'in öne çıkan şahsiyeti Ebubekir Eroğlu'nun dergiye olan tesiri göz önünde bulundurularak şairin şiir anlayışı üzerinde durulmuştur. *Yönelişler*'in şiir anlayışını incelerken derginin şiire dair programı, genç şairler için işlevi ve dergicilik misyonu üzerinden bir sonuç elde edilmeye çalışılmıştır. Dergideki genel eğilimler, ortak kabuller ve şiir üzerine yapılan değerlendirmeler ışığında bir yargıya varılmıştır.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde *Yönelişler*'deki yazıların, "Sayılarına Göre" ve "Yazar Adlarına Göre" açıklamalı bir dizini oluşturulmuştur. Yazar adları, dergideki şekline sadık kalınarak verilir, imzasız yayımlanan yazılarda ise "İmzasız" ibaresi kullanılır.

Bu süreçte *Yönelişler* dergisine ulaşmakta yardımlarını gördüğüm sayın Ali Haydar Haksal hocam başta olmak üzere *Yedi İklim* dergisine, verdiği fikirlerle çalışmamın zenginleşmesine katkıda bulunan kıymetli hocam Prof. Dr. Erdoğan

Erbay'a, verdiği destek ve yaptığı yönlendirmelerle çalışma sürecimde yol gösterici olan saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Emine Bilgehan Türk'e, kitaplığını bana açarak birçok kaynağa ulaşmamdaki yardımları için sevgili Orhan Tepebaş'a ve son olarak her türlü sorunumda yanımda olan ve maddi manevi desteklerini esirgemeyen aileme en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Fatih MEMİŞ

Giresun - 2017

ÖZET

MEMİŞ, Fatih, “YÖNELİŞLER DERGİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME”,

Yüksek Lisans - 2017, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı.

Yönelişler, Nisan 1981 ve Aralık 1990 yılları arasında 53 sayı yayınlanan kültür ve sanat dergisidir. Ebubekir Eroğlu, Ahmet Yücel ve Adnan Tekşen öncülüğünde kurulan *Yönelişler*, dönemin önde gelen dergilerinden biri olarak adından söz ettirir. Dergide, başta şiir olmak üzere hikâye ve deneme gibi diğer edebi türlere, edebiyat, kültür, sanat, düşünce ve eleştiri yazılarına yer verilir.

12 Eylül darbesi, toplumda olduğu gibi edebiyat ortamında da birtakım değişimlere yol açar. *Yönelişler*, 1980 sonrası dönemde özellikle şiirde meydana gelen değişimlerin ve yeni arayışların merkezlerinden biri haline gelir. Şiirde ideolojik söyleme karşı olan *Yönelişler*, dönemin yaygın şiir anlayışına uygun eserler yanında şiir sanatı üzerine de düşünen bir dergidir. Genç bir yazar kadrosuna sahip olan dergi, edindiği misyon gereği, genç şairler için bir şiir okulu görevi üstlenerek birçok ismin yetişmesine katkıda bulunur.

Bu çalışmada *Yönelişler* dergisi genel itibariyle tanıtılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda derginin yayın süreci, şekil ve görsel özellikleri, yayın politikası, yazar kadrosu ve edebi faaliyetleri hakkında bilgi verilmiş, şiir anlayışına yönelik tespitlerde bulunulmuş ve dergideki yazılardan derginin sayılarına ve yazar adlarına göre bir dizin oluşturulmuştur. Bir kültür ve sanat dergisi olarak *Yönelişler*'in kültüre, sanata ve edebî faaliyetlere önem verdiği, dönemine duyarsız kalmadığı, özgün bir şiiri ve şiir anlayışını amaçladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yönelişler, Dergi, Edebiyat, Şiir.

ABSTRACT**MEMİŞ, Fatih, “A STUDY ON YÖNELİŞLER MAGAZINE”,****Master Degree - 2017, Department of Turkish Language and Literature.**

Yönelişler is a culture and art magazine which was published 53 issues between years April 1983 and December 1990. The Yönelişler Magazine which was grounded by the leadreship of Ebubekir Eroğlu, Ahmet Yücel and Adnan Tekşen, made an indelible impression by being one of the outstanding magazines of it's term. The magazine allows for especially poems and other literary genres like stories, essays, literature, culture, arts, remarks and critics.

September 12th Coup sets forward some changes both in the community and the literature field as well. Yönelişler, becomes the center of new pursuits and changes especially in poetry after the 1980 period. Yönelişler which was against the ideologic expressios in poetry was a magazine contemplating on the art of poetry besides publishing works matching the widespread perception of poetry of its term. The magazine having a young writer staff, as a matter of its obtained mission, undertakes the role of being a school for young poets and contributes to the growth of many names.

By this study it is aimed to introduce Yönelişler Magazine in broad strokes. In this context, some information was given about the publication process, form and visual qualifications, editorial policy,staff and literary activities of it , made some determinations about it's perception of poetry and indexed according to author names ,issues and writings in the magazine. It was observed that as a culture and arts magazine Yönelişler attached importance on art and literature activities, was not deaf to it's era and aimed a unique poetry and concept of poetry.

Key Words : Yönelişler, Magazine, Literature, Poetry

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	V
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR	VIII
TABLolar	IX
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	21
1. YÖNELİŞLER DERGİSİ	21
1.1. YAYIN SÜRECİ.....	21
1.2. ŞEKİL VE GÖRSEL ÖZELLİKLERİ	26
1.3. YAYIN POLİTİKASI	29
1.4. YAZAR KADROSU	35
1.5. EDEBÎ FAALİYETLERİ.....	40
1.5.1. Şiirler	40
1.5.2. Hikâyeler.....	41
1.5.3. Çeviriler	44
1.5.4. Düşünce ve Bilimsel İçerikli Yazılar.....	45
1.5.5. Edebiyat Yazıları	47
1.5.6. Kültür ve Sanat Yazıları	52
1.5.7. Özel Sayı ve Bölümler.....	54
1.5.8. Eski Türkçe Metinler, Tezkire ve Divan Önsözleri.....	56
1.5.9. Denemeler.....	57
1.5.10. Eleştiri Yazıları	58

İKİNCİ BÖLÜM.....	68
2. YÖNELİŞLER'İN ŞİİR ANLAYIŞI (POETİKASI) VE ETRAFINDA ŞEKİLLENEN ŞİİR ANLAYIŞLARI.....	68
2.1. 1980 SONRASI TÜRK ŞİİRİNE BİR BAKIŞ	68
2.2. EBUBEKİR EROĞLU'NUN ŞİİR ANLAYIŞI.....	73
2.3. YÖNELİŞLER'İN ŞİİR ANLAYIŞI.....	77
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	87
3. AÇIKLAMALI DİZİN.....	87
3.1. SAYILARINA GÖRE.....	87
3.3. YAZAR ADINA GÖRE	136
SONUÇ	188
EKLER.....	192
YÖNELİŞLER'İN KİMLİK BİLGİLERİ.....	192
KAYNAKÇA.....	194

KISALTMALAR

Akt.: Aktaran

Bkz.: Bakınız.

Çev.: Çeviri

Hk.: Hakkında.

Rek.: Reklam.

s.: Sayfa.

S.: Sayı.

Yay.: Yayınları / Yayınevi

TABLolar

Tablo No:	Tablo Adı:	Sayfa No:
1	Derginin yıllara ve aylara göre çıkış tarihleri	32
2	Dergiye ait cilt bilgileri	33
3	Derginin kimlik bilgileri	203

GİRİŞ

Dergiler bir toplumun yaşam biçimini yansıtan, yayımlandığı ülkenin sosyal koşullarını bünyesinde barındıran, geçirilen tarihsel süreçlerin izlerini taşıyan yayın organlarıdır. Bir toplumda yaşayan insanın bilincini, hayata bakışını ve geleceğe dair tasarımlarını dergilerden sezmek mümkündür. Bu noktada insana bakışta birer ayna vazifesi gören dergiler, topluma yön verme ve tarihe tanıklık etme gibi önemli işlevleri de yerine getirirler. Edebiyat alanında ise dergiler güncel edebiyatın en iyi ve en yakından takip edilebileceği oluşumlardır. Bu yüzden dergiler için “edebiyatın soluk aldığı alanlar” tabirini kullanmak yerinde olacaktır.

İnsan, toplumda geçmişten devraldığı değerleri taşıma yükümlülüğünü yerine getiren bir birey olarak varlığını sürdürür. İnsanın sahip olduğu bütün bu değerler kültür adı altında ele alındığında kültürün de yaşayan ve gelişen bir kavram olarak geçmişten geleceğe taşınan bir değerler bütünü olduğu apaçıktır. Bu düşünce etrafında Mehmet Kaplan, kültür için: “kültür maddi manevî her şeyi, işlemek ve geliştirmek....” (Kaplan, Kültür ve Dil, 2009, s. 33) ifadelerini kullanır. Bir milletin dili ve o dilin konuşuru olan toplum için kültürün taşınmasında ve muhafazasında dil en önemli unsurların başında gelir. “Dil kültürün temeli olduğuna göre bir milletin dil ile ifade ettiği her şey kültür kavramına girer.” (Kaplan, Kültür ve Dil, 2009, s. 151) Dergiler de her dönemde dilin en canlı örneklerini içinde barındıran, dili koruyan ve geliştiren organlar olmuşlardır. Kültürün taşınması işlevini yerine getiren dergiler, ayrıca onu geliştiren önemli birer kültür organı vazifesi görmektedirler. Tanzimat’tan başlayarak dergilerin ve dergiciliğin dönemleri ve işlevleri açısından gözden geçirilmesi, bu alandaki gelişimin takip edilmesi, Türk kültür tarihine bakış anlamında da bir fayda sağlayacaktır.

Tanzimat dönemi basılı yayın organlarının yaygınlaşmaya başladığı bir dönemdir. Batı’da dergicilik 17. yy.da başlarken, Osmanlı toplumundaki başlangıcı bu tarihten iki yüzyıl sonrasına rastlar. Bu süreçte gazeteler, dergilere göre daha baskın bir konumdadır. Edebi faaliyetler de, ilk olarak gazeteler etrafında gelişir ve yaygınlık kazanır. Edebi faaliyetlerin yanında fikri ve siyasi yönelişlerde gazetelerin gündemine girer.

Osmanlı aydınları, Batı karşısındaki geri kalmışlığın en önemli sebeplerinden birini eğitimsizlik olarak görmekte ve bu konuda kendilerini sorumlu hissetmektedirler. Nitekim dönemin hâkim edebiyat anlayışı da topluma faydalı olmak ve onu eğitmektir. Halkın basın yoluyla eğitilebileceği fikrini benimseyen aydınlar bu amaçla hareket etmişlerdir. Dolayısıyla bu dönemin gazeteleri başta olmak üzere basın organlarında halka faydalı içeriklere yer verilir. Dönem

em dergilerinde bilimsel içeriklerin dışında askerlik ve güncele yönelik konulara da rastlanır. Bu dergilere örnek teşkil eden *Mecmua-i Fünun*'da fen bilimleri, matematik, hikmet (felsefe), ilm-i servet (ekonomi), hukuk, tarih, coğrafya, dil bilgisi, konuları üzerine kaleme alınmış yazıların yer almış, çağdaş Batı düşününü yansıtmaya amacını güden bir yayın olmuştur. (Nalcioğlu, 2013, s. 13) Dönemde dergilerin Türk edebiyatı açısından önemi ise Batı edebiyatından yapılan tercümelerin de dergilerde görülmesidir. (Enginün İ. , 2014, s. 41-42)

II. Abdülhamit yönetiminde geçen ve otuz üç yıl süren dönemde ise gazetecilik alanında durgunluk yaşanırken dergilere karşı yoğun bir ilgi başlar. Bu dönem sahip olduğu yazınsal içerik sebebiyle devlet yöneticileri dergileri gazetelere oranla daha az tehlikeli bulur. (Gönenç, 2007, s. 65) Görüşler arasında farklılıklar bulunmakla birlikte yaygın kanaat II. Abdülhamit'in süreli yayınlar üzerinde baskı kurması ve yayın politikalarının şekillenmesinde etkili olduğudur. Bu dönemde edebiyatın dergiler etrafındaki ağırlığı artarken, Türk edebiyatında bir dönemin kendi adı ile anılmasına vesile olan *Servet-i Fünun*'un (1891) başına Tevfik Fikret'in getirilmesiyle birlikte dergi, dönem edebiyatını şekillendiren bir görünüme bürünür. Tanzimat sanatçılarından farklı olarak *Servet-i Fünun* dergisi etrafında toplanan Servet-i Fünuncular, “kendilerinden önceki edebiyatı sosyal ve siyasi amaçların emrine veren görüşten ayrıldıklarını açıkça belirtmektedirler.” (Enginün İ. , 2014, s. 83) *Servet-i Fünun* başta olmak üzere, dönemdeki dergilerin edebiyat açısından sağladığı kazanımlar, Batı'dan alınan yeni türlerin yaygınlaşması, şekil ve muhtevada da yeni çeşitlenmelerin görülmesidir. Ancak sanatçıların eserlerinde götüğü sanat kaygısı ve estetik bir dil kurma adına kullanılan farklı kavramlar yazınsal türlerin topluma tesirini güçleştirmiştir.

II. Meşrutiyet'in ilanı basın hayatına özgürlükçü bir alan sağlarken bu durumun etkilerinden bir tanesi çok sayıda derginin yayın hayatına atılması şeklinde kendisini gösterir. Dönemde yaşanan siyasi karmaşanın yansıması olarak yayınların birçoğu siyasi ve ideolojik birer kimliğe sahiptir. Ancak bu ortamdaki nice süreli yayından çok azı uzun ömürlü olur. Dini hassasiyet taşıyan dergiler de bu dönemde etkinliklerini arttırırken, özellikle bu yayınlar, İslâm birliğine vurgu yapma ve insanı ahlaki değerler yönünden aydınlatma amacı güderler. Bu dergilerin yazarlarından özellikle Mehmet Akif, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde ve devamında Milli Mücadele yıllarında yazmış olduğu yazı ve şiirlerle, halkı manevi yönden dinç tutmak adına bir sorumluluk üstlenir. (Enginün İ. , 2014, s. 86-99)

II. Meşrutiyet döneminde Türkçülük hareketleri ve bununla ilişkili Türkçe savunuculuğu önem kazanmıştır. Bu düşüncenin sözcülüğünü yapan yayın organları da buna paralel olarak ortaya çıkar. *Genç Kalemler* dergisi (1911) etrafında gündeme gelen hassasiyeti devamında dilde sadeleşme hareketi olan “Yeni Lisan”ı doğurur. Türk milliyetçiliğinin dil ve edebiyat anlayışını topluma aşılama amacıyla görülen *Genç Kalemler* ve benzeri dergiler Batılaşma yanlısı birtakım özellikler de taşımaktadırlar. Bu dergilerin taşımış olduğu fikirler, Türk edebiyatında millileşme cereyanını başlatan bir işleve de sahiptir.

Millî Mücadele yıllarında çıkan birçok dergi, milli mücadelenin destekleyicisi olarak hareket eder. Dergilerde yer verilen haberlerle direnişin duyulmasını sağlanırken yayımlanan edebi ürünlerle de toplumda milli bir bilinç oluşturmak ve bağımsızlık fikrini aşılama gibi amaçlar benimsenir. Bünyesinde barındırdıkları kurtuluş yanlısı aydınlar sayesinde dönem dergileri Milli Mücadele'nin kazanılmasında böylece etkin rol oynarlar. Tıpkı toplumun farklı kesimlerinde olduğu gibi Milli Mücadele yanlısı olan dergilerin yanında mücadele karşıtı yayın yapan yayın organları ile karşılaşmak da bu dönem için söz konusudur.

Cumhuriyet'in ilk yılları ile birlikte dergilerde sayısal olarak bir azalma görülür. Latin harflerinin kabulü ile birçok dergi yayın hayatını sonlandırmak zorunda kalırken yeni çıkan dergiler de az sayıdaki okur tarafından takip edilir. Cumhuriyet'in gölgesi altında çıkan dergilerdeki yaygın söylem yeni kurulan rejime bağlılıktır. (Doğan E. , 1997, s. 10) Yine bu dönemde Cumhuriyet'in gerçekleştirdiği

inkılâpları topluma aşılama görevini taşıyan dergilere de rastlanır. Benzer çizgideki bazı dergiler ise tamamen Cumhuriyet'in, Atatürk ilke ve inkılâplarının sözcüsü olarak hareket eder. Bunlarla birlikte Atatürkçü düşüncenin savunuculuğunu yapan ve Halkevleri bünyesinde çıkan dergilerle de karşılaşılır. 1932 yılından itibaren kurulmaya başlanan ve halkın eğitimini amaçlayan bir ilke ile hareket eden Halkevi (Özkaya, 2016, s. 17) dergilerinde bu ilke ile paralel olarak halka yönelik eğitimsel bir içerikle karşılaşılır.

1933'ten 1942'ye kadar dergilerde milli edebiyat, milli dil, milli tarih, milli kültür gibi söylemler gündeme gelir. Bunun yanında Anadolu'yu keşfeden Türk edebiyatında köye yönelişle birlikte "köy edebiyatı" tartışmaları geniş yer bulur. Kimi dergiler bu dönemi "Türk rönesansının" başlangıcı olarak ilan etmekte ve bir atılım gerçekleştirmek istemektedir. Tercüme Bürosu tarafından çıkarılan *Tercüme Mecmuası* dergisi etrafında tercüme faaliyetleri hız kazanırken Batı klasiklerinin Türkçeye kazandırılması bir kültür politikası haline gelir. (Doğan E. , 1997, s. 10)

Şiirde içeriğin genişlediği, serbest biçimin yaygınlaştığı 1940'lı yıllarda, Nazım Hikmet şiirinin etkisinde kalarak İkinci Dünya Savaşı'nın da toplumdaki yansısıyla dergiler etrafında toplumcu gerçekçi şiirler görülmeye başlar. Sol görüşün savunulduğu dergilerin yanında onların sosyalizm propagandasına karşı eleştirel bir tutum geliştiren sağ görüşlü dergiler ile bu dönem iki ayrı kutba ayrılır. (Günyol, 1986, s. 44) Edebiyat alanında bir bölünmeyi meydana getiren bu durum sosyal anlamda da farklı ideolojilerin topluma yansımalarına etki etmiştir.

Çok partili yaşama geçilmesi ile 1950 sonrasında Demokrat Parti iktidarı başlar. Bu dönemde dergiler daha çok siyasi amaçlı bir yayın faaliyeti içerisinde olurlar ve yaşanan siyasi olaylar üzerine eleştiride bulunmaktan kaçınmazlar. Dergilerin bu tutumuna paralel olarak iktidarın da basın üzerinde geliştirdiği bir baskı söz konusudur. (Gönenç, 2007, s. 71-73) Edebiyat alanında ve özellikle şiirde yeni bir atılıma ev sahipliği yapan yayın organları bu yıllarda da dergilerdir. İkinci Yeni şairlerine ait şiirlerin yayımlandığı gazete ve dergilerde aynı zamanda İkinci Yeni şiiri üzerine yazıların yer alması ile bu şiirin gündeme gelmesine imkân sağlanır. Sonuç olarak İkinci Yeni şiiri gazete ve dergiler etrafında şekillenir.

Demokrat Parti iktidarına son veren 27 Mayıs Darbesi'nin ardından hazırlanan yeni anayasa, edebiyat ve basın alanına yeni bir ortam sağlar. Bu ortamda ise özellikle sol görüşlü dergilerin sayısı artar. (Gönenç, 2007, s. 73) Nitekim bu durum dergileri ideolojik anlamda bir propaganda aracı olma konumuna getirir. Erdal Doğan, 1960-1970 arası dönemi, edebiyat dergiciliğimizin en parlak dönemlerinden birisi olarak kabul eder. Bu dönemde birbirinden çok farklı dergilerin ortaya çıkması Doğan'a göre dergicilik geleneğimize yeni bir hava getirmiştir. (Doğan E. , 1997, s. 11) Bu görüşten hareketle, dergilerdeki farklılığın edebiyat alanında da farklı anlayışların doğmasına yol açtığı düşünülebilir.

70'li yıllarda edebiyat alanında siyasi söylem yoğunluk gösterir. "12 Mart darbesine kadar sol, kendisini resmî ideolojinin yanında görürken, hatta 12 Mart'ın sosyalist bir darbe olacağını tasavvur ederken, hiç öngörmedikleri bir şekilde bu, sola dönük bir darbe olarak gelişmiştir." (Özger, 2012, s. 21) Bu dönemin dergilerine, işçi sınıfının sesini öne çıkaran bir sanat anlayışı hâkim olur. Bu anlayışın yanında dönemde, farklı dünya görüşüne sahip olarak geleneğin vurgulandığı muhafazakâr sanat ve yerli düşüncenin taşıyıcısı konumunda olan *Mavera* (1976) gibi dergiler ile de karşılaşılır.

1980 askeri darbesi toplumu tek bir yönden değil birçok yönden etkisi altına alan bir süreç başlatır. Bu etkileri, siyasetten günlük yaşama, kültürden sanata hemen hemen her alanda görmek mümkündür. 12 Eylül sonrası birey üzerinde doğrudan bir etkinin yanında, dolaylı olarak da toplumun geneline nüfuz eden darbe sonrasında yarattığı psikolojik ortam toplumda gözlemlenebilir düzeydedir. "Gerek 12 Eylül dönemindeki fiili baskıların yarattığı travmalar gerekse darbe sonrasında toplumsal hayatın Batılı kapitalist bir bakış açısıyla yeniden tanzim edilmesi, Türkiye için yeni bir dönemin başlangıcını oluşturur." (Demir, 2015, s. 145)

Türk toplum yaşantısında yara açan 12 Eylül Darbesi ile birlikte toplum bir dönüşüme uğrar. Öncesinde yaşananlar ve içinde bulunulan kaos ortamı, 12 Eylül sonrası yeni bir toplum projesine evrilir. Kapitalizm olarak adlandırılan ve yeni bir dünya düzeni sunan ortama Türkiye'nin de eklemleme çabasında 12 Eylül bir milat olarak kabul edilebilir. Sona eren kaos ortamından ziyade önerilen yeni sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik ortam ile yeni bir döneme yol alınır. (Demir, 2015, s.

146) Böylece toplum yeni bir temel üzerinde yükselecek ve içinde yaşayan bastırılmış, bireyci insan tipi, tüketim mekanizmasının bir diğer halkası haline gelecektir. “Şiddetini biraz da gecikmişliğinden alan bir bireyselleşme isteği vardı 80’lerde, ihmal edilmiş kişisel istekler daha rahat ifade edilebiliyordu artık; ama aynı zamanda arzu denen şey de o zamana değin olmadığı kadar başkalarının arzularına tabii olmuş, çoğu zaman bir tüketme arzusundan ibaret kalmıştı.” (Gürbilek, 2016, s. 10)

Darbe sonrasında topluma yeni bir bilinç aşısı uygulama denemeleri görülmekte ve bununla birlikte dayatma şeklinde gerçekleşen yeni toplum modeli oluşturulmaya çalışılmaktadır. 1970’lerdeki çatışma ortamının sonlandırılmasının ardından toplum içinde özellikle gençleri siyasetten uzaklaştırma çabaları, bir anlamda müdahale şeklinde gelişerek bireye seçme imkânı da tanımaz.

“Hem toplumsal hem de bireysel ilişkilerde ‘tüketim’e dayalı anlayışın yaygınlaşması insani ilişkilerde çözülmeyi getirmiş, bunun sonucu olarak da kişiler tatminsizleşmiş, yalnızlaşmıştır.” (Asiltürk, 2013, s. 32) Küreselleşen ortamda tüketimin bir amaç olarak sunulması, yeni yaşam alanı içindeki birey, yaşadığı kimlik bunalımı neticesinde kendini sorguya çekmekte ve bu arayışından kültürel değerler de nasibini almaktadır. Ancak darbenin, kültürel olarak bölünmeyi de beraberinde getirmesi, devamında kültürün yeniden yorumlanması anlayışını ortaya çıkarır. Kültürel bölünmüşlüğü ve kültürel çoğullaşmanın yanında kültürün en çok özerklik talep ettiği yıllar olarak 80’lerde kültür, yeni bir yoğunluk ve özel bir vurgu kazanır. (Gürbilek, 2016, s. 9)

Yaşayan ve yeniden üretilen bir olgu olarak kültürün toplumsal olaylardan etkilenmesi sonucunda 12 Eylül Darbesi, doğal bir süreç olarak kültür hayatında dönüşüme sebep olur. Bunun ardından kültürün ideolojik anlamda yeniden üretilmesi ve ayrıca devlet eliyle ideoloji haline getirilmesiyle kültür-insan faaliyetleri arasında bir kopuş gerçekleşir. (Cengiz, 2010, s. 45)

80’lerde devam eden modernleşme süreci, geçmişten gelen arayışlarla birlikte kendi içinde bir bütünlük oluşturamamıştır. Gelişen süreçler sonrasında ise postmodernizm artık kendini hazırlama imkânını yakalar ve geçmiş kültürün yeni ile

kurduğu bağ söz konusu akımı doğurur. Bu durumu Hasan Bülent Kahraman şu şekilde açıklar:

“Modernliğin akılcılık ekseninde gelişen ve kesin bir ayıklamacılığa dayanan anlayışı artık söz konusu olmaktan çıkmıştı. Tam tersine artık yeninin geçmişin küllerinden doğması gerektiği düşünülüyordu. Bunun altında yatan çok önemli bir neden ‘geç kapitalizmin kültürel mantığı’nın yaşamı belirlemesi olabilirdi ki, o da özünde tüketim kültürünün egemenliği demektir.” (Kahraman H. B., 2014, s. 271)

12 Eylül darbesinin kültüre olan etkileri birçok yazar, gazeteci ve tarihçi tarafından dile getirilir. Bunlar içerisinde hemen hemen hepsi olumsuz bir yargı belirtir durumdadır. Gazeteci Hasan Cemal, kültüre karşı bir kıyım yapıldığı üzerinde durmakta ve suç aleti olarak görülen kitapların yakılmak suretiyle imha edildiğini dile getirmektedir.¹ Cemal’in üzerinde durduğu genel kanı ise tıpkı diğer darbelerde olduğu gibi 12 Eylül’de de kültür ortamının zarar gördüğüdür. Kültüre karşı yapılan bu hareketin terör olarak kabul eden yazar genel bir görüş etrafında şunları söyler: “Ortaçağ’da inançlarından sonra insanlar yakıldı. Daha sonra kitaplar... 12 Mart’ı izleyen 12 Eylül döneminde, bu sefer 1980’lerdeki askeri yönetim yıllarında, yine kültüre karşı terör suçu işlendi. Hatta sinema yapıtları, filmler yakıldı. Dergiler, kitaplar kâğıt fabrikalarına gönderilerek hamur haline getirildi, imha edildi.” (Cemal, 2016, s. 202)

Burada özellikle değinilmesi gereken nokta ise bu yapıt ve yayınların sol görüşün anlayışını savunmasıdır. Tıpkı önceki darbelerde olduğu gibi 12 Eylül’de de devlete karşı birer tehdit olarak görülen ve vatan haini olarak ilan edilen komünistler tutuklanırken komünizm propagandası yapan yayınlar kapatılır ve özellikle bu anlayışın ilkelerini içerisinde barındıran kitaplar ve dergiler toplatılır. Bilinçli bir hareket olarak gerçekleşen bu eylemler sonrasındaki amaç ise dönemde etkin konumda bulunan sosyalist ideolojide kırılma meydana getirmek ve bu süreçte onu ortadan kaldırmaktır. Toplumcular tarafından 12 Eylül’e karşı getirilen eleştirilerin kültürel kolunu da büyük çoğunlukta gerçekleştirilen bu eylemler tetikler.

---

¹ Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Hasan Cemal, “Kimse Kızmasın Kendimi Yazdım”, Everest Yayınları, İstanbul, 2016, s. 201-202.

Kültürün taşıyıcı temel unsurlarından biri olarak edebiyat alanında da 12 Eylül'ün getirdiği birçok değişim göz ardı edilemeyecek bir düzeydedir. Bunu genel bir çerçevede ele almak yerine bazı edebi türler bazında bir yaklaşımda bulunmak, aralarındaki belirgin farklılıkları yahut benzerlikleri görmek adına daha doğru olacaktır.

Hikâye türüne bakılacak olursa darbe sonrasında 12 Eylül'ün hikâyesi yaygın olarak yazılmaya başlar. Hikâyenin ele aldığı konular 12 Eylül öncesi ve sonrası olarak değerlendirilebilir. Bu noktada konu değişikliği söz konusudur. Bunun yanında anlatımda bir değişiklik meydana gelirken kahraman anlatıcı yaygınlaşmaya başlar. Modernizm ve postmodernizmin gelişimi de göz önünde bulundurularak hikâyede yeni tekniklerin kullanılması ve bu akımların getirilerinden birisi olarak anlatıcı kavramının değişmesi bu bağlamda hikâyedeki dönüşümlere eklenebilir. Modernist yazarlar "...otobiyografiye önem verirler. Bu da modernizmin 'kimliğe' ve 'bireyin varoluşuna' vurgu yapması ile ilgili bir durumdur. Birey merkeze alındığına göre, onun iç dünyası ve iç çatışmaları da önem arz edecektir." (Sağlık, 2014, s. 160)

Söz konusu dönemde hikâye yazarlarının otobiyografik hikâyeler kaleme alarak anlatıya kendi yaşamından kesitler dâhil etmesi ile hikâyede bireyselci bir anlayışın gelişmiş olduğu söylenebilir. 12 Eylül sonrası hikâyede bir içe kapanma gerçekleşir. (Yaşar, 2009) Burada kastedilen içe kapanmadan kasıt ise yine anlatıcı eksenli bir durumdur. Anlatıcının ruhsal durumları derinlikli olarak işlemesi bir içe kapanma doğurabilir. Buradan hareketle de bireyi merkeze alan hikâyeler karşımıza çıkar.

12 Eylül sonrasında Türk romanı da dönemin şartları etkisiyle kendi içerisinde belli dönüşümlerden geçer. Ortaya çıkan yeni roman anlayışını Mehmet Özger şu şekilde ifade eder:

"12 Eylül Darbesi, 1980'li yıllara her anlamda mührünü vurmuş, ideolojik eksenli romanları bitme noktasına getirmiş ve aynı zamanda Türk romanında farklı eğilimlerin doğmasına sebep olmuştur. 12 Eylül Darbesi, sadece ideolojik kavgaların bitim tarihi değil, aynı zamanda Türk romanının da rota değiştirmesinin de dönüm noktası olmuştur. Darbe ile

birlikte ideolojinin zorunlu hale geldiği bloklaşmalar bitmiş, yazarların estetik kaygıları ön plana aldıkları, yeni bir roman yaklaşımı doğmuştur.” (Özger, 2012, s. 26)

Bu görüş etrafında, 12 Eylül’ün roman alanına getirdikleri düşünüldüğünde estetiğin öne çıkarılması ve gelişen sanat algısı ile birlikte romanın bir ideolojik mesaj verme amacını geri plana itilirken ortaya çıkan bu yeni anlayış romana farklı bir anlam yükler.

12 Eylül döneminin eğilimlerinden biri olarak 12 Eylül romanlarından da söz etmek gerekir. Darbe sonrası yazılan birçok roman bu bağlamda darbenin toplum ve birey üzerindeki etkilerini tematik olarak içerisinde barındırır. 12 Eylül Darbesi ideolojik yaklaşımları sona erdirirken yeni bir yaşam algısının doğmasına da neden olmuştur. Bu bakımdan 12 Eylül’ü konu alan romanlarda bir ideolojik sahiplenmenin dışında ele alınan konular daha çok darbe sonrasında yaşanan acılar, görülen işkenceler; yani genel bir ifade ile insani duyarlılığın dile getirilişidir. (Özger, 2012, s. 28) Bu görüşler etrafında 12 Eylül sonrasında roman türünde de siyasi ve ideolojik algının kırılmasıyla birlikte ortaya çıkan yeni anlayış, romanın bireyi esas alan bir yapıya büründüğü gösterir.

12 Eylül Darbesi’nin ardından şiir de diğer edebi türlerde olduğu gibi kendi içinde bir dönüşüme uğrar. Toplumcu edebiyata karşı olan baskıcı tutum toplumcu gerçekçi şiirin dönem içindeki etkinliğini ciddi oranda etkiler. 1970’lerin büyük oranda siyasallaşan ve toplumcu gerçekçi şairlerin etkin olduğu şiir ortamının ardından 1980 sonrası şiir, toplumcu şiirin hâkim olduğu bir alan olmaktan çıkar. Bunun yanında toplumcu eksende yazmayı sürdüren şairler de dönemin baskın şiir tutumuna kapılarak şiirlerini imge ile kurma yoluna giderler.

Şiirdeki tek boyutlu bir değişimden söz etmenin ötesinde bu değişimler ile birlikte şiirin yazımında hem içerik hem de kuruluş biçimi açısından bir farklılaşmaya gidildiği görülür. Yani şiirin konusu büyük oranda değişirken, şiire yüklenen işlev bakımından da şiir yazımında yeni kabuller söz konusudur.

1980 sonrası şiirdeki belirgin değişimler birkaç başlık halinde sıralanabilirse bunlar arasında ilk ve önemli bir dönüşüm olarak şiire giren estetik anlayış dile getirilmelidir. Bu dönem şiirinde estetik arayışının kavranması ve şiir diline önem

verilmesi, şiir adına olumlu bir yönelişe kapı aralar. Özellikle toplumcu şairlerin şiirdeki estetik unsurları göz ardı edişi etrafında kıyaslandığında, şairler için şiir bir araç olmaktan çıkıp amaç haline gelir. 1980 sonrası şiirin temsilcilerinden biri olmanın yanında dönem üzerine değerlendirmelerde de bulunan Metin Celal, bu dönüşüm için şunları söyler: “70’lerden 80’lere geçilirken yaşanan dönüşümden doğal olarak kendince dersler çıkaran şair dünyayı siyasi bakışın dışında da algılayabileceğini, bir şiirin şiir olup olmadığını tespit ederken önde gelen ölçütün siyasi değil estetik olduğunu kavradı.” (Celâl, 1999, s. 8) Metin Celal’in siyasi kelimesine vurgu yapması da yine genel bir kabul olarak 70’lerden beri süregelen toplumcu şiirin ideolojiyi baskın kılarak estetik değerleri göz ardı edişine bir göndermedir.

Söz konusu dönem şairleri, 12 Eylül’ün getirdiği kimlik karmaşasından kurtulmayı başarır ve kendisine “ben kimim” diye sorarak kendilerinden önce yazılmış şiire yönelirler. Bu yönelim ve geçmişi anlamaya çalışma noktasında da şiiri bir bütün olarak kabul ederler. Bu bakımdan yazılan yeni şiirin gelenekle arasında bir bağ olduğu söylenebilir. Bu anlayışın yaygınlaşması da yine, şiire verilen değer bağlamında ele alınabilir. Baki Ayhan T. şiirin bütünlüklü olarak kavranmasının olumlu bir değişim olduğuna vurgu yaparken, bu durumun yeni denemelere kapı araladığını da dile getirir. Ona göre bu değişim, 1980’lerin karakteristik bir özelliği olarak görünür. (T., 2009) Metin Celal ise: “Benim yaklaşımım, hiçbir önkoşullu ayırım gözetmeden tüm şiir geçmişini şiir açısından öğrenmek gerektiğidir.” (Celâl, 1999, s. 12) sözüyle kendisinden önce yazılmış şiiri sahiplenici bir konumda durur. Dönemin metafizikçi şairlerinden olan İhsan Deniz, 80’li yıllar şiirini “Türkiye’de şiirin, eski yataklarına yeniden kavuşmasının, eski yataklarıyla yeniden bağ kurmasının adıdır.” (Deniz, 1994, s. 12) ifadesiyle özetlerken Türk şiirinin geçmişi ile kurulan ilişkiyi de önemseyici bir tavidir. Bu anlayış etrafında Türk şiirinde, Divan şiiri ve İkinci Yeni şiirinin belli özellikleri bu dönemde yazılan şiire bir temel, bir kaynak oluşturmaktadır denilebilir.

Şiire karşı olan bu yaklaşımla birlikte 1980 sonrası şairleri şiir yazmanın yanında şiiri sorgulayan ve şiir üzerine düşünen bir tavır ile hareket ederler. İhsan Deniz, Metin Celal, Haydar Ergülen, Adnan Özer ve Mehmet Ocaktan gibi birçok

isim aynı zamanda kendi dönemlerini değerlendiren yazılar yazarlar. Bu durumu Metin Celal bir iddia olarak ortaya atarken görüşünü de destekler vaziyete bürünür: “80’li yıllarda gelişen şiirin en önemli özelliği şiir üzerine düşünmesi, poetikaya önem vermesidir. Bu iddia genel bir kabul görmüştür. Bir bilanço ortaya çıkartmaya çalışırsak bu kanının doğrulandığını görürüz. 80’li yıllar, çağdaş Türk şiiri tarihi içinde şiir üzerine en çok yazının yazıldığı dönem olmuştur.” (Celâl, 1999, s. 69) Bu ifade aynı zamanda dönemin eleştirel ve poetik kimliğini de açığa çıkarma noktasında bir fikir vermektedir.

Dönemin öne çıkan şiirsel eğilimlerinden birisi de imgenin şiirde yeniden değer kazanmasıdır. Bu değer noktasında birçok şair imgeyi önemseyerek şiirlerinde baskın olarak kullanmışlardır. Dönemde ağırlığı iyice hissettiren imge kullanımına yönelik olarak belirleyici ifadeler söz konusudur. “Bir önceki dönemde dışlanan şiirsel formun yaraları sarılır ve kuru sıkı doldurulan imgenin içeriği daha saydam bir hale getirilir. Bunun için İkinci Yeni şiiri yeniden gündeme gelir. İmgenin İmparatorluğu, bu dönem şiirinin en önemli özelliğidir.” (Dr. Ramazan Korkmaz, Dr. Tarık Özcan, 2007, s. 309) İmgenin yeniden gündeme gelmesiyle şiir yazmaya bu dönemde de devam eden şairlerin dönemdeki imgeci anlayıştan etkilenerek şiirlerinde imgeye yer verdiklerine rastlanmaktadır.

12 Eylül öncesi şiirimizde baskın bir figür olan toplumculuk bu dönemde etkisini kaybederek yerini bireysel yönelişlere bırakır. Buna karşın bu dönem şiirinde görülen bireyselleşme bir çaba olarak da ele alınabilirken, doğurduğu karşıtlıktan ötürü toplumcu şiir ile bir çatışma ortamında karşı karşıya kalmaktadır. “1980 sonrası şiirindeki bireyselleşme eğilimini, sivilleşme ve şiiri her türlü ideolojik söylemin etkisinden kurtarmak olarak niteleyen anlayışa göre önceki dönemde kimliğini kaybeden, yaralanan şiir yeniden iyileştirilir, böylece modern şiirin öğelerinden olan imge yeniden önem kazanır ve her şey şiirin lehine gelişir.” (Demir, 2015, s. 158) Bu dönemde yazılan şiirin bireyselci tavrı da bu yönüyle İkinci Yeni duyarlılığını akla getirmektedir. Şairlerin bireyselci tutumlarını, 1980 sonrası şiirde yaygın olan imgeciliğe bağlayan Ali K. Metin’e göre şiirdeki bireyselleşme imgeci anlayışa kapı aralamaktadır:

“Şöyle ki, imge, şairin kendilik durumu ile gerçeklik arasındaki etkileşimlerin dışavurumu olduğu kadar belli bir dünya yahut gelecek tasavvurunun çekirdeğini veya bunun halelerini de kapsayan dilsel bir örüntüdür. Bu çerçevede imge, şairin şahsiyetinin veya şahsiyet mücadelesinin belli bir izdüşümünü oluşturur. 80’lerin şiirindeki imgeci görüngü, bireyselleşmenin bir tezahürü olarak kendisini gösterir.” (Metin, Aralık 2006, s. 85)

Türk edebiyatında ve özelinde Türk şiirinde bir 80 kuşağı şiirinden bahsediliyorsa bunun oluşmasını sağlayan ve temellendiren bir unsur olarak dergiler akla gelecektir. Dönemin şiir alanındaki bu oluşumunu anlamak ve gelişimini görebilmek adına özellikle *Yönelişler*, *Üç Çiçek*, *Poetika* ve *Şiir Atı* gibi dergilerin isimleri anılabilir. Ayrıca 80’lerdeki kültür ve edebiyat ortamını canlı tutan alanlar olarak dergiler edebiyatımızın hemen her döneminde olduğu gibi bu aşamada da en önemli edebiyat sahalarındandır.

Geçmişten gelerek bu dönemde de yayını sürdürülen dergiler yerine 12 Eylül sonrasındaki yeni oluşumun görüntüsünü çizerek, dönemin edebi karakterini yansıtan dergileri ele almak bu doğrultuda daha yerinde bir hareket olacaktır. Bu dergiler içerisinde 80’li yıllarda çıkan ilk edebi yayınlarından biri olan *Yönelişler*’in adı 1980 sonrası Türk şiirindeki dönüşümün başlangıcı olarak da anılması gerekir. 1981’in Nisan ayında ilk sayısı çıkan *Yönelişler*, 1980’lerin edebiyat ve şiir ortamının sınırlarını çizen bir nehrin en önemli kollarından birini oluşturmaktadır. *Yönelişler*, iyi şiir ve edebiyatı amaç edinmenin yanı sıra, edebiyatın hemen hemen her alanına da kapı aralayan bir dergidir. Kuruculardan biri olması ve dergideki konumu itibarıyla Ebubekir Eroğlu’nun *Yönelişler*’deki en önemli isim olduğu vurgusunu yapmak yanlış olmayacaktır. Şiire başlama yılı itibarıyla 80 sonrası şairleri arasında anılmasa da Eroğlu, şiir birikimi ve bu birikimi 80’lere taşımasıyla döneminde ilgi gören bir şairdir. Derginin öncü şahsiyetlerinden olması dolayısıyla Eroğlu’nun, *Yönelişler* sayfalarının farklı isimlere açılması ve farklı kulvarların şiir alanında yaklaşmasında payı vardır. 80’lerdeki edebi ortamı tecrübe etmiş bir şair olarak İrfan Yıldız’ın farklı bir çevreden gelse de Ebubekir Eroğlu hakkında söylediği olumlu bir izlenim taşıyan sözleri, şairin bu yönüne bir delil niteliği taşır: “Ebubekir Eroğlu’nda gördüğümüz sevgi dolu gözleri unutmak mümkün değil. Kendisi ile hiç oturup yemek yemedik, bir kez selamlaştık, ama ben biliyorum ki bize değer veriyor

ve seviyor. *Yönelişler* tecrübesinden dolayı, o anlayışı da geliştirerek dünyaya şiirin gözü ile, saflığı ile bakıyorum.” (Küpçük, 2015, s. 77)

Yönelişler'in, 1980 sonrası Türk şiirinin oluşumundaki yeri her ne kadar geri planda tutulsa da dergi, dönemindeki diğer dergilere nazaran daha istikrarlı bir yayın politikasına sahiptir. Edebiyat ve daha özelden şiir alanında gerçekleştirdikleri ile bu dönem söz konusu olduğunda *Yönelişler* ismi rahatlıkla anılabilir. 12 Eylül'ün üzerinden çok geçmeden kurulan ve ilk sayısı 1981 Nisan'ında çıkan *Yönelişler* kapsayıcı bir başlık olarak “sanat ve kültür dergisi” adı altında çıkar. Dönemde yaygın olarak çıkan şiir dergilerinin yerine *Yönelişler*, geniş bir ürün kategorisine sahiptir. Yani, dönem şiirinin bir görünüm alanına sahip olan *Yönelişler*'de aynı zamanda 1980 sonrası yazılan hikâyeyi izlemek de mümkündür.

Dönemin genel kabulleri göz önünde bulundurulduğunda *Yönelişler*'in bu kabullerin neresinde olduğu sorgulanabilir. Dergide, gerçekleştirilmek istenen düşünceler bu dönemin yönelimleri ile bir birliktelik gösterirken, gerçekleştirilen düşüncelerle de bu yönelimlerin oluşmasına katkı sağlanır. Öncelikle edebiyatın bir bütün olarak kabul edilmesi derginin ilk sayısından itibaren amaçladığı bir olgudur. Bu anlamda Türk edebiyatının geçmiş dönemlerine ait eski yazılı ve sadeleştirilmiş metinlere dergide yer verilir. Eski kültürümüzle de bir bağ kurma ve onu günümüze taşıma anlamında da önemli olan bu eylem derginin ilk sayısında dilin imkânlarını yakalamak olarak da dile getirilir: “Bir geçitten geçmekte olan dilimizin, bu yolla, değişik imkânlarını yakalayabiliriz ve buradan geçerek eski kültürümüzün değerlerine yaklaşabiliriz, umudundayız.” (*Yönelişler*, Sunu, 1981, s. 2)

1980 sonrası Türk şiirinin önemli özelliklerinden bir tanesi, üzerine çok şey söylenmiş ve yazılmış bir şiir olmasıdır. *Yönelişler*'de bu bağlamda dönemi anlamlandırmak adına güncel edebiyat ve şiir üzerine yazılar yayımlamayı: “...yeni Türk edebiyatının gözden geçirilmesine, incelenmesine doğrudan ve dolaylı yoldan katkıda bulunan yazılar yayımlayacağız.” (*Yönelişler*, Sunu, 1981, s. 2) diyerek kendisine bir amaç edinir. Bunun yanında divan edebiyatı gibi geçmiş dönem Türk edebiyatı hakkında yapılan değerlendirme ve incelemeler ile de geçmiş ile olan bağın korunmasına katkı sağlanır. Buna bağlı olarak derginin bu şekilde bir edebi duyarlılığa sahip olduğu üzerinde ayrıca durulabilir.

Yönelişler dergisi, *Büyük Doğu*, *Diriliş* ve *Mavera* gibi dergilerin oluşturduğu, İslâmi duyarlıklı bir yayın politikası güden dergi geleneğinin izlerini taşımaktadır. İslâmi düşüncenin savunulması bağlamında *Yönelişler*'in tavrı da İslâm kültür ve geleneğini sürdürmekten yana olmuştur. *Yönelişler*'i bu dergilerden ayrıldığı unsur ise özellikle şiir alanında ideolojik amaçlardan uzak durması ve farklı düşüncedeki isimlere ideolojik bir kaygı taşımaksızın sayfalarında yer vermesidir. Farklı düşüncelerin yakınlaşmasını bir filizlenme olarak gören Metin Celal'in değerlendirmesi de bu yöndedir: "Bu filizlenmenin ardından *Yönelişler* dergisi şairleri, diyalogu daha da geliştirme yolunda, şiirlerini Üç Çiçek'e, Poetika'ya, Şiir Atı'na vermekte çekingenlik göstermedikleri gibi, *Yönelişler*'in sayfalarını da kendileriyle diyalog kurmaktan çekinmeyen şairlere açtılar." (Celâl, 1999, s. 48)

1980 sonrasında dergiler, sayfalarını genç şairlere açarak birer şiir okulu vazifesi görürler. Yani adları bu dönemle anılan birçok şair, dergiler vesilesiyle şiirlerini yayımlama ve kendini yetiştirme imkânına ulaşır. Genç bir şair kadrosuna sahip olan *Yönelişler* de bu bakımdan, İhsan Deniz, Hüseyin Atlansoy, Mehmet Ocaktan ve Necat Çavuş gibi genç şairlere kapı aralamasıyla bir şiir okulu görevi üstlenir. Kendisi ile yapılan söyleşide *Yönelişler*'deki bu iklimin önemine değinen İhsan Deniz: "Evet, *Yönelişler* sadece bir dergi değildi bizler için veya benim için. Hiç kuşkusuz bir okuldu, mektepti. Ben şiirimi ve şairliğimi tamamıyla *Yönelişler*'e borçluyum..." (Solak, 2016, s. 93) sözleriyle derginin kendisi için bir okul vazifesi görmesine vurgu yapar. Ayrıca derginin mutfağında da bizzat yer aldığını belirten şairin burada edindiği tecrübe, şaire bir dergicilik disiplini de sağlamıştır. Burada edindiği tecrübenin kendisi için önemine değinen Deniz "*Yönelişler*'in mutfağında yer almasaydım *İpek Dili*'ni çıkaramazdım." (Solak, 2016, s. 91-93) diyerek derginin çalışma ortamının kendisine sağladığı fayda üzerinde de durur.

Varlık dergisinde dönem şiiri üzerine bir yazı kaleme almış olan Adnan Özer de, yazısında *Yönelişler*'e ayrı bir paragraf açarak bir şiir dergisi olmasa da gösterdiği şiir performansı ile *Yönelişler*'in bir şiir okulu eğilimi gösterdiğini dile getirir.² (Özer, 1990, s. 10)

² Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Adnan Özer, "1980'li Yıllar Şiirine Sübjektif Bir Bakış", *Varlık*, Aralık 1990, S. 998, s. 10.

Yönelişler'in İslâmi duyarlıklı bir anlayışa sahip olması dolayısıyla dergi çevresine toplanan isimler de bu hassasiyeti taşıyan şair ve yazarlardan oluşmaktadır. Dergiler ve şairler arasındaki yakınlaşmalar bir sapma olarak düşünülmezsizin *Yönelişler*, büyük ölçüde kendi çizgisini taşıyan yayım faaliyetini sürdürür. Edebiyatımızın hemen hemen her döneminde olduğu gibi farklı yakalar söz konusu olsa da bu dönemdeki birtakım ortak anlayışlar etrafında birbirinden çok da uzak olmayan bir şiir kendisini gösterir. Bu durumu şiirin kaynaklarındaki ortaklığa bağlayan Metin Celal, yeni şiir adlandırmasının da bir görüntüsünü çizer:

“Her iki yakada da aynı şiir anlayışı izleniyordu neredeyse. Kaynakları aynı olan şairlerden de farklılık beklenemezdi herhalde. Çünkü buluşma noktası, şiirin önce şiir olmasına önem verilmesi, geçmiş şiir birikiminin hiçbir yadsımaya girilmeden toptan sahiplenilmesi ve bunların sentezinden oluşan yapıya, biçime, anlatım yollarına önem veren, kendi kimliğini ve imge yapısını arayan yeni bir şiir anlayışıydı.” (Celâl, 1999, s. 48)

Adnan Özer, Haydar Ergülen ve Tuğrul Tanyol'un bir araya gelerek çıkardıkları *Üç Çiçek* dergisi Mayıs 1983 tarihinde çıkan ilk sayısı ile birlikte hedeflediği amaçlar ve dönemin baskın edebiyat ve şiir anlayışının önemli özelliklerini taşıması bakımından 80'li yılların öncü bir dergisi olarak kabul edilir. *Üç Çiçek*'i bu noktada önemli kılan unsur ise edebiyat ortamındaki çatışmayı kırması ve bir diyalog sağlama yönünde gerekli olan adımları atmasıdır. Derginin önde gelen isimlerinden olan Metin Celal, bir yazısında derginin amaçlarına şu sözlerle dikkat çeker:

“**Üç Çiçek**'in kimliğini oluşturan bu amaçlar iki ayak üzerine oturuyor. Birincisi, Türk kültür hayatını yeniden canlandırma isteği. Bu isteğin içinde bir yandan kuşaklar arası barışmayı sağlama ve '*yazılı edebiyatın başlangıcından bugüne kadar*' geleneği oluşturan tüm değerleri kavrama ve tartışma arzusu varsa, diğer yanda yeni olanın önünü açma isteği var. Tüm sanat dallarında gençlerin önünü açma, onlara **Üç Çiçek**'i serbest bir kürsü gibi sunabilme arzusu...” (Celâl, 1999, s. 107)

Nitekim *Üç Çiçek*, üç sayılık kısa bir yayın hayatına sahip olsa da gerçekleştirmek istediği amaçları büyük ölçüde sağlar. Yukarıda alıntılanan yazının devamında *Üç Çiçek*'in misyonunu “öncülük” olarak açıklayan Celal'a göre dergi

misyonunu ilk iki sayısı ile yerine getirmiştir.³ (Celâl, 1999, s. 108) Derginin en kapsamlı sayısı olan ve şiir özel sayısı olarak çıkarılan üçüncü sayısına dikkat çeken Adnan Özer ise, bu çabanın, edebiyat cephesinin ahlaki tavrını taşıdığını dile getirir. (Özer, 80'li Yıllar Şiirine Sübjektif Bir Bakış, 1990, s. 11) Bu görüşler etrafında, derginin kurucularından olan Haydar Ergülen de *Üç Çiçek*'in taşıdığı anlayış ve amaçlar doğrultusunda, Türk edebiyatında zıt kutupları birleştirme arzusunu da göz önünde bulundurarak söz konusu dergi için “bir devrim düşüncesi” (Ergülen, 2012, s. 46) ifadesinde bulunmaktadır.

Üç Çiçek'in içerisinde bulunduğu gayret o yıllarda İslâmi düşünceye sahip edebiyat çevrelerinde de ilgi uyandırırken bu doğrultuda *Yönelişler* dergisi şairlerinden olan İhsan Deniz, Mehmet Ocaktan ve Osman Konuk gibi genç isimlerin *Üç Çiçek*'te ürünleri yayımlanır ve bu şairlerin ilk kitapları da *Üç Çiçek* bünyesindeki yayınevının etiketiyle basılır. *Üç Çiçek*, başarılı bir girişimin sonucu olarak dönemin edebiyat ve şiir anlayışına bir yenilik getirir ve bunun bir algıya dönüşmesini sağlarken aynı zamanda kendisinden sonra gelen yayınlara da bu anlamda bir öncülük etme vazifesi taşır.

Üç Çiçek'in kapanışının ardından yayımlanan dergilerden bir diğeri olan *Poetika* (1985), Mehmet Müfit, Metin Celal ve Tuğrul Tanyol tarafından çıkarılır. Metin Celal'in: “Belki de üzerinde en çok düşündüğümüz, tartıştığımız dergi oldu *Poetika*. Baştan beri programlı, ilkeli, çizgisi belli bir dergiydi. Müfit'in ayrıntıcılığı ve kavgacılığı, Tuğrul'un ferah gönlüyle ortaya öyle bir program çıktı ki yıllarca eskimeyen bir dergi olabilirdi *Poetika*.” (Celâl, 1999, s. 101) sözleri ile ifade ettiği dergi dört sayı çıkabilir. Kuşağın dergicilik anlayışının sürdüğü bu derginin de yayımlandığı süre zarfı boyunca amacı “iyi şiir” olmuştur. Tuğrul Tanyol da *Poetika*'nın programlı olarak çıkışına vurgu yaparken derginin gerçekleştirdikleri üzerinde durur: “*Poetika* 80'li yılların *Üç Çiçek*'le başlayan ruhunu düzene soktu, tımar etti ve daha sonra *Şiir Atı* ve kimi başka dergilerce sürececek olan damarı açtı.” (Tanyol, 1990, s. 35) Tuğrul Tanyol, dergide yazan isimlere değinirken şiirdeki ideolojik bölünmelerin *Poetika* dergisi için geçerli olmadığını da belirtir. Bunun sonucu olarak dergide farklı düşünceden birçok ismin yanında *Yönelişler* dergisi

³ Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Metin Celal, “Yeni Türk Şiiri ‘Seksenli Yıllar’”, Çizgi Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1999, s. 107-109

şairlerinden İhsan Deniz ve Mehmet Ocaktan da şiirleri ile yer alırlar. (Tanyol, 1990, s. 35)

Üç Çiçek ve *Poetika* dergileri sonrasında yine benzer bir anlayışı ilke edinen *Şiir Atı* dergisi de dönemdeki yakınlaşmayı sürdüren bir dergi olarak önemli görülür. Bu bakımdan *Yönelişler*, *Üç Çiçek* ve *Poetika*'nın açtığı yoldan *Şiir Atı* yürümeye devam ederek kuşağın şiir algısını koruma görevi taşır. İlk sayısı Mart 1986'da çıkan dergiyi yayıma hazırlayan isimler Orhan Alkaya, Vural Bahadır Bayrıl, Seyhan Erözçelik, ve Osman Hakan A.'dır. (Koşar, 2017, s. 77) Derginin kurucularından olan V. Bahadır Bayrıl, kendisi ile yapılan söyleşide *Şiir Atı*'nın gerçekleştirdiklerini 80'ler şiiri tartışmalarına bir cevap olarak sıralarken derginin dönemdeki rolü açısından da şu sözleri söyler: "1930'lardan sonra ilk defa bir şiir dergisinde İslâmcılar, liberaller ve her çeşidi ile solcular şiirlerini birlikte yayımlayabilmişlerdir... Bu yarım yüzyıl sonra statükocular, vesayetçiler için gerçek anlamda bir şok olmuştur."⁴ (Küpçük, 2015, s. 234) V. Bahadır Bayrıl'ın söylediklerinden anlaşılıyor ki *Şiir Atı*, edebiyat ortamındaki ayrıkçı düşüncelerin karşısında olarak, farklı görüşteki çevrelerin yakınlaşmasında bir yayın organı olarak önemli bir işlev üstlenmiştir.

Şiir Atı'nın başlangıcında yer almayan fakat ikinci sayısından itibaren ekibe dâhil olan Haydar Ergülen de derginin birleştirici yönüne vurgu yapar: "Şiir Atı, Üç Çiçek'le başlayan buluşmanın, hani şu 'faşistler giremez!' dediğimiz ve onların dışında herkese, her görüşe, her şiire açık olan alanın daha da genişletilmiş halidir." (Ergülen, 2012, s. 46)

Şiir Atı, gençlerin şiirlerine yer veren bir organ olmanın yanında dönemin edebi tavrı etrafında şiiri kapsayıcı bir görüntü çizmektedir. Bu bağlamda dergide divan şiirine yönelik özel bir yaklaşımın örneklerine rastlanmaktadır. Şiire karşı hassas yaklaşımı ile birlikte dergi Türk şiirinin 29 Ekim 1923'den başlamadığını kavratma çabasındadır.⁵

⁴ V. Bahadır Bayrıl'a ait olarak yer verilen sözler, Selçuk Küpçük'ün *Şiir Atı* dergisi münasebetiyle kendisi ile yaptığı söyleşiden aktarılır. Daha fazla bilgi için bkz. Selçuk Küpçük, "Türkiye Edebiyat Dergileri Atlası", Cümle Yayınları, Ankara, 2015, s. 233-239

⁵ *Şiir Atı*'nın Türk şiiri bir bütün olarak kabul ettiği anlayışı, V. Bahadır Bayrıl yapılan söyleşide dile getirdiği: "Divan Şiiri'ne ilişkin tavrımızın temelinde Tükçe'nin, Türk kültürünün, Türk şiirinin, ilk

1980 sonrası oluşumu içerisinde anılan *Fanatik* dergisi ve 1980'lerin toplumcu şiir geleneğini sürdüren *Broy* dönemde etkinlik gösteren diğer dergiler arasında yer alırlar. Bu dergilerin dışında 80 öncesinde çıkmaya başlayan ve farklı anlayışlara sahip olarak yayın faaliyetini sürdüren *Mavera*, *Edebiyat*, *Diriliş*, *Sanat Olayı* ve *Yazko Edebiyat* gibi dergiler, dönem edebiyatında etkin bir görüme sahip belli başlı yayınlar olarak ele alınabilir.

1980 sonrası dönemde de edebiyat dergileri birer edebi muhit özelliği gösteren mekânlar haline gelir. Bu anlamda dergi etrafında toplanan yazar ve şairler bir muhitin oluşmasında en önemli paya sahiptirler. Belli zamanlarda dergi bürolarında yapılan toplantılar yahut günlük buluşmalar, yazar ve şairlerin edebiyat camiasında kendilerine bir yer edinmelerine imkân sağlamaktadır. Bir fikir ortamı oluşturan bu muhitler, özellikle genç şairlerin usta olarak nitelendirilebilecek edebi isimlerle bir araya gelmelerine ve bu sayede kendilerini geliştirmelerine de fırsat tanır. Farklı edebiyat çevrelerinin bir araya geldiği edebi muhitler, ortak bir payda olan edebiyatın çatısı altında buluşmayı ve bu çevrelere yakınlaşma fırsatı sunarak bir diyalog kurulmasını sağlar. Bu tür muhitlerse daha çok dergi bürolarının dışarısında kalan mekânlar etrafında meydana gelir. Kapsamlı bir yargıda bulunulacak olursa yayınevlerinin ve dergi bürolarının yer aldığı, yayıncılık faaliyetleri ve dergicilik adına bir merkez olarak kabul edilen Cağaloğlu'nun geçmiş yıllardaki öneminin bu yıllarda da koruduğu görülmektedir. Böylelikle bu çevrede bir edebiyat çatısı söz konusudur. 1980 sonrası yakınlaşmalara kapı aralayan bir dönem olarak kabul edilirken Cağaloğlu'nun 1970'lerdeki görünümü için Adnan Özer “kantonlaşma” ifadesini kullanır:

“Cağaloğlu sokak sokak bölünmüştü. Ülkülerin, sağcı ve solcularının yayınevlerinin olduğu sokaklar farklı farklı idi. Ben buna ‘kantonlaşma’ adını vermiştim. Kimse kimsenin sokağına kolay kolay giremezdi. Mesela Beyaz Saray’a biz gitmezdik, oysa gitsek bir sürü kitapla, yazarla tanışmış olacaktık. Mesela sol kesimde Ahmet Hamdi Tanpınar’ı okumak hoş

---

kez 29 Ekim 1923 günü Ankara civarından yeryüzüne inmediğine inanmamızdır.” sözünden hareketle ifade edilir. Daha fazla bilgi için bkz. Selçuk Küpçük, “Türkiye Edebiyat Dergileri Atlası”, Cümle Yayınları, Ankara, 2015, s. 235

görülmezdi. Bazı şeyler sonradan keşfedildi. Oğuz Atay bile çok sonra keşfedilmiş bir yazardır. Nurettin Topçu'nun falan adını bizler çok sonradan duyduk, tanıdık.”⁶ (Özer, 2016)

1980 sonrasında canlı bir muhit olma özelliği gösteren Çorlulu Ali Paşa Medresesi birçok şair ve yazar tarafından tercih edilen bir buluşma mekânı haline gelir. Zaman içinde bu buluşmaların sıklaşması ve her kesimden birçok ismin uğradığı bir mekân olarak bu medresede bir edebi muhit oluşumu söz konusudur. İhsan Deniz, kendi cephesinden buranın önemini şöyle ifade eder:

“...Çorlulu Ali Paşa Medresesi, yani Erenler, 1980’li yılların hemen başında bizlerin keşfetti bir yerdi... Çok hoş zamanlar geçirdik arkadaşlarla o mekânda. Bir sürü arkadaşla tanıştık. Mutlaka bizlerden biri oluyordu günün her saatinde. Ne dergiler çıkardık, ne birliktelikler oluşturduk, ne kitaplar bastık, ne yayınevleri kurduk... Sol tandanslı pek çok isimle de orada tanıştık, beraber olduk, arkadaşlık kurduk. Şiiri, hayatı paylaştık.” (Solak, 2016, s. 94-95)

Hem kendisi hem de edebi çevre adına bir görüş ortaya koyan şairin sözlerinden anlaşılmaktadır ki, yazar ve şairlerin tanışmaları, yakınlaşmaları ve edebiyat adına bir birliktelik kurmaları bakımından Çorlulu Ali Paşa Medresesi 1980 sonrasında önemli bir edebi muhit olarak görülmektedir. İhsan Deniz’in görüşlerine ek olarak Adnan Özer ise medrese içindeki bir işletme olan Erenler Kahvesi örneğini verirken sağ-sol arasındaki tabuların burada kırıldığını dile getirir. Şair’e göre burada yapılan buluşmalarla edebiyat dünyası “yeni bir bahar” yaşamıştır. (Özer, 2016)

Metin Celal de dönemde sıklıkla yapılan kahve toplantılarına dikkat çekerek Çorlulu Ali Paşa Medresesi’ne de değinmeyi ihmal etmez. *Üç Çiçek* dergisi bürosunda yapılan toplantılarının daha sonra *Poetika* dergisi bürosunda düzenli olarak devam ettiğini söyleyen Celal, bu dergiler kapandıktan sonra bile toplantıların ve sohbetlerin son bulmadığını, Çorlulu Ali Paşa Medresesi’nde devam ettiğini dile getirir. (Celâl, 1999, s. 100-101)

Şakir Kurtulmuş ise, birtakım isimler sayarak sağ ve sol kesimin Çorlulu Ali Paşa Medresesinde buluşmalarına dönemin edebi hareketliliği bağlamında değinir: “Sağ ve sol kesimden isimler o yıllarda Çorlulu Ali Paşa Medrese’sinde buluşmaya

⁶ Adnan Özer’in burada yer verilen ve devamında Çorlulu Ali Paşa Medrese’si hakkındaki görüşleri, www.izdiham.com yazarı tarafından kendisi ile yapılan röportajdan aktarılır. Yazar adı verilmediği için Adnan Özer’in ifadeleri kendi adı anılarak aktarılmıştır.

başladı. Adnan Özer, Seyhan Erözçelik, Haydar Ergülen'i hatırlıyorum. Bizden Mustafa Kutlu, Necat Çavuş, Ebubekir Eroğlu, İhsan Deniz, Hüseyin Atlansoy, Mehmet Ocaktan, Adnan Tekşen gibi isimler gelirdi." (Olgun, 2017, s. 6-7)

Bütün bu görüşler etrafında özellikle 1980 sonrası şiirinin oluşumunda ve özelliklerini belirlemede söz konusu edebi muhiti göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Dergicilik 1980'lere kadar bir birikim ve gelişim kaydederek ilerler. 12 Eylül'ün yansımaları, bireyden başlayarak birtakım değişimlere sebep olur ve yeni bir kültür ortamının doğmasına yol açar. Bu edebiyatı ortamında özellikle türler bazında düşünüldüğünde şiirdeki yeni arayışlar dergiler etrafında şiire olan yaklaşımın değişimini gündeme getirir. Bu durum farklı düşüncelerdeki şairler arasında bir diyalog kurulmasına imkân sağlarken, 1980'lerdeki kültür ortamının en önemli basamağını da böylece oluşturur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. YÖNELİŞLER DERGİSİ

1.1. YAYIN SÜRECİ

Aylık kültür ve sanat dergisi olarak *Yönelişler*'in ilk sayısı Nisan 1981'de yayınlanır. 12 Eylül sonrasında yayına başlayan dergiler içerisinde *Yönelişler*, içinde yaşanan bu dönemde kültürel iklimi koruyucu bir yaklaşımla hareket eder. Aylık çıkmak üzere tasarlansa da dergi, yayın süreci boyunca bazı sayıların iki sayı ve bazılarının da üç sayının birlikte basıldığı bir yayın akışına sahiptir. Nisan 1981 ile Aralık 1990 yılları arasında 53 sayı çıkan derginin iki ayrı yayın periyodu söz konusudur. Yani 1981'de çıkan ilk sayıdan Temmuz 1985'e kadar 43 sayı yayımlanan dergi bu tarihten itibaren yayınına yaklaşık beş yıl süre ile ara verir ve 1990'nın Mart ayında çıkan 44. sayı ile birlikte Aralık 1990'a kadar yayınıni sürdürür. Yayına ara verilmesi ile ilgili herhangi bir gerekçe ya da neden dergide belirtilmemektedir fakat dergilerin içinde bulunduğu maddi imkânsızlık gibi belli başlı bazı nedenler *Yönelişler* de dâhil dergilerin yayın akışını güçleştirmekte ve nihayetinde sona erdirmektedir. Derginin Haziran 1982 tarihli 15. sayısından itibaren girdiği ve beklenmedik olarak nitelenen üç aylık aranın kaynağı hakkında Ekim 1982'de çıkan 16. sayıda yer verilen “*Birkaç Söz*” başlıklı yazı, derginin verdiği bu aranın sebebini açıklayıcı mahiyettedir:

“Yönelişler için beklenmeyen üç aylık bir tatilin kaçınılmaz olarak ortaya çıktığını belirtirken şunu da eklememiz gerekiyor: Bu dergi, değer üretimi niyetine dayalı çabaların kollanması uğruna o güçlüklerin göğüslenmesiyle yayınıni sürdürüyor... Süreli yayınların pek çoğunun ortaklaşa sorunlarını sık sık duyarız. Parasal sıkıntılar, dağıtım vs. Hepsi Yönelişler için mevcuttur ve bunlar üzerinde durarak bir yakınma tablosu çıkarmayı hiçbir zaman düşünmedik. Ancak habersizce girilen üç aylık tatilin hesabını da vermiş olmak üzere, ortaya şöyle bir yorumun çıktığını belirtmek istiyoruz...” (Yönelişler, 1982, s. 1)

Sayfalarında görülebileceği üzere okuyucularına sık sık seslenen *Yönelişler*, okuyucularından biten aboneliklerini yenilemelerini ve dergiye yeni aboneler bulmalarını rica etmektedir. Buradan anlaşılmaktadır ki: *Yönelişler*'in yayınıni

sürdürebilmesinde abonelik ve okurun ilgisi önem arz etmektedir. 23-24. sayısında giderlerin artışı nedeniyle satış fiyatını ve abonelik bedelini arttırmak zorunda kalan derginin abonelik gibi çağrılarını maddi imkânlar bakımından zorluklar çektiğini gösterir ve yayına ara verme noktasında da yine maddi imkânsızlığı akla getirir. *Yönelişler*'in bu durumu ve kapanışı ile ilgili olarak kendisine soru yöneltilen İhsan Deniz'in cevapları da bu yöndedir: “Kapanıyor. Normal bu, olağan olan budur. İte-kaka, ıkına-sıkıla dergi yapmaktansa bir derginin kapanması veya ara vermesi en makul olanıdır. Bildiğiniz gibi üç evresi var *Yönelişler*'in, zorunlu üç evre. Tamamıyla ekonomik kaynaklıydı verilen aralar.” (Solak, 2016, s. 93) İhsan Deniz, burada üç evreden bahsetmektedir. Dergi kendi içinde 1-43. sayılara kadar birinci ve 44-53. sayılar ikinci olmak üzere iki döneme ayrılırken İhsan Deniz'in kastettiği üç evre ise *Yönelişler* tarafından “tatil” olarak ifade edilen üç aylık verilen aranın da eklemlenmesi ile oluştuğu düşünülebilir. Yani genel itibarıyla bakıldığında derginin iki farklı yayın dönemine sahip olduğu söylenebilirken belli aralıkları içinde barındıran bu yayın süreci tablo yardımıyla daha detaylı görülebilir.

Tablo 1: Derginin yıllara ve aylara göre çıkış tarihleri

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
1981	-	-	-	Sayı 1	Sayı 2	Sayı 3	Sayı 4	Sayı 5	Sayı 6	Sayı 7	Sayı 8	Sayı 9
1982	Sayı 10	Sayı 11-12		Sayı 13	Sayı 14	Sayı 15	-	-	-	Sayı 16	Sayı 17	Sayı 18
1983	Sayı 19	Sayı 20	Sayı 21	Sayı 22	Sayı 23-24		Sayı 25	-	-	-	Sayı 26	Sayı 27
1984	Sayı 28	Sayı 29-30		-	Sayı 31-32		-	-	-	-	-	Sayı 33-36
1985	Sayı 37	Sayı 38	Sayı 39	Sayı 40	Sayı 41-42-43			-	-	-	-	-
1986	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1987	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1988	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1989	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1990	-	-	Sayı 44	Sayı 45	Sayı 46	Sayı 47	Sayı 48	Sayı 49	Sayı 50	Sayı 51	Sayı 52	Sayı 53

Yönelişler'in birinci yayın döneminde çıkan sayılarda cilt bilgisine yer verilmemekte olup ikinci yayın dönemine ait her sayıda cilt numarasına ulaşılabilmektedir. Ciltlerin sayı aralıkları ise şu şekildedir:

Tablo 2: Dergiye ait cilt bilgileri⁷

Cilt: 1	1-12. sayılar	Derginin ilk 12 sayısında cilt numaraları belirtilmezken 12 sayı ile birlikte ilk cildin tamamlandığı bilgisine yer verilir.
Cilt: 2	13-24. sayılar	Sayılar da cilt bilgisine yer verilmemiştir. 24. sayıda yer alan dizinden 2. cildin tamamlandığı anlaşılır.
Cilt: 3	25-36. sayılar	Sayılar da cilt bilgisine yer verilmemiştir. 36. sayıda yer alan dizinden cildin 3. cildin tamamlandığı anlaşılır.
Cilt: 4	37-48. sayılar	43. sayıya kadar cilt bilgisine yer verilmezken 44. sayı ile başlayan derginin ikinci döneminin her sayısında cilt bilgisine yer verilir.
Cilt: 5	49-53. sayılar	Bütün sayılarda cilt bilgisine yer verilir. Her 12 sayının bir cildi oluşturduğu göz önünde bulundurulduğunda derginin 5. cildi tamamlanamamıştır.

İhsan Deniz, *Yönelişler*'de üç ismin ana omurgayı oluşturduğunu dile getirir ve bu isimleri Ebubekir Eroğlu, Ahmet Yücel ve Adnan Tekşen şeklinde sıralar. (Solak, 2016, s. 92) Dergi üzerine yazılmış bir maddenin yer aldığı TDV İslâm Ansiklopedisi'nde Yılmaz Daşcıoğlu da derginin kurucuları olarak bu isimleri göstermektedir.⁸ Kurucu pozisyonundaki bu isimler dergideki etkinlikleri bakımından da öne çıkmaktadırlar. *Yönelişler*'in birinci sayısına bakıldığında karşılaşılan ilk üç imzanın sırasıyla Ebubekir Eroğlu, Ahmet Yücel ve Adnan Tekşen olması da tesadüf değildir. Ebubekir Eroğlu ve Adnan Tekşen'in yazı faaliyetleri derginin kapanışına dek sürerken Ahmet Yücel'in dergide yoğun olarak yer alan yazı, şiir ve çevirileri 15. sayıdan sonra sekteye uğrar ve sonuç olarak 19. sayı ile son bulur. İhsan Deniz, bu durumun sebebini Ahmet Yücel'in Amerika'ya yerleşmesi olarak dile getirir. İhsan Deniz'in derginin çekirdek kadrosuna dâhil ettiği birkaç isim daha söz konusudur. Bu isimleri sıralarken kendisinin de *Yönelişler*'e nasıl

⁷ “Okuyucularımıza” başlığı adı altında yer alan bilgiye göre *Yönelişler*'in tamamlanan ciltleri ayrı bir baskı yapılarak okuyucuya ulaşmaktadır.

⁸ Yılmaz Daşcıoğlu tarafından kaleme alınan Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi maddesinde “YÖNELİŞLER” ismi üst başlık olarak, alt başlıkta ise derginin kimliği mahiyetinde “Aylık sanat ve kültür dergisi” ibaresine yer verilir. Maddede derginin yayın sürecinden başlayarak kurucuları, yazı işleri ve yönetimi hakkında bilgiler yer verilir. Devamında ise derginin öne çıkan özellikleri ve yayın politikası hakkında birtakım ipuçları taşıyan ifadeler göze çarpar. *Yönelişler*'de yayımlanan önemli yazıların da verildiği bir tespit niteliğindeki madde, dergide imzası görülen bazı şair ve yazarların sıralanması ile son bulur. Daha fazla bilgi için bkz. Yılmaz Daşcıoğlu, “Yönelişler”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, c. 43, s. 564-565.

katıldığına değinir: “Yüksel Kanar ile İlhan Kutluer sayılabilir. Ayrıca Osman Konuk ve Mehmet Ocaktan’ı, Yılmaz Daşçioğlu’nu, Hüseyin Atlansoy’u anabiliriz. Benim dergiye katılmam daha önce olmakla birlikte, ilk şiirim, birlikte basılan 11/12. sayı iledir. Zaman içinde her kademesinde görev yaptım *Yönelişler*’in.” (Solak, 2016, s. 92) Deniz’in sıraladığı bu isimler gerek yazınsal ürün konusundaki katkıları gerekse derginin mutfağında yer almaları neticesinde dergi kadrosu içinde öne çıkmaları beklenen bir durumdur.

Yönelişler, Ebubekir Eroğlu adı ile bütünleşmiş bir dergidir. Bu bakımdan *Yönelişler*’in adı anıldığında akla ilk Ebubekir Eroğlu’nun gelmesi doğal bir sonuç olarak karşılanabilir. Kuruculardan biri olmasının yanı sıra, derginin yönetiminde aldığı sorumluluk ve *Yönelişler*’in yazı yükünü üstlenmekte niceliksel olarak da en başta gelmesi ve ayrıca bütün bunları sürdürme gayreti, Eroğlu’nun bu bağlamdaki emeğini öne çıkarmaktadır. Derginin çıkmasında en önemli paya sahip olan Ebubekir Eroğlu’nun adı ikinci dönemine kadar *Yönelişler*’in yönetim künyesinde belirtilmez. Yalnızca derginin ikinci döneminin ilk sayısı olan 44. sayıda “Yöneten: Ebubekir Eroğlu” ibaresine derginin açılış sayfalarında rastlanır. Bu durum şairin adını öne çıkarma gibi bir gayesinin olmadığını düşündürürken *Yönelişler*’in kolektif bir birikimin ürünü olduğu kabulünü gösterme çabası şeklinde de algılanabilir. Bunun yanında dergi hakkında yeterli bilgi sahibi olmayan birinin *Yönelişler*’e baktığında bile Ebubekir Eroğlu’nun dergi içindeki önemli isimlerin başında geldiğini görmesi kuvvetle muhtemeldir.

Ebubekir Eroğlu’nu bir dönem *Yönelişler*’in tüm kademelerinde aynı anda görev yapmış biri olarak ifade eden İhsan Deniz, *Hece* dergisinin hazırlamış olduğu dosyada Eroğlu’nun dergicilik anlayışına dair izlenimlerini *Yönelişler* bağlamında değerlendirir.⁹

Yönelişler, ilk çıktığında “sahibi ve sorumlu müdürü” olarak belirtilen isim Mehmet Çetin’dir. Mehmet Çetin, bu unvanları Bürde Yayınevi adına taşır. Derginin 10. sayısına kadar görevini sürdüren Çetin’in dergi yönetiminden ayrılması ile yerine

⁹ İhsan Deniz, Ebubekir Eroğlu’nun Dergicilik anlayışını *Yönelişler* bağlamında 18 madde altında değerlendirir. Bu başlıklar altında Eroğlu’nun dergilere yüklediği misyon başta olmak üzere şairin dergicilik konusundaki ilkelerine yer verir. Daha fazla bilgi için bkz. İhsan Deniz, “Yönelişler Bağlamında Ebubekir Eroğlu’nun Dergi Anlayışına Dair Notlar”, *Hece*, Aralık 2015, S. 225, s. 80-82.

Mehmet Ocaktan¹⁰ dergide belirtilen ifade ile “sahibi ve yazı işleri yönetmeni” görevinde bulunur. Derginin 44. sayısı ile başlayan ikinci yayım döneminde dergideki yönetime dair alanlarda tekrardan değişikliğe gidilir. Bu sefer kendi içinde ikiye ayrılan konumlarda İz Yayıncılık Ltd. Şti. adına dergi sahipliğinde Ahmet Şişman, “yazı işleri sorumlusu” olarak ise Yılmaz Daşcıoğlu¹¹ görülür. Dergi kapanana kadar Yılmaz Daşcıoğlu yazı işleri sorumlusu görevini sürdürürken 49. sayıdan itibaren Seyfettin Ünlü de “yazı işleri yardımcısı” olarak dergide yer alır.

Derginin teknik işleri de farklı kişiler tarafından yürütülür. Bu görevi ilk sayıdan 5. sayıya kadar Yılmaz Sağdıç, 6. sayıdan 15. sayıya kadar ise Erdal Pektekin üstlenmiştir. Yönelişler’in ilerleyen sayılarında bu görevin kim tarafından yürütüldüğüne rastlanmamakta ancak 49. sayıdan itibaren Hasan Kurt’un bu işleri yürüttüğü bilgisine ulaşılmaktadır.¹²

---

¹⁰ Dergideki şiir ve yazılarında Mehmet Ocaktan imzasını kullanan şair, “sahibi ve yazı işleri yönetmeni” görevini üstlendiği 11-12 sayıdan itibaren kadar dergi künyesindeki yönetim ibaresinde 31-32. sayı istisna olmak üzere Mehmet Ocakden ismi ile yer alır.

¹¹ Dergi yönetimindeki ismi ile şiir ve yazılarında kullandığı isim arasında farklılık Yılmaz Daşcıoğlu için de geçerlidir. Dergi künyesinde yazı işleri sorumlusu olarak Yılmaz Daşcıoğlu imzası ile yer alırken, bazı şiir ve yazılarında Yılmaz Taşcıoğlu imzası ile de karşılaşılır.

1.2. ŞEKİL VE GÖRSEL ÖZELLİKLERİ

“Yönelişler” kelimesi, zihinde tek bir kavramı yahut imgeyi çağrıştıran bir kelime değildir. Bunun yanında kelimenin temsil ettiği anlamlar, çok farklı düşüncelere karşılık gelebilir. Burada ilk plandaki anlamı açısından bakıldığında bu kelime, bir yere doğru yapılan yönelme işini akla getirmektedir. Dergiye bakıldığında ise arka planda görünenin, temsili olarak sabitliğin ve durağanlığın reddedildiği bir yöneliş içinde bulunmanın ifade edildiği görülecektir.

Dergi kapağında baş harfi büyük olmak üzere ve eğik yazıyla “Yönelişler” yazmaktadır. (Bkz. Şekil 1) Bu eğik yazı bile dergideki hareketi ve yönelişi göstermek adına bir ipucu mahiyetinde değerlendirilebilir. Bu yazı tipi derginin ilk dönemi olan 43 sayı boyunca aynı kalırken 44. sayı ile başlayan ikinci yayın döneminde dergi başlığı tüm harfleri büyük ve ayrıca dik olmak üzere “YÖNELİŞLER” şeklinde değiştirilir. (Bkz. Şekil 2) Dergiye ait bu iki farklı başlığın altında birinci yayın döneminde küçük harflerle “aylık sanat ve kültür dergisi”, ikinci dönemde ise büyük harflerle “AYLIK SANAT VE KÜLTÜR DERGİSİ” ibaresi yer almaktadır. (Bkz. Şekil 1, Şekil 2)

Şekil 1:

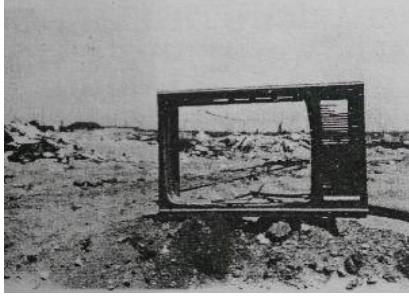
Şekil 2:

Yönelişler'in birinci yayın dönemi kapaklarında sayıdan sayıya doku olarak kullanılan renklerin değiştiği görülmektedir. Bu durum her sayıda canlılığın korunması, hareketliliğin sürmesi ve yenileşmenin gerçekleşmesi adına bir imkân sağlamaktadır. İkinci dönemde de aynı gelenek devam ederken dergi kapaklarında yapılan görsel bir yenilik ile birçok sayının kapağında soyut denilebilecek türde resim ve fotoğraflara yer verilmektedir. (Bkz. Şekil 3, Şekil 4)

Dergi kapağında derginin sayılara göre sıralanış şekli değişmekle birlikte içindekiler kısmı, sayı ve tarih bilgisi ve de satış fiyatı yer alır. Derginin dış kapağında ise daha çok reklamlar, dergi hakkındaki duyurular ve yarışma duyuruları

ile karşılaşılırken ön iç kapak ve arka iç kapak için de aynı durum geçerlidir. Reklamaların genellikle metin ağırlıklı verilmesinin yanında derginin ilerleyen sayılarında görsel ağırlıklı reklamların öne çıktığı görülür.

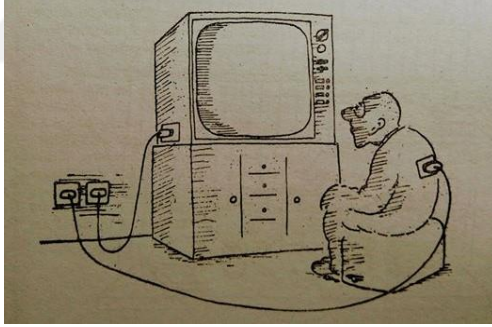

Şekil 3:

Şekil 4:

Dergiye görsel olarak zenginlik katan en önemli unsur ise çizer Hasan Aycın'ın yaşanılan dönemi ve insanı esas alan çizgileridir. Bu çizgilerin taşıdığı görselliğin yanında içlerinde bir düşünce yahut bir eleştiri barındırması da çizerin kendine özgü üslubunun bir göstergesidir. 16. sayıdan itibaren çizgileri ile *Yönelişler* sayfalarında yer alan Aycın'ın düzensiz aralıklarla yayımlanan 13 çizgisi ile karşılaşılır. Örnek olarak bkz. Şekil 5.

Şekil 5:

Bunun yanında Cahit Zarifoğlu'na ait bir çizgi de derginin 47. sayısında yer bulmaktadır. Haricinde derginin metin kısımlarında fotoğraf ve resim gibi görsele yer verilmemektedir. Yer alan çizimlerde sadece siyah renk kullanılmaktadır.

Derginin bazı sayıları birlikte yayınlandığı için sabit bir sayfa sayısı görülmez. Bununla birlikte dergi çoğunlukla 48 ve 64 sayfa olarak basılmıştır. Her cildin sonunda dizine yer verildiği için cildin tamamlandığı sayılarda sayfa sayısı artmaktadır. Sayfa numaraları ise sayfanın sağ üst köşesinde yer bulmaktadır.

Yönelişler'de metinlerin yerleştirilmesi her sayfada tek sütun olmak üzere tasarlanmıştır. Bu yerleşimde bir özen göze çarparken dizin anlamında herhangi bir

hata ile karşılaşılmalıdır. Yazıların boyutu bazı sayılarda değişebilmektedir. Düz yazı olan metinlerin boyutu, şiir metinleri ile farklılık gösterirken düz yazıda boyut daha küçük tutulmaktadır. Ayrıca yayımlanan şiir metinleri italik olarak düzenlenmektedir. Bunlara ek olarak yer verilen metinlerin başlıkları büyük harfli ve kalın, yazar adları ise diğer özellikleri aynı olmakla birlikte italik olarak yazılır.

1.3. YAYIN POLİTİKASI

Hemen hemen her süreli yayın, sahip olduğu görüş, düşünce ve anlayışlar doğrultusunda kendisine bir yol haritası çizmektedir. Önceden belirlenmiş bir yol haritası bu bakımdan bir derginin yolundan sapmayarak çizgisini sürdürmesine olanak tanırken yolda karşılaşılabilecek bazı durumlarla ilgili kendisine çözüm sunmakta kolaylık sağlayacak, bir dayanak noktası oluşturacaktır. Bu bakımdan sahip olunan bütün bu görüş, düşünce ve anlayışları derginin yayın politikası adı altında değerlendirilebilir.

Yönelişler, gerek geçmiş kuşaklardan devraldığı, gerekse kendi geliştirdiği ve bunların yanında dönemin genel izleğinin doğurduğu anlayışla özgün bir yayın politikasına sahip dergilerdendir. Dönemin özel koşulları, toplumsal yapı, kültürel değerler ve kişisel tavırlar da şüphesiz dergideki iklimin şekillenmesinde etkili olan unsurlardandır. Nitekim derginin ilk sayısında kaleme alınan “Sunu” başlıklı yazıda döneme işaret edilerek kültür ve sanat dergilerinin “zorlu bir geçitten geçtiği” belirtilir. 12 Eylül sonrasının sancılı günleri düşünüldüğünde derginin çıkışı için şartların biraz daha zorlaştığı açıktır. Toplumun geçirdiği değişim ve bununla birlikte yaşanan kültür asimilasyonu, amaç edinimi noktasında *Yönelişler* tarafından “erdemli insan” örneği, hakikatin ve doğru olanın arayışı bağlamında verilir: “Sarsak bir değişim geçiren toplumumuz, zorba ve yaralı bir kültürün asimilasyonu sürecinde. Her zaman olduğu gibi bugün de erdemli insanın duyarlılığının, tarih ve coğrafya bağlamında, kadim olanın, aslî olanın, âyan olanın peşinde olduğunu biliyoruz. Hakikat belirlidir. Onunla her dem yeni olma niyetinde, razılık içinde olma çabamızdayız.” (Yönelişler, 1981, s. 1) *Yönelişler*'in bu arayışı büyük ölçüde varoluşunun temel sebeplerindedir. Bulmak ise bu yolculuğun nihai sonucunu bu açıdan elde etmek demektir.

Yönelişler, görünürde algılaması güç ancak dolaylı olarak algılanabilecek arı bir duyumsayışın yani “yaşamın özünü” yakalamanın peşindedir ve yönelişin anlamını bu şekilde tanımlar. “Yönelişler’in sayfalarında ayrıntılar bulacaksınız.” (Yönelişler, 1981, s. 1) denirken de verilen mesaj aslında okuru bu anlamda yaşamın özüne ulaşmada bu yönelişe dahil etmektir. Her ne kadar belli bir arayış ve öze ulaşma söz konusu olsa da dergi yeni yahut son sözü söyleme iddiasında değildir ve

bu durum Şu sözlerle ifade edilir: “İbda iddiasında değiliz. Tarihsel, toplumsal döneme ve Őartlara bakıldığında, gerçek ibda’nın ‘olabilir’liği tartişilabilir. Bu bakımdan karşınıza bitmiş eserlerle ıkmayız. Ele alacaklarımız, hakkında ilk ya da son sözü söylediğimiz konular olmayacak. zelliğimiz, oluşum sürecinde olmamız, geçiş döneminde ve yönelişler içinde bulunmamızdır.” (Yönelişler, 1981, s. 1) Buradaki tamamlanmamışlık vurgusu derinleştirilirse bu durum dergiye geniş bir alan sağlamakta ve sürecek olan yeni yönelişlere geniş bir kapı aralamaktadır. Bu Şekilde düşünüldüğünde yönelişin manasını sezmeye daha da yaklaşılabilir.

Yönelişler dergisi ilk sayısında gerçekleştirmek istedikleri eylemleri tasarım adı altında maddeler halinde sıralamaktadır. Tasarılarını, detaylı bir Şekilde aktarmayı tercih eden *Yönelişler* için bu noktadan sonra söylenmesi gereken Şey bunların ne ölçüde hayata geirildiğidir. En başta dile getirilmelidir ki, derginin bu Şekilde bir plan ortaya koyması bilinçli bir hareket olup uzun soluklu bir yayın sürecinin habercisi niteliğindedir. İlk ele alınan tasarı Türk edebiyatının gözden geçirilmesi ve incelenmesi ile ilgilidir: “Doğal olarak söz sanatlarının ürünlerine yer verirken yani Türk edebiyatının gözden geçirilmesine, incelenmesine doğrudan ve dolaylı yoldan katkıda bulunan yazılar yayınlayacağız.” (Yönelişler, 1981, s. 2) Bu anlamda dergide bu söze karşılık gelecek birçok yazı ve inceleme yer almıştır. *Yönelişler*’in buradaki tavrı sadece günümüz edebiyatına yönelmek değil dn ve bugünü ile Türk edebiyatını kapsayıcı bir anlayışla hareket etmektir. Bu neticeyle derginin eskiye ve dile getirildiği üzere eski Türkçe metinlere olan ilgisi bir kültür ve dil meselesi olarak ele alınırken, gösterilen yakınlık istikrarlı bir Şekilde devam eder. Bu doğrultuda *Yönelişler*, amacını “...ana dilimizin değişik zamanlarda ve değişik toplumsal dönemlerde aldığı biçimlerle tanışlık sağlamayı amaçlıyoruz. Bir geçitten geçmekte olan dilimizin, bu yolla değişik imkânlarını yakalayabiliriz ve buradan geçerek eski kültürümüzün değerlerine yaklaşabiliriz, umudundayız.” (Yönelişler, 1981, s. 1) sözleri ile açıklar.

Yönelişler’in kültüre olan yaklaşımı eski kültürümüzle bağ kurmanın yanında, ağdaş kültür değerlerini de gündeme getirme, aktarma ve sorunları üzerine eğilme etrafında Şekillenir. “Birçok dergide olduğu gibi, ağdaş kültür değerleri ve anlayışını tanıtıcı, ‘bilgi aktarıcı’ yazılar *Yönelişler*’de de olacak.” (Yönelişler, 1981,

s. 2) sözü ile paralel, bu yönde dergide sıklıkla kültürü esas alan ve daha çok Ebubekir Eroğlu tarafından kaleme alınan yazılarla karşılaşılır. Ayrıca yabancı kültürlerin de gündeme getirilmesi ve kültürel bir duyarlık oluşturulması adına dergide, çeviri metinlere de rastlamak bu anlamda mümkündür.

Derginin çeviri üzerine tasarısı söz konusu edilecek olursa, yapılan çalışmaların söylenenleri desteklediği ve amaçların büyük ölçüde gerçekleştirildiği söylenebilir. Bu yönde dergide, “Çevirilerde, rastlantıya yer bırakmayacak bir yöntem kollandı.” (Yönelişler, 1981, s. 1) ifadesi ile çeviri yöntemi hakkında bilgi verilir. Ürünler düşünüldüğü gibi çoğunlukla batı dışındaki etnik toplulukların edebiyatlarından aktarılır. *Yönelişler*’in buradaki amacı, çok fazla gün yüzüne çıkmamış, Batı toplumları tarafından baskıya uğramış milletlerin öz kimliklerini yansıtan edebi ürünlerini tanıtmak olarak değerlendirilebilir. Bunu yapmadaki çabanın karşısında başarılı olduğu da görünürdeki bir diğer unsurdur. *Yönelişler*’in bu konuda detaylı bir açıklamaya da yer verdiği tasarısı şöyledir:

“Batı dışındaki etnik ve dilsel toplulukların ürünlerinden çeviriler dergide yer alacak. Anamalcılığın, dünyanın her yanından toparlayıp kendine çektiği, marksizmin, yerinde tahrif ettiği değerler sadece maddi olanlar değil. Aynı zamanda ‘mal’ haline dönüştürülüp tanınmaz hale getirilmiş kültürel değerler de. Ana dillerinde doğrudan Türkçeye aktarmasak, bu iş için bir batı dilinin aracılığına başvursak da farklı insanların duyarlılığının, şevkinin, düşüncesinin, hayatı tanımada zenginlik sağlayacağını düşünüyoruz. Bu etkinlikler, kendi labirentinde put gibi donmuş bir hayatı, gayrete getirmede yardımcı olabilir. Benzer tedirginlikleri yaşayan insanlarla hemhal olmanın kıvancını, huzurunu, sevabını buldurabilir.” (Yönelişler, 1981, s. 1)

Yönelişler’de “...ileriki sayılarda ‘Özel Bölümler’ düzenleyerek Afrika, Çin, Hind, Japonya, Arap ve Endonezya edebiyatlarını tanıtmayı tasarlıyoruz.” (Yönelişler, 1981, s. 2) şeklinde bir düşünce söz konusu edilir. Tanıtılması tasarlanan Afrika, Çin, Hint, Japonya, Arap ve Endonezya edebiyatları ile ilgili özel bölümlerin tamamını düzenlenemese de bu edebiyatların içinden Afrika ve Arap edebiyatı hakkında özel bölüm niteliğinde olmayan yazılar derginin sayfalarında yer bulur. Afrika ile ilgili olan bölüm “Afrikalı Yazarlar Konuşuyor” başlığı altında

verilmekte ve söyleşi şeklinde okuyucuya sunulmaktadır.¹³ Arap edebiyatını tanıtıcı yazılar ise daha çok çağdaş Arap şiiri üzerine olmakla birlikte derginin farklı sayılarında yayımlanır.¹⁴ Bu doğrultudaki bir diğer tasarı ise “Birleşik Amerika’da egemen kültürü beslediği halde onun dışında kalan dilsel ve etnik grupların şiirinden örnekler sunacağız.” (Yönelişler, 1981, s. 2) şeklinde dile getirilir. 8. sayıda yer almamakla birlikte derginin ilk 12 sayısında bu düşüncenin eyleme geçirildiği görülmektedir.

Derginin telif yazılar hakkında ifade ettiği “Telifler için az, çeviriler için çok söz ettik. Doğrusu, derginin hazırlanışında da böyle oldu. Bunun sebebi yazarların özgürlüğüne, yazının oluşum safhalarına saygımız ve müdahaleden uzak kalması, dileğimizdir. Çeviriler için ise rastlantıya yer bırakmama düşüncesidir.” (Yönelişler, 1981, s. 2) sözlerinden yola çıkıldığında bu düşünceye ne kadar sadık kalındığı derginin yazarları tarafından gözlemlenebilecek bir durum ortaya çıkarmaktadır. Dergi bu konudaki tavrını özgürlükten yana koyarken, yer verilen yazılardan da görülebileceği üzere geniş bir yazı profili ile karşılaşılmaktadır. *Yönelişler*’in tasarıları arasında bahsedilmeyen bir mevzu ise telif ürünler ile çeviri ürünlere yer verilmedeki dağılımdır. Dergiye bakıldığında da görülecektir ki telif ürünler, çevirilere göre daha ön sıralarda yer tutmaktadır. Bu görüşü İhsan Deniz de destekleyici mahiyette savunmaktadır: “Dergi, ‘beslenme’ ihtiyacını gidermek bakımından gerek klâsik Doğu-İslâm, gerekse Batı edebiyatından kaynaklanma metinlerine sıkça yer vermiştir. Ancak söz konusu çeviri metinler, hiçbir zaman telif çalışmalarının önünde yer tutmaz.” (Deniz, 2015, s. 81)

Maddeler noktalanırken kimlik ve kişilik kavramlarına işaret edilmektedir. Bu ilk sayıda yer alan *Sunu* başlıklı yazının Yönelişler adı altında yayımlanması ve ileriki sayılarda da buna benzer imzasız yazılar yer alması ile okura bir mesaj verilmektedir. Buradan anlaşılmaktadır ki, “Kimlik burada gizli olabilir. Ama asıl

¹³ *Yönelişler*’in Ekim 1981 tarihli 7. sayısında yer alan “Afrikalı Yazarlar Konuşuyor” başlıklı özel bölümde “Osman Semben, Şeyh Hamidu Kan, Osman Sose, Tchicaya U Tam’si, Camara Laye, Birago Diop ve Abdu Ente Ka”dan oluşan yazarların konuşmasına yer verilir. Erkin Pekmezci tarafından çevrilerek yayımlanan yazıda “siyah bilinç” kavramı tartışılır.

¹⁴ Bu yazılar için bkz. 1. Zehide Derviş, “Çağdaş Arap Şiirinin Çapraz Konumu” (Çev.: İlhan Kutluer), *Yönelişler*, S. 9, Aralık 1981; 2. İssa J. Boullata, “Modern Arap Şiirine Bir Bakış” (Çev.: İlhan Kutluer), *Yönelişler*, S. 10, Ocak 1982; 3. Necat Çavuş, “Modern Arap Şiiri Üzerine Bir Konuşma” (Söyleşi: Abdurrezzak Berrak), *Yönelişler*, S. 39, Mart 1985.

kişiliği derginin ‘gövdesi’ oluşturacak. Bu gövdeyi, geçtiğimiz yollar boyunca göreceğiz.” (Yönelişler, 1981, s. 2) denirken bir ortak bilince vurgu yapılmaktadır. Nitekim *Yönelişler*’in bu niyeti de yadırganmayacak ölçüde yerini bulmaktadır.

Yönelişler deyince akla gelen ilk ismin Ebubekir Eroğlu olması ve bu yüzden onun gözünden *Yönelişler*’e bakmak, yayın politikasını detaylandırmakta daha fazla kapı aralayacaktır. İhsan Deniz’in, Ebubekir Eroğlu’nun dergi anlayışına dair kaleme aldığı yazıda¹⁵, bu düşünceye yönelik olarak bazı ipuçları elde edilebilmektedir. Onun görüşlerinden hareketle bu anlayış *Yönelişler*’de zemin bulmuştur. Ebubekir Eroğlu için dergilerin ve dergiciliğin bir misyonu olmalıdır. Bu bakımdan, *Yönelişler*’in yola çıkarken tasarılarını ortaya koyması ve bununla birlikte bazı amaçları gündeme getirmesi Eroğlu’nun dergiye yüklediği misyonu destekleyici mahiyettedir. (Deniz, 2015, s. 80) Bu da göstermektedir ki Ebubekir Eroğlu’na ve dolaylı olarak *Yönelişler*’e göre derginin varlığı, sağladığı fayda, oluşturduğu iklim ve verimli çalışma ortamı ile önem kazanmaktadır.

Dergi, yazıların yayım sırası konusunda ahlaki bir tutumu esas almaktadır. Bu durum da Ebubekir Eroğlu eksenli olmak üzere *Yönelişler*’e atfedilerek şu sözlerle aktarılmaktadır: “Yönelişler’in hiçbir sayısında şiire dün başlamış birinin kıdemli bir şairin önüne geçtiği görülmemiştir. Bu tutum, hiç kuşkusuz emeğe saygı, verimliliğe saygı, tecrübeye saygı, şiire saygı ve dolayısıyla insana saygı anlamı taşır.” (Deniz, 2015, s. 81) Derginin yazarına karşı tavrını açıklığa kavuşturan ve metne bakış esasına dayanan bir durum olarak da Eroğlu’nun dergiye gönderilen metinlere yönelik yaklaşımı hiçbir şekilde müdahale etmemek olmuştur. (Deniz, 2015, s. 81)

Değinilmesi gereken bir başka nokta ise derginin okuyucusu ile olan ilişkisidir. “Sizin söyledikleriniz, gönlümüzden geçenler değerli birer işaret.” (Yönelişler, Sunu, 1981, s. 3) diyerek okuyucusunu önemseydiğini gösteren *Yönelişler*, için yayın sürecinin şekillenmesinde ve bunun yanında derginin sürekliliği için okuyucu değerli bir unsurdur. Örneğin “Okuyucularımıza” başlığı adı altında okuyucuya seslenilerek aboneliklerini yenileme isteği ve yeni abone bulmada

¹⁵ Bu yazıda Ebubekir Eroğlu’nun *Yönelişler* bağlamında dergicilik anlayışı ele alınırken doğrudan *Yönelişler* dergisini ilgilendiren unsurların yanında Eroğlu’nun bireysel tutumunu esas alan bilgiler de yer almaktadır. Daha fazla bilgi için bkz. İhsan Deniz, “Yönelişler Bağlamında Ebubekir Eroğlu’nun Dergi Anlayışına Dair Notlar”, *Hece*, S. 228, Aralık 2015.

yardım dilekleri iletilir. Okuyucunun derginin sürekliliği adına önemli bir pay sahibi olduğu bu şekilde de ortaya çıkmaktadır.

Bir kültür ve sanat dergisi olan *Yönelişler*'de başta şiir olmak üzere, hikâye, deneme, makale, eleştiri ve söyleşi gibi edebi türler yoğunluk gösterir. Edebiyatın dışındaki sanat dalları üzerine ise pek fazla eğilim söz konusu değildir. Bunun yanında derginin kültür alanına hitap eden yönü, okur için zengin bir içerik sunmaktadır. Bu açıdan *Yönelişler*, doğrudan kültürü merkeze alan yazıların yanında felsefeden tasavvufa, dilbilimden mantık alanına kadar geniş bir konu alanını bünyesinde barındırmıştır. Bunu sağlayan en önemli unsur ise derginin yazar kadrosunda var olan birikimdir. “Her dem yeni” olma niyeti ile yaşayan kültür ve edebiyatın izini süren *Yönelişler*, kadim olan ile de bağını koparmak istememekte ve ikisi arasında kurulması gereken bağı temel meselelerinden biri olarak öne çıkarmaktadır.

İdeolojik kutuplaşmalara kapılmayan ve siyasi eğilimlerden uzak olan dergideki önemli kabullerden birisi de, edebiyatı bir bütün olarak görmektir. Bu anlayış neticesinde farklı görüş ve düşüncedeki birçok isim *Yönelişler*'in sayfalarında yer almıştır. Bu tavrı ile dönemindeki ve kendisinden sonra yayına başlayan diğer dergilere olumlu bir örnek teşkil eden derginin duruşu insandan yana olmaktadır.

1.4. YAZAR KADROSU

Yönelişler'in yolculuğu Ebubekir Eroğlu, Ahmet Yücel ve Adnan Tekşen'in öncülüğünde başlamıştır. Kurucu olarak kabul edilen bu üç ismin içinde Ebubekir Eroğlu, yazı toplamı bakımından dergiye en çok katkı sağlayan isim olmanın yanında derginin yönetiminde aldığı sorumluluk ve şekillenmesinde gösterdiği çabalarla *Yönelişler*'in çıkarılmasında da en önemli paya sahiptir. Ebubekir Eroğlu'nun dergi yönetimindeki etkinliğinin ve dergi üzerine aldığı sorumluluğun fazla olmasına rağmen *Yönelişler* içerisinde yayın yönetmenliği yahut yazı işleri müdürlüğü gibi görevlerde adı geçmemektedir. Onun dergi içerisinde en baskın kişiliğe sahip olması ve *Yönelişler*'in yayınlanmasında gösterdiği çaba ise dergide birebir idarecilik ve yazarlık yapmış olan isimler vasıtasıyla öğrenilmektedir. Bunun yanında *Yönelişler* dergisini ele alan yazılarda da söz konusu durum ortak bir kabule dayanmaktadır.¹⁶

Mehmet Solak'ın 5 Temmuz 2015-31 Mayıs 2016 tarihleri arasında İhsan Deniz ile yapmış olduğu uzun soluklu söyleşide Solak'ın, *Yönelişler*'in bir kadro dergisi olup olmadığı yönündeki sorusuna dergide görev yapmış bir şair olarak İhsan Deniz, vermiş olduğu cevapta Ebubekir Eroğlu, Ahmet Yücel ve Adnan Tekşen'in ana omurgayı oluşturduğunu dile getirirken daha önce de değinildiği gibi Yüksel Kanar ve İlhan Kutluer isimlerini öncelikle sayarken bu isimlere ilaveten Osman Konuk, Mehmet Ocaktan, Yılmaz Daşcıoğlu ve Hüseyin Atlansoy'u derginin çekirdek kadrosu içine dâhil etmektedir. (Solak, 2016, s. 92) Kendi ifadelerinden yola çıkarak ve *Yönelişler*'de göstermiş olduğu etkinlik bakımından İhsan Deniz'i de böylece bu kadro içerisine dâhil etmek yerinde bir davranış olacaktır. Dergiye olan katkısı zamanla azalan Ahmet Yücel hariç tutulursa sıralanan isimlerin *Yönelişler*'in yazı yükünü taşıyanların en başında gelmeleri tesadüfi bir durum değildir. Dikkat çekici olan bir diğer durum ise derginin çekirdek kadrosundaki isimlerin çoğunluğunu şairlerin oluşturmasıdır ki bu durumun yansımalarına ilerleyen bölümlerde değinilecektir.

¹⁶ Ebubekir Eroğlu'nun *Yönelişler*'in yönetimindeki etkinliğini dile getiren ve onu dergideki en önemli isim olarak öne çıkaran değerlendirmelerin bazıları için bkz. 1. Erdal Doğan, "Edebiyatımızda Dergiler", Bağlam Yayıncılık, İstanbul, Ekim 1997, s. 132-133; 2. Yılmaz Daşcıoğlu, "Yönelişler", TDV İslâm Ansiklopedisi, C. 43, 2013, s. 564-565; 3. Hayriye Ünal, "Sayıyla 1 Dergi/*Yönelişler*", *Hece*, S. 158, Şubat 2010, s. 16-17; 4. İhsan Deniz, "Yönelişler Bağlamında Ebubekir Eroğlu'nun Dergi Anlayışına Dair Notlar", *Hece*, S. 228, Aralık 2015, s. 80-82. 5. Bâki Asiltürk, "Türk Şiirinde 1980 Kuşağı" YKY, İstanbul, Şubat 2013, s. 253; 6. Selçuk Küpçük, "Modern Türk Şiirinde Bellek Arayışı", Granada Yayınları, İstanbul, 2013, s. 51.

Yönelişler, yayın hayatı boyunca farklı kesimlerden pek çok isme sayfalarında yer vermiştir. Derginin bu konuda bir ayırım gözetmemesi, yayın ilkesi gereği edebiyatı esas alması ve ideoloji noktasında daha şeffaf bir anlayış göstermesine bağlanabilir. *Yönelişler*'in yazar kadrosu içeriğin zenginleşmesine yeni imkânlar sağlarken bu kadro içinden yazın dünyasına da birçok isim kazandırılmıştır. Dergideki yazar kadrosuna değinen Yılmaz Daşcıoğlu, bu anlamda önemli gördüğü noktaları *Yönelişler*'in bir özelliği olarak şöyle belirtir:

Şiirde olduğu gibi yazar kadrosunda da kendi içinden birçok imza çıkaran *Yönelişler*'in özellikleri arasında daha önce *Hareket* dergisinde yazan Orhan Okay'ın uzun bir aradan sonra İstanbul basınında görünmesi, felsefe ve mantık alanındaki yazılarıyla dikkati çekecek olan Şakir Kocabaş'ın yazılarını ilk defa *Yönelişler*'de yayımlaması ve Mustafa İsen'in eski Türk edebiyatıyla, Abdullah Uçman'ın yeni Türk edebiyatıyla ilgili yazıları sayılabilir. Aynı şekilde *Mavera* dergisinin önce gelen isimlerinden Cahit Zarifoğlu ve Rasim Özdenören dergide şiir ve yazılarıyla yer almıştır. (Daşcıoğlu, *Yönelişler*, 2013, s. 565)

Dergide yer alan yazıların çok büyük kısmı bir imza taşımasına rağmen imzasız yayımlanan bazı yazılara da rastlanmaktadır. Bu yazılar ise genellikle kitap tanıtım yazıları ve dergideki isimlerin tanıtıldığı “Kısa Kısa” başlıklı bölümlerden oluşmaktadır. Bunun yanında dergide isimsiz olarak yayımlanan ve *Yönelişler* imzası taşıyan yazılara da yer verilmektedir. Bu imza ise genellikle derginin sunuş, açıklama, kitap tanıtım yazılarında; bazı özel bölümlerin açıklama kısımlarında ve söyleşilerde kullanılmaktadır. Ayrıca dergide “Yağız Ekin'den” başlığı altında verilen, siyahî ve Afrikalı şairlerin tanıtıldığı bölümü sunan Yağız Ekin, müstear bir isim olup bu bölümün Ahmet Yücel tarafından hazırlandığı derginin 13. sayısında belirtilmiştir.

Yönelişler'in, Necip Fazıl Kısakürek'in *Büyük Doğu* ve Sezai Karakoç'un *Diriliş* dergilerinin başını çektiği bir düşünce çizgisini sürdürmesini esas alarak derginin etrafında ilk planda yer alan kişilerin bu düşünceyi benimsemiş isimler oldukları söylenebilir.

Genel itibarıyla *Yönelişler*'in yazar kadrosunu için alanında yetkin ve kültür birikimine sahip kişiler tarafından oluşturulmuştur nitelemesi yapılabilmektedir. Bu özelliği ile de döneminde ilgiyle izlenen dergilerden biri olarak dikkat çekmiştir.

Bunun yanında ise derginin azımsanamayacak sayıda genç ismi bünyesinde barındırması ve onların yazı ve şiirlerine yer vermesi de gözden kaçmayan bir diğer unsurdur. Derginin genç şairlerinden olan Osman Konuk, İhsan Deniz, Hüseyin Atlansoy, Necat Çavuş ve Yılmaz Daşcıoğlu'nun ilk şiirlerini *Yönelişler*'de yayımlamış olmaları da bu durumu destekleyici boyuttadır. Buradan hareketle de *Yönelişler*'in yaş ortalaması itibariyle genç bir yazar kadrosuna sahip olduğu görülmektedir.

Dergide en çok öne çıkan isim olarak Ebubekir Eroğlu'nun yayımladığı eserler en başta şiir olmak üzere buna ilaveten birçok alanda kaleme almış olduğu yazılarla da karşılaşılmaktadır. Bu yazılara örnek olarak derginin sunuş yazıları, şiir üzerine yazılar, kültür ve toplum merkezli yazılar verilebilirken, dergileri değerlendirdiği eleştiri türündeki yazıları bunlar arasına eklenebilir. *Yönelişler*'de yer alan ve farklı alanlarda yazmış olduğu yazılar sebebiyle Ebubekir Eroğlu'nun dergiyi taşıyan isim olarak adeta bir lokomotif görevi üstlenmesi söz konusudur.

Ebubekir Eroğlu'nun yanında dergiye ürün çeşitliliği açısından destek veren Ahmet Yücel, Adnan Tekşen, Mehmet Ocaktan, İhsan Deniz, Yılmaz Daşcıoğlu, Necat Çavuş ve Osman Bayraktar gibi isimler yazdıkları edebi türlerin yanında şiir, roman ve hikâye alanında yazı ve eleştirileri ile katkı sağlamaktadırlar.

Geniş bir şiir damarına sahip olan *Yönelişler*'in şair kadrosu süreklilik gösterenler bakımından şu şekilde sıranabilir: Ebubekir Eroğlu, Mehmet Ocaktan, Ahmet Yücel, Osman Konuk, İhsan Deniz, Hüseyin Atlansoy, Necat Çavuş, Yılmaz Daşcıoğlu, Şakir Kurtulmuş, Mehmet Çağlayan, Ali Sali, Hasan Selami Binay, Seyfettin Ünlü. Derginin ikinci yayın dönemi itibariyle Cevdet Karal ve Mehmet S. Fidancı da bu listeye dahil edilebilir. Dergide bir düzen göstermeksizin, aralıklarla şiirleri yayımlanmış ya da en az bir şiiri ile görülen imzalar ise, *Yönelişler*'de poetik yazıları ile yer alan Sedat Umran, dört şiirle Cahit Zarifoğlu, Arif Ay, Adnan Özer, Cahit Koytak, Oktay Taftalı, Adem Turan, Vural Bahadır Bayrıl, Muzaffer Budak, Süleyman Portakal, Ahmet Kot, Muzaffer Sezer, Mustafa Özçelik, Cumali Ü. Hasannebioğlu, İlyas Demirbaş, Hüseyin Bektaş, çocuk şiirleri ile Mustafa Ruhi Şirin, Seyfettin Manisalıgil, Lale Müldür, Nihat Hayri Azamat, Cafer Turaç, Orhan Alkaya, İbrahim Eryiğit, Abdullah Şevki, Mehmet Ragıp Karcı, Hasan Sabri, Naci

Erol, Yüksel Peker, Kemal Sayar, Ahmet Kekeç, Üzeyir Sali, Necmi Doğan, Mehmet Erdoğan, Mürsel Sönmez, Yücel Ulu, Necip Evlice, Macit Er, Gıyasettin Ekici, Bedri Gencer, Müslüm Batuk, İbrahim Serhat Canpolat, Ali Dölek, Mehmet Akif Kireççi, Serap Ural, Ali Emre ve Hakan Karataş, Hüseyin K. Ece gibi isimlerdir.

Şiir kadar olmasa da hikâye alanında da dikkat çekici boyutta bir görüntüye sahip olan *Yönelişler*'in sayfaları çok sayıda hikâyeciye de aralanmıştır. Bu yazarlar içerisinde öne çıkanlara ve birden fazla hikâye yayımlayanlara değinilecek olursa, hikâyeleri dergide çok yoğun görülme de kurucu isimlerden olarak Adnan Tekşen, en çok hikâye ile Mustafa Kutlu, Cemal Şakar, Ramazan Dikmen, Ali Haydar Haksal, Rasim Özdenören, Osman Özcan, Kâmil Yeşil ve Kâmil Doruk. Bu isimlerin dışında ise hikâye toplamları açısından birer hikâye ile *Yönelişler*'de görülen diğer isimler ise: Cahit Zarifoğlu, Mehmet Çetin, Murat Yalçın, Serap Vural, Ümit Gezgin, Ali Bozkurt, Ahmet Evyapan, Binnur Akdemir, Mustafa Özçelik, Kemal Sayar, Hüseyin Yorulmaz, Ömer Say ve Gıyasettin Ekici.

Türk şiiri, romanı ve hikâyeleri üzerine daha da genel anlamda bütünüyle Türk edebiyatı alanındaki inceleme yazılarına dergide sıkça rastlanmaktadır. Yeni Türk Edebiyatı üzerine Orhan Okay, Abdullah Uçman, eski Türk edebiyatı ile ilgili yazılarda da Mustafa İsen imzası göze çarpmaktadır. Eski Türk edebiyatına yönelik bir diğer yazıda Annemarie Schimmel, Alman gözüyle divan edebiyatına bakmaktadır. Bu isimlerin yanında Adnan Tekşen, Osman Bayraktar, Recep Duymaz, İnci Enginün, Mehmet Çetin, Kâmil Eşfak Berki, Mustafa Kocaosmanoğlu, İsmail Kılıoğlu, Necat Birinci, Mustafa Özçelik, Mehmet Tekin, Durali Yılmaz, Âlim Kahraman ve Muhsin Macit gibi isimler de derginin söz konusu alanına katkı sağlayan imzalıdır.

Derginin düşünce yönünü besleyen, bilim, felsefe, sosyoloji ve tasavvuf gibi alanlarda yazılarına yer verilen imzaların başında Şakir Kocabaş felsefe, mantık ve bilimsel teoriler üzerine yazılarıyla; İlhan Kutluer, dilbilim ve felsefe yazılarıyla; Yüksel Kanar, ise daha çok topluma ve insana dönük eleştirel yazılarıyla öne çıkmaktadır. Bu isimlere ek olarak *Yönelişler*'de fazla görülme de bilimsel temelli yazılarla Mustafa Armağan; tasavvuf üzerine yazılarıyla Mustafa Kara ve İsmail

Kara; tarihi nitelikteki yazılarıyla da Tahsin Sınav, dergide adları anılabilecek diğer yazarlardandır.

Dergideki kitap tanıtım ve değerlendirmeleri birçok farklı imza tarafından kaleme alınmaktadır. Buna karşılık bu yazıların çoğu “Yönelişler” imzası ile yayımlanırken imzasız olarak yayımlanması da karşılaşılan bir durumdur. Bölümde imzası görülen yazarlar ise Bünyamin Özdemir, Adnan Tekşen, Kemal Akça, Muhsin Macit, E. Onart, İlhan Kutluer, E. Kadiroğlu, Mehmet Ocaktan, Mustafa Yalçın, İhsan Deniz, Murat Yalçın, Cevdet Karal, Muhammed Nur Anbarlı, Bedri Gencer, Mehmet Yıldız, Beşir Ayvazoğlu ve Kadir Değer’dir.

Yönelişler’de çocuk edebiyatına yönelik bazı yazılar da yer almıştır bu yazıları kaleme alan yazarlar arasında Mustafa Ruhi Şirin ve Mustafa İsen imzalarına rastlanmaktadır.

Dergide tercüme olarak birçok batı edebiyatını ele alan çok sayıda da yazı yer alırken bu alanda telif olarak yazılmış ve az sayıdaki yazılar Abdullah Şevki, Mehmet Yazgan ve Sevim Akten imzalarını taşımaktadır.

Buraya kadar olan kısımda değinilen imzaların dışında *Yönelişler*’de en az bir yazısı görülen imzalar ise şöyledir: Mehmet Doğan, Necati Zekeriya, Altay Suroy, Ziya Bakırcıoğlu, İbrahim Erol Kozak, Akın Etan, Müslim Akdemir, Necmuddin Bammat, Mustafa Şahin, İsmail Çetişli ve Metin Karabaşoğlu.

1.5. EDEBÎ FAALİYETLERİ

1.5.1. Şiirler

Yönelişler'in şiire verdiği önem noktasındaki ilk izlenim, her sayıda en çok yer verilen edebî tür olması açısından kendisini göstermektedir. Şiire yer verilmenin yanında şiir üzerine düşünen ve bu konuda eleştirel yaklaşıma sahip olan derginin bu yönü en başta gelen özelliklerinden bir tanesidir. 1980 sonrası şiirinin dikkat çekici bir unsuru olarak *Yönelişler*'in söz konusu anlayışına bir sonraki bölümde daha detaylı olarak değinilecektir.

Nadiren değişmekle birlikte dergide şiirlerin ön kısımlarda yer aldığı ve sıralı bir şekilde yayımlandığı görülmektedir. Sayfa sayısına bağlı olarak her sayıda ortalama 4 ila 7 arası telif şiir ile karşılaşılabilirken derginin ilerleyen sayılarında yazar kadrosundaki genişleme ile birlikte bu sayının artması söz konusudur. Dergide en az şiir, 1 şiirin yayımlandığı 4. sayıda, en fazla şiir ise 14 şiirle, birlikte çıkan 41-42-43. sayıda yer almıştır. Bir sayıda aynı şaire ait 4 şiirin birden yer alabilmesi de dergi içerisinde karşılaşılan bir durumdur.

Yönelişler'in şiir alanında öne çıkan imzalarının, dergide yayımlanmış oldukları şiir sayıları şöyledir: Ebubekir Eroğlu (28), Ahmet Yücel (26), Mehmet Ocaktan (16), Osman Konuk (11), İhsan Deniz (27), Hüseyin Atlansoy (13), Yılmaz Daşçioğlu¹⁷ (17), Necat Çavuş (14), Cahit Zarifoğlu (4), Şakir Kurtulmuş (10), Arif Ay (2), Mehmet Çağlayan (12), Cahit Koytak (5), Adnan Özer (3), Mustafa Özçelik (4), Oktay Taftalı (2), Sedat Umran (4), Seyfettin Manisalıgil (7), Hasan Selami Binay¹⁸ (9), Ali Sali (4), Hüseyin Bektaş (4), V. Bahadır Bayrıl (2), Seyfettin Ünlü, (10), Adem Turan (4), Nihat Hayri Azamat (2), Cevdet Karal (7), Mehmet S. Fidancı (4), Mustafa Özçelik (4), Mustafa Ruhi Şirin (5), İbrahim Serhat Canbolat¹⁹ (4), Kemal Sayar (3 şiir).

Yönelişler'deki şiirleri konuları itibariyle belli sınıflandırmalara dâhil etmek güç bir durumdur. Dergide çok çeşitli konuları esas alan şiirler yer almış olmakla birlikte 1980 sonrası yazılan şiiri tek bir düzlemde ele almak da doğru bir yaklaşım

¹⁷ Yılmaz Daşçioğlu'na ait şiirlerin 3 tanesi Yılmaz Taşçioğlu imzası ile yayımlanmıştır.

¹⁸ Hasan Selami Binay'a ait şiirlerden 1 tanesi Hasan Binay imzası ile yayımlanmıştır.

¹⁹ İbrahim Serhat Canbolat'a ait şiirlerden 1 tanesi İ. Serhat Canbolat imzası ile yayımlanmıştır.

olmayacaktır. Nitekim derginin sahip olduğu şiir iklimi çok farklı alanlarda açılım gösterirken şiirin yazılışı ve dilin kullanımı noktasında da belli ölçütler söz konusu değildir. Bu durumun sebebi olarak derginin yayıma başladığı dönemin genel havasına ve şiir anlayışına bakılması gerekmektedir. Öyle ki 1980 sonrası şiirde her şair kendi şiirini yazar hale gelmiş ve ortak bir şiir çizgisinden bahsetmek zorlaşmıştır. *Yönelişler* şiiri üzerine tespitlerde bulunmak için ise mevcut durumların yerine, derginin sahip olduğu poetik eğilimlerine bakmak daha yerinde bir davranış olacaktır. Bu anlamda dergide yazılan şiir ve şiir üzerine yazılanlar göz önünde bulundurulduğunda *Yönelişler* şiiri için “mistik ve metafizik” bir şiirdir denilebilir. Şairlerin bireyselliği neticesinde bu yönelime aykırı örnekler de dergide yer bulmuş olsa da genel kabul bu yönde şekillenmektedir.²⁰

1.5.2. Hikâyeler

Yönelişler'de şiir, deneme, eleştiri gibi edebi türler içerisinde olduğu gibi hikâyede de gözden kaçırılmaması gereken ve dikkat çekici bir seviye yakalanmıştır. Hikâyeye, her ne kadar dergide baskın bir tür olan şiir kadar öne çıkmasa da bu türün dikkate değer ürünlerine *Yönelişler* sayfalarında sıkça rastlanması olağan bir durumdur. Dönemin hikâyeye adına önemli isimlerinin yanında henüz genç bir hikâyeci olarak hikâyelerini *Yönelişler*'de yayımlayan imzaların sayısı da azımsanamayacak boyuttadır.

Hikâyeye, *Yönelişler*'in sıklıkla yer verdiği bir tür değildir. Buna rağmen bazı sayılarda 3 ayrı yazarın hikâyesi ile karşılaşılırken 5. ve 6. sayılarda olduğu gibi arka arkaya iki sayıda da hikâyeye bulunmayabilir.

Yönelişler'in 9. sayısında yayımlanan “Hilâli Gördün mü?” başlıklı hikâyesi ile dergideki yazarlar arasına dâhil olan Mustafa Kutlu, bu tarihe kadar dört hikâyeye kitabı çıkarmış ve usta bir hikâyeci olma yolundaki bir isimdir. Kutlu'nun adının *Yönelişler* sayfalarında ilk yer alışı işe 1. sayısında yer alan ve son hikâyeye kitabı olan *Yoksulluk İçimizde*'nin tanıtılması vesilesiyledir. Bu yazıda Mustafa Kutlu hikâyeciliğinin gerçekçiliğine değinilir: “En yeni hikâyelerini bu kitapta toplayan Mustafa Kutlu, gerçekçi hikâyecilerimizden. Onun gerçekçiliği, ikinci yeni şiirine

²⁰ *Yönelişler*'in şiiri ve derginin genel poetik eğilimi bir sonraki bölümde daha detaylı şekilde ele alınmaktadır.

koşut psikolojik gerçekçiliğe teğet geçen ve Türk hikâyeciliği içinde oluşan gerçekçilik. Geçmişte halk tiplerini, yoksul insanları anlattığı hikâyelerde edindiği akıllı ve sakınmasız dilini, yazar, ‘içimizdeki yoksulluk’a dönüşünde de sürdürüyor.’ (Yönelişler, 1981, s. 45) Derginin yazara ve hikâyeye olan yaklaşımı 3. sayıda Mehmet Çetin’in Mustafa Kutlu ile yaptığı *Yoksulluk İçimizde* kitabı üzerine konuşma ile devam etmektedir. Bu konuşmanın temel eksenini ise Kutlu’nun hikâyecilik çizgisi ve yeni kitabının içeriğini oluşturur. Bu açıdan bakıldığında Mustafa Kutlu, *Yönelişler* dergisinde yayımladığı 8 hikâyesi, kitapları üzerine yapılan konuşma ve değerlendirmelerle derginin hikâye evrenine önemli katkılar sunmaktadır.

Sadece 2 hikâyesi ile *Yönelişler*’de yer alsa da Rasim Özdenören Türk hikâyeciliğinin önemli isimlerinden biri olması dolayısıyla derginin bu alanını zenginleştiren bir eylemde bulunmuştur. Rasim Özdenören’in eserleri üzerine ise dergide yer alan kitap reklamlarının dışında herhangi bir inceleme ya da değerlendirmeye rastlanmamaktadır.

Ali Haydar Haksal, dergide hikâyeleri ile yer alan ve o dönemde hikâyelerini sıklıkla *Mavera* dergisinde yayımlayan bir başka önemli hikâyecilerden bir tanesidir. Çok fazla hikâye yayımlamayan *Yönelişler*’de Ali Haydar Haksal’ın 5 hikâyesinin yayımlanması hikâye toplamı açısından ortalama bir rakamdır denilebilir.

Yukarıdaki isimlere ek olarak dergide hikâyelerini yayımlayan hikâyecilerden öne çıkanlar ve yayımlanan hikâye sayılarına ilişkin bilgiler şöyledir: Adnan Tekşen (6), Cemal Şakar (2), Ramazan Dikmen (3), Osman Özcan (6), Kâmil Doruk (2) Kâmil Yeşil (2), Murat Yalçın (1), Kemal Sayar (1 hikâye) ve Cahit Zarifoğlu’nun vefatından sonra derginin 47. sayısında yayımlanan 1 hikâyesi.

Yönelişler’deki hikâyeler konularını genellikle günlük hayattan ve günlük hayatın içerisindeki insana ait birtakım durumlardan alır. Örneklendirmek gerekirse bunlar, toplumdaki çözülme ve yozlaşmaya bağlı olarak insanın bireysel arayışları, kimlik sorunu, kentleşme ile birlikte gelen bunalım halleri, kent insanının yabancılaşması, gelenekten kopuş ve ölüm düşüncesi gibi durumlardır. Bu açıdan bakıldığında hikâyeler için söylenebilecek söz ise, kendi içlerinde muhteva yönünden

çok fazla farklılık göstermemesi, bir ortak paydayı yakalayabilmesidir. Derginin temel gayelerine bakılırsa, buna yönelik olarak daha çok düz yazılarla oluşturulan iklime hikâyeler de doku anlamında uyum sağlamaktadır.

Hem hikâye hem de diğer yazılarını birtakım ortak düşünceler üzerine kurma yolundaki Adnan Tekşen'in derginin 3. sayısında yayımladığı "Selâm Sana Sezar" hikâyesinden alınan bu kısım dergideki hikâyelerin esas aldığı bireyin ruhsal bunalımını ve kimlik arayışını yansıtmaya noktasında bir örnek teşkil etmektedir:

"Ses. O burgulayıcı sesin yalnızlığında açtığı çukura mı düşüyordum, bilemiyordum. Ama öyle ya da böyle benliğimi arıyordum. Ya da başka bir deyişle, kimliksizliğimin dokuduğu bir cinnet savına bürünmüş, defnedileceği mezara doğru yola koyulmuş bir ölüydüm. O silik görüntü, o çıldırtıcı ses beni en zayıf zamanımda yakalamıştı. Artık kürekleri kendi istemimle çekip, kendi istemimle yönlendiriyordum sandalımı. Deniz, arkaplanlığı yaptığı bir kukla sahnesinin baş oyuncusuydum. Ve kimin elinde olduğunu anlamadığım iplerle oynatılan bir kukladan başka bir şey değildim." (Tekşen, Selâm Sana Sezar, 1981, s. 4)

Aşağıda üç ayrı yazarın hikâyesinden alınan parçalar, ölüm düşüncesinin hikâyelerdeki ortak bir unsur olarak işlenişine dikkat çekerken, ölümün yazarlar tarafından algılanışındaki farklılıkları da öne sürmektedir. Burada verilmek istenen, dergideki hikâyelerin muhtevaları bir ortaklık taşısa da, yazarların bunları işleyişindeki söz konusu ayrımı göstermektir.

"Birden ölüm geliyor aklıma. Güneş yarın yeniden doğabilirdi ve ben göremeyebilirdim. Yeniden sıkıştırıyor korku yüreğimi. Yarın ölebilirdim – düşünmediğimiz ya da sona bıraktığımız ihtimaldir ölüm – Ölüm korkutucu değildi aslında. Biliyordum ki ölen her çocuk Cennet'e gider. Bir armağandır ölüm. Bunu da biliyordum." (Çetin, 1981, s. 17)

"Bir sabah ölümün soğuk yüzüyle yağmurlu bir sokakta karşılaşacağım. Beni görünce korkacak. Dilimi çıkaracağım. Şımarık bir çocuk gibi yanıma sokulacak. Zehrini o masum bakışlarında taşıdığını bilmezmiş gibi saçlarını okşayacağım." (Tekşen, 1981, s. 1)

"Hep bu korku, ölümün soyut giysilerdeki somut varlığı hep yanımdaydı artık, sanki ben oydum o da bendi. Yaşadığım müddetçe onun yaşadığını, benimle soluk aldığını, gezdiğini, yaşlandığını kendim gibi biliyor ama ona kopmaz bağlarla gitgide bağlandığımı görüyordum." (Evyapan, 1982, s. 16)

Dergide yayımlanan hikâyelerin yanında hikâye üzerine yazılan yazılarla da yer yer karşılaşmak mümkündür. *Yönelişler*'in 9. sayısında bu yazılara örnek teşkil edecek hikâye incelemeleri bulunmaktadır. Bu yazılardan ilkinde Osman Bayraktar, *Hikâyeler I* “çevresinde” Sezai Karakoç'un hikâyelerini ele almaktadır. Karakoç'un hikâyelerini, İslâm geleneğindeki kıssalarla bağdaştıran yazar, hikâyelerin bağlantıları üzerine: “...bunlar Kur’andaki gerçek kıssalar için çağrıdır bir bakıma, bir bakıma da yazarın bildirisinin hikâye imkânlarıyla sunulmasıdır.” (Bayraktar, 1981, s. 3) sözlerini dile getirir. Bir diğer örnek ise dergide bu tarz incelemeleri ile görülen ve *Öykümüzde Bir Çizgi* başlığı taşıyan yazısıyla Recep Duymaz'a aittir. Emin Nihat'ın *Müsameretnâme* (Gece Hikâyeleri) kitabından *Binbaşı Rifat Bey'in Sergüzeşti* hikâyesi üzerine eğilen yazar, hikâyeye toplumsal değişim sorunu açısından bakmıştır. Recep Duymaz incelemesinde önemli gördüğü noktayı da belirtirken şu sözleri kullanmaktadır: “Bu değişmeyi konu edinen hikâyelerin sırayla incelenmesi, insanımızın, daha doğrusu bir bölüm aydınımızın iç dünyasındaki çözümlüşünü, öz değerlerden kopuşunu, geçmişine yabancılaşmasını sergilemesi bakımından dikkate değer.” (Duymaz, *Öykümüzde Bir Çizgi*, 1981, s. 21)

1.5.3. Çeviriler

Yönelişler, yayın hayatı süresince çeviri faaliyetlerine önem veren bir dergi olmuştur. Bu durum derginin hemen hemen her sayısında sezebilirken buna ek olarak da daha ilk sayıda çeviriler adına gerçekleştirilmek istenen tasarılar derginin “sunu” yazısında belirtilmektedir. Bu yazıda, “Çevirilerde rastlantıya yer bırakmayacak bir yöntem kullanıldı.” (Yönelişler, 1981, s. 2) denirken daha titiz bir çeviri almayı adına odaklanıldığı sezilmektedir. Devamında ise batı dışındaki etnik ve dilsel toplulukların ürünlerinden çeviriler yer alacağı aktarılırken bu konuda ayrıca bir açıklamaya da gidilir:

“Ana dillerinden doğrudan Türkçeye aktarmasak, bu iş için bir batı dilinin aracılığına başvursak da farklı insanların duyarlılığının, şevkinin, düşüncesinin hayatı tanımada zenginlik sağlayacağını düşünüyoruz. Bu etkinlikler kendi labirentinde put gibi donmuş bir hayatı, gayrete getirmede yardımcı olabilir. Benzer tedirginlikleri yaşayan insanlarla hemhal olmanın kıvancını, huzurunu, sevabını buldurabilir.” (Yönelişler, 1981, s. 2)

Yönelişler'in çeviri metinlere olan yaklaşımını ve bu metinlere yer vermenin gerekçesini dile getirdiği *Sunu* yazısı, okuyucular ekseninde derginin çeviri ağırlıklı bir yayın yağacağı düşüncesini doğurur: “Çeviri metinlere yer vermenin gerekçesini belirleme isteğinin bu sonucu bazı dostlarımızda, derginin ‘çeviri ağırlıklı’ olacağı kanısını uyandırmış nasılsa.” (Yönelişler, 1981, s. 1) *Yönelişler* çeviri ağırlıklı bir dergi olmasa da çeviriye önem vermenin sonucu mahiyetinde daha ilk sayısında azımsanamayacak sayıda dört çeviri ürüne yer ayırır.

Dergide daha çok batı dışındaki etnik ve dilsel toplulukların eserlerinden çevirilere yer verme düşüncesi hâkim olsa da farklı batı toplumlarının edebiyatlarından çevrilen eserlere de sıkça rastlanmaktadır. Dergideki çeviriler en başta şiir olmak üzere, hikâye ve roman parçası, deneme, eleştiri ve konularını daha çok sanat, edebiyat, kültür, felsefe, tasavvuf, din, tarih gibi alanlardan alan çok sayıda makale türündeki yazılardan oluşmaktadır. *Yönelişler*'in 7. sayısındaki “Afrikalı Yazarlar Konuşuyor” başlıklı konuşma ve 41-42-43. sayıdaki “Yazma Sanatı” özel bölümünde yer alan çeviri metinlerin, çeviri faaliyeti adına dikkat çekici olduğu söylenebilir.

Çevirileri ile dergiye katkı sağlayan başlıca isimler şu şekilde sıralanabilir: Ahmet Yücel, Sedat Umran, İlhan Kutluer, Adnan Tekşen, Necat Çavuş, Tahir Arıkan, Adnan Özer, Yaşar Selçuk, Kemal Kahraman, S. Kalaycı, Reha Ayık, Fahrettin Aslan, İbrahim Serhat Canbolat, Mustafa Kara, Mustafa Özel, Ufuk Uyan, Rana Doğruer ve İsmet Verçin.

1.5.4. Düşünce ve Bilimsel İçerikli Yazılar

Çok farklı alanları kapsayan meseleler üzerine eğilen *Yönelişler*, yayımlanmış olduğu düşünce ve bilim başlığı altında değerlendirilebilecek yazılarla bir kültür-sanat dergisi olmanın ötesinde toplumun düşünce dünyasını zenginleştirici bir işlevde de bulunmuştur. Sadece bu özelliği bile derginin, devrinde dikkat çekici bir konumda durması için bir sebep kabul edilebilir.

Bu başlık altına dâhil edilen yazılar, felsefe, tasavvuf, sosyoloji, bilim, dilbilim, mantık ve tarih gibi çeşitli alanları temsil etmektedir. Bu yazılar derginin söz konusu alanlarda öne çıkan ve *Yönelişler* için önemli sayılabilecek, İlhan

Kutluer, Şakir Kocabaş, Yüksel Kanar, Mustafa Armağan, Mustafa Kara ve Tahsin Sınav gibi isimleri tarafından kaleme alınmaktadır. Bu isimlerin yanında söz konusu alanlardaki çeviri metinlerle de dergide sıkça karşılaşılmaktadır.

Derginin 2. sayısında yer bulan, *Çağdaş Bir Yoksunluk* başlıklı yazısında Yüksel Kanar, Batı uygarlığına sosyolojik bir gözle bakmakta ve iflasına neden olan sebepleri ele almaktadır. Bunu yaparken de Rene Guenon (Abdolvahid Yahya) ve Schumacher gibi isimlerle düşüncesini desteklemektedir. Birtakım gelişmelerin sonucu olarak yazar, “İnsanlar birbirleri karşısında ekonomik birer birim durumuna getirilmiş; bilginler ve teologlar insanın ve doğanın yabancı olduğu bileşikler elde etmeyi öğrenmişler; ve yine insanlar laboratuvar bilimlerinin etkisi altında özgürlüklerini ancak bir alanda, Tanrının varlığını yadsımak amacıyla kullanır olmuşlardır.” (Kanar, *Çağdaş Bir Yoksunluk*, 1981, s. 6) sözleriyle bir durum tespitinde bulunmaktadır. Yazarın *Endüstri Toplumu ve Yaşamın Yoksullaşması*, *Sanayi Toplumunda Sevginin Soysuzlaşması*, *Varoluşçuluk ve Yabancılaşma* isimli yazıları da bu alandaki yazılar diğer yazılar olarak sıralanabilir.

Yönelişler’in bilim, dilbilim ve mantık alanlarını besleyen yazılarıyla Şakir Kocabaş, 19. sayıda yayımlanan *Bilim Kimdir?* başlığı altında bilim, bilimsel metot ve bilimsel teori ifadelerine getirilen farklı yaklaşımlar üzerinde durmaktadır. Bilim kavramının kullanılması noktasında belli sonuçlar ortaya koyan Kocabaş, yanlış kullanımların önüne geçmek adına bir ifadenin bilimsel olabilmesi için, “duyum verileri yardımı ile doğrulanabilir (sağlanabilir) olması gerekmektedir.” (Kocabaş, 1983, s. 3) diyerek bu konudaki şartını öne sürer. Kocabaş’ın dergide yayımlanan *Anlamlılık Üzerine*, *Çağımızda ‘Din’ Kavramı Üzerine Düşünceler*, *‘Hipotez, Model, Teori ve Bilimsel Kanun Nedir?’* ve *İfadelerin Gruplandırılması* başlıklarındaki yazıları da düşünce ve bilim alanlarını kapsaması adına ayrıca örnek niteliğindedir.

İlhan Kutluer de, derginin 3. sayısında yer alan ilk yazısı ile dilbilimde yapısalılık kavramına yönelmektedir. *Pozitif Bilimden Dilbilime Yapısalılık* başlıklı yazının geneline bakıldığında yapısalılığın kullanım alanları ve dilbilim açısından ana çizgileri ele alınmaktadır. İlhan Kutluer’in yazı çerçevesi farklı alanlarda kaleme aldığı yazılarla genişlerken, *Yönelişler*’in de yazı dünyasına katkıda

bulunmaya devam etmektedir. Yazarın bu başlık altında örneklendirilebilecek *Tehafüt El-Felasife'nin Arka Planı*, *Şiir Sözcüğünün Semantik Alanı*, *Birinci Wittgenstein ve Metafizik* başlıklı yazıları da anılabilir.

Mustafa Armağan, dergide çok sayıda yazı ile görülme de yayımlanan *“Evrenin Yatışmaz Yapısı” Üzerine Bir Çözümleme*, *Bilgi Sosyolojisi ve İdeolojik Yanlılığın Kökenleri*, *Izutsu'nun Semantik Çözümleme Yöntemi* başlıklarındaki yazılarıyla dergiye fikri anlamda katkı sağlayan isimlerden olmuştur.

Mustafa Kara, ise *Yönelişler*'de kendisi ile tasavvuf üzerine yapılmış bir konuşma, tasavvufi metin çevirileri ve tasavvuf temelli yazısı ile dergide bu alandaki boşluğu dolduran isimlerdendir. *İnsan-ı Kâmil'in Tasavvuf Edebiyatındaki Görünümü* başlığını taşıyan yazısı insan-ı kâmil kavramının tasavvuf edebiyatındaki yerini dile getirmesi bakımından dikkate değerdir.

Dergideki tarihi kişiler ve eserler üzerine yazıların büyük çoğunluğunda imzası bulunan Tahsin Sınay, eser merkezli bir inceleme yaparken tarihsel gerçeklik açısından da eserlere yönelik yorumlar geliştirir. *Yönelişler*'de yer alan *Cevdet Paşa'da Tavırlar Teorisi*, *İbn-i Haldun'un Bilimleri Bölümlemesi*, *Tavırlar Teorisinin Kâtip Çelebi'deki Görünümü* yazıları bu alandaki yazılara örnek teşkil edebilir.

Telif yazıların yanında çeşitli yazarlardan yapılan çeviri metinlerle de söz konusu alandaki yayım faaliyeti dergide sürdürülmektedir.

1.5.5. Edebiyat Yazıları

Daha önce de ifade edildiği gibi *Yönelişler*, Türk edebiyatını bir bütün olarak kabul etmeyi kendisi için ilke edinmiş bir dergidir. Bu durum en başta derginin şiir anlayışını temsil etmenin yanında diğer edebi türler, eski Türk edebiyatı, kültür ve gelenek bağlamında bir anlamda bu genel kabul etrafında ele alınmaktadır. *Yönelişler*'in bu konudaki tavı bir sorumluluk bilinci ile hareket etmektir. Nitekim derginin ilk “sunu” yazısında, eski Türkçe metinlerden örneklerin hemen her sayıda yayımlanacak oluşunun dile getirilişi bir kültür ve dil bilinci sağlanabilmesi ve de eski ile bağ kurulabilmesi amaçlarını gerçekleştirme çabasının bir ürünüdür. Bu

çabanın yansıması olarak dergide yeni Türk edebiyatı ile ilgili birçok yazı yer alırken eski Türk edebiyatına yönelik yazılarla da sıkça karşılaşmak mümkündür.

Ebubekir Eroğlu'nun Ocak 1983 tarihli sayıda *Dergiler* yazısında yer verdiği Türk edebiyatının geçmişi ile ilgili düşünceleri *Yönelişler*'in edebiyata yönelik yaklaşımına da açıklık getirmekte ve bu konuda bir izlenim sunmaktadır. Eski edebiyat ile olan mesafeyi sorgulayan Eroğlu, bu konuda bazı nedenler öne sürer. Bunlardan bir tanesini çalışmaların bütünüyle “araştırma yöntemleri” içine sıkışıp kalmışlığı şeklinde ifade ederken bunu ötesine geçilmediğine vurgu yapar. (Eroğlu, *Dergiler*, 1983, s. 42) Bir diğer sebebin kaynağını ise edebiyat dergilerine dayandıran Eroğlu'nun konuya yaklaşımı şu yöndedir:

“Edebiyatımızın geçmişi ile okurların arasında bulunan mesafenin bir diğer sebebi, edebiyat dergilerimizde bu konuda yeterli ürünlerin yer almamasıdır. Uzmanlık alanları çok sınırlı kaldığından, edebi metinlerimizin içinde barındırdığı ‘değer’leri ortaya çıkaracak ve onların hayatla bağlantısını gösterecek çalışmalar yapılmadığından, edebiyat dergilerimizde zaman zaman çıkan yazılar da mevcut bilgilerin tekrarı olmaktan ileri gidememektedir. (Eroğlu, *Dergiler*, 1983, s. 42)

Yazının sonunda olumlu birtakım gelişmelere de değinen yazarın edebiyat dergilerine bu açıdan bir vurgu yapması, gerçekleştirilmek istenen bir dilek niteliği taşır. Ebubekir Eroğlu'nun bu yazısı, daha önce dergide bir yazı ile yer almış olan o zamanki unvanı ile Doç. Dr. Orhan Okay'ın da dikkatini çekerken, eski şiir üzerine yazmayı düşündüğü yazı serisi için de *Dergiler* yazısının fikir verdiğine değinir. Ayrıca Orhan Okay, Ebubekir Eroğlu'nun öne sürdüğü sebepleri desteklemenin yanında eski edebiyat adına ileri sürülen sebepleri daha da ileriye götürerek birtakım yeni sebepler de ortaya atar. Sonuç olarak Ebubekir Eroğlu'nun Türk edebiyatı adına göstermiş olduğu yaklaşım yine dergi cephesinde karşılık bulur.

Dergideki edebi yazılar yazar, eser ve türler etrafında olmak üzere çeşitlilik göstermektedir. Bu bakımdan yazılara bu doğrultuda ele almak daha doğru olacaktır.

Edebi türler üzerine yazılara bakıldığında bunların da kendi içlerinde farklı alanlara ayrılması söz konusudur. Buna bağlı olarak dergide şiir, hikâye, roman ve tiyatro gibi alanlara ait yazılara rastlanmaktadır. Dergide şiir türü üzerine yazılmış birçok yazı mevcutken bu yazıların Ebubekir Eroğlu başta olmak üzere genellikle

Mehmet Ocaktan, Yılmaz Daşcıoğlu ve İhsan Deniz imzalarına ait oldukları görölmektedir. Bu yazılara iyi bir örnek olarak Ebubekir Eroğlu'nun *Yönelişler*'de seri halinde yayımladığı *Modern Türk Şiirin Doğası Üstüne Bir Deneme*²¹ başlıklı yazıları verilebilir. Bu yazılar eleştiri niteliği de taşıdığı için dergideki eleştiri yazılarının değerlendirildiği kısımda tekrar gündeme getirilecektir. Eroğlu, bu yazılarda ortaya çıkış evresinden itibaren Modern şiirin izini sürerken, onun gelişim ve dönüşüm aşamalarına ışık tutar. Türk edebiyatında modernleşmenin kendisini ilk gösterdiği Tanzimat Dönemi ve şairlerine olan bakış, Batı tesiri göz önünde bulundurularak dönem dönem sürdürölür. Bu aşamalarda, hem Türk şiiri hem de Türk şairleri ve onların şiirleri hakkında değerlendirmelerde bulunulur. Öyle ki yazılarda, modern Türk şiiri kavramı irdelenirken modern şairin tarifi de denenmektedir. Türk şiirinin modernleşme sürecinin Batı karşısındaki durumunu sorgulayan Ebubekir Eroğlu'nun modern Türk şiirinin gelişimi hakkındaki yorumlarından bir kısmı şöyledir:

“Batı dünyasında şiirin modernleşmeye girdiği süreç, modern şehir hayatının gelişmesi, yani, sanayileşmeye paralel olarak şehirlerde nüfus yığılması paralelinde idi. Şiirimizin geçen yüzyıldaki seyrinin böyle bir aynada irdelenmeyeceği tabiidir. Ancak bunun sebebi, sadece sanayi şehirlerinin doğmamış olması değil, aynı zamanda şairlerimizin, yönelindikleri dünyayı şiir dili içinde yakalayamamış olmaları ile ilgilidir. Şiir dilinde yakalamak demek, kelimeleri bütün çağrışımları ile alabilmek demektir. Batı dünyasının, taklide elverişli araçlar deposu olmaktan çıkıp ayna ödevi görmesi, ancak yirminci yüzyılda ve modern şiir dilini de tanıyan sayılı şairlerimiz eliyle olmuştur.” (Eroğlu, 1990, s. 10)

Dergide hikâyeyi tür bazında ele almak çok sık rastlanan bir durum değildir fakat İsmail Kılıoğlu'nun ait *Hikâyede Sembol* yazısı bu anlamda anılabilir. İsmail Kılıoğlu yazının devamında Necip Fazıl Kısakürek'in hikâyesini semboller açısından değerlendirse de yazının giriş kısmı hikâye ve sembol ilişkisini aydınlatması yönünde kuramsal bir yaklaşım geliştirdiği için dikkate değerdir. Yazısına sanat eserlerinde sembolün kullanımına değinerek giriş yapan Kılıoğlu, sonrasında sembol kullanmanın artıları ile birlikte duyguların aktarımı sırasında sembolün bir gereklilik unsuru olduğu üstünde durur:

²¹ Ebubekir Eroğlu'nun dergide yayımladığı *Modern Türk Şiirinin Doğası Üstüne Bir Deneme* başlıklı seri yazıları (denemeleri) daha sonra içerisine eklenen ilave yazılarla birlikte *Modern Türk Şiirinin Doğası* başlığıyla müstakil bir kitap olarak yayınlanmıştır.

“Bir kez sembolle ifade etmeye çalıştığımız olay, durum veya yakın gibi şeyler aslında içdünyamızda yankıları olan şeylerdir. Ama bu şeyleri biz, sahip olduğumuz görünen ve bilinen meleke ve hassalar ile dışlaştırmamaktayız, onları bu yetiler ile yakalayamamaktayız. Ama onlara karşı derinden ihtiyacımız, hatta mecburiyetimiz de vardır.” (Kılıoğlu, 1983, s. 31)

Dergide roman türü üzerine yazılmış kuramsal nitelikte bir telif bir yazıya rastlanmaz. Ancak 1. sayıda Adnan Tekşen’in, Georges Jean’dan çevirmiş olduğu *Roman Romantik midir?* başlıklı yazı bu alanda anılabilir. Romantizm sözcüğüne köken bakımından yaklaşan yazar, romanın doğuşunu göz önünde bulundurarak romantik akım temsilcilerinin roman yazmaları doğrultusunda romana yapılan eğilime değinmektedir.

Dile getirilen yazınsal edebi türlerin yanında göstermeye bağlı bir edebi tür olan tiyatro alanında bir yazı da dergide yer bulmuştur. Melahat Tekşen tarafından çevrilen ve Tevfik El-Hakim imzasını taşıyan bu çeviri metin *İrrasyonel Tiyatro Üzerine* adlı yazıdır. Akıl ve mantık dışı bir üslubu benimseyen irrasyonel tiyatro kavramını ele alan yazar, yazdığı oyunda gerçeklikten ve halkın konuşma dilinden neden uzaklaştığını iki farklı nedene bağlarken aynı zamanda irrasyonel tiyatronun ilkelerini de ortaya koymaktadır.

Edebi eserleri merkezine alan şiirden, hikâyeye, romandan tiyatroya kadar birçok yazı *Yönelişler*’de yayımlanmıştır. Bu yazıların büyük çoğunluğunu Türk edebiyatına ait edebi eserler oluştururken dünya edebiyatından farklı milletlerin edebi eserlerine dair yazılar da az sayıda olsa da dergide mevcuttur.

Âlim Kahraman’ın, derginin 45. sayısında kaleme aldığı *Yeniden Doğan* başlığına sahip yazısı, eseri merkeze alan edebi yazılar içerisinde ele alınabilecek güzel bir örnektir. Sezai Karakoç’un *Ağustos Böceği Bir Meşaledir* şiirinin değerlendirildiği bu yazıda Âlim Kahraman, şiirin iç dünyasına giriş yapmadan önce yazılma nedeni ve Sezai Karakoç şiirinin kökleri üzerinde durur. Karakoç’un şiirinin eski şiir ile olan ruhi yakınlığını temel alarak incelenen şiir için bir karşılaştırma yoluna giden Kahraman’ın bu şiir için yorumu şöyledir: “Karakoç’un şiirindeki ‘insan’la bizim eski şiirimizin etrafında teşekkül ettiği insan tipi arasında ruhi bir akrabalık vardır. Bu noktadan başlayarak devam eden çözümleme bizi, “Ağustos

Böceği Bir Meşaledir” şiirinin küçük hacmi içinde bir mesnevi genişliği taşıdığı düşüncesine ulaştırır. Adeta çekirdek halde bir mesnevidir bu şiir.” (Kahraman Â. , 1980, s. 31)

Yönelişler’de, hikâye üzerine yazmış olduğu yazılarla öne çıkan Recep Duymaz’ın yazıları, edebi yazılar içerisinde bu alanı temsil etmektedir. Duymaz’ın Peyami Safa’nın *Gençliğimiz* hikâyesini ele aldığı yazısı da bunlardan bir tanesidir. Hikâyenin değerlendirmesine girmeden önce içeriğin yaslanacağı bir zemin olarak arka planda gelişen süreç Birinci Dünya Savaşı’ndan Kurtuluş Savaşı sonrasına kadar aktarılır. Kurtuluş Savaşı kazanılmıştır fakat Batılı anlayışın getirmiş olduğu değişimler Türk toplumu için tehdit unsuru olmakta ve özellikle gençleri bir yozlaşmışlığa sürüklemektedir. Bu gelişmeleri vererek hikâyeye geçiş yapan Recep Duymaz olay örgüsünde verilmek istenen düşünceleri hikâyedeki gençler üzerinden değerlendirir. Bu gençlerin Batılılaşma karşısındaki durumunu ve bu durumun toplumsal gerçekliğini yazının son paragrafı özetleyebilir:

“Gençliğimiz’de anlatılan olayda biz, Nedime’nin, Şeref’in Fahrnisa’nın ve arkadaşlarının Kurtuluş Savaşımız ve toplumumuzun öteden beri tarihsel çizgisinden saptırılışı karşısında bilinçli bir tavır aldıklarını göremiyoruz; ama en azından bunun kadar önemli bir başka acı gerçeği görebiliyoruz; o da bütün bu gençlerin güncel yaşayışlarını artık inanç sistemimizin ilkelerinin biçimlendirmedeği gerçeğidir.” (Duymaz, 1982, s. 19)

Edebi eserler içerisinde roman üzerine yazılmış yazılar da şiir ve hikâye türlerinin yanında azımsanamayacak sayıdadır. Bunlardan bir tanesi *Fahim Bey ve Biz* romanı ile aynı başlığı taşıyan ve Abdullah Uçman tarafından kaleme alınan yazıdır. Uçman, Batılı bir anlayış dâhilinde bir romanın sahip olması gerektiği özellikleri “hikâye, şahıslar, olay örgüsü ve üslup” olmak üzere sıraladıktan sonra bu özelliklerin Türk roman geleneğinde üslup haricinde bulunmadığını söyler. Yazara göre bu özellikler açısından *Fahim Bey ve Biz*, bir roman hüviyetine sahip değildir. Roman hakkında bilgi veren Abdullah Uçman, alışılmışın dışında bir anlatım tekniği ile yazılmış eseri, 22 parça hikâyenin bir araya gelerek oluşturduğu bir bütün olarak görmektedir. (Uçman, 1983, s. 34-37)

Dergide tiyatro incelemesi alanındaki tek yazı Necip Fazıl özel sayısı münasebetiyle İnci Enginün tarafından kaleme alınmış yazıdır. Necip Fazıl

Kısakürek'in *Tohum* adlı eserinin ele alındığı yazıda İnci Enginün, incelemeye geçmeden önce oyunun kısa bir özetini verir. Ardından eserde vurgulanan kavramlarla anlatılmak istenen düşünce açığa çıkarılır. Necip Fazıl'ın bu oyunda makineleşme karşıtı bir tepki geliştirdiği yorumunu yapan Enginün, bu tepkinin Nazım Hikmet'in *Makinalaşmak İstiyorum* şiirine bir cevap niteliği taşıdığını da ifade eder. Oyunda kullanılan "tohum" imgesi için de şöyle bir yorumda bulunulur: "Birinci perdede kullanılan 'tohum' parolası ancak son perdede çatlayacak, zaferin kazanılmasıyla ağaç haline gelerek, ruhu sezmekten âcizlere kendisini gösterecektir." (Enginün P. D., 1983, s. 23)

Edebi yazılar içerisinde edebi türlere yönelik kuramsal ve eser içerikli yazıların dışında doğrudan sanatçıyı ve sanatını konu alan yazılar da dergideki edebi yazı çeşitliliğinin bir başka kolunu oluşturur. Bu yazılardan bir tanesinde *Alna Vuran Ürpertinin Şiiri* başlıklı yazısıyla Yılmaz Taşcıoğlu imzası görülür. Cahit Zarifoğlu'nun şiirini ele aldığı bu yazısında Taşcıoğlu, onun şiirine daha çok semantik yani anlambilimsel açıdan yaklaşır. İlk izlenim olarak, "Zarifoğlu'nun şiirlerinin çoğu için tek seferde yazılmış bir özellik taşıdığı söylenebilir. En ufak bir tereddüt hissi vermeyen; tam tersine belirlemek ve tanımlamak çabasının ürünü olan dizeler dikkat çekicidir." (Taşcıoğlu, Alna Vuran Ürpertinin Şiiri, 1990, s. 23) ifadesini kullanan yazar, Cahit Zarifoğlu şiirinde dizelerin tek başına onun şiiri hakkında ipucu vermekten uzak olduğunu, şiirine yaklaşmak içinse kelimelerin şiir içinde tuttuğu yere bakmak gerektiğini söyler. Taşcıoğlu, onun şiirlerindeki kapalılık için: "Şair Zarifoğlu'nun asıl 'kapalı'ya yöneldiği nokta kelimedenden çıkıp imge bloklarının ifadesine başladığı noktadır." (Taşcıoğlu, Alna Vuran Ürpertinin Şiiri, 1990, s. 24) derken yine şiirdeki anlamsal yapıyı şairin zihninin işleyiş biçimi ile birlikte değerlendirip bütün bir yargıya ulaştırmaktadır.

1.5.6. Kültür ve Sanat Yazıları

Sanat ve kültür dergisi olarak çıkmasının yanında *Yönelişler*, kültür üzerine yoğun bir eğilim göstermektedir. Yayın hayatına başlarken kaleme alınan *Sunu* başlıklı yazıda en başta dikkat çekilen konulardan bir tanesi de dönemin çetin şartları etrafında yaşanan değişimin bir kültürel asimilasyona neden olmasıdır. *Yönelişler*'in bu duruma karşı tavrı ise: "...erdemli insan duyarlılığının, tarih ve

coğrafya bağlamında, kadim olanın, aslı olanın, âyan olanın peşinde...” (Yönelişler, 1981, s. 1) olmaktadır. Bu bağlamda dergide kültür konusu sık sık gündeme gelmekte, üzerine düşünülmekte, yorumlamada bulunulmakta ve sorunları dile getirilmektedir. Genellikle çağdaş kültür değerlerini konu alanlar başta olmak üzere, geçmiş kültür değerlerine ait izleri barındıran ve farklı kültürlerle etkileşime imkân sağlayan yazılar dergide yer almaktadır. Yine burada, *Sunu* yazısının, bu yazıların yayımlanması adına bir haber görevi gördüğü söylenebilir. Sanat yazıları alanında ise kültüre göre daha dar bir kulvarla karşılaşılır. Sanatın baskın olarak edebiyat koluna ait bir yöneliş söz konusuysen diğer güzel sanat dallarını ele alan yazılar *Yönelişler*'de pek fazla varlık göstermez.

Dergide kültürü kendisine mesele kabul etmiş olan isimlerin başında Ebubekir Eroğlu'nun ismini anmak gerekir. Daha önce de ifade edildiği gibi Eroğlu'nun dergide kaleme aldığı yazılar içerisinde kültürü konu edinenler önemli bir paydaya sahiptir. Ebubekir Eroğlu'nun dışında İlhan Kutluer'in, *Yönelişler*'de kültür üzerine eğilen akla gelen bir diğer isim olduğu söylenebilir. Kutluer'in, 29-30. sayıda yer alan *İki Kültür* başlıklı yazısı da bu alanda dikkate değerdir. Doğrudan olmasa da dolaylı yoldan Ahmet Yücel ve Yüksel Kanar'ın yazılarında da çağdaş kültüre ait değinilere rastlanmaktadır.

Yönelişler'in ilk sayısında yer alan ve Ebubekir Eroğlu imzalı *Kültür İlgilerine Bir Yaklaşım* başlıklı yazı, özelde Ebubekir Eroğlu'nun genelde ise *Yönelişler*'in kültüre olan yaklaşımını yansıtan güzel bir örnek niteliğindedir. Eroğlu, yazıda ilk planda kültür kavramına değinir ve bir kültür hayatının gerekliliğinin vurgusunu yapar. Kültür üzerine sorunlara işaret eden yazarın, kültürün kavraması adına öne sürdüğü düşünceler, birtakım ölçütler de sunularak şöyle açıklanır:

“Kültürü ve onun verilerini kavramada en büyük güçlük bakış tarzında yatmaktadır. Kültürün tanınması öncelikle özgür bir bakışın varlığını gerektirir. Buradaki özgürlük bugünlerin modası bir deyimle siyasi özgürlük değildir. Dahası, sadece kavramaya yönelmiş bir bakışın, çoğulcu olabilmesi yani çeşitli yönlerden bakmaya çeşitli yönlerden kavramaya elverişli, ön yargılardan gerektiği yerde sıyrılmayı becerebilen bir bakış olması gereğidir.” (Eroğlu, 1981, s. 6)

Söz konusu alandaki örnek metinlerden de görüleceği üzere kültürü ele almakla kalmayan Ebubekir Eroğlu, sağlıklı bir kültür ortamı kurulması yönünde birtakım sorular ortaya atmanın yanında onlar hakkında çözümler üretmekte ve bunları açığa çıkarma çabasında bulunmaktadır. Ebubekir Eroğlu, ekseninde süregelen bu çaba *Yönelişler* içerisinde de kabul gören kültürel hassasiyetin bir yansımasını sunmaktadır.

Daha önce de dile getirildiği gibi dergideki sanat yazıları adına kısıtlı bir içerikle karşılaşmaktadır. Bunlar içerisine Ahmet Yücel'in sanat olgusuna, sanatçıya ve sanat eserine bir bakış sunduğu deneme türündeki *Sanat Üzerine* yazısı, çeviri bir yazı olarak Tevfik El-Hakim imzalı ve tiyatro sanatına eğilen *İrrasyonel Tiyatro* yazısı ile derginin son sayısında Metin Karabaşoğlu tarafından yazılan; Mimar Sinan'ın şahsiyeti ve eserlerini ele alan, *Mimar Sinan; İnsan Sinan, İnanan Sinan* başlıklı yazı dahil edilebilir.

1.5.7. Özel Sayı ve Bölümler

Yayın süresince *Yönelişler*'in yalnızca bir sayısı özel sayı olarak yayınlanır. Bununla birlikte dergide özel bölüm, soruşturma ve oturma gibi farklı etkinliklere de düzensiz aralıklarla yer verilir.

Necip Fazıl Kısakürek'in, vefatının ikinci ayında "Necip Fazıl Kısakürek Özel Sayısı" şeklinde yayınlanan özel sayı için dergide *Üçüncü Yılın Başında Bir Özel Sayı* başlıklı bir takdim yazısı yer alır. Yazıda bu sayıya dair uzun bir değiniye yer verilmezken derginin hakikat kaygısına özdeş biçimde Necip Fazıl'ın hakikat kaygısının vurgulandığı ve özel sayı için çalışma süreci bilgisine yer verilen metnin tamamı şu şekildedir:

"Yönelişler'in bu sayısını, Necip Fazıl'ın anısına adadık. Çağımızda hakikat kaygısını en yoğun biçimde yaşamış olarak verebileceğimiz birkaç örneğin, belki de en yetkini olan Necip Fazıl hakkında değişik açılardan incelemeler yapılması gerektiğine kaniyiz. Bu yolda yapılacak çalışmalar sadece sanatçımızın daha çok aydınlığa çıkmasını sağlamakla kalmayıp, değeri oranında edebiyat dünyamıza zenginlikler de getirecektir. Necip Fazıl hakkında, bugüne kadar, *Yönelişler*'de doğru dürüst bir yazı bile yayınlamak kısmet olmamıştı. Pek çok eksiği bulunmakla birlikte Necip Fazıl'ın politik eylemleri dışındaki bütün etkinliklerine bir çerçeve çizilmiş olan bu özel sayının gerçekleşmesi için, ancak onbeş günlük bir zaman ayırabildiğimizi belirtmek isteriz." (*Yönelişler*, 1983, s. 3-4)

Bu özel sayıda, her birini farklı bir yazarın kaleme aldığı yazılarla karşılaşılır. Necip Fazıl'ın edebi kişiliğini ve sanatını aydınlatma amacındaki şiiri ve poetikası başta olmak üzere, hikâyeleri, oyunları ve dergiciliği gibi alanları kapsayan geneli inceleme tarzındaki yazılar bu sayıda yer almaktadır. Hemen her sayısında yeni çıkan kitapların ele alınıp değerlendirildiği *Kitaplar* bölümü bu sayıya özel olarak Necip Fazıl'ın eserlerine ayrılmıştır. Farklı başlıklar altında sıralanan 11 esere, içerik ve muhtevalarını tanıtıcı bir üslupla yaklaşılır.

Dergideki özel etkinliklerden ilki 5. sayıda gerçekleştirilen edebiyatta “Kaynaklanma” Konusunda Soruşturma’dır. Adnan Tekşen tarafından düzenlenen soruşturmada çeşitli görüşlere ulaşmak adına, Prof. Dr. Mehmet Kaplan, Attila İlhan, Selim İleri, Mustafa Kutlu, Enis Batur, Ebubekir Eroğlu, Yaşar Kaplan, Mustafa Miyasoğlu ve Aytunç Altındal’a sorular yöneltilir ve verilen cevaplar yazarların imzaları ile birlikte bu sayıda yayımlanır. Genel amacı, Türk edebiyatında İslâmi eğilimin varlığını sorgulamak olan soruşturmada yazarlara yöneltilen sorular ise şöyledir:

“1- ‘Kaynaklanma’ sorunu açısından bakıldığında, günümüzde sanat ve edebiyat etkinliklerinin geçmişteki kültür verileri ile ilişkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

2- Özellikle altmış sonrası, edebiyatımızda ‘İslâmi bir eğilimin varlığı’ndan söz ediliyor. Geçmişteki kültürel değerlerimizden kaynaklanılması ve böyle bir kaynaklanmanın bugünkü edebiyatımıza katkısı açısından nasıl görüyorsunuz bu eğilimi?” (Tekşen, 1981, s. 16)

Derginin, 7. sayısında *Soruşturma Düşündürdükleri* başlığı altında soruşturmada verilen cevaplardan yola çıkılarak bir değerlendirme de bulunulur.

Yine aynı sayıda Afrikalı yazarların bir araya olduğu *Afrikalı Yazarlar Konuşuyor* başlıklı bir oturuma yer verilir. Çeviri şeklinde sunulan konuşmada ele alınan başlıca mesele “siyah bilinç” kavramıdır. Kavramın tam bir tanımlaması yapılmasa da konuşmanın öncesinde yapılan açıklamada, “Beyaza tepkiden doğsa da ırkçılıktan başka bir şey olan ‘siyah bilinç’ çağdaş Afrika edebiyatına girişte tanınması gereken bir kavram. Çünkü bütün Afrikalı aydınları ilgilendirmiş ve çağdaş eserlerin önemli bir bölümünde iz bırakmıştır.” (Yönelişler, 1981, s. 25) ifadesi dile getirilir.

Son olarak *Yönelişler*'in 41-42-43. sayısında *Özel Bölüm* başlığı altında *Yazma Sanatı (Sanatçı ve İbda)* alt başlığı ile yazma sanatı üzerine bir özel bölüm yayımlanır. Adnan Tekşen'in düzenlendiği bu bölümde, Halit Ziya Uşaklıgil, A. H. Tanpınar, Tarık Buğra, Cahit Zarifoğlu, Tevfik El-Hakîm, Edgar Allen Poe, Dostoyevski, Nicolas Gogol, Balzac, Francois Mauriac ve Nathalie Sarraute'dan oluşan yazarların, yazma sanatı üzerine görüşlerine yer verilmektedir. Türk edebiyatı dışındaki yazarların görüşleri için çeviriye başvurulduğu bölümde, yazarların bizzat kendi eserleri yahut diğer metinlerden yapılan alıntılar bir araya getirilir.

1.5.8. Eski Türkçe Metinler, Tezkire ve Divan Önsözleri

Yönelişler'in yola çıkış sürecinde de bahsedildiği gibi birçok sayısında eski Türkçe metinler sadeleştirme olmaksızın yayımlamaya devam eder.²² Bu eylemle gerçekleştirilmek istenen amaç ise yaşayan diğer diller gibi canlı bir varlığa sahip Türkçenin yaşanılan dönemler boyunca geçirdiği değişimlere tanıklık etmektir. Bu süreçte dilin farklı imkânlarının yakalanması ve eski kültür değerlerine yaklaşılması da beklentiler arasındadır. (*Yönelişler*, 1981, s. 2)

Yönelişler'in eski metin yayımlama geleneği derginin ilk döneminin birinci cildinin hemen her sayısında sürdürülür. Yüksel Kanar'ın sunumu üstlendiği bu metinler, İsmail Hakkı Bursevi, İsmail Ankaravi, Tayyazâde Ahmed Ata, İbn Haldun ve Ahmed Naim gibi isimlerin imzasını taşır ve bu isimlerin yazmış oldukları eserlerin belli bölümleri dergide yayımlanır.

Derginin ilk döneminin 28. sayısında Sehi Bey'in *Heşt Behişt*'i ile başlayan tezkire önsözüne yer verme faaliyeti, derginin ikinci döneminde bir düzene girerek yayın hayatının son aşamalarına kadar devam eder. 44. sayıda *Tezkire-i Şuara* önsözünün yayımı öncesinde yapılan açıklamada, eski edebiyatta bugün var olan bir eleştiri türü olmayışı; bu bağlamda tezkire ve divan önsözlerinin bir eleştiri niteliği taşıdığı dile getirilirken bu görüş tam olarak bir amacı açık etmemektedir. Devamında verilen bilgide ise ilgili kişiler için bu yayımın bir fayda sağlayacağı umulmaktadır. Eski yazılı metinlerin aksine bu tezkire önsözleri hafif bir

²² *Yönelişler*'in eski metinlere yer verme geleneği, bir dönem dergide yazı işleri sorumlusu görevini de yürütmüş olan Yılmaz Daşcıoğlu'na göre, kendisi ile 11.05.2017 tarihinde yapılan görüşmede belirttiği üzere Sezai Karakoç'un yönettiği *Diriliş* dergisinden gelen bir anlayıştır.

sadeleştirme ile sunulur. Tezkirelerin sonrasında divan özsözlerine de yer verilmek istense de dergi bu düşüncesini yayınına son verdiği için gerçekleştirilemez.

Latifi'nin *Tezkire-i Şuara*'sı ilk olmak üzere, Aşık Çelebi, Riyâzi, Sâlim ve Safayî tezkirelerinin önsözlerinin yayımlanması tasarlanır. Bunlar içerisinde Aşık Çelebi'nin tezkiresi dışında bazı önsözlerin yayımı iki sayı devam etmek suretiyle tamamlanır. Aşık Çelebi tezkiresi için 53. sayıda yapılan açıklamada, "Aşık Çelebi tezkiresinin dibacesi ayrı bir kitap hacminde olduğundan, onu kısaltmak, belli bölümlerini seçmek vb. gibi başka bir formülle ilerde yayınlamayı düşünüyoruz" (Yönelişler, 1990, s. 61) denilse de derginin kapanışı nedeniyle bu düşünce eyleme dönüştürülemez.

1.5.9. Denemeler

Yönelişler'de deneme türünün diğer edebî türler içerisinde gösterilen ilgi noktasında geride kaldığı söylenebilir. Şiirin dergi için merkez bir tür olduğu düşünüldüğünde deneme de bu bakımdan geri planda kalan türler içerisinde dahil olacaktır. Nicel anlamda da örneğine az sayıda rastlanılan denemelerde imzalar da buna paralel olarak çok fazla çeşitlilik göstermez.

Bu türdeki yazılar için dergiye bakıldığında ilk olarak anılabilecek isim yine Ebubekir Eroğlu'dur. Eroğlu'nun *Yönelişler*'de seri halinde yayımladığı edebî anlamda inceleme ve eleştiri niteliğine de sahip *Modern Türk Şiirinin Doğası Üstüne Bir Deneme* başlıklı denemeleri bu türün dergide öne çıkan örnekleridir. Bu yazılar daha önce, Edebiyat Yazıları başlığı altında ele alınsa da bu alanı da kapsayıcı nitelikte olduğu için bir kez daha anma gereği doğmuştur. Ebubekir Eroğlu'nun denemelerinden anlaşılacağı üzere dergideki denemeler genellikle sanat ve edebiyat alanlarında kaleme alınmaktadır. Bu alanlardaki denemelerine rastlanılan ve Ebubekir Eroğlu'dan sonra adı anılması gereken ikinci isim Ahmet Yücel'dir. Ahmet Yücel, Eroğlu'nun aksine denemelerini derginin ilk sayılarında kaleme alır. Ahmet Yücel'in sanatı merkeze alan denemelerinde eleştirel bir üslup görülmekle birlikte insanın doğasına yöneldiği denemelerinde, hakikati söylemeyi amaç edinmiş ve adeta bir vaiz tavrı göze çarpar. Bu durumu yazarın İslâmi hassasiyetinin bir yansıması olarak ele almak da mümkündür ki *Anlamlılığa Doğru II* başlıklı denemesinden alınan parçadan da bu anlayış sezilir:

“İnsan ölümlüdür (zavallı), beşeriyette fanidir. Fakat insan yok olucu, varlık hiç olucu değildir. Allah bakidir ve insan O’na döndürülecektir. Vaad bu. Vadesi gelecektir. Benzetme yerindeyse ezel ve ebed anlamlılığın iki kordinatıdır. Dehr mutlak anlamda zaman. Fani olana (temporal) son tanımamak bir aldanıştan bir aldatmacadan başka ne olabilir?” (Yücel, 1981, s. 3)

Derginin bu alanını besleyen diğer isimleri topluma dönük eleştirel denemeleriyle Yüksel Kanar; denemelerindeki toplumsal hassasiyet ile Osman Bayraktar; hayata karşı özensizliği dillendiren İlhan Kutluer ve bu isimlere ek olarak Mehmet Doğan ve Akın Etan şeklinde sıralamak mümkündür.

1.5.10. Eleştiri Yazıları

a) Sosyolojik Eleştiriler

Yönelişler, sahip olduğu düşünce ve anlayış etrafında belli konularda söz söylemekten geri durmamıştır. Bu doğrultuda dergide farklı disiplinleri ele alan eleştiri yazılarına yer verilmektedir. *Yönelişler*’de yer verilen eleştiri yazılarının kaynağını, birtakım ortak eğilimler oluştururken, bireysel anlamda eleştirel yaklaşımlar da bu doğrultuda söz konusudur.

Dergideki eleştiri yazılarının farklı konu alanlarına yönelik olması dolayısıyla yapılacak değerlendirmelerin belirgin kılınması adına bu yazılara sosyolojik eleştiri ve edebiyat eleştirisi olmak üzere iki başlık üzerinden bakmak daha doğru olacaktır.

Sosyolojik anlamda derginin üzerinde en fazla durduğu konulardan birisi kültürdür. “Kültür ve Sanat Yazıları” başlığı altında da değinildiği üzere, kültüre önemli bir sorunsal olarak bakan dergide bu konuda çok sayıda yazı kaleme alınır. Derginin çıkışında ortaya koyduğu meselelerden biri olarak kültür için: “Sarsak bir değişim geçiren toplumumuz zorba ve yaralı bir kültürün asimilasyonu sürecindedir” (Yönelişler, 1981, s. 1) yorumunda bulunulması, kültüre yaklaşımının nasıl olduğu hakkında bir fikir vermektedir. Burada kültür asimilasyonunun sebepleri sıralanmasa da bunun üstesinden gelmek adına erdemli insan duyarlılığı öne çıkarılır: “Her zaman olduğu gibi bugün de erdemli insan duyarlılığının, tarih ve coğrafya bağlamında, kadim olanın, aslî olanın, âyan olanın peşinde olduğunu biliyoruz.” (Yönelişler, 1981, s. 1) Bu söz üzerinden de birtakım değerler vurgulanmış olur.

Daha önce Ebubekir Eroğlu'nun *Kültür İlgilerine Bir Yaklaşım* yazısından söz edilmişti. Kültüre ait sorunlardan bahsetmenin yanında, bazı önerilerin de yer aldığı yazının dışında Eroğlu, yine kültür üzerine eğilmeye devam eder. *Süre ve Mesafe* başlığını taşıyan yazıda “Yerli Edebiyat” deyimine yol açtığını belirtilen “taşra kültürü”ne eleştirel bakan yazar, onun olumsuzluklarını sıralarken, dar bir sınır çizer ve bu kültürün içinde bulunduğu bölgeye hapsolmanın ötesine geçemeyeceğini söyler: “Kendi kültürüne ait değerleri burçlarda yakalamaya göz kestiremeyince, halihazır toplum üzerindeki sözümona kültür kalıntılarında karar kılarak başka bir yere uzanamamak, aslında devşirilmiş yeni kültürün taşrada ve belli bölgelerdeki yankılarına hapsolmaktan başka ne getirebilirdi ki?” (Eroğlu, 1981, s. 7) Birçok olumsuz düşüncenin ardından Eroğlu, taşra kültürünün olumsuzluklarını ortadan kaldırmak adına çözüm de öne sürer:

“...muradımız bir yazarın, kendi halkının halihazır değerlerine ilgisiz kalmasını bölge kültürlerine önem vermemesini istemek değildir. Aksine bu değerlerin ancak birer gösterge olarak ele alınması, bunların oluşturduğu kaynaklara ulaşacak bir yeti elde edilmesi gerektiğini belirtmektir. Bu ise bağımsız bir edebiyat anlayışına ulaşacak toplu yorumlara gidilebilmesiyle mümkündür.” (Eroğlu, 1981, s. 8)

Yönelişler'in Batı karşısındaki tavrı olumlamalardan uzak olan bir eleştirel yaklaşım taşır. Bu eleştirel yaklaşım ise Batı düşüncesi, Batı'nın dayatımı olarak yaratılmak istenen endüstri toplumu ve Batı'nın ilerleme tutkusunun insan hayatına etkisi gibi konular üzerinden temellendirilerek ortaya konur. Dergide özellikle Yüksel Kanar'ın yazıları bu noktada Batı'ya bakışın görüntüsünü çizmesi bakımından dikkat çeker. Kanar'ın bu konuda dergide kaleme aldığı yazılarından olan *Batı Düşüncesinin Kesinlik Korkusu*'nda, Batı düşüncesinin bilgiyi ele alış yöntemindeki yanlış tutuma değinilir. Kanar'a göre Batılılar değişmez diye bir ilke tanımazlar. Bu durum bilginin de ilerleme ile birlikte değişmesi anlayışını doğurur. “Değişken şeyleri bilgi olarak kabul etmek, bizden önce yaşayanların bilgisiz olduğuna inanmayı da beraberinde getirecektir.” (Kanar, 1981, s. 9) Bu düşünce de yazara göre eskiyi yok saymadır.

İnsanı yok sayan bir toplum modeli yaratan Batılı anlayış, “yaşamı yoksullaştırmak”tır. Doğrudan vurgusu yapılmassa da endüstrileşmenin hat safhada olduğu ve verilen örneklerin işaret ettiği Batılı topluma eleştiri noktasından

bakıldığında birey kavramının yeniden tanımlanması gerekmektedir. Ve artık bu birey, bir toplumda ayakta kalmak için yaşamını kendisi olarak değil, bir başkası olarak sürdürmek zorundadır. (Kantar, 1981, s. 4) Batı, insana doğasında olmayan bir modeli sunmaktadır. Bu maddeler dünyasında görünüşe takılıp kalmak, asıl gerçekliği görememek demektir. Batının insanı uyuşturduğunu ve geçici bir rahatlama sağladığını dile getiren Yüksel Kantar, Batı uygarlığını kastederek: “o yalnızca insanın gereksinimlerini sonsuzca arttırmak için elinden geleni yapıyor.” (Kantar, 1981, s. 12) diyerek Batı’nın asıl amacını gözler önüne sermektedir.

Yapılan eleştirilerden biri olarak Batının ilerleme tutkusu derginin karşıt fikir sunduğu meselelerdendir. Batı ilerlerken insani değerleri görmezden gelmektedir. İlerleme söz konusu olduğunda ise Batılı anlayışta ekonomik büyüme ve teknoloji üzerinde durulmaktadır. (Kantar, 1982, s. 14-15) *İlerlemenin Yönü* başlıklı yazısında ifade ettiği üzere bu anlayış neticesinde, imanın, güzelliğin, iyiliğin ve diğer paha biçilmez değerlerin getirdiği fayda unutulmuş, yerini büyük bir hızla maddî fayda almıştır. (Kantar, 1982, s. 14)

Gökay Durmuş’un *Yönelişler’de Tenkid* başlıklı makalesinde yer verdiği tenkitlerden birisi de *Müslüman Sanatçı ve İslâmî Eğilim*’i konu alır.²³ Dergide İslâmî eğilim üzerine getirilen düşünceler 5. sayıda gerçekleştirilen “*Kaynaklanma*” *Konusunda Soruşturma* ile başlatılmaktadır. Soruşturmayı düzenleyen Adnan Tekşen, “günümüz edebiyatındaki sorunları daha anlaşılır hale getirmek” (Tekşen, Adnan Tekşen, 1981, s. 16) ifadesiyle soruşturmanın amacını belirtirken soruşturmanın düzenlenme nedenini de açığa vurmaktadır. “çeşitli görüşlerin bir arada sunulmasının hem konunun ortak bir zeminde görülmesi hem de görüş sahiplerinin konu karşısındaki durumlarının ortaya çıkması” (Tekşen, 1981, s. 16) ifadesi de soruşturmanın yöntemini ortaya koyması bakımından önemlidir. Soruşturmada Türk edebiyatındaki İslâmî eğilimin varlığı üzerine birçok isme yöneltilen soruya verilen cevaplayanlardan biri olarak Mehmet Kaplan’ın görüşü şöyle olur:

²³ Daha fazla bilgi için bkz. Gökay Durmuş, “Yönelişler Dergisinde Tenkid”, *Türkoloji Kültürü / C: II - N: 3*, Erzurum 2009, s. 4-5.

“1960 sonrası edebiyatımızda ‘İslâmî bir eğilim’in olduğu doğrudur. Ben bu hareketi tamamiyle tasvip ediyorum. 1960 dan önceki yazılarıma bakarsınız, gençleri bu akıma çağıran denemelerle karşılaşsınız. İslâmiyet, muazzam bir dindir. Dünyanın en büyük yazarları onunla beslenmişlerdir. Anadolu Türk kültürü ona dayanır. Sadece Mevlânâ, Yunus Emre, Şeyh Galib, Namık Kemal, Yahya Kemal, Mehmet Akif gibi şahsiyetlerin adlarını zikretmek kâfidir.” (Kaplan, 1981, s. 17-18)

İslâmî eğilimin dayanağı olarak dini eser kavramı üzerine eğilen Ebubekir Eroğlu ise bu konuda yapılan bir yanlışı dile getirir. Dini olmayan bir eserin din dışı gösterilmesi konusundaki yanılığını²⁴ Eroğlu şu sözlerle çözmeye çalışır: “Nasıl ki bir ağacın büyümesi, bir ırmağın akması, rüzgârın esmesi İslâm-dışı değilse, konusunda bu ya da benzeri olguları barındıran bir edebi ürün de İslâm-dışı değildir.” (Eroğlu, 1981, s. 17) İslâmî eğilimin varlığına atfettiği durumları ise Eroğlu iki sebep üzerinden açıklar. Bunlar: Türk edebiyatının sadece bir döneminin değil, kimliğinin baştan aşağı değişimleri ile birlikte tanınmasını mümkün kılacak imkâna sahip olması ve Türk edebiyatının geçmişindeki özellikle ‘hikmet’ alanına açılan bu alanın açılım kazanmasını sağlamaktır. (Eroğlu, 1981, s. 6) Bu iki işlev ile İslâmî eğilime önemli bir değer yüklenir.

Adnan Tekşen, 8. sayıda kaleme aldığı *Dergiler* başlıklı yazıda 5. sayıda yapılan ‘*Kaynaklanma’ Konusunda Soruşturma* üzerine ön değerlendirmelerini ortaya koyarken *Yönelişler*’in Müslüman sanatçılardan müteşekkil olarak belirli bir çevrede bulunduğunu ifade etmekte ve dergiyi İslâmî eğilimin içerisine dahil etmektedir: *Yönelişler*’de altmış sonrası İslâmî eğilimi belirli bir temele oturtarak, gelişimindeki olumlu, olumsuz çizgileri ciddi bir tabana yerleştirerek ele almak, açmazlarını, sorunlarını, spekülâtif tartışmalardan kurtararak somut alanlara taşıma düşüncesindeyiz baştan beri.” (Tekşen, 1981, s. 42) Türk edebiyatı ve kültürü adına da eleştiriler getirilen bu yazı gösteriyor ki *Yönelişler* dergisinin, İslâmî eğilim konusunda birtakım düşüncelerin yanında belli bir misyona da sahiptir.

²⁴ Burada düşülen yanılığ, yazıda şöyle ifade edilmektedir: “Bir şiirin ya da bir başka edebi eserin dini sayılabilmesi için ‘dinî konulardan’ birini işlemesi gerekmektedir. Bazıları, bu düşüncenin bir uyarlamasını yaparak din-dışı kabul edilen eserlerin İslâm-dışı, dinî kabul edilen ürünlerin de İslâmî, sayılması gerektiği düşünülmektedir. Bu yanlıştır.” Ebubekir Eroğlu, “‘İslâmî Edebiyat’ Terimi”, *Yönelişler*, S. 7, Ekim 1981 s. 17.

Yönelişler dergisinin yayım sürecinin başlangıcından itibaren Türk edebiyatını ve kültür değerlerini kuşatıcı bir yaklaşım göstermesi, derginin kimliğine sirayet etmiş ve kaleme alınan yazılarla bu yaklaşım pekiştirilmiştir. Bu noktada Türk edebiyatının gözden geçirilmesini kendisine misyon edinmiş dergide gelenek vurgusu edebi anlamda divan edebiyatına kadar götürülür. Daha önce de değinilen *Kaynaklanma Konusunda Soruşturma*'da cevabı aranan sorulardan bir tanesi gelenekle ilişkili olarak “‘Kaynaklanma’ sorunu açısından bakıldığında, günümüzde sanat ve edebiyat etkinliklerinin geçmişteki kültür verileri ile ilişkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?” şeklinde sorulur. Cevapların geneli geleneğin sürdürülmesini esas alırken Ebubekir Eroğlu, eleştirel yaklaşım göstererek geçmiş kültür ürünlerinin sömürülmesine değinir. Bu durumu ise kültüre bakış tarzı olarak yorumlar. (Eroğlu, 1981, s. 24)

Eroğlu'nun 19. sayıda kaleme aldığı *Dergiler* başlıklı yazısı da dönemin geleneğe bakışını sorgulaması bakımından dikkate değerdir. Daha önce de değinildiği üzere Eroğlu burada Türk edebiyatının geçmişi ile okurlar arasındaki mesafenin sebeplerini ortaya koyarken bu mesafeyi ortadan kaldıracak çalışmaların olmayışından yakınmaktadır.²⁵ Eroğlu'nun yazısına hem bir cevap teşkil eden hem de yeni fikirler sunan Orhan Okay'ın mektubunda yakındığı durum ise divan edebiyatı alanında yapılan çalışmaların kişilere ulaşmayı ve inceleme metotlarındaki benzerliklerdir. Okay, bu konuda yapılması gereken çalışmaları da yazısında sıralamaktadır. (Okay, Mektup, 1983, s. 26-39)

Orhan Okay, *Yönelişler*'in 23.-24. sayısında yer alan *Şairin Karnındaki Mâna* yazısında da eski şiirin ele alınması konusunda birtakım önerilerde bulunur. Edebi eserlere doğru şekilde yaklaşmak, sonrasında onların modern görüş ve metotlarla birlikte yeniden yorumlamasına imkân sağlamaktadır. Bu şekilde eser her devirde anlam zenginliğini koruyacaktır. (Okay, 1983, s. 43-45)

Ebubekir Eroğlu, *Geleneksel Olana Yaklaşım Biçimi*, yazısında kültürel varlığın yeniden yorumlanması gerektiğine değinirken gelenek konusunda da düşülen yanılgıları ele alır. Bunlardan ilki geleneğin yok sayılmasıdır. İkinci olarak

²⁵ Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Ebubekir Eroğlu, “Dergiler”, *Yönelişler*, S. 19, Ocak 1983, s. 42-43.

ise geleneğin savunuculuğu yapılırken onun yeniden yorumlanması noktasında bir eylemde bulunulmamasıdır. (Eroğlu, 1984, s. 3-5)

b) Edebiyat Eleştirileri

Yönelişler'in yayına başlarken edindiği parolalardan biri, yeni Türk edebiyatının gözden geçirilmesine, incelenmesine doğrudan ve dolaylı yoldan katkıda bulunan yazılar yayımlamaktır. (Yönelişler, 1981, s. 2) Bu noktada dergide yayımlanan yazılarda da bu düşünceye destekleyici bir hareket görülür. Tanzimat Döneminden başlayarak yakın dönem Türk edebiyatına uzanan zaman aralığında Türk edebiyatında akımlar, anlayışlar, poetik eğilimler ve devirler ele alınmış, bunun yanında sanatçı ve esere dönük eleştiriler yapılmıştır. (Durmuş, 2009, s. 6)

Dergide Türk edebiyatının dönemlerine yönelik getirilen eleştirilerde genel olarak söz konusu edilen dönemin özellikleri tarihsel olaylarla birlikte ele alınır. Bu durum da sosyolojik eleştiri yaklaşımının edebiyat eleştirisinde baskın olduğu düşüncesini doğrulamaktadır. Edebiyatın dönem içerisindeki görünümü ön planda tutulurken yazıların arka planında dönemin özelliklerinin toplumsal açıdan yansımaları da yer bulur.

Ebubekir Eroğlu, Tanzimat Dönemine bakarken birtakım eksiklikleri sorgulamaktadır. Eroğlu'nun, göz önünde bulundurduğu bazı unsurlar olarak değer kavramından yoksunluk ve kültürel anlamdaki yetkinsizliğin sonucunda Tanzimat dönemine ve sanatçılarına yönelik olumsuz bir bakış meydana getirilmektedir. “Arka planında kültürü barındıracak kavrama yetkinliğine sahip bulunmayan ve yetersiz bir bilgi birikimini sürükleyen edebiyat ortamı, iç zenginliğini sağlayamayacağı için sadece günlük görünümünün değişimine bel bağlayacaktır.” (Eroğlu, 1981, s. 8) ifadesinde bulunan Eroğlu, Tanzimat döneminde gördükleri üzerinden edebiyat ortamı hakkındaki genel kanısını ortaya koymaktadır.

Dönem eleştirileri içerisinde dergide dikkat çekici olarak *Ebubekir Eroğlu'nun Modern Türk Şiirinin Doğası Üstüne Bir Deneme* başlıklı seri yazılarına değinilebilir. Eroğlu, bu yazılarda Türk edebiyatında modernleşmenin başlangıcından itibaren dönemlerde öne çıkan sosyal hareketlilik ve edebiyat alanındaki baskın eğilimler üzerinden bir bakış geliştirir. Böylece modern Türk şiirinin bir

panoramasını çıkarma eyleminde bulunulur. Eroğlu'nun eleştiride edinmiş olduğu tavır, bu yazılarda da benzer şekilde devam ederken kültür ve gelenek gibi değerlerin izlerini dönemler üzerinden sürmektedir.

Mehmet Ocaktan'ın 46. sayıda kaleme almış olduğu *80'li Yıllar Şiirinde Yeni Arayışlar ve 'Kök' Sorunu* adlı yazısı da dergide Türk edebiyatının dönemlerine yönelik yapılan eleştirilerin çeşitliliğini ve geçmişten güncele dayandığını göstermesi bakımından önemlidir. Bunun gibi örnekleri çoğaltmak da bu açıdan mümkündür.

Edebiyatın dönemlerine sağlanan bakışın doğrudan olduğu kadar dolaylı yoldan da sağlanması söz konusudur. Örneğin eser ve sanatçı odaklı yapılan eleştirilerin bir yönüyle dönemden bağımsız ele alınamayışı, dönem üzerine de birtakım yargılar öne sürerek eleştirel yaklaşımda bulunmayı zorunlu kılmaktadır. Bu durumu destekleyici olması bakımından Recep Duymaz, Peyami Safa'nın *Gençliğimiz*, hikâyesini değerlendirirken yargısını daha oturaklı bir zemine yerleştirmek adına yazının arka planında Cumhuriyet Dönemi üzerine sosyal anlamda bir eleştiride bulunur.

Yönelişler'de sanatçı ve eser odaklı edebiyat eleştirisi örneklerine hemen hemen her sayıda rastlanmaktadır. Eleştiri getirilen eserler şiir, hikâye, roman, tiyatro gibi edebi türleri kapsamaktadır. Bu türler içerisinde ise şiir baskın bir konumda yer almaktadır.

Yönelişler'de sanatçı ve eser eleştirilerinde farklı yöntem ve kuramlar kullanılır. Bunlar biyografik, sosyolojik, yeni eleştiri vb. eleştiri kuramlarıdır. Dergide yapılan eleştirilerde arka planda çoğunlukla tarihsel dönem ve koşullar göz önünde bulundurulmakta ve ele alınan edebi eser çok yönlü bir şekilde incelemeye tabii tutulmaktadır.

Biyografik eleştiride sanatçının hayatı ve şahsiyeti esas alınmakla birlikte, eleştiride bu özelliklerin edebi eserdeki görünümü üzerinden yargıda bulunulur. (Güngör, 2015, s. 17-18) Adnan Tekşen'in *Toplumumuzun Eylül'ü ve Mehmet Rauf* başlıklı yazısında Mehmet Rauf'un *Eylül* romanını ele alırken yazarın hayatından ve toplumsal kişiliğinden faydalanmaktadır. Mehmet Rauf'un, roman kahramanları ile özdeşleştiği ifade eden Tekşen, eleştirisinde Mehmet Rauf ve Ahmet Hamdi

Tanpınar'ı da karşı karşıya getirir. Ardından da Mehmet Rauf ile *Eylül* romanının kahramanlarından Necib arasında bir ilişki kurar: “Mehmet Rauf”sa, büyük bir tutkuyla yaşıyordu hayatı. Bu yüzden Necip, yaşama ağına düşmüş bir böcek gibi çırpınıp durur roman boyunca. Mümtaz’la Necib arasındaki farkı doğuran, Mehmet Rauf’la Tanpınar arasındaki bakış, yorumlayış, çözümleyiş dengesinin bozulmasıdır.” (Tekşen, 1981, s. 38)

Yönelişler'de “Yazarlar daha çok ele alınan metin çerçevesinde sanatçının bu metinle vermek istediği mesaj, sanatçı karakteri, sanatçı psikolojisi, sanatçının Türk edebiyatında yerini belirlemek gibi gayeler peşindedirler.” (Durmuş, 2009, s. 12) Bu gibi gayelere ulaşmayı amaçlayan bir yazı olarak derginin 6. sayısındaki “*İşaret Çocukları*” ve *Sonrası*'nda Ebubekir Eroğlu, Cahit Zarifoğlu'nun kişiliği üzerinden şiirinin öne çıkan tarafları hakkında bazı öznel yargılar ortaya koyar. Eleştiride öne çıkan bir durum olarak Eroğlu, şairin şiir ile kurduğu özel bağa da dikkat çeker.

“Nedense Zarifoğlu, kaçtığı alanın bir parçası saymıştır şiiri. Hep terk etmeye, hergün yeniden üzerinden atmaya çalıştığında bulmuştur şiiri. Sanki hep üstüne üstüne gelmiş ve ondan kaçmıştır. Etraf önemli bir yer tutar. İlişkileri edilgen ve belirsizdir. Etrafını saran imgelerin dağınıklığından rahattır adeta. Onlara karşı kendini aktif bulmaz. Ve böylece bir *decadance* şiiri çıkar ortaya.” (Eroğlu, 1981, s. 2)

“Edebi eserlerin içinden çıktığı toplumun ve çağının koşullarının perspektifinde analiz etmeyi kuramsal dayanağı olarak belirleyen” (Güngör, 2015, s. 25) sosyolojik eleştirinin örnekleri de dergide yer bulmaktadır. Bunlar içerisinde Recep Duymaz'ın 9. sayıda kaleme aldığı *Öykümüzde Bir Çizgi* başlıklı yazıya bakılabilir. Duymaz, yazısında Emin Nihat'ın *Rıfat Bey'in Sergüzeşti* hikâyesi üzerinden “uygarlık değiştirme sorunu”nu ele almaktadır. Rıfat Bey'in hikâye boyunca geçirdiği değişim, sosyolojik anlamda da toplumun geçirdiği değişimi gözler önüne sermektedir. Ayrıca batılı yaşayışın Osmanlı toplumuna neden ve hangi yolla empoze edildiğini de Duymaz, Tanzimat dönemi ile bağ kurarak aktarır:

“Bu dönem, Batı'nın (başta Fransa ve İngiltere) önce kültürel, sonra ekonomik alanda Osmanlıya saldırıya geçtiği bir dönemdir. Konsolosluklar, azınlıkların çıkardığı gazeteler, yabancıların açtıkları okullar, İstanbul'a gelmeye başlayan tiyatro kumpanyaları bu saldırının birer tabyalarıdır. Bütün bunların ortak amacı, okumuşların önce kültürel direncini kırmak, sonra da Batılı yaşayış ve eğlence biçimini büyük kentlerimizde yaymak, bunun

arkasından da Osmanlıyı kendi ekonomileri için bir Pazar durumuna getirmektedir.” (Duymaz, 1981, s. 23)

Yeni Eleştiri adı verilen eleştiri kuramını esas alan yazılardan biri olarak İnci Enginün’ün *Tohum* başlıklı yazısına bakılabilir. Edebi esere odaklanan ve onu unsurları bakımından çeşitli yönlerden ele alan eleştiri kuramına göre eseri oluşturan ve kendi aralarında bağ kuran unsurlar arasında en önemlisi üsluptur. (Güngör, 2015, s. 81) İnci Enginün de yazısında Necip Fazıl’ın *Tohum*, oyununu incelerken “Necip Fazıl, Anadolu ruhunu, onun içinden çıkanlar ve onu sonradan tanıyanlar vasıtasıyla kat kat tabakalardan geçerek anlatmıştır.” (Enginün P. D., 1983, s. 20) diyerek onun üslubuna vurgu yapar. Oyunun birinci ve üçüncü perdeleri arasında konu birlikteliği öne süren Enginün, Necip Fazıl’ın ikinci perdede kullandığı farklı üslubuna da şu şekilde dikkat çeker:

“İkinci perde ise komiteciler arasında geçer. Öteki iki perdedeki uzun tiradların yerini burada günlük basit dil almıştır... Bu bölüm ile diğer iki perde arasında çatışma vardır... Eserdeki şahıslar arası yegâne çatışma bu perdededir. Onun dışında çatışma kavramlar arasındadır. Dış-iç, madde-ruh, köy-şehir, aydın-halk çatışmaları sadece konuşmalarda kalır. (Enginün P. D., 1983, s. 23)

Yeni eleştiri kuramına bir diğer örnek de Alim Kahraman tarafından kaleme alınan *Yeniden Doğan* başlıklı yazıdır. Sezai Karakoç’un, *Ateş Böceği Bir Meşaledir* şiirini eleştirdiği bu yazıda Alim Kahraman, kendi ifadesi ile “şaire ait şiir evreninin” içerisine girmeye çalışır ve burada şiire dair farklı bir bakış sağlar. Şairin şiirdeki işaretlerinden yola çıkarak metinlerarası bir karşılaştırmada bulunan Kahraman, Karakoç’un şiirdeki üslubuna da özellikle değinmeyi ihmal etmez. “Bu şiirinde şair, en sade ifadesiyle, tabiata ait bir tablo koyuyor okuyucunun önüne. Bu tablo, odakta yer alan Ağustos böceğinin etrafında şekil buluyor. Şiirde iç içe gelişen iki söylem düzlemi var. Şair bir taraftan reddedip cevap verirken bir taraftan da yeni bir atmosfer oluşturmakta, bir yapı şekillendirmektedir.” (Kahraman Â. , 1980, s. 30)

İncelendiği üzere dergideki eleştiri yazıları farklılıklar göstermektedir. Bir kültür sanat dergisi olması dolayısıyla *Yönelişler*’de edebiyat eleştirisinin yanında sosyolojik anlamdaki eleştiriler de önem arz etmektedir. Bu anlamda örnekler daha da çoğaltılabilir. *Yönelişler*’de eleştiri yazıları ile en çok yer imzalar sıralanacak

olursa, Ebubekir Eroğlu, Yüksel Kanar, Adnan Tekşen, Recep Duymaz, Yılmaz Daşçıoğlu ve Mehmet Ocaktan isimleri anılabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNELİŞLER'İN ŞİİR ANLAYIŞI (POETİKASI) VE ETRAFINDA ŞEKİLLENEN ŞİİR ANLAYIŞLARI

Yönelişler dergisi, 1981 yılının Nisan ayında ilk sayısını çıkardığında çalışmada daha önce birçok kez anıldığı üzere dergi adına birtakım niyet ve amaçlarla hareket edeceğini dile getirdiği bir *Sunu* yazısına yer verir. Bu yazıda derginin tasarılarından plan haline dönüştürülenler maddeler halinde sıralanır. Bu yazıda derginin şiiri adına çok fazla ipucuna verilmese de yazının belli noktaları şiir üzerine ele alınan düşüncelerin belli bir temele oturtulması adına yol gösterici konumdadır. Yazının gizli bir kimlik taşıması yani dergi adı ile yayımlanması da burada vurgulanan bir durumdur. “Kimlik burada gizli olabilir. Ama asıl kişiliği derginin ‘gövdesi’ oluşturacak. Bu gövdeyi, geçtiğimiz yollar boyunca göreceğiz.” (Yönelişler, 1981, s. 3) sözleriyle ifade edilen derginin kimlik vurgusu üzerinden çıkarılacak sonuç ise dergi kimliğine yani derginin bütününe bir kişilik görevi yüklendiğinin görülmesidir. Bu bağlamda düşünülebilir ki dergide yer alan yazılar yahut şiirler ortak bir bütün oluşturmakta ve bu bütün etrafında değerlendirmeler yapılabilmektedir. Derginin şiir anlayışını ele almak için de dergideki bütün isimlerin ortak noktalarından yola çıkarak tek bir kişiliğe sahip olan o gövdeye ulaşmak gerekmektedir.

2.1. 1980 SONRASI TÜRK ŞİİRİNE BİR BAKIŞ

Yönelişler dergisi, 1980 sonrası Türk şiirinin oluşumunda ve daha sonraları bu şiirin bir görünüm kazanıp şekillenmesinde önemli bir yere sahiptir. Nitekim Türk toplum hayatında büyük sarsıntılara sebebiyet veren 12 Eylül darbesinin ardından yayım hayatına başlayan kültür ve sanat dergilerinin ilklerinden birisi olan *Yönelişler*'de şiirin geçirdiği dönüşümü izlemek mümkündür. Şiirdeki söz konusu değişimleri doğrudan 12 Eylül'ün yarattığını söylemek pek doğru olmasa da yeni kültürel ortamın dolaylı yoldan şiir anlayışına etkisi olduğu rahatlıkla söylenebilir. "Yeni şiir"²⁶ önünü açan ve bu şiire ortam hazırlayan birtakım etmenler

²⁶ Bkz. Metin Celâl, “Yeni Türk Şiiri”, Çizgi Yayınları, İstanbul, 1999.

sıralanabilmektedir. Bu çalışmanın giriş kısmında değinilmiş olsa da hatırlatmak için bu etmenler yeniden anılabilir. 12 Eylül'ün ardından toplumdaki siyasi çatışma ve baskıları sona erdirme çabası özellikle 70'lerde yoğun bir faaliyet içerisindeki toplumcu edebiyat ve özelinde toplumcu şiire karşı baskıcı bir tutumu da beraberinde getirir. Bu tutum toplumcu şiirin etkinliğini gölgede bırakacak bir ortam oluşmasına sebebiyet verirken 80 sonrası Türk şiirinin oluşumuna da imkân sağlar. Böylece 1980'lerde şiir toplumcu şairlerin hâkim olduğu bir alan olmaktan çıkmıştır denilebilir. Buna karşın 80 darbesinin toplumcu şairlere yönelik olduğunu kabul etmeyen Metin Celal, 12 Eylül'ün hiçbir yazarın kalemini elinden almadığını dile getirir. Ona göre toplumcu anlayışın dağılışı toplumcu şairlerin mevcut şartları kavrayamayışlarından kaynaklanmaktadır. (Celâl, 1999, s. 32-33)

Yaygın kanaat ve görüşlerin aksine 80'li yıllar şiirinin 1980'li yıllarda yani 12 Eylül'ün hemen ardından başlamadığını öne süren bir görüş de söz konusudur. Ahmet Erhan, bu konudaki tavrını şöyle ifade eder:

“80li yılların şiiri, 1980'de başlamamıştır, ille de bir çıkış noktası aranılacaksa 1975 uygun bir yıl bence. Bu ayrı bir inceleme konusu. Çoğu kişinin aksine, 80 şiirinin 12 Eylülle başladığı gibi bir görüşe katılmıyorum ben. 12 Eylül şiirin kendi içene hapsedilmesini sağlamıştır. Bu gerçek anlamda olmuş mudur, olmamış mıdır bilemiyorum ama sanıyorum temel sorun burada yatıyor. Bir kere 80'li yıllarda şiir yazarlar, daha işin başında bir vicdan muhasebesi yapmak zorunda kalmışlardır. Yenilginin getirdiği bir şeydir bu.” (Erhan, 1990, s. 15)

1980 sonrasında yazılan şiirin ortaya çıkmasında dergilerin sağladığı katkı büyük olduğu için, bu kuşağın şiiri için dergi çıkışlı yahut dergi merkezli bir kuşaktır denilebilir. Bu nedenle kuşağın şiir gündemini de *Yeni Türkü, Yönelişler, Üç Çiçek, Poetika, Edebiyat Dostları, Yarın, Şiir Atı, Ayrım Şiir* gibi genç dergiler belirler. (Asiltürk, 2013, s. 44) Bâki Asiltürk'ün dönemin eleştirmeni olarak andığı²⁷, 80 sonrası şiirinin ilk kaynakları olarak dönemin dergilerine vurgu yapan Mehmet H. Doğan, *Üç Çiçek, Şiir Atı, Poetika* gibi dergilerin isimlerini sıralar. Doğan dergilerin çıkış bildirimlerine bakmanın, şairleri bir araya getiren ortak noktaların neler olduğunu gösterecektir yargısında bulunurken dönemin şiir anlayışını birkaç madde ile özetleme yoluna gider:

²⁷ Bkz.: Bâki Asiltürk, “Türk Şiirinde 1980 Kuşağı”, Yapı Kredi Yay., İstanbul, 2013, s. 24.

- “Her şeyden önce, gittikçe politikleşen, politikleştikçe sloganlaşan ve gündem dışı kalan şiiri yeniden gündeme çıkarmak;
- Şiirin kuramsal ve güncel sorunlarını tartışmak, genç kuşağın en özgün ürünlerine yer vermek;
- Şiirin amacını belirlemek ve bunu yaparken şiirle ilgili (bireyci ve toplumcu, vb.) sınıflamalardan kaçınmak;
- Şiiri değişik okumalara açmak. Tek boyut’lu, tek doğru’lu, tek yüz’lü anlamların karşısına, aklın ve algıların zenginliğini çıkarmayı denemek;
- Şiiri bir araç değil, bir amaç olarak görmek: ÖNCE ŞİİR.
- Şiir geçmişimize sahip çıkmak: İkinci Yeni de, 40 Kuşağı da, Garip de, Divan Şiiri de, Halk Şiiri de bizimdir.” (Doğan M. H., 2001, s. 28-29)

Ayrıca Doğan, verdiği son maddedeki görüşü desteklemek adına sözlerini sürdürür: “Genç Kuşak, Türk Şiirinin geçmişinde bir tek güzel şiirin, bir tek güzel dizenin bile yitmemesini bir tek gerçek şairin bile göz ardı edilmemesini istiyordu. Aslında bu isteğinin temelinde, üzerinde yeşerdiği toprağı kirletmeme, yok etmeme bilinci yatıyordu, genç kuşak çoksesliliğin güzelliğini görmüş, şiirin ancak bu çokseslilikte yeşereceğini anlamıştı.” (Doğan M. H., 2001, s. 29)

Ahmet Oktay da 80 sonrası şiir üzerine birtakım görüşler öne süren isimlerden bir tanesidir. Ahmet Oktay, Mehmet H. Doğan gibi maddeleme yoluna gitmese de kuşağın şiir anlayışı üzerine değerlendirmelerde bulunur. 1980 sonrasında yazılan şiirin “imgeci şiir”, “toplumsalçı şiir” ve metafizik/İslâmcı şiir olmak üzere üç oluşuma ayrıldığını söyleyen Oktay’a göre dönemin farklı şiirsellikleri ortak birtakım izlekler de barındırmaktadır. Gelenekle eklemelenmiş bir tasavvufi yönelişten bahseden şair, dönemde belirgin bir akımın söz konusu olmadığını dile getirir. Ona göre dönemin özelliklerinden biri olarak her şair kendi şiirselini kurmaya yani kendine özgü bir şiir ortaya koymaya çalışmıştır. Bir diğer belirgin özellik olarak ise bazı şairlerin yeniden keşfedilmesi ve genç şairler tarafından bir model haline getirilmesidir. Ece Ayhan örneğini veren Oktay, onun yeniden keşfedildiği ve genç şairlerce fetişleştirildiğini savunur. Estetizmi, entelektüalizm ve elitist olmaya çalışan bazı şairlerin varlığına değinmekle birlikte Oktay, çeviri faaliyetlerindeki artış, kültür ve estetiğin önemsenmesi ve şiirsel söylemin değişmesini imgeci şiirin bünyesinde bir çeşitlenmeye yol açtığını ifade eder. Oktay’ın ayrıca üzerinde durduğu noktalardan birisi de bu dönem şiirinin kültürel öğelere, geleneksel şiirin

izleklerine, mazmunlara ve mitolojiye göndermede bulunduğu, dize ve metin alıntılarına yer verdiğidir. Şiirde, günlük dilin ideolojikleşmiş ve bürokratikleşmiş yanından kurtulma isteği ise şairin, söz konusu şiir anlayışı üzerindeki son tespitlerindedir. (Oktay, 2004, s. 71-82)

Kuşağın şiir anlayışı ve bu dönem şiirinin baskın özellikleri kuşağın içerisinden gelen, farklı şiir anlayışlarını temsil etseler de 80 sonrası Türk şiirinin oluşumunda pay sahibi olan Metin Celal, İhsan Deniz, Adnan Özer, Haydar Ergülen, Mehmet Ocaktan, Metin Cengiz, Vural Bahadır Bayrıl gibi isimler tarafından doğrudan verilmeye çalışılır. Bu özellikler bağımsız, öznel ifadeler taşısa da görüşler birbirine yakın ve genel ifadelerde birleşir.

“Yeni Türk Şiiri” olarak adlandırdığı 80 sonrası şiirinin olumlu bir özelliğini dünyayı siyasi bakışın dışında algılamak şeklinde ifade eden Metin Celâl, böylece şiirde, ideolojik söylemin kırıldığını belirtir. (Celâl, 1999, s. 15) Şaire göre, yeni Türk şiiri geleneğe ve kültürel unsurlara sahip çıkarken onu eleştirmekten de çekinmemektedir. Şiir yazmada estetik kaygıların önemine de değinen Celâl, estetik kaygılar olmaksızın şiir yazılamayacağını savunarak 80 kuşağının estetizmi önemseyişine vurgu yapar. (Celâl, 1999, s. 41-42) “...şiirin önce şiir olmasına önem verilmesi, geçmiş şiir birikiminin hiçbir yadsımaya girilmeden toptan sahiplenilmesi ve bunların sentezinden oluşan yapıya, biçime, anlatım yollarına önem veren, kendi kimliğini ve imge yapısını arayan yeni bir şiir anlayışıydı.” (Celâl, 1999, s. 48) ifadesiyle de Celâl, dönemin şiir anlayışını üzerine görüşlerini geliştirir.

İhsan Deniz’in, 80 sonrası Türk şiirini anlamlandırma ve poetik anlayışlarını ortaya koymada “yan unsurlar” ve “esas unsur” olmak üzere iki farklı düşüncesi vardır. Bu dönemin şiirini “ruha dönüş” şeklinde ifade eden Deniz’e göre yan unsurlar şunlardır:

“İşte çok seslilik-çok renklilik, imgeye sahip çıkma, şiiri ideolojik bakış tasallutundan arındırma, güdümlü şiire prim vermeme, gelenekle sıcak bağlar kurma, inkârcılıktan özenle kaçınma, önceki has şairlerle yakın bir temas sağlama ve kök bulma arzusu, şiire bakışta estetik kaygıların geçerlilik kazanması olgusu, dil problematiğine yönelme, manifestolara uzak duruş, bireyselleşme, farklı şiirsel kimlikler edinme vb.” (Deniz, 1994, s. 12)

Dönem şiiri hakkında sözlerini sürdüren Deniz, bu şiirin asıl yani esas unsurunu “metafizik yöneliş” olarak görür: “... tüm bu özelliklerle zenginleşen esas unsur, ana renk, asıl yatak bence, ruha dönüş; insanı, varolanı ve varlığı derinden kavramaya ve ifade etmeye çalışan “*metafizik yöneliş*”tir. 80’li yıllar şiiri adını verdiğimiz bu şiir, gerçek kimlik ve şahsiyetini, sözünü ettiğimiz bu yönelişte bulmuştur.” (Deniz, 1994, s. 12)

80 kuşağı şairlerinin şiirde yapmak istedikleri üzerinden dönem şairlerinin şiir anlayışına değinen isimlerden birisi de Mehmet Erdoğan’dır. Erdoğan’ın da dönem şairleri üzerine görüşlerinden ilki geleneğe dayanır. Geleneği gündeme getiriş, biçim ve estetik bağlamında gelenekle yeniden ilişki kurulmasına bu noktada değinilir. Erdoğan ikinci olarak ise 80 kuşağı şairlerinin düşünsel ve ideolojik tartışmalardan uzak kalarak, sanatsal ve estetik bir kaygının benimsendiği fikrini savunur. Böylece saf şiirin peşinden giden şairler dergilerde ve oturumlarda bir araya gelerek şiirin güncel ve tarihsel sorunlarını tartışır. 80 kuşağı şairlerinin bir eleştirmenleri olmadığını söyleyen Erdoğan, bir taraftan şiir yazılırken bir taraftan da bu şiire dair poetikaların ortaya koyulduğundan bahsetmektedir. (Erdoğan, 1997, s. 85-88)

Yer verilen bütün bu görüşler 1980 sonrasının poetik anlayışı hakkında bir değerlendirme yapılmasına olanak tanırken bu görüşlerin birtakım ortak paydada buluşmaları da söz konusudur. Bu durumda bir tespitte bulunulacak olursa 1980 sonrası Türk şiirinin poetik özellikleri üzerine şunlar söylenebilir:

1. Şiirdeki politik ve ideolojik söylem kırılmıştır. Bu noktada şiir bir araç olmaktan çıkıp bir amaç haline gelmiştir.
2. Şiirin yazılmasında sanatsal ve estetik kaygılar öne çıkmış, şiirde imge ve çok seslilik benimsenmiştir.
3. Şiirde gelenek önemsenmiş, şairler kendisinden önce yazılan şiir ile yakınlaşma yoluna gitmişlerdir.
4. Şiir yazmanın yanında şiir üzerine düşünülmüş ve kuramsal tartışmalar meydana gelmiştir.
5. Şiirde bireyselleşme ile birlikte şairler kendi şiirsel kimliklerini ortaya çıkarmışlardır.

2.2. EBUBEKİR EROĞLU’NUN ŞİİR ANLAYIŞI

Yönelişler adı anıldığında akla gelen ilk isim olarak Ebubekir Eroğlu, derginin en çok öne çıkan imzasıdır. Derginin kuruluşunda yer alan ve yönetiminde bulunan Eroğlu, *Yönelişler*’in sahip olduğu kimliği belirginleştirenlerin de en başında gelmektedir. Bu bakımdan *Yönelişler*’in şiir anlayışı üzerine bir değerlendirme yapmak gerektiğinde Eroğlu’nun şiir anlayışına da değinmek yerinde bir davranış olacaktır.

Eroğlu hakkında kaleme aldığı bir yazıda Yılmaz Daşcıoğlu, onun şiirini şu sözlerle özetler: “...Ebubekir Eroğlu yazdığı şiirlerde gelenekle, evrensel modern şiirin verilerini kaynaştıran; ince bir duyarlılık düzleminde duygu ve düşünceyi birleştiren, dilin çeşitli katmanlarında imge ile sesi ve anlamı örtüştüren şiirleriyle Türk şiirinde kendisine özgü bir yer edinmeyi başarmıştır.” (Daşcıoğlu, 2014, s. 86)

Ebubekir Eroğlu’nun şiir anlayışının oluşumunda, Divan şiiri ve tasavvufu kaynak gösteren Servet Tiken, bu kaynaklara ek olarak da modern İngiliz şiirini anar. Tiken’e göre T.S. Eliot ve Pound’u referans alan şair, gelenek etrafındaki düşüncelerinde modern İngiliz şiirinin kurucu şairleriyle aynı doğrultuda fikir üretmektedir. (Tiken, 2007, s. 124)

Eroğlu, şiire farklı açılardan yaklaşan bir şairdir. Şiirin işlevi noktasında “Şiirin nihâi işlevi, toplumun kaybettiği ruhunu ona geri vermektir. Metafizik dünyayla bağlantısız biçimde yapılamaz bu.” (Eroğlu, 2013, s. 15) diyen şair, şiirde metafiziğin önemine de vurgu yapar. Şiirinin “metafizik gerilimli” bir şiir olup olmadığı konusunda kendisine yöneltilen soruya şairin yanıtı da metafiziğin değeri etrafında şekillenir:

“Metafizik değeri çıkarırsanız şiirden geriye bir şey kalmaz, gerilimi ıskalarsanız duyumsal değer yok olur. Şiirin etkisi, gerçekleşmiş bir duyum ögesinin başka bir yerde olabildiğince aynı ölçüde gerçekleşmesi şeklinde olmaktadır. Metafizik gerilim ‘Var mı yok mu’ şeklindeki soruyla şiire yaklaşmak pek anlamlı değil, şiirde metafizik ögenin niteliğine bakmak ve işlevsel değerini görmek daha açıklayıcıdır.” (Eroğlu, 2013, s. 15)

Yer verilen görüşlerden de anlaşılmaktadır ki Eroğlu’na göre şiirde metafizik olmazsa olmaz bir unsurdur ve şaire göre metafizik öge şiirdeki işlevi ölçüsünde değer kazanmaktadır.

Şiir yazmanın yanında şiir üzerine düşünen ve yazılar kaleme alan bir şair olarak Ebubekir Eroğlu'nun deneme ve eleştiri türlerindeki yazılarına sıklıkla rastlanmaktadır. Ayrıca şair, modern Türk şiir hakkındaki yazılarından oluşan *Modern Türk Şiirinin Doğası* ile kendi şiir anlayışına yönelik izlerin de yer aldığı, eski Türk şiirini konu alan yazılarını bir araya getirdiği *Geçmişin İçindeki Geçmiş (Şir-i Kadim Üstüne Deneme)* başlıklı deneme kitaplarına imza atmıştır. Eroğlu, şiir üzerine yazmaya değer vermekle birlikte, onun gözünde bu yazılar şiir algısının yerini tutmamaktadır. Yani Eroğlu'na göre şiire şiir olarak bakma tutumu, şiir hakkında yazmaktan daha önde gelmektedir. (Eroğlu, 2013, s. 18-19)

Şiire şiir olarak bakma tutumu Eroğlu'nun şiirlerinde ideolojik anlamda bir kaygı gütmeyişinin de bir göstergesidir. Bu bakımdan şiirin sahip olması gereken estetik değer, şiirden beklenen fayda unsurunun önüne geçmektedir. Her ne kadar düzyazılarında toplumsal, kültürel ve siyasal nitelikte gönderme ve eleştiriler yer alsada Eroğlu, şiirini sanatsal kaygılarla kaleme alır.

Şiir ve duygu bağlamında Eroğlu, şiirin özüne vurgu yapar. “Şiirin özü ne biçimdedir, ne de içeriğinde; ikisinin bir arada bulunduğu şairin hissindedir. Şairini hissederek varırsınız, şiirin özüne. Şiir, gönülden gönüle akışa sahip olmakla, dolaysız ve gerçek iletişimin dilidir. Şiir hissedildiği anda, insani yakınlığı yeniden oluşturur ve ‘zaman-dışı’ olmaktan çıkar.” (Eroğlu, 2013, s. 10) Eroğlu, şiirin özüne ulaşmaktaki ölçütü şairini hissetmek olarak verirken şiiri burada, duyguların karşılıklı aktarımı noktasında bir iletişim aracı olarak öne çıkarır. Şair için, hissetmek bütünleştirmektedir. Bunun sonucunda ise “şiirin soyutluğu, şimdi'nin somutluğu ile birlikte algılanacağı hale dönüşür.” (Eroğlu, 2013, s. 11) Şiirin algılanma meselesinde ise Eroğlu'nun tavrı, şiire şerh ve tahlil gibi yollara başvurarak yaklaşmanın aksine şiirin bir doğa, bir atmosfer halinde ve olduğu gibi algılanmasıdır. (Eroğlu, 2013, s. 11)

Şiirin hayat ile olan ilişkisinin karmaşık ve derin olduğu görüşünü öne süren Eroğlu'na göre “bir dilde tarihsel süreç boyunca yazılmış şiirlere yakından bakış, o dili konuşan halkın zihin sağlığını bize duyurur, sağlık şartları hakkında bilgi verir... halkların, toplulukların ve toplumların tarihini onların dilinde yazılmış şiirler üzerinden de okumak mümkündür.” (Eroğlu, 2013, s. 7) Şiirin toplum ile olan

ilişkinine yönelik örnekler çoğaltılacak olursa şiirin toplumun genel amaçlarını ve gelecek tasarımlarını üstünde toplayabileceği düşüncesini de taşıyan şair, toplumların kuruluş dönemlerinde şairlerin ve şiirin önemine dikkat çeker. (Ünal, 2015, s. 73-74)

Ebubekir Eroğlu yazılarında ve şiirlerinde geleneği vurgulayan, önemseyen ve ona yönelen bir isimdir. Gelenek kavramı üzerine de düşünen şair, onu anlamlandırma ve bakış geliştirme noktasında bazı tespitler geliştirir. Gelenekle temas kurma konusunda, geleneğin, toplumsal imgelemin dünyasını oluşturduğu kanaatini taşıyan Eroğlu, doğrudan temasa geçmenin şiire, edebiyat tarihi bilgisi dışında bir algı üzerinden yaklaşmakla mümkün olduğunu söyler. Bu durum şairden şaire geçen bir yaklaşım olmakla birlikte Eroğlu, burada tutkulu okuru da süreç içerisine dâhil eder. (Eroğlu, 2013, s. 16) Gelenek kavramının tek katmanda görülen bir sürece çağrışım yaptığını öne süren Eroğlu için geleneğe bakmak, bugünkü ritmin geçtiği yollara yönelmek demektir. Bir dilin sahip olduğu şiirin, o dilin geçmişinden itibaren bir gelenek zinciri oluşturarak bugüne geldiğini düşüncesi Eroğlu için, sınırlı sayıda dile has bir özelliktir. Gelenek kavramını şiirde ritim üzerinden de ele alan şaire göre, gelenek zincirinin büyük şairlerin elinde yenilenmesi ritmi de taze tutacaktır. (Eroğlu, 2011, s. 11) Düşünceler göstermektedir ki Eroğlu, şiirde geleneğin önemsenmesinin yanında onu bugüne taşınmanın şairler yoluyla bir gelenek zinciri oluşturularak gerçekleştirildiğini dile getirmektedir.

Ebubekir Eroğlu, eski şiir ile güçlü bağları olan bir şairdir. Onun eski şiire olan yaklaşımı gerek şiirlerinden gerekse düzyazılarında dile getirdiği düşüncelerinden sezilebilmektedir. Nitekim Eroğlu'nun eski şiir üzerine denemelerini bir araya getirdiği, daha önce ismi zikredilen kitabı da şairin, bu şiire gösterdiği ilgiye önemli bir örnek niteliğindedir. *Yönelişler*'de yayımlanan bir yazısında eski edebiyat dolayısıyla eski şiir ile olan mesafeyi sorgulayan Eroğlu, bu yazıda eski Türk edebiyatı ile alakalı çalışmaların artması gerektiğini savunmakta ve olumlu yöndeki gelişmeleri de anmaktadır.²⁸ Eroğlu'nun ifadesiyle: “Bizi, şiirin asıl dünyasına götürecek yol; onu, şairlerin yakınlık duygusunu destekleyecek nitelikte tanımlanmış personası ve şiirin dünyası üzerinden tanımaktır.” (Eroğlu, 2013, s. 16) Eski şiire de onun doğası üzerinden yaklaşmanın mümkün olduğunu dile getiren

²⁸ Bkz. E. Eroğlu, “Dergiler”, *Yönelişler*, S. 19, Ocak 1983, s. 42-43.

Eroğlu, alışılmış modeller üzerinden de bu şiirin dñyası hakkında bilgi sahibi olunabileceğini sñzlerine ekler. (Eroğlu, 2013, s. 16) Eski şiir değerlerinin yaşaması için şairin sunduğu lut ise edebiyatta İşlami eğilimin gelişmesi ile paraleldir: “Geçmişteki kültür ürünlerimizin bugün ve gelecek için kaynak oluşturması, eski şiir değerlerimizin yaşarlığının sağlanması, ancak edebiyatta İşlami eğilimin gelişmesiyle mümkündür.” (Eroğlu, 1981, s. 25)

şiirlerinde nazire geleneğinin modern şiir bağlamında örneklerine rastlanılan Ebubekir “Eroğlu’nun nazirecilik anlayışı daha çok zemin şiirin yani nazire yazılacak şiirin içerisindeki parçaları ve hayal dñyasını alıp kendi şiirinde yeni baştan yorumlaması şeklindedir.” (Kasva, 2015, s. 101) Eroğlu’nun bu gelenek hakkındaki düşüncesi ise nazire geleneğinin bir öykünmenin değil, şiirde sürekliliği algılamının özel bir göstergesidir. (Eroğlu, 1981, s. 24)

Ebubekir Eroğlu’na göre “Bir halkın ve dilin dñyasında, anlaşım ve iletişim bağlamında şiir dilindeki oluşum ya da şekillenme sürecini, baştan alarak şiire ilişkin iki nitelik üzerinden izleyebiliriz.” (Eroğlu, 2013, s. 41) Bu iki nitelik ritim ve içeriktir. Ritim gesinin aşıkların, şairin ifadesiyle “lirik geleneğin büyükleri”nin şiirlerinde fazlalıklardan arınmış bir şekilde geldiği ve kendisini hissettirmeyecek kadar doğal olduğu vurgusu yapılır. rnek olarak ise Yunus Emre’nin ilahileri gösterilir. İkinci ge olarak içerik ise, 13. yüzyıldan itibaren zenginleşme, çeşitlenme ve olgunlaşma sürecine girmiştir. Yazısında 13. ve 14. yüzyıllara işaret eden Eroğlu, “şiir dilini ve insanların genel dñya algısını tanımak amacıyla bu yörünge üzerinde ne çıkan içeriğe göz atmakta yarar var.” (Eroğlu, 2013, s. 42) demektedir. Böylece şiirin içeriğinin insanın dñya algısını görmekte imkân sağladığını dile getirir.

Eroğlu’nun verdiği Yunus Emre rneđi de kendisi adına şiirinin köklerini Yunus Emre’ye dek dayandırılabilen bir göstergesidir. Nitekim Eroğlu’nun şiirlerine bakıldığında da fazlalıklardan arınmışlık hissiyatı, yalın ve sadelik ile birlikte Yunus Emre’nin şiirlerinde yer bulan “sehl-i mümteni” olarak adlandırılan söyleyişe dair izlere rastlanmaktadır. İmgelem ve sehl-i mmteniye ulaşmadaki yolu ise şair, şu sñzleriyle aktarmaktadır:

“şiirde fazla sze yer vermemek, hatta sıfatlardan bile arındırılmış bir yalınlıkta bir ifadeyi bulmak, imgelemin verdiği bir ödüldür. şair bu dl okuru ile paylaşır, kendisinde

eksilme olmaz. Her şiirsel çabada yalın ve sade bir söyleyişe ulaşma amacı vardır. Uğraşmakla sehl-i mümteniye ulaşılmaz ancak sehl-i mümteni ile uğraşanların imgeleminde ortaya çıkabilir.” (Eroğlu, 2013, s. 15)

Sonuç olarak, şiirinin köklerini eski Türk şiirinde bulan şair, eski ile yeniye bir araya getirerek kurar şiirini. Şiirde geleneği önemseyen, metafizik gerilimi şiirin değişilmez ögesi olarak kabul eden şair, ideolojiye şiirde karşı çıkar. Estetik kaygılarla yazdığı şiirin, toplumun kaybettiği ruhu geri getireceği inancını taşır.

2.3. YÖNELİŞLER’İN ŞİİR ANLAYIŞI

1980 sonrasında Türk toplumu birtakım değişimlere kapı aralayan bir süreç adım atmıştır. Bu değişimden yalnızca siyasal ve toplumsal ortam değil kültür ve sanat ortamı da etkilenir. 12 Eylül’ün sancılı ve baskılı sürecinin henüz devam ettiği bu ortamda “70 Kuşağı şairlerinin etkinliği hem değişen toplumsal ve siyasal koşullar nedeniyle hem de yeni ortaya çıkmaya başlayan yeni bir şiir kuşağının etkisiyle nispeten azalmıştır.” (Asiltürk, 2013, s. 20) 1980 Kuşağı’nı oluşturan isimler 80’lerin başından itibaren dergiler etrafında bir araya gelerek farklı dünya görüşü ve poetik anlayışları etrafında, “yalnızca şiir diyerek” bu dönemde yeni bir şiirin yazılmasının önünü açmışlardır. 1980 sonrasında yayıma başlayan ilk dergilerden biri olan *Yönelişler*, gerek yeni şiirin ilk kıvılcımlarını yansıtması gerekse bu şiiri yayın süreci boyunca beslemesi ile bir şiir dergisi hüviyeti göstermese de dönemin özellikle şiir alanında etkili ve önemli dergilerden biri haline gelmiştir.

Yönelişler dergisi, Necip Fazıl Kısakürek’in çıkardığı *Büyük Doğu* dergisinin öncüsü olduğu, daha sonra *Sezai Karakoç*’un *Diriliş* dergisi ile devam eden bir dergi geleneğinden gelmektedir. Nitekim *Yönelişler*’in çıkmasında büyük sorumluluk sahibi olan ve derginin yöneticiliğini yapan Ebubekir Eroğlu’nun, *Diriliş* dergisi şairlerinden biri olması da benzer edebi geleneğin *Yönelişler*’de sürdürüldüğü konusunda bir izlenim vermektedir. “Seksenli yıllar öncesinde politik söylemin, sloganın hâkim olduğu bir ortamda, *Diriliş* düşüncesi çizgisinde yer alan hareket bir anlamda kendini korumayı bilir. *Edebiyat, Maveria* ve *sonrasında Yönelişler*.. Belki de bu daha çok seksen sonrasında duyumsanır.” (Haksal, 1993, s. 75) Edebi çizgisi ve dünya görüşüne bakıldığında *Yönelişler*’in, bu dergilerden belli ayrımlar dışında

net bir uzaklığının söz konusu olmadığını görülecektir. Yayınlandığı dönem de göz önünde bulundurulduğunda geleneksel, toplumsal ve kültürel değerlerin savunulması bağlamında *Yönelişler* için muhafazakâr bir kimliğe sahip olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Dönem içerisinde *Yönelişler*'de yazılan şiire “Müslüman şiir”, dergi çevresindeki şairlere de “Müslüman şair” yakıştırması yapan Metin Celal ve benzer şekilde “İslâmî şiir”, “İslâmcı şiir” kavramlaştırmaları *Yönelişler* şiirini dar bir kategoriye dâhil etmektedir. Buna karşılık olarak İhsan Deniz'in ifadeleri bu sorunsala çözüm ve bir cevap niteliğindedir:

“Benim şiirimde doğrudan ideolojik göndermeler bulamazsınız. Bir ideolojik görüşüm, dünya görüşüm, varlık kavrayışım yok mu? Elbette var. Ama son zamanlarda çok matah bir şeymiş gibi sahip çıkılan ‘İslâmcı şiir’ tanımlamasının yakınından bile geçmek istemem. Çünkü ben İslâmcı falan değilim. Müslümanım. Bu yetiyor bana. Şiirim de İslâmcı veya İslâmî falan değildir, bana sorarsanız. Benim şiirim, ‘şiir’dir, o kadar.” (Solak, 2016, s. 109-110)

Metin Celal, *Yönelişler*'de yazılan şiiri “Müslüman şiir” olarak tanımlasa da 1980 sonrasında yazılan, farklı dünya görüşlerine sahip kesimlerin şiirlerinin aslında birbirinden çok da farklı olmadığı yorumunu yapar. Celal'in öne sürdüğü düşünceler dönemin poetik karakterini yansıtmakla birlikte *Yönelişler*'in poetikasıdan örnekler de sunmaktadır. Bu noktada şiirin önce şiir olmasına önem verilmesi, geçmiş şiir birikiminin sahiplenilmesi, kendi kimliğini ve imge yapısını arayan yeni bir şiir anlayışı, *Yönelişler*'in şiire bakışındaki ortak kanaatlerdendir. (Celâl, 1999, s. 48)

Yönelişler şiiri, dönemin poetik karakteri ile birtakım ortak yakınlıklar taşıyan ve kendi içerisindeki poetik anlayış ölçüsünde kendine has şiir atmosferine sahip olan bir şiirdir. Bunun yanında şairler ekseninde düşünüldüğünde her ne kadar şiiri algılayış ve estetik değer anlamında birbirine yakın anlayışlarda duran şairler, şiirin yazılması konusunda farklı görünümlere sahiptirler. Öyle ki 1980 sonrasında şiirinde şairlerin farklı yönelişleri bir çeşitlenme ortamı doğurur ve her şair kendi şiirini kurma yoluna gider. Bu düşüncelyi destekleyici mahiyette İhsan Deniz, 80'li yıllar şairleri arasında “kümeleme” yapmanın ne kadar zor olduğuna değinir:

“Varolan şiir hacmi, öyle çeşitli kaynaklardan besleniyor ve öyle farklı damarlarla değişik zeminleri yokluyor ve dolaşım kazanıyor ki; bırakın bir “kümeleme” yapmayı, yediği içtiği ayrı gitmeyen iki genç şairi bile yan yana getirmek ya da aynı paydaya oturtmak için, şairlerin hassasiyetle korudukları şiir zırhlarının toplanması gerektiğini görüyoruz. Böylece, kurdukları dünyaların şiir toprağı hiç de birbirine karışma eğilimi taşımayan genç şairlerin bizi alıp götürdüğü estetik tatlar, her ismin şiir albenisiyle orantılı olarak değişik haller arz ediyor.” (Deniz, 1990, s. 33)

Derginin şiir adına öne çıkan özelliklerinden birisi de döneminde genç şairler için bir okul işlevine sahip olmasıdır. *Yönelişler*, çıktığı dönem içerisinde şiir adına bir okul işlevi gören bir mecra haline gelse de ilk yayına başladığı süreçte şiir adına belli bir programa sahip değildir. Zaman içerisinde dini duyarlıklı edebiyat çevresinin şiir alanındaki merkezlerinden biri haline gelen *Yönelişler*'in Ebubekir Eroğlu eksenindeki şiir tasarrufu şöyle dile getirilir:

“...yakın geçmişte teoriler ön planda idi. Hatta öyle ki teoriler üzerine fazla konuşulmuyordu. Artık bir nevi direktife dönüşmüş görüşler var idi. Biz de şimdi, bu teoriler yani direktiflerin zayıfladığı, etkisini kaybettiği bir dönemde bizzat şiiri gösterelim dedik. Bu bakımdan derginin ilk 1. yılı içerisinde; yani ilk 12 sayısında karşı çıktığımız bir şiir vardı şüphesiz, fakat buna ait bir eleştiri yoktu. Şiir konusunda, hikâye konusunda, yani sanatsal metinler konusunda herhangi bir program yapmadık. Bizzat ürünü koyalım, madem ki başka bir anlayışla şiir yazıyoruz; bizzat ürünü koyalım bakalım ürünün sebep olduğu atmosfer ortaya ne çıkaracak dedik. Bir yılın sonunda bazı görüntüler belirmeye başladı.” (Eroğlu, 1990, s. 4-5)

Yönelişler'deki şiir atmosferinin dergiye gelen ve şiir yayımlamaya başlayan genç şairler vesilesiyle başladığını dile getiren Eroğlu, 1980'lerin başlarında şiirin durumunu, tarih ve coğrafya bağlamında tasarladıkları dergi atmosferini de şöyle özetlemektedir:

“Şiir, 1980'lerde bugün anlatması biraz zor olabilir çok dağılmış idi, öyle ki sanıyorum 1950 kuşağı şairlerinin 1970'lerde vardığı aşama; işte Sezai Karakoç'un '*Hızır*'la *Kırk Saat*'la geldiği aşama, Turgut Uyar'ın '*Her Pazartesi*' kitabıyla geldiği aşama; pek o aşamalara dikkat edilmeyen bir darlık var idi. Şimdi biz, bu darlığı biraz genişletelim, tarih olarak biraz geriye doğru; coğrafya olarak da ne kadar genişleyebilirsek genişletelim ve öyle bakalım dedik. Atmosfer böyle oluşsun dedik, özetle bu.” (Eroğlu, 1990, s. 8)

Eroğlu, yazısında bir darlıktan bahsetmektedir. Bu darlık mevcut Şir ortamının sabit bir çevre ve düşünce alanına yığılmıŐ olmasından kaynaklıdır. *Yönelişler*'in bu noktada ulaşmak, ortaya çıkarmak istediği atmosfer ise, dünü ve bugünü ile çok çeşitli coğrafyalara uzanan ve gelenekten beslenen bir atmosferdir.

Dergideki konumuna, sayısal niceliğine ve hakkında yazılan eleştirel ve poetik yazılara bakıldığında Şiirin, dergide diğer türler içerisinde öne çıktığı ve merkeze alındığı ile karşılaşılır. Dergide Şiire verilen önemin bir yansıması olarak netice itibariyle, *Yönelişler* Şiiri dönemin genel poetik karakterine etki ederken, dergide yazan İhsan Deniz, Hüseyin Atlansoy, Osman Konuk, Mehmet Ocaktan, Necat Çavuş birçok genç isim de zaman içerisinde 1980 Kuşağı'nın öne çıkan Şairlerinden birisi haline gelir. Bu durum dönemin Şairlerinden biri olan ve ayrıca *Yönelişler* bünyesinde de Şiir yayımlayan Adnan Özer tarafından da dile getirilir. Özer, dergi Şairlerinin birkaçının ismini anarken onların Şiir kimlikleri hakkında da fikirler ortaya atar:

“Belli bir anlamda bir Şiir okulu eğilimi göstermiş olan bu derginin 1980 esprisi içinde yer alan Şairleri Osman Konuk, İhsan Deniz ve sonraları Hüseyin Atlansoy olmuştur. Bu Şairlerden İhsan Deniz; Edip Cansever ve Cahit Zarifoğlu gibi oldukça serbest bir tavrı sergilemesiyle önemlidir. İhsan Deniz, 1980 sonrası entelektüel Şairlerin öncülerindedir... Hüseyin Atlansoy içinse ayrı bir paragraf açılabilir. Bir ironi gülü olan bu Şair, kitle iletiŐimi çağına görülmelik biçimde açılan Türkiye'nin yakalanıŐını vermeye çalışır. (Özer, 1990, s. 10)

Şiirin dergi içindeki konumu açısından Ebubekir Eroğlu'nun ifadesi de varılan yargıyı doğrulamayıcı olacaktır. Eroğlu, *Yönelişler*'in kültür dergisi ibaresi ile çıkmasının Şiirin altyapısını teşkil eden diğer konulara uzanmaya bir imkân sağladığını ve bununla paralel derginin Şiir konusundaki arzusunu da dile getirir:

“Yönelişler Dergisi'nin adında bir kültür ibaresi var. Yani Şiirin altyapısını teşkil eden, tabanında bulunan başka konulara uzanmak anlamında, yani yine Şiiri merkeze alan bir ifade oluyor bizim açımızdan. Hem Şiiri merkeze alan, hem onun altyapısında bulunan öğeleri genişletme arzusu taşıyoruz. Tarihi ve coğrafi anlamda olabildiğince genişletme arzusunu taşıyoruz.” (Eroğlu, 1990, s. 14)

Yönelişler'in genç Şairler için iŐlevinden ve benimsemiş olduğu Şiir algısı ve atmosferinden görünümler sunan isimlerden biri de İhsan Deniz'dir. *Yönelişler*'in

köklerini *Diriliş* dergisine dayandıran şair, genel itibariyle derginin kısa bir yayın politikasını da çizer:

“Bakış açısını ve köklerini *‘Diriliş’*te bulan *Yönelişler*, 1981’den itibaren son sayısına kadar, bu dergide ürün yayınlayan, derginin kimliğini benimsemiş genç şairlere bir çalışma ortamı, estetik bir düzey, geniş bir şiir ufkuna sahip olabilme iklimi, dünü ve bugünü gerçek boyutlarıyla değerlendirebilme ve yarına çıkabilecek bir şiir zevki, şiirin varolan imkânlarını yeniden araştırma zaviyesi sağlamıştır. Ayrıca ‘bizden-onlardan’ ayrımına pirim vermeyerek, iyi şiir, iyi hikâye, kaliteli denemeye ve çeviri sayfalarına açık tutuldu dergi sayfaları.” (Deniz, 1994, s. 13)

İhsan Deniz’in *Yönelişler* söz konusu olduğunda dile getirdiği dikkatlerden bir tanesi de dergideki çalışma ortamıdır. Deniz, *Yönelişler* bağlamında Ebubekir Eroğlu için geniş çerçevede edebiyat daha özelde şiir ekseninde insan yetiştirmenin yegâne yolu dergilerdir yorumunda bulunur. (Deniz, 2015, s. 80) *Yönelişler* bağlamında düşünüldüğü için Deniz’in yorumu üzerinden şiir alanında derginin bir misyona sahip olduğu da açıktır. Deniz’in verdiği örnek çalışma ortamına vurgu yapmakla birlikte dergi misyonuna da bir görünüm kazandırmaktadır: “Örneğin, şiire yeni başlayan, şiir yazma egzersizleri yapan biri için; şiir yazma yeteneğinin kuvveden fiile çıkabilmesi adına mutlaka bir ‘çalışma ortamı’na ihtiyaç vardır. Şairin yetişmesi, dergi bünyesinde oluşacak sağlıklı ‘akım’larla ilgilidir.” (Deniz, 2015, s. 5-6)

Yönelişler’de sadece şiir yazılmamış, aynı zamanda şiir üzerine de düşünülmüş, dönem şiiri ve geçmiş şiir birikimi adına poetik anlamda görüşler öne sürülmüş ve eleştirel yazılar kaleme alınmıştır. *Yönelişler*, bu durumu bir tasarı olarak görürken ilk sayıdan itibaren Türk edebiyatının gözden geçirilmesi ve incelenmesi adına katkı sağlayacak bir anlayışla hareket eder.²⁹ Dergi içerisinde *Yönelişler* imzasını taşıyan ve şiir anlayışı adına görüşlerin ifade edildiği kapsamlı bir bildiri yer almazken, gerek kısa değiniler gerekse derginin şairleri tarafından kaleme alınmış ve derginin genel poetik izleğini taşıyan yazılarla sıkça karşılaşılacaktır. Bu yazılar etrafında derginin şiir anlayışına dair çıkarımlar yapılabilirken, dergideki şiir atmosferinin izleri de sürülebilmektedir.

²⁹ Bkz. *Yönelişler*, “Sunu”, *Yönelişler*, Nisan 1981, S. 1, s. 2

Yönelişler'in ilk cildinde yani 8. sayısı hariç ilk 12 sayısında ve 18. sayıda olmak üzere, Batı dışındaki etnik toplulukların şairlerinden şiirlere yer verilir. İlerleyen sayılarda ise Batı edebiyatlarından çeviri şiir örneklerini de dergide görmek mümkündür. *Sunu* başlıklı çıkış yazısında da belirtildiği üzere derginin bu tavrı, “farklı insan duyarlılığının, şevkinin, düşüncesinin, hayatı tanımada zenginlik sağlayacağını düşünüyoruz. Bu etkinlikler, kendi labirentinde put gibi donmuş bir hayatı, gayrete getirmede yardımcı olabilir. Benzer tedirginlikleri yaşayan insanlarla hemhal olmanın kıvancını, huzurunu, sevabını buldurabilir.” (Yönelişler, 1981, s. 2) ifadesinden de anlaşılacağı üzere farklı insani duyarlılığın bir zenginlik olarak algılanması, farklı kültür ve coğrafyalar söz konusu olsa da benzer tedirginliklerde bir araya gelme anlayışından kaynaklanmaktadır. Ebubekir Eroğlu'nun bahsettiği şiir coğrafyasını olabildiğince genişletme çabasının bu anlayışı beslediği yorumu da böylelikle yapılabilir.

Daha önce değinildiği üzere 1980 sonrası şiirinin öne çıkan özelliklerinden birisi, şiir üzerine düşünen ve poetik anlamda çokça yazı kaleme alınmasıdır. Derginin 2. sayısında Mehmet Ocaktan imzalı *Şiirin İmgeselliği ve İdeolojik Söylem* başlıklı yazı, hem şairin şiir üzerine düşüncelerini açığa vururken, *Yönelişler*'in sahip olduğu genel şiir atmosferinin belli kabullerini de yansıtmaktadır. *Yönelişler* şiiri ideolojik söylemleri bünyesinde barındırmayan ve salt şiir anlayışını ile yazılan bir şiirdir. Dönem içerisinde ideolojik söylemin kırıldığı ilk mecralardan birisi olarak dergide bu ideolojik tutuma karşıtlık da söz konusudur. Ocaktan'ın yazısında değindiği noktalar bu anlamda, aktarılan düşüncelere netlik kazandıracak mahiyettedir. Ocaktan, şiirdeki imgeselliği, ideolojik söylem ile karşı karşıya getirirken imgesel coşkunun yüksek olduğu şiirlerde ideolojik söylemin de var olmayacağı görüşündedir: “Şair şiirinde, yetkin bir dünya tasarımını kurmaya adanmıştır kendisini. Hiçbir zaman bir öğretinin sözcüsü olmak durumunda değildir. Zaten imgesel coşkunun en uç noktasında ideolojik söylem de yoktur.” (Ocaktan, 1981, s. 13) İmgenin şiirdeki asıl işlevini de “şiiri ussal akımların ve felsefi kalıpların baskısından kurtarmaktır.” (Ocaktan, 1981, s. 13) şeklinde ifade eden Ocaktan, şiirdeki imgesel derinliğinin yani estetik yoğunluğun önemine böylece vurgu yapar. Döneminde son yılların şiirde sloganı öne çıkaran anlayışına bir tepki niteliği de taşıyan yazıda, şiire yapılan en büyük saldırının, şiiri bir hareketin, bir siyasi

söylemin sloganı olarak kullanmak olduğuna görüşü savunulur. (Ocaktan, 1981, s. 14) Yazıda gösterilen bu tavır da *Yönelişler*'in mevcut şiir atmosferinden duyduğu rahatsızlığı ve farklı bir şiir anlayışı ile hareket ettiğini göstermesi bakımından dikkate değerdir.

Derginin 13. sayısında Ebubekir Eroğlu da Mehmet Ocaktan'ın düşüncelerine yaklaşan bir yazı kaleme alır ki bu durum *Yönelişler*'de ortak bir şiir atmosferi bulunduğu bir dayanak niteliği taşımaktadır. *İmgeyi Boşlayan Şiir* başlıklı yazısında Eroğlu, şiirde siyasal içeriğin şiirde öne çıktıkça asıl şiirsel öğelerin geri planda kaldığını dile getirir. Şiirin arka planda kalışındaki bir diğer husus ise imgeye gereken önemin verilmemesidir. Eroğlu, bu düşünceler etrafında imgenin önemini açığa vurur: “Yeni Türk şiirine kan veren şairlerin hemen hepsinde, imgenin belirgin bir kullanımı vardır. Gerçek etkilerin imge yolu ile olması ise doğaldır. Çünkü şiirin yükünü bu esaslı unsur çekebilir. Şiir-dışı söyleyişin baskın çıkması ile imgenin kullanılmayıp, unutulmuş ve sonunda tanınamayışının atbaşı gitmesi anlamsız değildir.” (Eroğlu, 1982, s. 3)

Yılmaz Taşçıoğlu ise *İmge ve Hikmet* yazısında son dönem şiirinde imgeye yönelişin iyi şiire bir zemin hazırladığını ifade eder. Taşçıoğlu'a göre imgenin yeniden fark edilişi Türk şiirinin seyri adına sağlıklı bir özelliktir fakat şaire yüklediği sorumluluklar neticesinde kullanılmasında dikkatli olmak gerekmektedir. Taşçıoğlu, imgeyi “zihnî bir yeniden inşâ” şeklinde tanımlarken bu konuda bir uyarıda bulunur: “Bu yeniden inşâyı yapacak şair zihninin hem kültürel anlamda besili olması, hem de bunun doğal sonucu olarak sorumluluğunun farkında olması gerekmektedir. (Taşçıoğlu, 1990, s. 32)

Şiirde ideolojik söyleme yer vermeyen, herhangi bir ideolojik bakışın edebi anlamda temsilcisi olmaktan kaçınan *Yönelişler*'in bu tutumu İhsan Deniz'in ifadesinde ile de desteklenebilir. Deniz, ideolojik söylemi dışarda tutarak dergide asıl kabul gören “estetik”, “sahicilik” ve “içtenlik” kavramlarını öne çıkarır: “*Yönelişler* dergisi, 53 sayılı yayın hayatı boyunca kaba ideolojik bakışın temsilcisi olmaya yeltenmemiştir. Elbette, derginin (daha doğrusu dergiyi çıkaranların) bir dünya görüşü vardır. Ancak bu görüş, örneğin şiir veya Türk dilinin başkaca verimleri söz konusu olduğunda, niteliğin öne çıkışını engeller bir anlam taşımaz. Bu bağlamda,

ideolojik yaftalanmalar yerine edebî çalışmalardaki ‘estetik doku’, ‘sahicilik’, ‘içtenlik’ sözü edilmesi gereken kıstaslar arasındadır.” (Deniz, 2015, s. 82) Deniz’in *Metazfiziksiz Şiir* başlıklı yazısı ile de bu yöndeki birtakım düşünceler pekiştirilebilir. Dönemin genel şiir atmosferinde ve *Yönelişler*’de kabul gören bir görüş olarak yine burada şair, eserin kendisini öne çıkarmaktadır. Ona göre şairin görüş ve düşünceleri bu anlamda yazdığı şiirin önüne geçemez, öyle ki Deniz: “Kötü bir şairin yazdığı şiirlerin başarısızlığını örtmede, hangi poetika o şaire prim sağlayabilir ki? Ancak iyi bir şairin poetikası, onun şiirini besler, geliştirir.” (Deniz, 1990, s. 3) diyerek de düşüncesini geliştirir.

Yönelişler şiiri için gelenek üstünde durulması gereken bir mevzudur. *Yönelişler*’in şiir ortamı geleneğin önemsendiği izlenimini verirken bu şiirler için gelenekten beslenir yorumu yapılabilmektedir. Bu durum, Ebubekir Eroğlu şiiri üzerinden örneklendirmek gerekirse, Eroğlu’nun şiirlerinde geleneğe ait unsurların modern şiirin imkânları dâhilinde yer bulduğu söylenebilir. Eroğlu, gelenekten muhteva ve atmosfer anlamında beslenirken, şiire taşıdığı unsurları aktarmada yani şekilde ve söyleyişte modernidir. Bu düşünceyi derginin birçok şairi için ortak kanaat kabul etmek bir yana *Yönelişler*’de yetişen şairleri mistik ve metafizik duyum yönünden etkileyen Sezai Karakoç, Cahit Zarifoğlu İsmet Özel ve Ebubekir Eroğlu gibi isimlerin geleneği modern şiir bağlamında işleyişi bu şairler için de benzer bir yargıya ulaşma fırsatı vermektedir. Bâki Asiltürk, Necip Fazıl Kısakürek’in 1980’lerde yetişen metafizik eğilimli şairler üzerindeki poetik etkinin azlığına dikkat çekerken, isimleri yukarda zikredilen şairlerin etkisini ise şiirin yakın tarihlerdeki modernist kazanımlarını incelemelerine bağlamaktadır. (Asiltürk, 2013, s. 251)

Yönelişler’in eski Türk edebiyatına yönelik özel bir ilgi göstermesi, dergide *Divan Şiirinde Bir Akım: Sebki-Hindi, Şairler ve Meslekleri, İki Şair; Eski Tokat’tan Ben Ortası Açık Yazıyı Sevmem, Divanlara Dair, Divan Edebiyatında Ümmi Şairler* ve *Bakî’nin Kanuni Mersiyesi’ne Dair* gibi eski Türk şiirini anlamlandırma gayesindeki inceleme ve araştırma yazıları, eski Türkçe metinlerden kısa alıntılar, *Dergiler* başlıklı eleştiri yazısı ve tezkire önsözleri (dibâce) yayımlama geleneği ve eski kültür değerlerinin bugüne yansımaları açısından “*Kaynaklanma*” *Konusunda Soruşturma* ile karşılık bulmaktadır. Denilebilir ki bu durum dergide, 1980 sonrası

şiiirinin özelliklerinden biri olarak şiiire çok kapsamlı bir bakış sağlamanın, eski yeni demeden şiiirin dünü ve bugünü ile sahiplenilmesi olgusunun bir göstergesidir. *Yönelişler*'de bu yolla birlikte eski kültür değerleri ile yaklaşım kurmak amaçlanmaktadır. Ayrıca Ebubekir Eroğlu'nun ifadesi ile eski Türk şiiiri ile kurulan bir yaklaşım: “şiiirler üzerinde onları tanıyan bir gözle üstünde durulması (bizim için önemli olan budur), şiiirimizi yakalamak için en uygun durumdur.” (Eroğlu, 1983, s. 43)

Yönelişler'in temsil ettiği şiiirin poetik yönelimi mistik-metafizik bir çizgide ilerlemektedir. Döneminde *Yönelişler*'in temsil ettiği şiiirdeki bu algı İslâm inancının temelleri üzerinde karşılık bulurken Sezai Karakoç'un ifadesi ile bir görünüm kazanabilir: “Bizim anlayışımızda metafizik, temel bir kavram, bir ilkedir, anlayış ve görüşdür. Bizim metafiziğimiz Tanrı ve ahret inançlarıyla şahdamarında gürül gürül canlı bir kan akan bir metafiziktir; islâm uygarlığının temel ilkesi olan mutlaklık âleminin bu dünya penceresinden görülen manzarasıdır.” (Karakoç, 2012, s. 8) Bâki Asiltürk, mistik-metafizik anlayışın İslâm dışı dinlerin ve inanışları mistik ve metafizik motifleri ile de temsil edilebileceğini öne sürerken *Yönelişler*'in adını bu anlayışın İslâmi kanadında anmaktadır. (Asiltürk, 2013, s. 250)

Yönelişler'in şiiirdeki bu mistik-metafizik anlayışını temellendirmek için daha önce de değinildiği üzere İhsan Deniz, 80'li yıllar şiiiri üzerine görüşlerine bakılabilir. Deniz, 80'li yıllar için “Türkiye'de şiiirin, eski yataklarına yeniden kavuşmasının, eski yatakları ile yeniden bağ kurmasının adıdır.” (Deniz, 1994, s. 12) der. Şair, sarf ettiği bu sözleri, bahsettiği tek ana unsur olarak “ruha dönüş”e yani “insanı, varolanı ve varlığı derinden kavramaya ve ifade etmeye çalışan '*metafizik yöneliş*'”e dayandırmaktadır. (Deniz, 1994, s. 12) Bu düşünce etrafında dönemin diğer bütün unsurları bu ana unsur etrafında şekillenmektedir. Şaire göre: “80'li yıllarda ‘şiiir’ kendi mecrasına girmiş olmakla beraber aslonan atılım ve açılımdan ...uzak kalmıştır ...Gerçekte Türk şiiirinin en büyük sıkıntısı ve zâfiyeti, metafizik bir sıçramadan yoksun kalışı ile ilgilidir.” (Deniz, 1990, s. 3) *Yönelişler*, 80'lerde mistik-metafizik şiiirin merkez noktalarından biri olmakla birlikte Deniz'in gözünde dönem şiiiri, metafizik ruhun yakalanmasında yeterli bir atılıma ulaşamamıştır. (Deniz, 1990, s. 3-5)

İhsan Deniz'in görüşlerine paralel dergide Mehmet Ocaktan tarafından da şiirde metafizik kavramı üzerine eğilim gösterilir. *80'li Yıllar Şiirinde Yeni Arayışlar ve "Kök" Sorunu* başlığından da anlaşılabilceği üzere bu dönemdeki temel dönüşümler etrafında 80'ler şiirinin köklerini sorgulayan Ocaktan, metafizik kavramının şiirdeki önemine vurgu yapar. Ocaktan için, büyük şiire ulaşma adına metafizik derinlik bir ölçüt olarak kabul edilir:

"... şiirine fizikötesinin engin duyarlılığından bir pencere açamayan şairin 'büyük şiir'e ulaşabilmesi mümkün değildir. Bir bakıma kendi özbeninin arayışı içinde olan şairin, geleneği yeni zamanlarda yorumlarken özellikle 'soyut' ve 'metafizik' kavramlarını derinlemesine kavraması gerekiyor. Çünkü hiçbir dönemde şairler, fizikötesine büsbütün yabancı kalmamışlardır." (Ocaktan, 1990, s. 4-5)

Böylelikle birçok açıdan bakıldığında döneminde genç şairler için şiir okulu olma işlevi görmüş *Yönelişler*'in şiir anlayışında estetik duyusun öne çıkarılması söz konusudur. Şiir yazmak kadar şiir üzerine düşünmeyi de önemseyen dergi, geçmiş şiir birikimini bir ayrıma gitmeden sahiplenmektedir, Şiirde ideojiye yer vermeyen ve döneminde şiirde ideolojinin kırıldığı ilk edebi merkezlerden biri haline gelen *Yönelişler*, şiire yalnızca şiir olarak yaklaşmaktadır. Geleneğin ve kültürel değerlerin önemsendiği ve bu izlerin şiirler üzerinden de sürülebildiği dergi, gerek şiiri gerekse şiir anlayışı etrafında mistik-metafizik eğilimin baskın olduğu, döneminde öne çıkan dergilerden biri haline gelir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. AÇIKLAMALI DİZİN

3.1. SAYILARINA GÖRE

Nisan 1981, Yıl: 1, Sayı: 1

Yönelişler, “Sunu” (Derginin çıkışı ve amaçları hk.), s. 1-3.

Ebubekir Eroğlu, “Kültür İlgilerine Bir Yaklaşım” (Kültürün kavranması ve yorumu hk.), s. 2-7.

Ahmet Yücel, “Terennümler” (Şiir), s. 8-9.

Ahmet Yücel, “Şemsiye” (Şiir), s. 10.

Ahmet Yücel, “Suçlular” (Şiir), s. 10.

Ahmet Yücel, “Sanat Üzerine” (Deneme), s. 12-13.

Adnan Tekşen, “Reşat Nuri İle Gelen” (Reşat Nuri’nin hikâye ve roman üslubu ve eserleri hk.), s. 14-17.

Georges Jean, “Doğuşundan Olgunluğuna Dek ‘Roman’ Sözcüğü” (Roman sözcüğünün tanımı, romanın doğuşu hk.) (Çev.: Tahir Arıkan), s. 18-22.

Georges Jean, “Roman Romantik midir?” (Roman türünün romantizm akımı ile bağı ve roman-tarih ilişkisi hk.) (Çev.: Adnan Tekşen), s. 23-24.

Ebubekir Eroğlu, “Harabe” (Şiir), s. 25.

Ebubekir Eroğlu, “Ölüm Anında Kanın Damarlarda Donması” (Şiir), s. 25-26).

Ebubekir Eroğlu, “Aldı Karınca” (Şiir), s. 26.

Ebubekir Eroğlu, “Harabe Üstündeki Konuşma” (Şiir) s. 27.

Jorge Luis Borges, “Bir Efsanenin Biçimleri” (Buddha’nın hayatına dair efsaneler hk.) (Çev.: Ahmet Kot), s. 28-31.

Mehmet Ocaktan, “Buluşmak” (Şiir), s. 32.

Adnan Tekşen, “Gadanalsınlar Abuzer” (Hikâye), s. 34-37.

Yağız Ekin, “William Edward Burghardt DuBois” (William Edward Burghardt DuBois’in hayatı, sanatı ve eserleri hk.), s. 38-39.

William Edward Burghardt DuBois, “Dumanın Şarkısı” (Şiir), s. 39-41).

Sarı Abdullah Efendi, “Şehr-i Babil” (Mesnevi-i Şerif Şerhi’nden alıntılanan: Ebubekir Eroğlu), s. 42-43.

Yönelişler, “Kitaplar” (*Nakş el-Füsus Şerhi, Yoksulluk İçimizde, Yeni Roman, Gel İçimde Ağla, Bir Akşam Alacası ve Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 44-45.

Ebubekir Eroğlu, “Dergiler” (Dergi ve dergicilik gündemi hk.), s. 46-47.

İlan, “Sezai Karakoç’un Şiiri” (Kitabın çıkışı hk.), s. 48.

İlan, “Konfüçyüs” (Kitabın basılışı hk.), s. 48.

Mayıs 1981, Yıl: 1, Sayı: 2

Yönelişler, “Açıklama” (Yönelişler’in çıkışının yansımaları ve içeriği konusundaki yanlış anlaşılma hk.), s. 2.

Ahmet Yücel, “Bizi Gören Açılar” (Deneme), s. 3-4.

Yüksel Kanar, “Çağdaş Bir Yoksunluk” (Batının iflası ve Batıyı iflasa sürükleyen sebepler hk.), s. 5-8.

Ebubekir Eroğlu, “Beliriş” (Şiir), s. 9.

Ebubekir Eroğlu, “Eşik” (Şiir), s. 10.

Ahmet Yücel, “İşte Ayaklarım Yerde” (Şiir), s. 11.

Ahmet Yücel, “Çocuktum Yoktu Bir Atım” (Şiir), s. 12.

Mehmet Ocaktan, “Şiirin İmgeselliği ve Şiirde İdeolojik Söylem” (Şiirde imgesellik ve şiirin ideoloji ile ilişkisi hk.), s. 13-14.

Oktay Taftalı, “Bir Atımlık Yeryüzü” (Şiir), s. 15.

Osman Konuk, “Söylenmeyene Katkı” (Şiir), s. 16-17.

Mehmet Doğan, “Söz, İnsan, Edebiyat” (Deneme), s. 18-19.

İsmail Hakkı Bursevi, “Tafsil-i Esrar” (Şerh-i Salavât-ı Meşîşiye’den alıntılanan: Yüksel Kanar), s. 20-21.

Adnan Tekşen, “Hani Benim Mor Mendilim” (Hikâye), s. 22-23.

Ramazan Dikmen, “Bir Akşam İçin Ön Çalışma” (Hikâye), s. 24-25.

L. S. Dembo, “Konfüçyüs’te Sanat ve Yaşam İlgileri” (Konfüçyen düşüncede sanatın yeri hk.) (Çev.: Nezih Can), s. 26-31.

Adnan Tekşen, “Toplumumuzun Eylül’ü ve Mehmet Rauf” (Eylül romanının toplumsal açıdan değerlendirilmesi hk.), s. 32-39.

Muzaffer Budak, “Pembe Dumanlar” (Şiir), s.40.

Muzaffer Sezer, “Sır” (Şiir), s. 40.

Muzaffer Sezer, “Sevmek” (Şiir), s. 40.

Georges Jean, “Balzac ya da Roman Stendal ya da Ayna” (Balzac ve Stendal’ın romanlarında gerçeklik hk.) (Çev.: Yaşar Selçuk), s. 41-44.

Yağız Ekin, “Paul Laurence Dunbar” (Paul Laurence Dunbar’ın hayatı ve eserleri hk.), s. 45.

Paul Laurence Dunbar, “Maske Giyeriz Biz” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 45.

Yönelişler, “Kitaplar” (*Umumi Türk Tarihine Giriş, Anlayan Tarih, Doğa ve Din Yorumcusu Yunus Emre, İnsan Üstüne Bir Deneme ve Düünden Yarına İnan* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 46-48.

Reklam, “Gönüldaş Yayınları” (Yayınevi rek.), s. arka kapak.

Reklam, “Dildarlar” (Yapı malzemeleri ticaret ve sanayi a.ş. rek.), s. arka kapak.

Reklam, “Sezai Karakoç’un Şiiri” (Kitap rek.), s. arka kapak.

Haziran 1981, Yıl: 1, Sayı: 3

Reklam, “Konfüçyüs” (Kitap rek.), s. ön iç kapak.

Reklam, “Sezai Karakoç’un Şiiri” (Kitap rek.), s. ön iç kapak.

Ahmet Yücel, “Anlamlılığa Doğru” (Deneme), s. 1-2.

Adnan Tekşen, “Selam Sana Sezar” (Hikâye), s. 3-5.

İsmail Kılıoğlu, “Vaktüzre” (Günlük), s. 6-7.

Ebubekir Eroğlu “Edebiyatın ‘Besi’leri” (Yeni Türk edebiyatında İslam kültürü etkisi ve edebiyatımızda İslami eğilim hk.), s. 8-11.

St. John Perse, “Rüzgârlar” (Şiir), Çev.: M. Tahir Arıkan, s. 12-13.

Raşide İsmaili, “Kara Hasadın İşaretleri” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 14-17.

Reşide İsmaili, “İroni” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 17-18.

- Ebubekir Eroğlu, “Geçit” (Şiir), s. 19.
- Ebubekir Eroğlu, “Mesut Oluş” (Şiir), s. 19.
- Mehmet Ocaktan, “İkinci Burçları Ya da Dehşetli Bir ‘Dilara’” (Şiir), s. 20-21.
- İlhan Kutluer, “Pozitif Bilimden Dilbilime Yapısalcılık” (Dilbilimde yapısalcılığın doğuşu ve ana çizgileri hk.), s.22-31.
- Roland Barthes, “Üslup Zenaatçıları” (Fransız yazar ve şairlerinde görülen üsluplar hk.) (Çev.: Yaşar Selçuk), s.32-33.
- Adnan Tekşen, “Kentlileşme Olgusu” (Kentlileşme olgusu ve kentli insan modeli hk.), s. 34-38.
- Mehmet Çetin, “‘Yoksulluk İçimizde’ Üstüne Mustafa Kutlu ile Konuşma” (Söyleşi), s. 39-40.
- İsmail Ankaravi, “Beyan-ı Hilâfet” (Kitâb-ı el-Fukarâ’dan alıntılan: Yüksel Kanar), s. 41-42.
- Yağız Ekin, “Fenton Johnson” (Fenton Johnson’un hayatı ve eserleri hk.), s. 43.
- Fenton Johnson, “Yetti” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 43.
- Adnan Tekşen, “Dergiler” (Dergilerin gündemi ve dergilerin değerlendirilmesi hk.), s. 44-46.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Leylâ ile Mecnun, Selçuklular Tarihi ve Türk-İslam Medeniyeti Yalnızlar, Ateşli Kaval ve Şehrayin* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 47-48.
- Reklam, “Ayetlerden İşaretler” (Kitap rek.), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Dildarlar” (Yapı malzemeleri ticaret ve sanayi a. ş. rek.), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Kuşluk Saatleri” (Kitap rek.), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Alaz” (Kitap rek.), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Nasip Klişe” (Klişe rek.), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Düşünce Yayınları” (Yayınevi rek.), s. arka kapak.
- Temmuz 1981, Yıl: 1, Sayı: 4**
- Reklam, “Konfüçyüs” (Kitap rek.), s. ön iç kapak.
- Reklam, “Sezai Karakoç’un Şiiri” (Kitap rek.), s. ön iç kapak.

Ahmet Yücel, “Anlamlılığa Doğru II” (Deneme), s. 1-3.

Yüksel Kanar, “Endüstri Toplumu ve Yaşamın Yoksullaşması” (Endüstrileşmenin etkileri hk.), s. 4-7.

Ebubekir Eroğlu, “Sevap Defteri’nin Ap-Ak Aynaları” (Naat türü ve yaşamdaki dengeler hk.), s. 8-13.

Ahmet Yücel, “Destan’dan” (Şiir), s. 14-15.

Mehmet Çetin, “Tokat” (Hikâye), s. 16-18.

Adnan Tekşen, “Romancı Tanpınar Neyin Peşindeydi?” (Ahmet Hamdi Tanpınar’ın romanları üzerine yapılan değerlendirmeler hk.), s. 19-26.

Tahsin Sınav, “Mukaddime’nin İçeriği” (İbn-i Haldun Mukaddime’sinin içeriği ve Mukaddime’de ele alınan yaklaşımlar hk.), s. 27-36.

Tevfik El-Hakim, “İrrasyonel Tiyatro” (Modern ve halk sanatı arasında Mısır’da irrasyonel tiyatro hk.) (Çev.: M. Tekşen) s. 37-40.

Rıf’at, “Lisan ve Lisanın Envâ-ı Muhtelifesi” (Ahlâk-ı Nazarî’den alıntılanan: Yüksel Kanar), s. 41-42.

Asmani, “Jasimuddin” (Şiir) (Çev.: Reha Ayık), s. 43.

Yağız Ekin, “Robert Hayden” (Robert Hayden’in hayatı, sanatı ve eserleri hk.), s. 44.

Robert Hayden, “Frederic Douglas” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 44.

Robert Hayden, “Yer” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 45.

Yönelişler, “Kitaplar” (*Ayetlerden İşaretler, Kandil, Leylâ vü Mecnun, Biat III, Gözlerinde Kitap Yankısı, Es-Siyaset ul-Medeniyye veya Mebâdi’ul-Mevcûdât ve Sanatta Manevilik Üzerine* kitaplarının tanıtımları hk.), s. 46-48.

Reklam, “Dildarlar” (Yapı malzemeleri ticaret ve sanayi a. ş. rek.), s. arka iç kapak.

Reklam, “Dönüş Yayınları” (Yayınevi rek.), s. arka iç kapak.

Reklam, “Vanterm” (Isı-emaye san. ve tic. a.ş. rek.), s. arka kapak.

Reklam, “MKS” (Marmara entegre kimya sanayi a.ş. rek.), s. arka kapak.

Ağustos 1981, Yıl: 1, Sayı: 5

Ebubekir Eroğlu, “Teyidler I-II” (Şiir), s. 1-3.

İlhan Kutluer, “Kapalı Çarşı Galerilerinde Bir Gezi” (Orhan Veli, Ece Ayhan ve Sezai Karakoç’un “Kapalı Çarşı” şiirlerinin, şairlerin şiir anlayışları etrafında yorumlanması hk.), s. 4-12.

Ahmet Yücel, “Bir Fecirden Salt’a” (Deneme), s. 13-14.

Mehmet Ocaktan, “Holika” (Şiir), s. 15.

Adnan Tekşen, “‘Kaynaklanma’ Konusunda Soruşturma” (Prof. Dr. Mehmet Kaplan, Attila İlhan, Selim İleri, Mustafa Kutlu, Enis Batur, Ebubekir Eroğlu, Yaşar Kaplan, Mustafa Miyasoğlu ve Aytunç Altındal ile edebiyatta kaynaklanma konusunda yapılan soruşturma hk.), s. 16-31.

Tahsin Sınav, “İbn-i Haldun’un Bilimleri Bölümlemesi” (İbn-i Haldun’un Mukaddime’sinde bilimlerin bölümlenmesi bilim-insan ilişkisi hk.), s. 32-41.

Tayyazâde Ahmed Ata, “Ta’limat” (Tarih-i Atâ’dan alıntılanan: Yüksek Kanar), s. 42-43.

Yağız Ekin, “Edridge Knight” (Edridge Knight’in hayatı ve eserleri hk.), s. 44.

Edridge Knight, “Taşı Delen Bakışlar” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 44-45.

Edridge Knight, “İntiharı Düşünen Kara Şairler İçin” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 45.

Yönelişler, Kitaplar “İslam Müesseselerine Giriş, Ahmet Hamdi Tanpınar’ın Bütün Şiirleri Tehafüt El-Felâsiye / Filozofların Tutarsızlığı, Sosyal Bilimlerde Temel Kavramlar ve Kur’an Araştırmaları kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 46-48.

Reklam, “Akıncı” (Branda sanayi ve ticaret a.ş. rek.), s. arka kapak.

Reklam, “Dildarlar” (Yapı malzemeleri ticaret ve sanayi a. ş. rek.), s. arka kapak.

Reklam, “Sezai Karakoç’un Şiiri” (Kitap rek.), s. arka kapak.

Reklam, “Konfüçyüs” (Kitap rek.), s. arka kapak.

Eylül 1981, Yıl: 1, Sayı: 6

Ebubekir Eroğlu, “‘İşaret Çocukları’ ve Sonrası” (İşaret Çocukları kitabı etrafında Cahit Zarifoğlu şiiri ve diğer eserlerinin incelenmesi hk.), s. 1-6.

Dr. Mustafa İsen, “Divan Şiirinde Bir Akım: Sebki-Hindi” (Sebki-Hindi akımının doğumu ve özellikleri hk.), s. 7-10.

- Ahmet Yücel, “Bırakınız Yapsınlar Bırakınız Geçsinler” (Şiir), s. 11.
- Yüksel Kanar, “Sanayi Toplumunda Sevginin Soysuzlaşması” (Deneme), s. 12-14.
- Cumali Ü. Hasannebioğlu, “Semender” (Şiir), s. 15.
- Yönelişler, “Tasavvuf Üstüne Mustafa Kara ile Konuşma” (Söyleşi), s. 16-26.
- Ali Osman Sali, “İstanbul Mavi Kırpar Gözlerini” (Şiir), s. 27.
- Tunuslu Hayreddin Paşa, “Hasâil-i Memdûha” (Mukaddime-i Akvemü’l- Mesâlik fi Marifet-i Ahvâli’l-Memâlik tercümesinden alıntılan: Yüksel Kanar), s. 28-29.
- Yağız Ekin, “İmamı Amirî Baraka” (İmamı Amirî Baraka’nın hayatı, sanatı ve eserleri hk.), s. 30-31.
- İmamı Amirî Baraka, “Bazı Kimselerin Anlaması Gereken Bir Şiir” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 31.
- İmamı Amirî Baraka, “Dün Arıyorken Seni İşte Çıkageldin Bugün” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 32-34.
- İmamı Amirî Baraka, “Mutlaka Olmalı Yalnız Bir Koruyucubaşı” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 34.
- Tahsin Sınav, “Toplumların Ölümü Üstüne” (Ümmet Kavramı ve ümmetlerin ölümü hk.), s. 35-38.
- J. Lohmann, “Aquino’lu Thomas ve Araplar (Dilsel Yapılar ve Düşünme Biçimleri)” (Dil aileleri, dilsel yapılar ve dilsel düşünme biçimleri hk.), s. 39-46.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Doğudan Esintiler, Freud Düşüncesinin Büyüklüğü ve Sınırları ve İlimler ve İdeolojiler* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 47-48.
- Reklam, “Akıncı” (Branda sanayi ve ticaret a.ş. rek.), s. arka kapak.
- Reklam, “Sezai Karakoç’un Şiiri” (Kitap rek.), s. arka kapak.
- Reklam, “Konfüçyüs” (Kitap rek.), s. arka kapak.

Ekim 1981, Yıl: 1, Sayı: 7

- Adnan Tekşen, “Benden Önceki Yalnızlık” (Hikâye), s. 1-5.
- Kâmil Eşfak Berki, “Leylâ Mecnun’un Yeniden Yazılışı” (Leylâ ile Mecnun mesnevileri ve Sezai Karakoç’un Leylâ ile Mecnun kitabının değerlendirilmesi hk.), s. 6-9.

Sedat Umran, “Kanepe ve Gölgesi” (Şiir), s. 10.

Sedat Umran, “Mermer ve Gölgesi” (Şiir), s. 10.

Osman Konuk, “Kötülük” (Şiir), s. 11-14.

Mehmet Ocaktan, “Ceplerim Oyuncak Dolu” (Şiir), s. 15-16.

Ebubekir Eroğlu, “‘İslami Edebiyat’ Terimi” (İslami edebiyat teriminin yorumlanması ve sınırları hk.), s. 17-20.

Ahmet Yücel, “Soruşturmanın Düşündürdükleri” (Derginin 5. sayısında yer alan “Kaynaklanma Konusunda Soruşturma”nın değerlendirilmesi hk.), s. 21-24.

Yönelişler, “Afrikalı Yazarlar Konuşuyor” (Osman Semben, Şeyh Hamidu Kan, Osman Sose, Tchicaya U Tam’si, Camara Laye, Birago Diop ve Abdu Ente Ka) (Çev.: Erkin Pekmezci), s. 25-33.

Tûsi, “Zebh-i Azim” (Tefsir-i Tıpyân’dan alıntılanan: Yüksel Kanar), s. 34-35.

Yağız Ekin, “Frank Abiodun Aig-İmaughueda” (Frank Abiodun Aig-İmaughueda’nın hayatı ve sanatı hk.), s. 36.

Frank Abiodun Aig-İmaughueda, “Bir Erkeğe Bir Kadın” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 36-37.

Yağız Ekin, “Arthur K. Nortje” (Arthur K. Nortje’un hayatı ve eserleri hk.), s. 37.

Arthur K. Nortje, “Otopsi” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 37-38.

Ezra Pound, “Okumanın ABC’si” (Dil, bilim ve bilmek hk.) (Çev.: Reha Ayık), s. 39-46.

Yönelişler, “Kitaplar” (*Nedim Divanından Seçmeler ve Üçüncü Dalga* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s.47-48.

Reklam, “Dergâh Yayınları” (Yayınevi rek.), s. arka kapak.

Kasım 1981, Yıl: 1, Sayı: 8

Ahmet Yücel, “Yol Gerçek Varoluştan Tümoluşa” (Şiir), s. 1-2.

Ahmet Yücel, “Son” (Şiir), s. 2.

Ahmet Yücel, “Azat Edeydik Zamanın Gölgesini” (Şiir), s. 3-4.

Ebubekir Eroğlu, “Süre ve Mesafe” (Günümüz edebiyatında İslami eğilim ve taşra kültürü hk.), s. 5-9.

- Yüksel Kanar, “Batı Düşüncesinde Kesinlik Korkusu” (Deneme), s. 9-11.
- Ebubekir Eroğlu, “Yardım Edin” (Şiir), s.12.
- Osman Konuk, “Kaçak Yolcu” (Şiir), s. 13.
- Osman Konuk, “İmkânsız Melodi” (Şiir), s. 14.
- Osman Konuk, “Herhangi Birine Çağrı” (Şiir), s. 15.
- Osman Konuk, “Yeni Aşk Şiiri” (Şiir), s. 15.
- Abdulkadir Es-Sufi, ““Yüz Basamak’tan Terimler” (Tasavvufi terimler hk.) (Çev.: Yusuf Tatlısu), s.16-23.
- Mustafa Kocaosmanoğlu, “Divan Edebiyatında Ümmi Şairler” (Divan şiirine dair yanılgılar hk.), s. 24-25.
- Yönelişler, “Soruşturmanın Düşündürdükleri (Yakından Bakış)” (Soruşturmada verilen cevapların değerlendirilmesi hk.), s. 26-27.
- İlhan Kutluer, “Tehafüt El-Felasife’nin Arka Planı” (Tehafüt El-Felasife’de Gazalî’nin felsefeye karşı eleştirel tavrı hk.), s. 28-31.
- İbn Haldun, “Ensab-ı Ümem” (Kitâb el-İber’den alıntılan: Yüksel Kanar), s. 32-33.
- Tahsin Sınay, “Cevdet Paşa’da Tavırlar Teorisi” (Cevdet Paşa’nın Osmanlı Devleti yorumlamaları hk.), s. 34-36.
- Georges Jean, “Flaubert ya da Metin” (Flaubert’in romanlarını okumak hk.) (Çev.: Yaşar Selçuk), s. 37-39.
- Adnan Tekşen, “Dergiler” (İslami eğilimin dergilerde ortaya çıkan yansımaları hk.), s.40-43.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*İslâmi Bilgiler Ansiklopedisi, Konuşmalar, Yoksul İnsanlar, Çocuk Kitapları, Oza, Kaygusuz Abdal, İslâm ve Stepte Ezan Sesleri* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 44-47.
- Reklam, “Akıncı” (Branda sanayi ve ticaret a.ş. rek.), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Sezai Karakoç’un Şiiri” (Kitap rek.), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Konfüçyüs” (Kitap rek.), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Ekin Yayınları” (Yayınevi rek.), s. arka kapak.

Aralık 1981, Yıl: 1, Sayı: 9

- Osman Konuk, “Umut Tartışmaları” (Şiir), s. 1-2.
- Osman Bayraktar, “‘Hikâyeler I’ Çevresinde” (Sezai Karakoç hikâyelerinin incelenmesi hk.), s.3-8.
- Mustafa Özçelik, “İletişim” (Şiir), s. 9.
- Zehide Derviş, “‘Çağdaş Arap Şiirinin Çapraz Konumu” (Çağdaş (Yeni) Arap şiiri hk.) (Çev.: İlhan Kutluer), s. 10-12.
- Titus Burckhardt, “Ehadiyet’in Veçheleri” (Allah’ın birliği ve sıfatları hk.) (Çev.: Fahrettin Aslan), s. 13-16.
- Mustafa Kutlu, “Hilâli Gördün mü?” (Hikâye), s. 17-20.
- Recep Duymaz, “Öykümüzde Bir Çizgi” (Binbaşı Rıfat Bey’in Sergüzeşti adlı hikâyenin toplumsal değişim açısından incelenmesi hk.), s. 21-24.
- İlyas Demirbaş, “Kuraklıkta” (Şiir), s. 25.
- Ahmed Naim, “Kuvâ-yı Tabiyye” (İlmü’n Nefs Tercümesi’nden alıntılayan: Yüksel Kanar), s. 26-27.
- Yağız Ekin, “Christopher Okigbo” (Christopher Okigbo’nun hayatı ve eserleri hk.), s. 28.
- Christopher Okigbo, “Neylerin Ağıtı” (Şiir), s. 28-29.
- İmzasız, “Sözlü Edebiyat Örnekleri” “Yoruba (Nijerya)” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 29.
- İmzasız, “Halk Türküsü (Gabon)” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 30.
- İmzasız, “Tamil Şiiri’nden” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 31-33.
- Wole Soyinka, “‘Çağdaş Afrika Edebiyatında Dinsel Faktör” (Çağdaş Afrika Edebiyatında İslami unsurlar hk.) (Çev, Erkin Pekmezci), s. 34-39.
- Ebubekir Eroğlu, Adnan Tekşen, “Dergilerde öne çıkan dosya, yazı, düşünce ve polemikler hk.), s. 40-45.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Hikmetler Kitabı, Doğudan Bir Ses, Trendeki Derviş, Madde ve Manada Necip Fazıl ve Halk Edebiyatına Giriş* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 46-48.
- Reklam, “Hicret Yayınları” (Yayınevi rek.), s. arka kapak.

Ocak 1982, Yıl: 1, Sayı: 10

- Ahmet Yücel, “Eleştirel Yaklaşım ve Kendindenlik” (Deneme), s. 1-3.
- Mehmet Ocaktan, “Uygulayım bilimin Biçimlendiği Bir Ekinde Şiir” (Teknolojik gelişmelerin ve kent yaşamının, çağdaş şiire olan etkisi hk.), s. 4-9.
- Ebebekir Eroğlu, “Teyidler III-IV-V” (Şiir), s.10-12.
- Ahmet Yücel, “Bir Ziyaret” (Şiir), s. 13.
- Ahmet Yücel, “Ben Küllerin Çocuğuyum” (Şiir), s. 14.
- Ahmet Yücel, “İnsana Dokunursun” (Şiir), s. 15.
- Mehmed Selimoviç, “‘Derviş ve Ölüm’ (I) Üzerine” (Meşa Selimoviç’in Derviş ve Ölüm romanı üzerine düşünceleri hk.) (Çev.: Miryana Teodosiyeviç), s. 17-22.
- İssa J. Boullata, “Modern Arap Şiirine Bir Bakış” (Modern Arap şiirinin oluşum evreleri ve modern Arap şiiri hk.) (Çev.: İlhan Kutluer), s. 23-28.
- Ali Bozkurt, “Çocuk Büyüyor” (Hikâye), s. 29-30.
- Recep Duymaz, “‘Yeğenim’ yahut Batıdan Gelen” (Ahmet Hikmet’in Yeğenim, hikâyesinin toplumsal değişme açısından değerlendirilmesi hk.), s. 31-34.
- Şeyh Esat Efendi, “Otuz Altıncı Mektup” (Mektûbât’tan alıntılan: Yüksel Kanar), s. 35-36.
- Yağız Ekin, “Larry Neal” (Larry Neal’in hayatı, sanatı ve eserleri hk.), s. 37.
- Larry Neal, “Malkolm’u İzleyen Yaz” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 37-38.
- Larry Neal, “Malkolm X-Bir Yaşamöykü” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 38-40.
- Yağız Ekin, “Don L. Lee” (Don L. Lee’nin hayatı, sanatı ve eserleri hk.), s. 40.
- Don L. Lee, “Nijerya’nın Birliği ya da Küçük Zencinin Küçük Zenciyi Öldürüşü” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 40-42.
- Don L. Lee, “Aranıyor Aranıyor” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), s. 42-44.
- Yönelişler “Kitaplar” (*Yüz Basamak*, *Marifetname* ve *Büyük Türkçe Sözlük* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 45-48.
- Reklam, “Dergâh Yayınları” (Yayınevi rek.), s. arka kapak.

Şubat-Mart 1982, Yıl: 1, Sayı: 11-12

- Yönelişler, “Dönemi Bağlarken” (Dönem değerlendirmesi ve gelecek dönem için düşünceler hk.), s. 1-3
- İlhan Kutluer, “Şiir Sözcüğünün Semantik Alanı” (Şiir sözcüğünün anlamı ve şiirin diğer bazı kavramlarla ilişkisi hk.), s. 4-13.
- Ahmet Yücel, “Müşahede / Temaşa Üstüne Bir Murakebe” (Şiir), s. 14.
- Ahmet Yücel, “Şiir” (Şiir), s. 15.
- Mehmet Ocaktan, “Çocukluğuma Hiç Borçlanmadım” (Şiir), s. 16.
- Ebubekir Eroğlu, “Kimlik Sorunu” (Edebiyatta kimlik arayışı ve edebiyat eserinde orijinallik hk.), s. 18-20.
- Yüksel Kanar, “Varoluşçuluk ve Yabancılaşma” (Varoluşçuluk ve Yabancılaşma kavramlarının ortaya çıkışı ve temsilcileri hk.), s. 21-24.
- Doç. Dr. Orhan Okay, “Miili Edebiyata Dair” (Milli edebiyat kavramı ve edebiyat eserinin millilik ölçütü hk.) s. 25-28.
- Mustafa Kutlu, “Limandaki Yoğun Sis” (Hikâye), s. 29-33.
- Osman Bayraktar, “Durali Yılmaz Hikâyesi” (Durali Yılmaz hikâyeleri ve hikâyeciliği hk.), s. 34-36
- Recep Duymaz, “Bunalımın Kaynağı” (II. Meşrutiyet’in toplumda uyandırdığı bunalım ortamı ve Ömer Seyfettin’in Bahar ve Kelebekler hikâyesi hk.), s. 37-41.
- İhsan Deniz, “Beklenen” (Şiir), s. 42.
- Naci Erol, “Zaman” (Şiir), s. 43.
- Sarı Abdullah Efendi, “Der – Zikr-i Kıyamus – Saati ve Nefh-i Sur” (Telhîs el-Nesâiyh’den alıntılaman: Yüksel Kanar), s. 44-45.
- Yağız Ekin, “Frank John” (Frank John’un hayatı, sanatı ve eserleri hk.), s. 46.
- Frank John, “Aşağı” (Şiir), s. 46-47.
- Yağız Ekin, “Norman H. Pritchard” (Norman H. Pritchard’ın hayatı, sanatı ve eserleri hk.), s. 47.
- Norman H. Pritchard, “O” (Şiir), s. 47-48.
- E. W. F. Tomlin, “Doğu ve Batı Hikmetleri” (Doğu ve Batı Felsefesinin karşılaştırılması hk.) (Çev.: H. G. Yurdaydın), s. 49-59.

İmzasız, “Kısa Kısa” (Yönelişler’in ilk cildinde yer alan imzaların tanıtılması hk.), s. 60-63.

Yönelişler, “Kitaplar” (*Divanlar Arasında, Bir Yazarın Notları III, Yanıklar ve Siyasetname* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 64-66.

İmzasız, “İndeks” (1-12. sayıları kapsayan indeks), s. 67-71.

İlan, “Okuyucularımıza” (Derginin satış fiyatındaki değişiklik ve dergi aboneliği hk.), s.72.

Reklam, “Ekin Yayınları” (Yayınevi rek.), s. arka iç kapak.

Reklam, “Çağrı Yayınları” (Yayınevi rek.), s. arka kapak.

Reklam, “Akıncı” (Branda sanayi ve ticaret a.ş. rek.), s. arka kapak.

Nisan 1982, Yıl: 2, Sayı: 13

Ebubekir Eroğlu, “İmgeyi Boşlayan Şiir” (70 kuşağı şiiri hk.), s. 1-5.

Ahmet Yücel, “Derken” (Şiir), s. 6-7.

Osman Konuk, “İnsanlık Eğrisi” (Şiir), s. 8-9.

Mehmet Ocaktan, “Utanmak” (Şiir), s. 10-11.

Sedat Umran, “Sanatçının Tehlikeli Mesleği” (Sanatçının kendi benine yönelmesi hk.), s. 12-13.

Yüksel Kanar, “1981 Nasıl Değerlendirildi” (1981 kültür sanat yıllıkları ve 1981 edebiyat ortamının değerlendirilmesi hk.), s. 14-17.

Ramazan Dikmen, “Sonrası” (Hikâye), s. 18-31.

Necat Çavuş, “Hassân b. Sâbit el-Ensâri (Hassân b. Sâbit el-Ensâri’nin hayatı ve sanatı hk.), s. 32-33.

Hassân b. Sâbit el-Ensâri, “Na’tler” (Şiir) (Çev.: Necat Çavuş), s. 33-36.

Gilles Cyr, “Edebiyat ve Bilim” (Edebiyat ve bilim ilişkisi hk.) (Çev.: Adnan Tekşen), s. 37-43.

İmzasız, “Kitaplar” (*Edebiyat Meseleleri, Bugünkü İran Edebiyatı Hakkında Bir İnceleme, Veysel Karani ve Üveysilik, Yahya Kemal ve İman ve İslâm Atlası* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 44-47.

İlan, “Okuyucularımıza” (Derginin 1-12. sayılarının ciltli satışı ve dergi aboneliğinin yenilenmesi hk.), s. 48.

Mayıs 1982, Yıl: 2, Sayı: 14

Yüksel Kanar, “Şiir ve Nesir” (Deneme), s. 1-3.

Ebubekir Eroğlu, “Teyidler VI” (Şiir), s. 4-6.

Ebubekir Eroğlu, “Can” (Şiir), s. 7.

Ebubekir Eroğlu, “Kış Odası” (Şiir), s. 8.

Mustafa Kutlu, “Kuşlar da Kederle Uçar” (Hikâye), s. 9-12.

Şakir Kurtulmuş, “Ah Güzel Bir Gün” (Şiir), s. 13.

İhsan Deniz, “İlkyaz Kasveti” (Şiir), s. 14-15.

Mehmet Çağlayan, “Gözlerimi Kapadığımda” (Şiir), s. 16.

Osman Özcan, “Durakta Birisi” (Hikâye), s. 17-21.

Hassan B. Sabit, “Na’tler” (Şiir) (Çev.: Necat Çavuş), s. 26-30.

Tahsin Sınav, “Kâtip Çelebi’nin Son Eseri” (Kâtip Çelebi’nin Mîzânı’l Hakk” adlı eseri hk.), s. 31-37.

Muallim Naci, “Ailesi İçinde Şeyh Galip” (Yönelişler tarafından kısaltılarak verilir. Şeyh Galip’in yetişmesi anlatılır.), s. 38-41.

Oruç Ekin, “Dergiler” (Dergilerdeki son dönem edebiyat soruşturmaları ve dergilerde öne çıkan yazılar hk.), s. 42-44.

İmzasız, “Kitaplar” (*Oryantalizm - Sömürgeciliğin Keşif Yolu, Bütün Şiileri - 2 “Makber-Ölü-Hacle-Bâlâdan Bir Ses”, Alagün, Çağdaş Arap Öyküsü ve Hendekler* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 45-48.

Haziran 1982, Yıl: 2, Sayı: 15

Osman Bayraktar, “Üretimin Kıskacında” (Deneme), s. 1-2.

Ahmet Yücel, “Bin Mevsimin Ağarttığı” (Şiir), s. 3.

Ahmet Yücel, “Diyorum ya” (Şiir), s. 3.

Ahmet Yücel, “İns ve Mihrap” (Şiir), s. 4.

Ahmet Yücel, “Negatives” (Şiir), s. 4.

Ahmet Yücel, “Görüntüler” (Şiir), s. 5.

Ahmet Yücel, “Dağınık” (Şiir), s. 5.

Mustafa Kutlu, “Ya Tahammül Ya Sefer” (Hikâye), s. 6-10.

Necat Çavuş, “Göç I-II” (Şiir), s. 11.

İhsan Deniz, “İlk Sevmeyi Öğrendim” (Şiir), s. 12.

Mehmet Çağlayan, “Polonezce Bir Şarkı” (Şiir), s. 13.

Recep Duymaz, “Gençliğimiz” (Gençliğimiz hikâyesinde Batılılaşmanın yansımaları olarak evlilik ve toplumsal yaşantıdaki değişimler hk.), s. 14-19.

Dr. Mustafa İsen, “Yugoslavya’da Türk Çocuk Edebiyatı Üzerine” (Yugoslavya’ Türk Çocuk edebiyatının oluşum ve gelişimi hk.), s. 20-25.

İbrahim El- Kayravâni, “Nazım, Nesir, Şiir ve Şairler” (Nazım ve nesrin karşılaştırılması olarak yorumlanması hk.), s. 26-28.

Adnan Tekşen, “Ağla Sevgili Yurdum” (Ağla Sevgili Yurdum romanının incelenmesi hk.) s. 29-31.

Ezra Pound, “Dikkatli Okur İçin Notlar” (Edebiyatın “has” değerlerinin sınıflandırılması hk.) (Çev.: S. Kalaycı), s. 32.

Prof Dr. Pettazoni, “Din İlminde Tarih ve Fenomenoloji” (Din ilminde tarih, din tarihi ve dini fenomenoloji hk.) (H. G. Yurdaydın), s. 33-36.

Abdullah Şevki, “Şeytan Ozanı Lautreamont” (Loutreamont’un Maldoror’un Şarkıları kitabının değerlendirilmesi ve Loutreamont’un şiiri hk.), s. 37-41.

Yönelişler, “Kitaplar” (*Mukaddime, Sanat - İletişim ve İktidar, İslam Tasavvuf Doktrinine Giriş, Yeniden, Destursuz Bağa Girenler ve Sami Paşazâde Sezai’nin Hikâye - Hâtıra - Mektup ve Edebî Makaleleri* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hak.), s. 42-47.

Ekim 1982, Yıl: 2, Sayı: 16

Yönelişler, “Birkaç Söz” (Derginin girdiği üç aylık tatilin sebepleri hk.), s. 1-2.

Mustafa Kutlu, “Dön Geri Bak” (Hikâye), s. 3-7.

Ebubekir Eroğlu, “Teklif” (Şiir), s. 8.

Hasan Aycın, “Bir Çizgi” (Çizgi), s. 9.

Mehmet Ocaktan, “Sesimin Rengi” (Şiir), s. 10-11.

Yüksel Kanar, “Dirilişe Doğru Üç Yeni Kitap” (Sezai Karakoç’un yeni çıkan üç kitabının tanıtım ve incelemesi hk.), s. 12-14.

Necati Zekeriya, “Değişmeyen Bir Tek Ölümdür” (Meşa Selimoviç’e yöneltilen sorular hk.), s. 15-17.

Meşa Selimoviç, “İnsan Olmak İstiyorum” (Kale adlı romandan) (Çev.: N. Zekeriya), s. 18-19.

Şakir Kocabaş, “İfadelerin Ayrımı” (İfadelerin ayrımı ve terimlerin kullanımı hk.), s. 20-37.

Karl R. Popper, “Birer Ağ Olarak Bilimsel Teorilerimiz” (Bilimsel teori kavramı ve bilimsel teorilerin özellikleri hk.) (Çev.: İlhan Kutluer), s. 38-42.

İlhan Kutluer, “Dergiler” (Dr. Gürhan Tümer’in Yazko Edebiyat’ta yayımlanan yazısının eleştirilmesi hk.), s. 43-45.

Yönelişler, “Kitaplar” (*Şiir Kitabı, Aşk Estetiği, Hastalar ve Işıklar ve Mahrem Macera* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 46-48.

Kasım 1982, Yıl: 2, Sayı: 17

Ebubekir Eroğlu, “İki Tasnif Bir Yaklaşım” (İslam kültürü ürünlerinin duyumsanması ve edebiyat alanında tasnifler hk.), s. 1-4.

Osman Konuk, “Yarışma” (Şiir), s. 5.

Yüksel Kanar, “Bilim” (Deneme), s. 6-8.

Mehmet Çağlayan, “Sakin Suların Kardeşliğiyle” (Şiir), s. 9.

Hüseyin Atlansoy, “İlmühaber” (Şiir), s. 10.

Hasan Aycın, “İki Çizgi” (Çizgi), s. 11-12.

Mehmet Ocaktan, “Ölüme Bakılan Pencerede Bir Gurbetçi: Ziya Osman Saba” (Ziya Osman Saba’nın şiiri hk.), s. 13-15.

Ahmet Evyapan, “Ölüm” (Hikâye), s. 16-17.

Osman Özcan, “Çiçek İşçileri” (Hikâye), s. 18-28.

Şakir Kocabaş, “İki Kitap Üzerine Soruşturmalar” (What Is This Called Science ve Psychoanalysis and Religion kitaplarında ele alınan yarguların sorgulanması hk.), s. 29-34.

Tahsin Sınay, “Tavırlar Teorisinin Kâtip Çelebi’deki Görünümü” (Kâtip Çelebi’de Tavırlar Teorisi’nin etkileri hk.), s. 35-37.

Gelibolulu Mustafa Ali, “Kühü’l-Ahbar, Ve Min Şuara-i fi Avanihi” (Dr. Mustafa İsen’den alıntılanan: Yönelişler), s. 38-40.

Recep Duymaz, “Alagün’ün Karanlığı” (Kadir Tanır, hikâyelerinin değerlendirilmesi hk.), s. 41-44.

Yönelişler, “Kitaplar” (*Edebiyat Yazıları I, Osmanlılarda Şiir, Roman Sanatı ve İnsan ve Tabiat* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 45-48.

Aralık 1982, Yıl: 2, Sayı: 18

İlan, “Yönelişler” (Abonelik kampanyası hk.), s. ön iç kapak.

İlhan Kutluer, “Sanat Neyin Taklidi” (Sezai Karakoç’un Edebiyat Yazıları I üzerinden sanatta taklit hk.), s. 1-9.

Ebubekir Eroğlu, “Okuma Üzerine” (Deneme), s. 9-12.

Yüksel Kanar, “İlerlemenin Yönü” (Deneme), s. 13-17.

Nihat Hayri Azamat, “Kan” (Şiir), s. 18.

Necat Çavuş, “Gölge Kadınlar” (Şiir), s. 19.

Necat Çavuş, “Kaderin Beni Çağırdığı Kadar” (Şiir), s. 19.

İhsan Deniz, “Yağmur Sanatı” (Şiir), s. 20.

Hüseyin Atlansoy, “Batıda Kan Var” (Şiir), s. 21.

Seyfettin Manisalıgil, “Ah” (Şiir), s. 22.

Seyfettin Manisalıgil, “Yokuş Yukarı” (Şiir), s. 22.

Ali Sali, “Konuşmaya Dursam Tekin Değildir Bu Geceler” (Şiir), s. 23.

Slobodan S. Boşkoviç, “El Kadr’in İkinci Gecesi” (Hikâye) (Çev.: Reşit Hanadan), s. 24-29.

İsmail Kılıoğlu, “Sevgisiz; Dolayısıyla İnsansız” (Edebiyatımızda sevgi kavramı hk.), s. 30-32.

Tahsin Sınav, “Tavırlar Teorisinin Kâtip Çelebi’deki Görünümü” (Kâtip Çelebi’de devletin tavırları ve İbn-i Haldun etkisi hk.), s. 33-40.

Osman Awang, “Armağan” (Şiir) (Çev.: Necat Çavuş), s. 41.

Yusuf İman, “Sev Düşmanını” (Şiir) (Çev.: S. Kalaycı), s. 42.

Du Bois, “Özgürlük Efsanesi (1903)” (Anı) (Çev.: Adnan Tekşen), s. 43.

Du Bois, “Araç Gerek Amaca Varmak İçin” (Anı) (Çev.: Adnan Tekşen), s. 44.

Yönelişler, “Kitaplar” (*Son Sadrazamlar, Deniz Feneri, İslâmi Araştırmalar, Öpünce Güvecin Oluyor Sabahlar ve Kur’an’da Tarih Kavramı* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 45-48.

Ocak 1983, Yıl: 2, Sayı: 19

Şakir Kocabaş, “Bilim Kimdir?” (Bilime yüklenen şahıs konumu ve bilimsellik problemi hk.), s. 1-6.

Ahmet Yücel, “İsa” (Şiir), s. 7.

Ahmet Yücel, “Göl Kıyısında” (Şiir), s. 7-8.

Ahmet Yücel, “Atlangaç” (Şiir), s. 8.

Mehmet Ocaktan, “İrmaklara Varamam” (Şiir), s. 9-10.

Seyfettin Manisalıgil, “Kim” (Şiir), s. 11.

Osman Konuk, “Tükenmiş Bir Tür” (Şiir), s. 12.

Necat Çavuş, “Göç III-IV” (Şiir), s. 13.

Mehmet Çağlayan, “Söylemek Yaşadığımı” (Şiir), s. 14.

Hüseyin Atlansoy, “Metropol İnsanları” (Şiir), s. 15.

Abdullah Şevki, “Bir Rastlantı İçin Şiir” (Şiir), s. 16.

Rainer Maria Rilke, “Orpheus’a Soneler III” (Şiir) (Çev.: Sedat Umran), s. 17.

Rainer Maria Rilke, “Flamingolar” (Şiir) (Çev.: Sedat Umran), s. 18.

Mustafa Kutlu, “Sarışın Sorular” (Hikâye), s. 19-22.

Mustafa İsen, “Şairler ve Meslekleri” (Divan şairlerinin meslekleri ve mesleklerin şiir üzerindeki etkileri hk.), s. 23-25.

Sedat Umran, “Hermann Hesse” (Hermann Hesse’nin hayatı, sanatı ve eserleri hk.), s. 26-28.

Yönelişler, “Günümüzde Ansiklopedi Yayıncılığı Üzerine Mustafa Kutluya Sorular” (Söyleşi), s. 29-32.

David Lodge, “Tarihselcilik ve Edebiyat Tarihi: Modern Dönemin Haritası” (Edebiyat tarihinde dönem kavramı ve modern dönem kavramının sorgulanması hk.) (Çev.: Ufuk Uyan), s. 33-41.

Ebubekir Eroğlu, “Dergiler” (Dergilerin edebiyat geçmişimize olan uzaklığı ve edebiyat fakülteleri tarafından çıkarılan dergilerin duraksaması hk.), s. 42-43.

Yönelişler, “Kitaplar” (*Hahikat Bilgisi: Keşf’ul Mahcüb, Seni Yalnız Ben Anlarım, Yoksullar Geliyor, İslam Tasavvufunun Meseleleri ve Bilimsel Devrimlerin Yapısı* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 44-48.

şubat 1983, Yıl: 2, Sayı: 20

Ebubekir Eroğlu, “Gecenin Kanatları” (şiir), s. 1-2.

Necat avuş, “Çocuk Gölü” (şiir), s. 3.

Necat avuş, “Kadın Tarihi” (şiir), s. 3.

Mehmet ağlayan, “Hızır” (şiir), s. 4.

İhsan Deniz, “İstifedilmiş Bir Koşu” (şiir), s. 5.

Ali Sali, “Ağlamak Ne Yanadır Sordurma Bana” (şiir), s. 6-7.

Hasan Binay, “Karanlığın Mevsimleri” (şiir), s. 8-9.

R. M. Rilke, “Pars” (şiir) (Çev.: Sedat Umran), s. 10.

R. M. Rilke, “Orfe’ye Soneler -XXI-” (şiir) (Çev. Sedat Umran), s. 11.

Hasan Aycın, “Çizgi” (Çizgi), s. 12.

Osman Özcan, “Yaşlı Bir Adam” (Hikâye), s. 13-18.

şakir Kocabaş, “T. Kuhn’un ‘The Structure Of Scientific Revolutions’ (Bilimsel Devrimlerin Yapısı) İsimli Kitabı Üzerine Düşünceler” (T. Kuhn’un *Bilimsel Devrimlerin Yapısı* kitabının önemi hk.), s. 19-24.

İlhan Kutluer, “‘Bir Çocuk Yolcu’” (Osman Konuk’un şiiri hk.), s. 25-28.

İbn Tufeyl, “Hay Bin Yakzan” (*Hay Bin Yakzan*’dan alınan sadeleştirilmiş metni sunan: Yüksel Kanar), s. 29-33.

Mustafa İsen, “Ben Ortası Açık Yazıyı Sevmem” (Rüstem Paşa’nın şiir ve şaire karşı tutumu hk.), s. 34-37.

İsmail Kara, “‘Tasavvufun Boyutları’ Schimmel’e Giydirilen ‘Fütüvvet Pantolonu’” (Annemarie Schimmel’in *Tasavvuffun Boyutları* kitabının tanıtılması ve kitabın Türkçe tercümesine getirilen eleştiriler hk.), s. 38-44.

Altay Suroy, “Prizren” (şiir), s. 45-46.

İmzasız, “Kitaplar” (*Çingırağın Ölümü, Gelenekten Geleceğe ve Sara* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 47-48.

Mart 1983, Yıl: 2, Sayı: 21

Ebubekir Eroğlu, “Amentü” ve Öncesi” (İsmet Özel’in şiiri hk.), s. 1-5.

İhsan Deniz, “Sağlamalar I” (Şiir), s. 6.

Şakir Kurtulmuş, “Ekmeğimiz Oyuncaklar Olsa” (Şiir), s. 7.

Mehmet Çağlayan, “Ağlamadan Acının Tadıyla” (Şiir), s. 8-9.

Yılmaz Daşcıoğlu, “Değişim” (Şiir), s. 10.

Hasan Aycın, “Çizgiler” (Çizgi), s. 11-12

Osman Özcan, “Trenler” (Hikâye), s. 13-20.

Abdullah Uçman, “Abdülhak Şinasi Hisar” (Abdülhak Şinasi Hisar’ın hayatı ve sanatı hk.), s. 21-25.

Doç. Dr. Orhan Okay, “Mektup” (Mektup), s. 26-29.

Mustafa İsen, “İki Şair; Eski Tokat’tan” (Lealî ve Melihî’nin hayatlarından birer kesit hk.), s. 30-32.

Şeyh Zerruk, “Şazeliye Tarikatının Esasları” (Çev.: Mustafa Kara), s. 33-37.

David Pears, “Wittgenstein Felsefesinin Genel Karakteri” (*Tractatus* eseri üzerinden Wittgenstein felsefesinin genel karakteri hk.), s. 38-42.

Otto Cristoph Elsterer, “Kadın Resmini Çizdirirken Kırmızı Boya Bulamayınca” (Şiir), s. 43.

Paul Fleming, “Zaman Üzerine Düşünceler” (Şiir), s. 43-44.

Stefan George, “Çiçekler” (Şiir), s. 44-45.

Yönelişler, “Kitaplar”, (*Yazın Kuramı, Felsefenin İlkeleri - Filozofların Özellikleri ve Çağımızın Batıl İnançları* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 46-48.

Nisan 1983, Yıl: 2, Sayı: 22

Mustafa Kutlu, “Tanpınar’ın Yalan Dünyası (Saatleri Ayarlama Enstitüsü)” (*Saatleri Ayarlama Enstitüsü* romanının değerlendirilmesi hk.), s. 1-7.

Mehmet Ocaktan, “Bir Avuç Kuş İndirmeliyim Dağdan” (Şiir), s. 8-9.

İhsan Deniz, “Yeni Tercihler” (Şiir), s. 10-11.

Mehmet Çağlayan, “Bir Muska İle Giysinin Altında” (Şiir), s. 12.

Mustafa Özçelik, “Seni Anlatmadım Bilmelisin” (Şiir), s. 13-15.

R. Maria Rilke, “Orfe’ye Soneler” (Şiir) (Çev.: Sedat Umran), s. 16.

Binnur Akdemir, “Ütopya” (Hikâye), s. 17-23.

Necat Çavuş, “Zarifoğlu’nun İçindeki” (Cahit Zarifoğlu şiirinin iç dünyası hk.), s. 24-27.

Şakir Kocabaş, “Modern Mantık Çalışmanın Önemi ve Metodu” (Modern mantık çalışmanın önemi, mantık-felsefe ilişki ve modern mantık çalışmanın metodu hk.), s. 28-36.

Dr. Adem Hancı, “Bosna’da XVI. Yüzyılda Şehirlerin Gelişmesinin Bazı Özellikleri” (Osmanlı Devletinde şehir yapılanması anlayışı ve XVI. yüzyılda Bosna şehirlerinin nasıl geliştiği hk.) (Çev.: Niyazi Süleyman), s. 37-42.

M. Zihni Üskübi, “Üsküp Rıfai Dergâhının Tarihçesi” (Üsküp Rıfai Dergâhının tarihçesi ve dergâhın şeyhleri hk.), s. 43-46.

Yönelişler, “Kitaplar” (*Cebrail’in Kanadı, Ölü Albayın Kızları ve Tonio Kröger - Tristan* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 47-48.

Mayıs-Haziran 1983, Yıl: 3, Sayı: 23-24

İlan, “Yarışma” (Edebiyat alanında inceleme yarışması hk.), s. İç kapak.

Şakir Kocabaş, “Lavoisier’in Kanunları” (Lavoisier’in hipotezinin yorumlanması hk.), s. 1-3.

Ebubekir Eroğlu, “Uçurum” (Şiir), s. 4.

İhsan Deniz, “Balkon Düşü” (Şiir), s. 5-7.

Şakir Kurtulmuş, “Yaşamaksa Yaşamak” (Şiir), s. 8.

Hüseyin Atlansoy, “Metropol - İten Şarkı” (Şiir), s. 9.

Mehmet Çağlayan, “Kırgınlığım Boşuna Değil” (Şiir), s. 10.

Ali Sali, “Bu Duygular Beni Tanır” (Şiir), s. 11.

Yılmaz Daşcıoğlu, “Dudaklarımdan İçeri Yalnızlık Dolu” (Şiir), s. 14-15.

- Hüseyin Bektaş, “Horlanmış Bir Çocuğun Şiiri” (Şiir), s. 16-17.
- Adem Turan, “Denizden Bir Parça Ellerim” (Şiir), s. 18.
- Hasan Aycın, “İki Çizgi” (Çizgi), s. 19-20.
- Mustafa Kutlu, “Kara Kumudur Kalan” (Hikâye), s. 21-26.
- Osman Bayraktar, “Gönül Yazmaları” (Deneme), s. 27-29.
- Ziya Bakırcıoğlu, “Bir Yıldız Uzaklığı” (Ahmet Hamdi Tanpınar’ın şairliği hk.), s. 30-33.
- Abdullah Uçman, “Fahim Bey ve Biz” (*Fahim Bey ve Biz* romanının tahlili hk.), s. 34-39.
- Sedat Umran, “Ozanın Trajedisi” (Deneme), s. 40-42.
- Doç. Dr. Orhan Okay, “Şairin Karnındaki Mana” (Şiirde mana hk.), s. 43-45.
- Mustafa İsen, “Divanlara Dair” (Divan yayımı ve Meâlî divanı hk.), s. 46-47.
- Suhreverdi, “İki Makale” (Suhreverdi’ye ait *Suffa Ehli ile Ribat Ehli Arasındaki Benzerlik Üzerine* ve *Ribatlarda Bulunanların Fazileti Üzerine* makalelerinin sunumu.), s. 48-56.
- Mustafa Ruhi Şirin, “Tahta Beşik” (Şiir), s. 57.
- Mustafa Ruhi Şirin, “Su Sesi” (Şiir), s. 58.
- Mustafa Ruhi Şirin, “Yürek Kuşu” (Şiir), s. 59.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Kur’an’da İnsanın Değeri, Keşifler, Yalan Şiirler, Seçme Kantolar* ve *İslam Kaynakları Işığında Aristoteles ve Felsefesi* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 60-63.
- Reklam, “Seni Yalnız Ben Anlarım” (Kitap rek.), s. 63.
- Reklam, “Çağımızın Batıl İnançları” (Kitap rek.), s. 63.
- Reklam, “Keşifler” (Kitap rek.), s. 63.
- Yönelişler, “Kısa Kısa” (Yönelişler’in ikinci cildinde yer alan imzaların tanıtılması hk.), s. 64-67
- İmzasız, “İkinci Cilt İçin İndeks” (13-24. sayıları kapsayan indeks), s. 68-71.
- İlan, “Okuyucularımıza” (Derginin satış fiyatındaki değişiklik hk.), s. arka iç kapak.

Reklam, “Yongapan” (Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi ve Tic. A.Ş. rek.), s. arka kapak.

Temmuz 1983, Yıl: 3, Sayı: 25

İlan, “Yarışma” (Edebiyat alanında inceleme yarışması hk.), s. İç kapak.

Yönelişler, “Üçüncü Yılın Başında Bir Özel Sayı” (Yönelişler dergisi ve Necip Fazıl Kısakürek özel sayısı hk.), s. 1-4.

Necip Fazıl, “Kop Dağında Bir Dükkan” (Deneme), s. 5-6.

Orhan Okay, “Necip Fazıl Kısakürek (I. Poetika’ya Kadar)” (Necip Fazıl Kısakürek’in şiiri ve poetikası hk.), s. 7-11.

Ebubekir Eroğlu, “Necip Fazıl Şiirinde ‘Ben’in Oluşumu Üstüne” (Necip Fazıl’ın şiirinin oluşumu ve kaynakları hk.), s. 12-17.

Sedat Umran, Necip Fazıl İçin” (Necip Fazıl’ın şiiri hk.), s. 18-19.

Prof. Dr. İnci Enginün, “Tohum” (Necip Fazıl Kısakürek’in *Tohum* adlı tiyatro eserinin incelenmesi hk.), s. 20-24.

Abdullah Uçman, “Necip Fazıl’ın Edebiyat ve Sanat Çevresi” (Necip Fazıl’ın sanat hayatı ve ve *Bâbü’lî* kitabı üzerinden sanat çevresi hk.), s. 25-28.

İsmail Kılıoğlu, “Hikâyede Sembol” (Necip Fazıl Kısakürek hikâyeleri üzerinden hikâyede sembolik anlatım hk.), s. 30-35.

Yüksel Kanar, “Necip Fazıl ve Tasavvuf” (Necip Fazıl’ın tasavvuf düşüncesinin temel noktaları hk.), s. 31-38.

Osman Bayraktar, “Necip Fazıl’ın Konumu” (Necip Fazıl’ın sanat anlayışı ve üslubu hk.), s. 39-40.

Necat Birinci, “Necip Fazıl Kısakürek’in ‘Sakarya Destanı’ Üzerine Bir Deneme” (*Sakarya Destanı* şiirinin incelenmesi hk.), s. 41-47.

Mustafa Kutlu, “Oyun-Bozan” (Hikâye), s. 48-52.

Mehmet Çetin, “Ağaç” (*Ağaç* dergisinin incelenmesi hk.), s. 53-56.

Yönelişler, “Kitaplar” (Necip Fazıl’ın, *Esselam, Babıali, O ve Ben, Hitabe, Bir Adam Yaratmak, İman ve İslam Atlası, Çile, Çöle İnen Nur, Ulu Hakan II. Abdulhamid Han, İbrahim Ethem* ve *Reis Bey* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 57-63.

İlan, “Okuyucularımıza” (Yönelişlere gönderilen yazıların durumu ve dergi aboneliği hk.), s. 64.

Reklam, “Anda” (Ana Neşriyat ve Dağıtım A. Ş. rek.), s. arka iç kapak.

İlan, “İslamın Va’dettikleri” (Kitabın çıkışı hk.), s. arka kapak.

Kasım 1983, Yıl: 3, Sayı: 26

Şakir Kocabaş, “Anlamlılık Üzerine” (Bilimsel teorik ifadelerle dini ifadelerin karşılaştırılması hk.), s. 1-6.

Ebubekir Eroğlu, “Gezgin” (Şiir), s. 7.

İhsan Deniz, “Maun” (Şiir), s. 8.

Hüseyin Atlansoy, “Kedi Tırnağında Nar Çiçeği” (Şiir), s. 9-10.

Mehmet Çağlayan, “Sevdayla Gelen” (Şiir), s. 11.

Ramazan Dikmen, “Geçende” (Hikâye), s. 12-17.

Mustafa Özçelik, “‘Terkip’ Fikri Açısından ‘Huzur’” (*Huzur* romanının terkip fikri yoluyla incelenmesi hk.), s. 18-22.

Abdullah Şevki, “Uçurtma” (Şiir), s. 23.

Mehmet Ragıp Karcı, “Kahve Baladı” (Şiir), s. 24-25.

Rudolf Kassner, “Gogol” (Gogol ve Rus idesi hk.) (Çev.: Sedat Umran), s. 26-30.

Mustafa Kara, “İnsan-ı Kâmil’in Tasavvuf Edebiyatındaki Görünümü” (İnsan-ı Kâmil kavramı ve tasavvuf edebiyatında insan-ı kâmil hk.), s. 31-40.

Mehmet Tekin, “Tercümân-ı Hakikat” (*Tercümân-ı Hakikat* gazetesinin yayın politikası ve süreci hk.), s. 41-46.

İmzasız, “Kitaplar” (*Satranç Dersleri, Estetik Beğeni ve Elinden Tutun Günü* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 47-48.

Reklam, “İlim Yayınları” (Yayınevi rek.), s. arka iç kapak.

İlan, “Üç Çiçek Kültür Sanat Kitabı’ndan Duyuru” (*Günümüz Türk Şiiri ve Sorunları* kitabının çıkışı hk.), s. arka iç kapak.

Reklam, “Yongapan” (Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi ve Tic. A.Ş. rek.), s. arka kapak.

Aralık 1983, Yıl: 3, Sayı: 27

- Yönelişler, “Bir Yarışma Sonunda Açıklama” (İnceleme yarışması sonuçlarının duyurulması hk.), s. ön iç kapak.
- İlhan Kutluer, “Birinci Wittgenstein ve Metafizik” (Wittgenstein’in Metafiziğe bakışı ve *Tractatus* eserindeki düşünceleri hk.), s. 1-7.
- Ebubekir Eroğlu, “Gezgin” (Şiir), s. 8.
- Mehmet Ocaktan, “Alışılmadık Şeyler Olmalı Bugün” (Şiir), s. 9.
- Adnan Özer, “Kazı” (Şiir), s. 10-11.
- Şakir Kurtulmuş, “Temmuz 1983” (Şiir), s. 12-13.
- Hüseyin Atlansoy, “Ülkeler Coğrafyası - İki” (Şiir), s. 14-15.
- Hasan Aycın, “Bir Çizgi” (Çizgi), s. 16.
- Yılmaz Daşcıoğlu, “Bozgun 3” (Şiir), s. 17-18.
- Adem Turan, “Sessizlikler” (Şiir), s. 19-20.
- Şakir Kocabaş, “İfadelerin Gruplandırılması” (İfadelerin gruplandırılması ve ifade biçimleri hk.), s. 21-31.
- Suhreverdi, “Sufilerin ve Ribatta Yaşayanların Özellikleri Üzerine II” (Ayet ve hadislerle sufilerin ve ribatta yaşayanların özellikleri hk.), s. 32-37.
- Mehmet Yazgan, “Sartre’in Varoluşçuluğu Üzerine” (Varoluşçuluk kavramı ve Sartre’in varoluşçuluğu hk.), s. 38-41.
- Rudolf Kassner, “Gogol II” (Rus insanı hk.) (Çev.: Sedat Umran), s. 42-45.
- Yönelişler, “ Kitaplar” (*İslâmın Va’dettikleri*, Federico Gargo Lorca *Bütün Şiirler I-II* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 46-47.
- Reklam, “Ya Tahammül Ya Sefer” (Kitap rek.), s. 48.
- Reklam, “‘Bilimsellik’ Üzerine” (Kitap rek.), s. 48.
- Reklam, “Ortadoğu” (Nakliyat İhracat Pazarlama A.Ş. rek.), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Ajans 1400” (Filmcilik/habercilik/reklamcılık rek.), s. arka iç kapak.
- İlan, “I. Sedat Yenigün Roman Yarışması” (Yarışmanın koşulları ve ödülleri hk.), s. arka kapak.

Ocak 1984, Yıl: 3, Sayı: 28

İhsan Deniz, “Ayrımlar” (Şiir), s. 1-3.

- Şakir Kocabaş, “Çağımızda ‘Din’ Kavramı Üzerine Düşünceler” (Din kavramının günlük hayattaki kullanımı ve din kelimesine yüklenen anlamlar hk.), s. 4-6.
- Şakir Kurtulmuş, “İnsanlığın Ayaklarını Öpmeliyim” (Şiir), s. 7.
- Hüseyin Atlansoy, “Ülkeler Coğrafyası - Üç” (Şiir), s. 9-12.
- Hasan Aycın, “Bir Çizgi” (Çizgi), s. 13.
- Yılmaz Daşcıoğlu, “Bozgun 4” (Şiir), s. 14.
- Mustafa Ruhi Şirin, “İhtiyar Kiraz Ağacı” (Çocuk şiiri), s. 15.
- Mustafa Ruhi Şirin, “Keloğlanla Konuşma” (Çocuk şiiri), s. 16.
- Doç. Dr. İbrahim Erol Kozak, “İbn Haldun ve Tarihi Materyalizm” (İbn Haldun’un asabiyet kavramı ve İbn Haldun’a yüklenen materyalist yaklaşımlar hk.), s. 17-22.
- Mustafa Özçelik, “Necip Fazıl’ın Ahşap Konağı” (Necip Fazıl’ın *Ahşap Konak* adlı piyesinin incelenmesi hk.), s. 23-25.
- Sehi Bey, “Heşt Behişt’in Önsözü” (Aktaran: Dr. Mustafa isen), s. 26-36.
- Rudolf Kassner, “Gogol III.” (Romanlar üzerinden Rus insanının özellikleri hk.) (Çev.: Sedat Umran), s. 37-40.
- Ebubekir Eroğlu, “Dergiler” (*Yazko Somut* dergisinde çıkmış olan “Mehdi’yi Beklerken” başlıklı yazının eleştirilmesi hk.), s. 40-42.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Ya Tahammül Ya Sefer, Şiirin Kandilleri, ‘Bilimsellik’ Üzerine, Fetret Zamanları, Batılılaşma Üzerine ve Bademlerden Say Beni* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 43-46.
- İlan, “Çağdaş Azeri Şiiri” (Kitabın çıkışı hk.), s. 47.
- Reklam, “Burhan Yayınları” (Yayınevi rek.), s. 47.
- Reklam, “Türk Edebiyatında Necip Fazıl Kısakürek” (Kitap rek.), s. 48.
- Reklam, “MKS” (Marmara Entegre Kimya Sanayii A.Ş. rek.), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Ajans 1400” (Filmcilik/habercilik/reklamcılık rek.), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Yongapan” (Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi ve Tic. A.Ş. rek.), s. arka kapak.

- Cahit Zarifoğlu, “Snops” (Şiir), s. 1-2.
- Ebubekir Eroğlu, “Geleneksel Olan’a Yaklaşım Biçimi” (Geleneğin yorumlanması hk.), s. 3-5.
- Yüksel Kanar, “İnsan Konusundaki Düşünce Belirsizlikleri” (Deneme), s. 6-8.
- Hasan Aycın, “Bir Çizgi” (Çizgi), s. 9.
- Mehmet Ocaktan, “Yazın En Uzun Tarihinden” (Şiir), s. 10-11.
- İhsan Deniz, “Olmazlar Yurdu” (Şiir), s. 12-15.
- Mustafa Özçelik, “Gövdem Benim” (Şiir), s. 16.
- Mustafa Özçelik, “Ölümün Vakti Değil” (Şiir), s. 16.
- Şakir Kurtulmuş, “Kırgın Gün” (Şiir), s. 17.
- Mehmet Çağlayan, “Zamanın Alnacıdır Deniz” (Şiir), s. 18.
- İlhan Kutluer, “İki Kültür” (‘İki kültür’ün bölünmesi ve iki kültüre yönelik düşünceler hk.), s. 19-25.
- Abdullah Uçman, “‘Ya Tahammül Ya Sefer’i Okurken” (*Ya Tahammül Ya Sefer* kitabının incelenmesi hk.), s. 26-28.
- Osman Özcan, “Gökyüzü Mavi Kalsın İsterdi Anam” (Hikâye), s. 29-33.
- Yılmaz Daşçıoğlu, “Ruhumun Boşluğa Değen Ucu” (Şiir), s. 34.
- V. Bahadır Bayrıl, “Akşama Övgü” (Şiir), s. 35.
- Hassan b. Sâbit, “Mersiyeler” (Şiir) (Çev.: Necat Çavuş), s. 36-39.
- Yılmaz Daşçıoğlu, “‘Havz-ı Hayal’de Haşim” (Ahmet Haşim’in duygu ve düşünce dünyası hk.), s. 40-42.
- Münir Şefik, “Osmanlı Devletinin Değerlendirilişine Dair Kimi Esaslar” (Osmanlı Devletinin hâkimiyet anlayışı ve Osmanlı Devletine yönelik bakışlar hk.) (Çev.: Necat Çavuş), s. 40-52
- Şakir Kocabaş, “Bir Bilgisayar Programı Üzerine” (LISP adlı bilgisayar programının özellikleri hk.), s. 53-55.
- Ahmet Bican, “Faslun Fi’z-Zikr” (*Meğaribu’z Zaman*’dan alıntılan: M. Kara), s. 56-59.

İmzasız, “Kitaplar” (*Toplumsal Çözülme, Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış, Bir Şiirden, Geleneğin Dünyası/Yeniliğin Ufukları, Türk Edebiyatında Necip Fazıl Kısakürek ve Şükrü Elçin Armağanı* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 60-64.

Reklam, “MKS” (Marmara Entegre Kimya Sanayii A.Ş. rek.), s. arka iç kapak.

Reklam, “Akıncı” (Branda Sanayii ve Tic. A.Ş. rek.), s. arka iç kapak.

Reklam, “Yongapan” (Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi ve Tic. A.Ş. rek.), s. arka kapak.

Mayıs-Haziran 1984, Yıl: 3, Sayı:31-32

Ebubekir Eroğlu, “Şiir, Gençlik, Yaşlılık vs.”(Genç olmak ve genç şairlerin şiirleri hk.), s. 1-4.

Osman Konuk, “Gencolmak” (Şiir), s. 5-6.

İhsan Deniz, “Haklıyız Birtakım Bazıyız” (Şiir), s. 7-9.

İhsan Deniz, “Geçmiş Zaman Eskizleri” (Şiir), s. 10-11.

İhsan Deniz, “Tılsımlı Bir Büyü” (Şiir), s. 12-14.

Hüseyin Atlansoy, “Çirkin Gece Kuşu” (Şiir), s. 15-16.

Mehmet Çağlayan, “Güz de Bitti” (Şiir), s. 17.

Mehmet Çağlayan, “Şimdi Yüzünü Kaybetmelisin” (Şiir), s. 17.

Seyfettin Manisalıgil, “Haydi” (Şiir), s. 18.

Hasan Aycın, “Bir Çizgi” (Çizgi), s. 19.

Cemal Şakar, “Bir Savaştan Slaytlar” (Hikâye), s. 20-22.

Abdullah Uçman, “‘Abdülhak Hamid ve Mülâhazat-ı Felsefîyesi’ Üzerine” (Rıza Tevfik’in *Abdülhak Hamid ve Mülâhazat-ı Felsefîyesi* kitabının değerlendirilmesi ve kitap üzerinden Abdülhak Hamit’in sanatı hk.), s. 23-30.

Yılmaz Daşcıoğlu, “Gölgesini Sezmediğin” (Şiir), s.31.

Hasan Selami Binay, “Bu Ölü Ortada mı Kalacak” (Şiir), s. 32.

Hasan Selami Binay “Kopya Kâğıdı” (Şiir), s. 33.

Charles Baudelaire, “Kedi” (Şiir) (Çev.: Sedat Umran), s. 34.

Charles Baudelaire, “Kediler” (Şiir) (Çev.: Sedat Umran), s. 34.

Dr. Muhammed Maruf, “İkbal ve Kant” (İkbal ve Kant’ın düşüncelerindeki benzerlik ve farklılıklar hk.) (Çev.: İlhan Kutluer), s. 35-38.

Mustafa Özçelik, “Yusuf” (Hikâye), s. 39-42.

Şakir Kocabaş, “Hipotez, Model, Teori ve Bilimsel Kanun Nedir?” (Hipotez, Teori, Model ve Bilimsel Kanun terimlerinin tanımlanması hk.), s. 43-46.

Mustafa Armağan, “Bilgi Sosyolojisi ve İdeolojik Yanlılığın Kökenleri” (Bilgi sosyolojisinin tanımlanması ve ideoloji kavramı etrafında ideolojik yanlılık hk.), s. 47-54.

Şakir Kocabaş, “Some Grammatical Remarks On Political Sciences” (Siyasi bilimler üzerine bazı gramatik açıklamalar hk.), s. 55-57.

Suhreverdi, “Melâmi Sufî ve Kalenderi Üzerine” (Melâmilik ve Kalenderiliğin tanımlanması hk.) (Çev.: Mustafa Kara), s. 58-62.

İmzasız, “Kitaplar” (*Denize Açılan Kapı, Zor Zamanda Konuşmak, Kayıpların Şarkısı, Kafa Kağıdı, İfadelerin Gramatik Ayrımı, Canlılar Sorununa Giriş, Cevdet Bey ve Oğulları, Büyük Saat, Tutunamayanlar, Seçilmiş Şiirler, Bir Küçük Bulut, Mehmet Kaplan’a Armağan, Seyranî ve Yeryüzünün Lanetlileri* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 63-71.

Reklam, “Kayıpların Şarkısı” (Kitap rek.), s. 72.

Reklam, “İfadelerin Ayrımı” (Kitap rek.), s. 72.

Reklam, “Hayata Uyanış” (Kitap rek.), s. 72.

İlan, “Yazarlar Birliği” (Kültür ve Sanat Yıllığı’nın çıkış ilanı hk.), s. arka iç kapak.

Reklam, “Ajans 1400” (Filmcilik/habercilik/reklamcılık rek.), s. arka iç kapak.

Reklam, “Akabe” (Yaynevi rek.), s. arka kapak.

Aralık 1984, Yıl: 4, Sayı: 33-36

Yönelişler, “En Uzun Yıl” (Derginin 3. cildinin değerlendirilmesi hk.), s. 1.

Ebubekir Eroğlu, “Bir Yazar Türü” (Deneme), s. 2-4.

Cahit Koytak, “Futbol Oynayan Çocuklar” (Şiir), s. 5-6.

Cahit Koytak, “Sokak Oğlanlarının Sivri ve Hain Yüreklere Sığacak Kadar Küçük Kızların Güneşi” (Şiir), s. 7.

- Mehmet Ocaktan, “Rüzgârla Yaslı” (Şiir), s. 8.
- İhsan Deniz, “Ğ” (Şiir), s. 9-11.
- Şakir Kurtulmuş, “Şekler” (Şiir), s. 12-13.
- Yılmaz Daşcıoğlu, “Ayça” (Şiir), s. 14-15.
- Ali Haydar Haksal, “Ölen Babamdı” (Hikâye), s. 16-26.
- Yılmaz Daşcıoğlu, “Yahya Kemal’in Şiiri 1” (Yahya Kemal şiirinin gelenekle ilişkisi hk.), s. 27-30.
- Cafer Turaç, “Mutluluk Fotoğrafi I” (Şiir), s. 31-33.
- Seyfettin Ünlü, “Sormanın Şiiri” (Şiir), s. 34.
- Seyfettin Ünlü, “Sayılılar” (Şiir), s. 35-36.
- Yönelişler, “Octavio Paz” (Octavio Paz’ın hayatı ve sanatı hk.), s. 37.
- Octavio Paz, “Benzettiğim” (Şiir) (Çev.: Adnan Özer), s. 38.
- Octavio Paz, “Bir Ateş Yanar ki Her Gün” (Şiir) (Çev.: Adnan Özer), s. 39.
- Octavio Paz, “Şairin Emekleri” (Şiir) (Çev.: Adnan Özer), s. 40.
- Octavio Paz, “Lodilerin Bahçesinde, (Şiir) (Çev.: Adnan Özer), s. 41.
- Octavio Paz, “Hem Kara Hem Ak Taş” (Şiir) (Çev.: Adnan Özer), s. 41-42.
- İlhan Kutluer, “Bir Seminerin Ardından” (“Tabii ve Sosyal Bilimlerle İslâmî İlimler Arasındaki Münasebetler” seminerinin ardından İslam ve bilim ilişkisi etrafında seminerin değerlendirilmesi hk.), s. 43-48.
- Babanzâde Ahmet Naim, “Üç Felsefi Terim Üzerine” (İlim, ğarîza ve eniyet kelimelerinin tanımlanması ve yorumu hk.) (Sadeleştiren: İsmail Kara), s. 49-54.
- İbrahim Hakkı Erzurum, “Marifetname’den” (*Marifetname*’nin tasavvuf bahsinden alıntılan: Mustafa Kara), s. 55-59.
- G. Santayana, “İbn Sina’nın Bilgeliği” (İbn-i Sina ve bir yabancı arasında geçen felsefeye dair bir kurgu hk.) (Çev.: R. Ayık - S. Kalaycı) s. 60-69.
- İmzasız, “Kitaplar” (*Tasavvufun Mahiyeti, Sevda Sözleri, Maarif, İsâm’ın Yayılış Tarihine Giriş, Sosyoloji Yazuları, Bireysel ve Toplumsal Değişmenin Yasaları, Celladıma Gülümserken ve Bilimin İslâmî Temelleri* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 70-74.

İmzasız, “Üçüncü Cilt İçin İndeks” (25-36. sayıları kapsayan indeks), s. 75-78.

Reklam, “İfadelerin Gramatik Ayrımı” (Kitap rek.), s. arka iç kapak.

Reklam, “‘Bilimsellik’ Üzerine” (Kitap rek.), s. arka iç kapak.

Reklam, “Tanıtımda Yazıevi” (Tanıtım hizmetleri rek.), s. arka iç kapak.

İlan, “II. Sedat Yenigün Roman Yarışması” (Yarışmanın koşulları ve ödülleri hk.), s. arka kapak.

Ocak 1985, Yıl: 4, Sayı: 37

Yönelişler, “Dördüncü Yılım Eşiğinde” (Dördüncü yıl münasebetiyle Yönelişler ve dergicilik hk.), s. 1-2.

Ebubekir Eroğlu, “Bir Küme Üzerine” (Edebiyatta kümeleşme ve doğurduğu sonuçlar hk.), s. 3-5.

Cahit Zarifoğlu, “Fotoğraf” (Şiir), s. 6.

Ebubekir Eroğlu, “Masum Irmak” (Şiir), s. 7.

Nihat Hayri Azamat, “Çıkış” (Şiir), s. 8.

İhsan Deniz, “Gardiyan” (Şiir), s. 9-11.

Yılmaz Daşcıoğlu, “Açı” (Şiir), s. 12.

Yılmaz Daşcıoğlu, “Sert Sessizler” (Şiir), s. 12.

V. Bahadır Bayrıl, “Nosthalghia” (Şiir), s. 13.

Hüseyin Bektaş, “Bir Akşamüstü; Tutukludur Artık Yürekler” (Şiir), s. 14.

Hüseyin Bektaş, “Kesikbaş Öyküsü ve Kardeşlerim” (Şiir), s. 15.

Hüseyin Bektaş, “İlk Sevgilim Gibi” (Şiir), s. 15.

Kâmil Doruk, “İstanbul İstanbul” (Hikâye), s. 16-17.

İlhan Kutluer, “Sanayi Devriminin Thames Sularında Vaftizi” (18. yüzyıl İngiltere’si ve Alexander Pope şiiri hk.), s. 18-21.

Yılmaz Daşcıoğlu, “Yahya Kemal’in Şiiri 2-3” (Yahya Kemal şiirini doğuran sebepler hk.), s. 22-24.

Şakir Kocabaş, “Modern Mantık Öğrenmenin Önemi ve Metodu-2” (Mantıksal yazılım sistemleri, modern mantık öğrenmenin önemi ve metodu hk.), s. 25-31.

Mustafa Armağan, “‘Evrenin Yatışmaz Yapısı’ Üzerine Bir Çözümleme” (*‘Evrenin Yatışmaz Yapısı* kitabı etrafında Molla Sadra’nın felsefesi hk.), s. 32-37.

Mustafa Armağan, “Prof Dr. Hüseyin Hatemi ile ‘Evrenin Yatışmaz Yapısı’ Üzerine Bir Konuşma” (Söyleşi), s. 38-43.

Yönelişler, “*Hayata Uyanış, Rüzgârla Yashı, Mağara Külleri, Yeryüzünde Konaklama, Cenab Şahabeddin’in Bütün Şiirleri, Şiir Albümü ve Mekkeye Giden Yol* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 44-48.

Reklam, “İnsan Yayınları” (Yayınevi rek.), s. arka kapak.

Şubat 1985, Yıl: 4, Sayı: 38

Ebubekir Eroğlu, “Kendisi Olmak Dolayında I” (Batı kültürünün etkisi ve kültür değerlerimizin korunması hk.), s. 1-4.

Mustafa Kutlu, “Bu Böyledir” (Hikâye), s. 5-11.

Sedat Umran, “Gölgeler” (Şiir), s. 12.

Sedat Umran, “Buzdolabı” (Şiir), s. 12.

Seyfettin Manisalıgil, “Düşteki ‘Ses’” (Şiir), s. 13.

Seyfettin Manisalıgil, “Sis” (Şiir), s. 13.

Seyfettin Manisalıgil, “Gece Gelen Dost” (Şiir), s. 14.

Mehmet Ocaktan, “İnsanlara Dair” (Şiir), s. 15-16.

Adnan Özer, “Mermer Adası Günleri VI” (Şiir), s. 17.

Cafer Turaç, “Mutluluk Fotoğrafi II” (Şiir), s. 18-19.

Şakir Kurtulmuş, “Sakinolunuş” (Şiir), s. 20.

Yılmaz Daşcıoğlu, “Sonrası” (Şiir), s. 21.

Hasan Sabri, “Yarış” (Şiir), s. 22.

Hasan Sabri, “Kaybolan” (Şiir), s. 23.

Hasan Sabri, “Bir Günün Anatomisi” (Şiir), s. 23.

Abdullah Uçman, “Cenab Şahabeddin’in Getirdiği” (Cenab Şahabettin’in hayatı ve sanatı etrafında Türk şiirine getirdiği yenilikler hk.), s. 24-26.

Hans Seldmayr, “Saf Şiir” (Saf şiir ve saf ozan kavramlarının yorumlanması hk.), s. 27-31.

Şehbenderzâde Filipeli Ahmet Hilmi, “Müslümanlara Siyaset Rehberi” (Avrupa’nın genel siyaseti, İslam âleminin Batı medeniyeti karşısındaki durumu ve Batıya bağlılıktan kurtulmak için yapılması gerekenler hk.), s.

Yönelişler, “Kitaplar” (*İslâmda Dini Düşüncenin Yeniden Doğuşu* kitabının tanıtım ve değerlendirmesi hk.), s. 47.

Reklam, “Kayıpların Şarkısı” (Kitap rek.), s. 48.

Reklam, “İfadelerin Gramatik Ayrımı” (Kitap rek.), s. 48.

Reklam, “Hz. Hamza” (Kitap rek.), s. 48.

Reklam, “Ajans 1400 Video Servisi” (Film rek.), s. arka kapak.

Reklam, “Yener Çelik” (Madeni eşya sanayi rek.), s. arka kapak.

Mart 1985, Yıl: 4, Sayı: 39

Ebubekir Eroğlu, “‘Kendisi Olmak’ Dolayında II” (Kendi kültürümüzün farkında olmak ve Batıya doğru şekilde yaklaşmak hk.), s. 1-3.

Mehmet Ocaktan, “Bakış” (Şiir), s. 4-5.

Adnan Özer, “Dönüş III” (Şiir), s. 6.

Necat Çavuş, “Yasak Şehir” (Şiir), s. 7

Necat Çavuş, “Savaş ve Barış” (Şiir), s. 7

Necat Çavuş, “Doğum” (Şiir), s. 8.

Necat Çavuş, “Bir Yer” (Şiir), s. 8.

İhsan Deniz, “Ceza” (Şiir), s. 9-12.

Şakir Kurtulmuş, “Kuşlara Bir Yeğnilik Gelir” (Şiir), s. 13-14.

Hüseyin Atlansoy, “Deli Deniz Gömleği Seni İstanbul Giymeyeceğim” (Şiir), s. 15-16.

Hüseyin Atlansoy, “Yağmurlu Prenses” (Şiir), s. 17.

Ali Sali, “Re Mektupları” (Şiir), s. 18-19.

Yılmaz Daşcıoğlu, “Ölmeye ve Yaşamaya Dair” (Şiir), s. 20.

Üzeyir Sali, “Odanda Umutsuz” (Şiir), s. 21.

Seyfettin Ünlü, “Ölüme Düşmüş Şiir” (Şiir), s. 22.

Ahmet Kekeç, “Bir Gecenin Öyküsü” (Şiir), s. 23-26.

Necat Çavuş, “Modern Arap Şiiri Üzerine Bir Konuşma (Abdurrezzak Berakât ile yapılan söyleşi hk.), s. 27- 32.

Akın Etan, “İnsan ve Eğitim” (Deneme), s. 33-35.

Mustafa Armağan, “İzutsu’nun Semantik Çözümleme Yöntemi” (İzutsu’nun semantik çözümleme yöntemi ve Kur’an dünya görüşünün Cahiliye kavram sistemine getirdiği yeni anlam ve ilişkiler hk.) s. 36-46.

İmzasız, “Kitaplar” (Şiirler (Hüsrev Hatemi) ve *Kuş Kanadı Kalem Olsa* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 47.

Reklam, “İnsan Yayınları” (İlhan Kuluer, *Modern Bilimin Arka Planı* kitap rek.), s. 48.

Reklam, “Kayıpların Şarkısı” (Kitap rek.), s. 48.

Reklam, “İfadelerin Gramatik Ayrımı” (Kitap rek.), s. 48.

Reklam, “Ajans 1400 Video Servisi” (Film rek.), s. arka iç kapak.

İlan, “1001 Gece” (Binbir Gece Masallarının resimli ve fasiküller halinde çıkışı hk.), s. arka kapak.

Nisan 1985, Yıl: 4, Sayı: 40

M. Orhan Okay, “Bakî’nin Kanuni Mersiyesi’ne Dair” (*Kanuni Mersiyesi*’nin matla beytinin incelenmesi hk.), s. 1-9.

Cahit Zarifoğlu, “Nerde Bir Sevda Kelimesi” (Şiir), s. 10-11.

Ebubekir Eroğlu, “Kış” (Şiir), s. 12.

Necat Çavuş, “Konuk Şekiller” (Şiir), s. 13-14.

İhsan Deniz, “Mevsim” (Şiir), s. 15-16.

Şakir Kurtulmuş, “Bir Pazar, Şehzadebaşında” (Şiir), s. 17-18.

Yüksel Peker, “Nalı Düşmüş Atın Ayağına Saplanan Çivi” (Şiir), s. 19-20.

Hüseyin Atlansoy, “Ha İçi Boş Ha Dolu Dışı Maun Bir Tabut” (Şiir), s. 21-22.

Hasan Aycın, “Hasan Aycın’dan Bir Çizgi” (Çizgi), s. 23.

Osman Özcan, “Güllere Sevda Gerekir” (Hikâye), s. 24-33.

Yılmaz Daşcıoğlu, “Şiir, Gerçekçilik ve Mehmed Akif Üstüne” (Mehmet Akif’in şiirlerindeki duyarlık ve gerçekçilik hk.), s. 34-36.

Oktay Taftalı, “Çağdaş İnsana İlişkin İki Sorun” (İnsanın özgürlük ve güven arayışı etrafında sanat ve bilim hk.), s. 37-44.

Hugo Friedrich, “Le Bateau Ivre (Sarhoş Gemi)” (Rimbaud’un *Sarhoş Gemi* şiirinin yorumlanması hk.) (Çev.: Sedat Umran), s. 45-47.

Yönelişler, “Kitaplar” (*Modern Bilimin Arka Planı* kitabının tanıtım ve değerlendirmesi hk.), s. 48.

Reklam, “Ajans 1400 Video Servisi” (Film rek.), s. arka kapak.

Mayıs-Haziran-Temmuz 1985, Yıl: 4, Sayı: 41-42-43

Rasim Özdenören, “Yolculuk’tan” (Hikâye), s. 1-4.

Cahit Zarifoğlu, “Bahar” (Şiir), s. 5-6.

Ebubekir Eroğlu, “Sayılı Gün” (Şiir), s. 7.

Cumali Ü. Hasannebioğlu, “İç Savaş” (Şiir), s. 8-9.

Ahmet Kot, “Sekerat” (Şiir), s. 10-12.

Necat Çavuş, “Konuk Şekiller VI-VII” (Şiir), s. 13.

Necat Çavuş, “Saray Misafiri” (Şiir), s. 14.

İhsan Deniz, “Âsâsı Kaybolmuş Bir Gezgin” (Şiir), s. 15-16.

Orhan Alkaya, “Rubailer” (Şiir), s. 17.

Süleyman Portakal, “Siz Gidin Barbarlarım Bana Bez Bebek de Yeter” (Şiir), s. 18.

Yüksel Peker, “Bilmiyorsun” (Şiir), s. 19.

Yılmaz Daşcıoğlu, “Nihan” (Şiir), s. 20-21.

Naci Erol, “Giz” (Şiir), s. 22.

Naci Erol, “Tanışma” (Şiir), s. 23.

Necmi Doğan, “Dördün Birden” (Şiir), s. 24.

Adnan Tekşen, “Bir Gazete Haberi” (Kümeşte büyütülen bir kız çocuğu hk.), s. 25-26.

Cemal Şakar, “Kahırlı Bir Gece İçin Müzik” (Hikâye), s. 27-29.

Şakir Kocabaş, “Şeyh Galip’in Hüsn-ü Aşk’ı İle İlgili Bazı Düşünceler” (Şeyh Galip’in sanatı ve *Hüsn-ü Aşk* eseri hk.), s. 30-35.

Halit Ziya Uşaklıgil, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (Halit Ziya Uşaklıgil’in Suut Kemal Yetkin’e mektubundan), s. 37.

Ahmet Hamdi Tanpınar, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (Ahmet Hamdi Tanpınar’ın mektupları ve *Edebiyat Üzerine Makaleler*’den), s. 38.

Tarık Buğra, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (*Düşman Kazanmak Sanatı* kitabından), s. 41-42.

Cahit Zarifoğlu, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (*Yaşamak* kitabından), s. 43-44.

Tevfik El-Hakîm, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (Fransızcadan çeviren: Adnan Tekşen), s. 45.

Edgar Allan Poe, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (Çev.: Halil Can), s. 46-51.

Dostoyevski, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (Dostoyevski’nin Mektupları’dan) (Çev.: Zeyyat Özalpsan), s. 52.

Nicolas Gogol, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (Yazının Fransızcasından çeviren: Halil Can), s. 53-54.

Balzac, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (Zulma Carraud’a mektubundan) (Çev.: Hüseyin Babacan), s. 55-57.

Francois Mauriac, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (İş Başında Romancılar’dan) (Çev.: Adnan Tekşen), s. 58-61

Nathalie Sarraute, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (G. Serreau’nun derlediği bir söyleşi’den) (Çev.: Mete Çamdereli), s. 62-63.

İbrahim Titus Burckhardt, “İslam Sanatının Temel İlkeleri” (İslam’da sanat anlayışı ve Avrupa sanatı ile İslam sanatının farkları hk.) (Çev.: İlhan Kutluer), s. 64-66.

I. M. Bochensky, “Tarih Yöntemi” (Tarih yönteminin aşamaları hk.) (Çev.: Sedat Umran), s. 67-73.

Kâmil Doruk, “‘İlk Gençlik Yılları’ (Demian)’na Bir Yaklaşım Denemesi” (Herman Hesse *İlk Gençlik Yılları (Demian)* romanının değerlendirilmesi hk.), s. 74-75.

İmzasız, “Kitaplar” (*Katedralde Cinayet, Sezayî Gülşeni Divanı, Türk Edebiyatında Yahya Kemal, Savaş Ritimleri, Savaş Ritimleri, Sürgün Sevdalar, İfşa,*

Temel Mantık, Kitlelerin Çözülüşü, Ah Güzel Bir Gün ve Günlükler kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 76-79.

Mart 1990, İkinci Dönem, Cilt 4, Sayı: 44

Yönelişler, “Onuncu Yıla Doğru” (Dergicilik ve derginin yeniden çıkışı hk.), s. 3-4.

Ebubekir Eroğlu, “Gömülmüş Şarkı” (Şiir), s. 5.

Arif Ay, “Yolcu” (Şiir), s. 6.

Mehmet Ocaktan, “Yanlışlıklar Ülkesi” (Şiir), s. 7-8.

Necat Çavuş, “Deniz Düşünceleri” (Şiir), s. 9-10.

İhsan Deniz “Sayfa” (Şiir), s. 11.

İhsan Deniz, “Ağız” (Şiir), s. 11-12.

İhsan Deniz, “Zar” (Şiir), s. 12.

Hüseyin Atlansoy, “Klasik Bir Meczazla Sona Eren Vals” (Şiir), s. 13-14.

Yılmaz Daşcıoğlu, “Geceyarısı Fırtına” (Şiir), s. 15.

Kemal Sayar, “Ve Şair Gidiyor” (Şiir), s. 16.

Şehriyar, “Gazel” (Şiir) (Çev.: İsmet Verçin), s. 17-18.

Şehriyar, “Gazel” (Şiir) (Çev.: İsmet Verçin), s. 18-19.

Goethe, “Ön Tat” (Şiir) (Çev. İbrahim Serhat Canbolat), s. 20.

Goethe, “Serbest Anlam” (Şiir) (Çev.: İbrahim Serhat Canbolat), s. 20.

Hasan Aycın, “Çizgi”, s. 21.

Rasim Özdenören, “Hasta” (Hikâye), s. 22.

Adnan Tekşen, “Ağlamak Oyunu” (Hikâye), s. 23-25.

Kâmil Doruk, “Kâfi” (Hikâye), s. 26-28.

Ebubekir Eroğlu, “Türkçenin Klasîği” (Klasik kavramı ve Türkçe’de klasik ruhun aranması hk.), s. 29-31.

İhsan Deniz, “90’lara Sarkan Şiir” (80’li yıllar şiirinin değerlendirilmesi hk.), s. 32-35.

Durali Yılmaz, “Tanzimat Devri Yazarlarının Roman Anlayışları” (Tanzimat devri yazarlarının roman anlayışı ve roman türünün dönemde nasıl değerlendirildiği hk.), s. 36-41.

Abdülhak Şinasi Hisar, “Ölümü Dolayısı İle Paul Bourget’ye Dair Hatıralar” (Abdülhak Şinasi Hisar’ın Paul Bourget’ye dair hatıraları hk.) (Derleyen: Necmettin Turinay), s. 42-45.

Latifi, “‘Tezkire-i Şuara’ Önsözü” (*Tezkire-i Şuara*’nın önsözü sadeleştirilmiş halde verilir) (Sadeleştiren: Mustafa İsen), s. 46-54.

Velid El-Asmar, “İslam Dünyasında Soyut Sanat Bin Yıl Önce Doğmuştu” (İslam dünyasında sanatın doğuşu hk.) (Çev.: Melahat Tekşen), s. 55-57.

George Quasha, “Metaşiiir: Değişimin Şiiri” (Metaşiiirin ilke ve ölçütleri hk.) (Çev.: Ufuk Uyan), s. 58-63.

Reklam, “Dergâh Yayınları” (Yayınevi rek.), s. 64.

Reklam, “Çağ Yayınları” (Yayınevi rek.), s. arka iç kapak.

Reklam, “İz Yayıncılık” (Yayınevi rek.), s. arka kapak.

Nisan 1990, İkinci Dönem, Cilt: 4, Sayı: 45

Ebubekir Eroğlu, “Bir Küçük Söyleşi” (Klasik ruhumuzun edebiyatta aranması hk.), s. 3-5.

Cahit Koytak, “Sevgili Hayalet” (Şiir), s. 6.

Cahit Koytak, “Biraz Kum ve Rüzgar” (Şiir), s. 7.

Cahit Koytak, “Avra” (Şiir), s. 7.

İhsan Deniz, “Cüz” (Şiir), s. 8.

Cafer Turaç, “Amasya Mektupları I” (Şiir), s. 9.

Yılmaz Daşcıoğlu, “Kapı” (Şiir), s. 10-11.

Hasan Selami Binay, “Uyku” (Şiir), s. 12.

Hasan Selami Binay, “Elma” (Şiir), s. 13.

Hasan Selami Binay, “Sonbahar” (Şiir), s. 13.

Yücel Ulu, “Çocukluk Antolojisi” (Şiir), s. 14.

Mürsel Sönmez, “Onlar” (Şiir), s. 15.

İbrahim Serhat Canbolat, “Fragmanlarda Arayışlar” (Şiir), s. 16.

Hâfız, “Kervan” (Şiir) (Çev.: Osman Sarı), s. 16.

Adnan Tekşen, “İskelenin Akşam Tarihi” (Hikâye), s. 18-22.

Kemal Sayar, “Üç Kıyamet” (Hikâye), s. 23.

Ali Haydar Haksal, “Karanlık Aynadaki Ben” (Şiir), s. 24-29.

Âlim Kahraman, “Yeniden Doğan” (Sezai Karakoç’un *Ağustos Böceği Bir Meşaledir* şiirinin yorumlanması hk.), s. 30-31.

Yılmaz Daşcıoğlu, “İmge ve Hikmet” (Şiirde imge hk.), s. 32-33.

Adnan Tekşen, “Mühürlenmiş Zamanı Açarken” (Tarkovski’nin *Mühürlenmiş Zaman* eserinin değerlendirilmesi hk.), s. 34-35.

Müslim Akdemir, “Toplum Felsefesi Açısından Ütopyalar” (Ütopya kavramı, ütopyaların özellikleri ve bir ütopyanın yazılışına sebep olan toplumsal olaylar hk.), s. 36-43.

Necmüddin Bammât, “İslâm’da Mekân” (İslâm’da mekân kavramı ve mekânların özellikleri hk.) (Çev.: Fahrettin Arslan), s. 44-51.

Latîfî, “Tezkire-i Şuara’ Önsözü” (*Tezkire-i Şuara*’nın özsözünün devam metni sadeleştirilmiş olarak verilir) (Sadeleştiren: Mustafa İsen), s. 52-57.

Charles Bernstein, “Pound ve Günümüz Şiiri” (Pound’un “Kantolar” şiirinin değerlendirilmesi ve Pounda’un şiiri etrafında dönem şiiri hk.) (Çev.: F. Rânâ Doğruer), s. 58-63.

Bünyamin Özdemir, “Kitaplar” (*Taormina* ve *Mihrace* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 64.

Reklam, “İz Yayıncılık” (Yayınevi rek.), s. arka kapak.

Mayıs 1990, İkinci Dönem, Cilt: 4, Sayı: 46

Reklam, “Yazarlar Sözlüğü” (Kitap rek.), s. ön iç kapak.

Mehmet Ocaktan, “80’li Yıllar Şiirinde Yeni Arayışlar ve ‘Kök’ Sorunu” (80’li yıllar şiirinde kök sorunu ve şairin yapması gerekenler hk.), s. 3-5.

Ebubekir Eroğlu, “Yol Elçisi 5-6” (Şiir), s. 6.

Arif Ay, “Musallada Kim Var” (Şiir), s. 7.

İhsan Deniz, “Kopuş” (Şiir), s. 8.

- Cevdet Karal, “Kendini Vuran Kimdi” (Şiir), s. 9.
- Mehmet Erdoğan, “Masal Sesi” (Şiir), s. 10.
- Seyfettin Ünlü, “Okumalar” (Şiir), s. 11.
- Macit Er, “Bir Zümrüdü Anka Olur Hayat” (Şiir), s. 12.
- İbn-ül Farid, “Kaside-i Hamriyye” (Şiir) (Çev.: Mahmut Toptaş), s. 13-15.
- Ezra Pound, “Tavan Arası” (Şiir) (Çev.: Mustafa Özel), s. 16.
- Ali Haydar Haksal, “Yorgun Gözlere Düşen Yaprak” (Hikâye), s. 17-21.
- Hüseyin Yorulmaz, “Açık Kapı” (Hikâye), s. 22-24.
- İlhan Kutluer, “Yenile ve Yinele” (Deneme), s. 25-27.
- Yılmaz Daşcıoğlu, “Büyülü Bir Kelime: Çile” (Necip Fazıl’ın şiiri ve Necip Fazıl’da dil hassasiyeti hk.), s. 28-29.
- Adnan Tekşen, “Gece’de Yolculuk” (*Gece* romanının incelenmesi hk.), s. 30-31.
- Abdülhak Şinasi Hisar, “Ölümü Dolayısı İle Paul Bourget’ye Dair Hatıralar II” (Abdülhak Şinasi Hisar’ın Paul Bourget’ye dair hatıraları hk.) (Derleyen: Necmettin Turinay), s. 32-36.
- Mustafa Ruhi Şirin, “Bir Masal Şairi La Fontaine” (La Fontaine’in fabllarının yaygınlaşması ve çocuklara görelilik açısından değerlendirilmesi hk.), s. 37-44.
- Necmüttin Bammat, “Roma ve Kûfe” (Kûfe şehrinin kuruluşu ve İslam medeniyetinde gelişen mekân algısı hk.) (Çev.: Fahrettin Arslan), s. 45-49.
- Latifi, “Tezkire-i Şuara’ Önsözü” (*Tezkire-i Şuara*’nın özsözünün devam metni sadeleştirilmiş olarak verilir) (Sadeleştirilen: Mustafa İsen), s. 50-56.
- Selden, Rodman, “Kelimenin Devrimi” (Şiir dilindeki değişimler, İngiliz şiirinin gelişimi ve T.S. Eliot, Auden, Dylan Tomas ve Peter Viereck gibi şairlerin şiirleri hk.) (Çev.: F. Rana Doğruer), s. 57-62.
- Adnan Tekşen, Kemal Akça, Bünyamin Özemir, “Kitaplar” (*Dünyanın En Pis Sokağı, Abel Sanchez, Kitle Kültürü-Enformatik Cehalet ve Kayıtsız Sevdalar* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 63-64.
- Reklam, “Rasim Özdenören” (Rasim Özdenören kitaplarının rek.), s. arka iç kapak.
- Reklam, “İz Yayıncılık” (Yayınevi rek.), s. arka kapak.

Haziran 1990, İkinci Dönem, Cilt: 4, Sayı: 47

- İlan, “Atlas Gösteri” (Hiciv-güldürü alanında senaryo yarışması ilanı), s. ön iç kapak.
- İhsan Deniz, “Metafiziksiz Şiir” (Dönem Türk şiirinde metafizik kaygı, metafiziğin artıları ve genç şairlere tavsiyeler hk.), s. 3-5.
- Ebubekir Eroğlu, “Yol Elçisi 7-8” (Şiir), s. 6-8.
- Ebubekir Eroğlu, “Şarkı” (Şiir), s. 8.
- İhsan Deniz, “Cahit Zarifoğlu” (Şiir), s. 9.
- Yücel Ulu, “Ah” (Şiir), s. 10.
- Yılmaz Taşçıoğlu, “İşte” (Şiir), s. 11.
- Necip Evlice, “Deniz Savunması” (Şiir), s. 12-13.
- İbrahim Eryiğit, “Kayıp Avuçlarından Bilinmezlik Türküsü” (Şiir), s. 14.
- Seyfettin Ünlü, “Meczip ve Hançer” (Şiir), s. 15.
- Hasan Selami Binay, “Haz” (Şiir), s. 16.
- Goethe, “Tılsımlar” (Şiir) (Çev.: İbrahim Serhat Canbolat), s. 17.
- Cahit Zarifoğlu, “Çizgi” (Çizgi), s. 18.
- Cahit Zarifoğlu, “Ana” (Hikâye), s. 19-24.
- Cahit Zarifoğlu, “Bir Senaryo İçin Ön Çalışma” (Senaryo taslağı), s. 25-28.
- Ömer Say, “Dönüş” (Hikâye), s. 29-31.
- İlhan Kutluer, “Haksız Bir Kat’ı Reca Üzerine” (Sanatçı ve düşünürün dış dünyaya olan kayıtsızlığı ve dönem açısından durdukları konum hk.), s. 32-34.
- Âlim Kahraman, “Upuy’un Gözleri” (Cahit Zarifoğlu’nun *Ağaçkakanlar* romanının incelenmesi hk.), s. 35-37.
- İbrahim Eryiğit, “Cahit Zarifoğlu’ndan Aşk ve Aşkın Açılımı: Çocuk ve Savaş” (Cahit Zarioğlu şiirlerindeki aşk vurgusunun kitapları etrafında değerlendirilmesi hk.), s. 38-41.
- Yrd. Doç Dr. Sevim Akten, “Parma Manastırı’nda Kadın İmgeleri” (*Parma Manastırı* romanının kadın, annelik ve babalık imgeleri üzerinden incelenmesi hk.), s. 42-50.

Prof. Dr. Annemarie Schimmel, “Alman Gözüyle Divan Edebiyatı” (Almanya’da divan edebiyatının tercüme seyri ve tercüme zorluğunun doğurduğu olumsuz sonuçlar hk.), s. 51-56.

Latifî, “‘Tezkire-i Şuara’ Önsözü” (*Tezkire-i Şuara*’nın özsözünün devam metni sadeleştirilmiş olarak verilir) (Sadeleştiren: Mustafa İsen), s. 57-59.

E. F. Schumacher, “Bir Başka Düşünme Biçimi” (Modern insanın içinde bulunduğu durumlar hk.) (Çev.: Mustafa Özel), s. 60-62.

Muhsin Macit, E. Onart, “Kitaplar” (*Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü ve Baba Tahir Uryan ve Şiirleri* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 63-64.

Reklam, “Cahit Zarifoğlu Bütün Eserleri” (Kitap rek.), s. arka iç kapak.

Reklam, “Rasim Özdenören Serisi” (Kitap rek.), s. arka kapak.

Temmuz 1990, İkinci Dönem, Cilt 4, Sayı: 48

Ebubekir Eroğlu, “Zaaf Tablosundaki Oluşum Fikri” (Deneme), s. 3-6.

Mehmet Ocaktan, “Duman” (Şiir), s. 7.

Hüseyin Atlansoy, “Thanks For Tea” (Şiir), s. 8.

Cevdet Karal, “Liman” (Şiir), s. 9.

Seyfettin Ünlü, “Bırakmalar” (Şiir), s. 10.

Mehmet Akif Kireççi, “Nane Kokulu Şanımız” (Şiir), s. 11.

İ. Serhat Canbolat, “Ağaç Konuşuyor” (Şiir), s. 12.

Ezra Pound, “Riba Kantosu” (Şiir) (Çev.: M. Özel), s. 13-14.

Rasim Özdenören, “Kör Buluşma” (Hikâye), s. 15-17.

Ali Haydar Haksal, “Köpüklerdeki Tebessüm” (Hikâye), s. 18-22.

Yılmaz Daşcıoğlu, “Alna Vuran Ürpertinin Şiiri” (Cahit Zarifoğlu şiirinin değerlendirilmesi hk.), s. 23-25.

Muhsin Macit, “Nesiminin Şiirinde Ahengi Sağlayan Unsurlardan Tekrarlar Üstüne Bir Deneme” (Nesimî şiirinin ahenk ve musiki açısından incelenmesi hk.), s. 26-36.

Hişam Cahit, “Çağdaş Avrupa ve İslam İmajı” (Geçmişten başlayarak yirminci yüzyıla kadar Avrupa’da İslam algısı ve Avrupa’nın İslama olan bakışı hk.) (Çev.: Kemal Kahraman), s. 37-40.

C. Şeyh Mustafa, “Beyanî Tezkiresi Önsözü” (*Beyanî Tezkiresi*’nin önsözü sadeleştirilmiş olarak verilir.) (Sunan: Filiz Kılıç), s. 41-42.

Martin Heidegger, “Lisan” (Lisanın ne olduğu ve bir konuşma olarak lisan kavramı hk.) (Çev.: Hatip Yetimoğlu), s. 43-58.

İlhan Kutluer, E. Kadiroğlu, “Kitaplar” (*İslam Bilimi Tartışmaları ve Ermiş Sevinci* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 59.

İmzasız, “Dördüncü Cilt İçin İndeks” (37-48. sayıları kapsayan indeks), s. 60-64.

Reklam, “Rasim Özdenören Serisi” (Kitap rek.), s. arka kapak.

Ağustos 1990, İkinci Dönem, Cilt 5, Sayı: 49

Ebubekir Eroğlu, “Modern Türk Şiirinin Doğası Üstüne Bir Deneme” (Modern Türk şiirin gelişim süreci ve meseleleri hk.), s. 3-7.

Ebubekir Eroğlu, “Hayat Ağacı” (Şiir), s. 11.

Seyfettin Ünlü, “Aşk ve Mecaz” (Şiir), s. 12.

Cevdet Karal, “Sarnıç” (Şiir), s. 13.

Adem Turan, “Kısa Tarih Şiiri” (Şiir), s. 14.

Lale Müldür, “Yeşil Soğan Papirüsleri” (Şiir), s. 15.

İbrahim Eryiğit, “Yaşamak: Ezgi Dolu Desenlerde” (Şiir), s. 16-17.

Mehmet Akif Kireççi, “Mavi Gözlü Çocuk İçin Senaryo” (Şiir), s. 18.

Mehmet S. Fidancı, “Ölümün Barındığı Yerde” (Şiir), s. 19.

Adonis, “Atmacanın Günleri” (Şiir) (Çev.: Kemal Kahraman), s. 20-25.

Kâmil Yeşil, “Şok” (Hikâye), s. 26-29.

Samira el-Mânâ, “Erkek Keçi ve İnsanoğlu” (Hikâye) (Çev.: Kemal Kahraman), s. 30-35.

Yılmaz Taşçıoğlu, “Hikmet ve İmge” (Şiirde imge ve eşyanın hakikatini kavrama çabası hk.), s. 36-38.

Mehmet Ocaktan, “Dranas’ı Nerede Aramalı” (Ahmet Muhip Dıranas şiirin incelenmesi hk.), s. 39-40.

Seyfettin Ünlü, “Yoksulların Yüzleri ya da Korku” (Nuri Pakdil’in *Korku* oyununun incelenmesi hk.), s. 41.44.

Şakir Kocabaş, “Kur’ân’da ‘Sahhara’ ve ‘Sultan’ Kavramları” (Kur’ân’da geçen “sahhara” ve “sultan” kavramlarının gramatik yönden incelenmesi hk.), s. 45-55.

Mustafa Safâyî, “Tezkire-i Safâyî Dîbâcesi” (Tezkire-i Safâyî Dîbâcesi’sinin sadeleştirilmiş metnini sunan: Pervin Çapan), s. 56-59.

Ionesco, “Yazar ve Sorunları” (Yazarlığa dair sorular ve sorunlar hk.), s. 60-63.

Mehmet Ocaktan, Mustafa Yalçın, “Kitaplar” (*Kediler Krallara Bakabilir ve Seferis’in Bütün Şiirleri* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri), s. 64.

İlan, “Niceliğin Egemenliği ve Çağın Alametleri” (Kitap ilanı), s. arka kapak.

Eylül 1990, İkinci Dönem, Cilt: 5, Sayı: 50

Reklam, “İnsan Yayınları” (Yayınevi rek.), s. ön iç kapak.

Ebubekir Eroğlu, “Modern Türk Şiirinin Doğası Üstüne Bir Deneme (2)” ((Modern Türk şiirin gelişim süreci ve meseleleri hk.), s. 3-10.

İhsan Deniz, “Gizleniş” (Şiir), s. 11-12.

Yılmaz Taşcıoğlu, “Kukuleta” (Şiir), s. 13.

Seyfettin Ünlü, “Şehir Düşleri” (Şiir), s. 14.

Cevdet Karal, “Karanfil ve Zehir” (Şiir), s. 15.

Gıyasettin Ekici, “Dalgalar” (Şiir), s. 16-17.

Bedri Gencer, “Engin Yorum” (Şiir), s. 18.

Goethe, “Hicret” (Şiir) (Çev.: İbrahim Serhat Canbolat), s. 19-20.

Ali Haydar Haksal, “Karanlık Deniz” (Hikâye), s. 21-25.

Herbert Malecha, “Sınav” (Hikâye) (Çev.: Dr. Ahmet Akyol), s. 26-29.

İlhan Kutluer, “Guenon Bize Ne Söyler” (Rene Guenon’un eserlerinin düşünce hayatımıza kazandırdıkları ve Türkiye’nin kültürel coğrafyası hk.), s. 30-34.

Mustafa Ruhi Şirin, “Çocukların Hayâl Ülkesi / Peri Masalı” (Değişen masal algısı ve peri masallarının öneminin kavranması hk.), s. 35-38.

Hişam Cahit, “İslâm ve Alman Düşüncesi Alman-Arap İlişkileri” (Arap Alman İlişkileri, Hegel ve Oswald Spengler’da İslâm düşüncesi hk.) (Çev.: Kemal Kahraman), s. 39-55.

Sâlim, “Tezkire-i Sâlim Dîbâcesi” (*Tezkire-i Sâlim* dîbâcesini sadeleştirilmiş olarak sunan: Adnan İnce), s. 56-60.

Ionesco, “Yazar ve Sorunları” (Yazarlığa dair sorular ve sorunlar hk.) (Çev.: Mehmet Yazgan), s. 61-62.

İhsan Deniz, Murat Yalçın, “Kitaplar” (*Hayal Kumpanyası ve Tanımsız* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 63-64.

Reklam, “İz Yayıncılık” (Yayınevi rek.), s. arka kapak.

Ekim 1990, İkinci Dönem, Cilt: 5, Sayı: 51

Reklam, “İnsan Yayınları” (Yayınevi rek.), s. ön iç kapak.

Ebubekir Eroğlu, “Modern Türk Şiirin Doğası Üstüne Bir Deneme (3)”, (Modern şiir ortamı ve 1950’li yıllarda şairlerin durumu hk.), s. 3-8.

Ebubekir Eroğlu, “Eksilmeyen Su Gazeli” (Şiir), s. 9.

Seyfettin Ünlü, “Endülüs” (Şiir), s. 10.

Müslüm Batuk, “Uç” (Şiir), s. 11.

Serap Ural, “Veroçka” (Şiir), s. 12.

Hakan Karataş, “Muse” (Şiir), s. 13.

Cevdet Karal, “Bir Heykelin Üzüntüleri” (Şiir), s. 14.

İbrahim Serhat Canbolat, “Aranılan” (Şiir), s. 15.

İbrahim Serhat Canbolat, “Yolda” (Şiir), s. 15.

Gıyasettin Ekici, “Gecenin Kıyısına Eklenmiş Kelimeler” (Şiir), s. 16.

Mehmet S. Fidancı, “Diriltenin Diliyle” (Şiir), s. 17-18.

Ali Dölek, “Bilgeler Otağı” (Şiir), s. 19.

Şehriyar, “Gazel” (Şiir) (Farsçadan çev.: İsmet Verçin), s. 20-21.

Şehriyar, “Gazel” (Şiir) (Farsçadan çev.: İsmet Verçin), s. 21-22.

Gıyasettin Ekici, “Yağmur Geceyi Yormuştu” (Hikâye), s. 23-30.

Patricia Yves, “Yaşlı Kadın ve Rüzgâr” (Hikâye) (Çev.: Ayten Kılıç), s. 31-33.

Yılmaz Taşçıoğlu, “Şiir, Dil, Muhayyile Vs.” (Şiir dili ve bir öğretisi olarak şiir hk.), s. 34-37.

- Bedri Gencer, “‘Fetret Zamanları’nın Şairi Vuslat Zamanını Bekliyor” (Turan Koç şiirinin irdelenmesi hk.), s. 37-41.
- Seyfettin Ünlü, “Bir Şiirin Oluşumu MÖ. 1975” (Cahit Zarifoğlu’nun *MÖ. 1975* şiirinin incelenmesi hk.), s. 42-45.
- Franz K. Stanzel, “Anlatım Konumları” (Yorumlama ve anlatım türleri hk.) (Çev.: Ahmet Akyol), s. 48-52.
- Sâlîm, “Tezkire-i Sâlim Dîbâcesi (2)” (*Tezkire-i Sâlim* dîbâcesini sadeleştirilmiş olarak sunan: Adnan İnce), s. 53-56.
- Ebubekir Eroğlu, “Struga’nın Ardından” (Ebubekir Eroğlu’nun Struga Şiir Akşamları’na yönelik izlenimleri hk.), s. 57-60.
- Ionesco, “Yazar ve Sorunları” (Edebiyat eserine karşı yaklaşımlar ve eleştirmenin edebiyat eseri üzerindeki tavırları hk.) (Çev.: Mehmet Yazgan), s. 61-74.
- E. Onart, Cevdet Karal, Kemal Akça, Muhammed Nur Anbarlı, Mustafa Yalçın, “Kitaplar” (*Nurlar Hazinesi, Ay Işığı ve Kervan, Korku ve Titreme, Ziya Gökalp - Kemalizm ve Türkiye’de Korporatizm, Çetrefil Sevda, Can Dökerim İzlerine ve Benden Önce* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 75-80.
- İlan, “İz Yayıncılık” (Yakında çıkacak olan kitaplar hk.), s. arka iç-dış kapak.

Kasım 1990, İkinci Dönem, Cilt: 5, Sayı: 52

- Ebubekir Eroğlu, “Modern Türk Şiirinin Doğası Üstüne Bir Deneme (4)” (Modern şiirde gelenek geleneğin yeri, geleneğin eleştirisi ve modern şiirde yeni arayışlar hk.), s. 3-10.
- Yılmaz Taşçıoğlu, “Ayna” (Şiir), s. 11.
- Cevdet Karal, “Burun” (Şiir), s. 12.
- Gıyasettin Ekici, “Ay Doğarken” (Şiir), s. 13-14.
- Adem Turan, “Kısa Tarih Şiiri II” (Şiir), s. 15.
- Müslüm Batuk, “Med” (Şiir), s. 16.
- Müslüm Batuk, “Ve Cezir” (Şiir), s. 17.
- Mehmet S. Fidancı, “Göç Aynası” (Şiir), s. 18-19.
- Hakan Karataş, “Kum” (Şiir), s. 20.
- Kemal Sayar, “İlk Ölümünden Sonra Yoktur Bir İkincisi” (Şiir), s. 21.

Hüseyin K. Ece, “Bir Ses Ol Sevdama” (Şiir), s. 22-23.

Hasan Selami Binay, “Tv” (Şiir), s. 24.

Muhammed el-Magut, “Sözcükler Yandığında” (Şiir) (Çev.: Kemal Kahraman), s. 25-27.

Kâmil Yeşil, “Hamam” (Hikâye), s. 28-33.

Murat Yalçın, “Gece Bekçisi” (Hikâye), s. 34-36.

Serap Ural, “Yitik Cennet Üzerine” (Sezai Karakoç’un *Yitik Cennet* kitabının incelenmesi hk.), s. 37-40.

Gıyasettin Ekici, “Mantığın İtirafı Varlık Örgüsü-Vahiy ve Mantık” (Mantığın tanımlanması, aklın idraki ve sınırları hk.), s. 41-47.

Yılmaz Taşçıoğlu, “Kendi Güzelliğimiz” (İslam estetiği ve Batı düşüncesi etrafında Beşir Ayvazoğlu’nun *İslâm Estetiği ve İnsan* eserinin değerlendirilmesi hk.), s. 48-50.

Mustafa Şahin, “Kepenek Bizim Köyün Çocuğu” (*Dünyayı Dolduran Kiraz* romanının değerlendirilmesi hk.), s. 51-52.

İsmail Çetişli, “Kaya Bilgegil’in Şiire Dair Düşünceleri (1)” (Türk şiirinde poetik metinler ve Kaya Bilgegil’in poetikası hk.), s. 53-57.

Seyfettin Ünlü, “32. Yıldönümünde Yahya Kemal’e Dair” (Yahya Kemal’in sanatçı kişiliği hk.), s. 58-60.

Riyazî, “Riyâzü’ş-Şu’arâ Dîbâcesi” (*Riyâzü’ş-Şu’arâ* dîbâcesini sadeleştirilmiş olarak sunan: Namık Açıköz), s. 61-64.

Bedri Gencer, “Felsefe Literatürüne Yeni Katkılar” (Türkiye’de felsefe kitapları yayıncılığı ve yeni çıkan felsefe dizisi kitaplarının tanıtılması hk.), s. 65-69.

E. O. “Bir Sergi” (Necip Fazıl Kısakürek Kültür ve Sanat Vakfı tarafından düzenlenen Necip Fazıl Sergisi izlenimleri hk.), s. 70.

Theodor W. Adorno, “Kültür Endüstrisi” (Kültür endüstrisinin yorumlanması hk.) (Çev.: Ahmet Demirhan), s. 71-78.

Muhammed Nur Anbarlı, Bedri Gencer, “Kitaplar” (*Akdeniz “Mekân ve Tarih” ve Tarih Tereddütten İbaretir* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 79-80.

Reklam, “İz Yayıncılık” (Yayınevi rek.), s. arka kapak.

Aralık 1990, İkinci Dönem, Cilt: 5, Sayı: 53

- Rasim Özdenören, “Cahit’le İlk Zamanlar” (Hatıra), s. 3-8.
- İhsan Deniz, “Kilit” (Şiir), s. 9.
- Seyfettin Ünlü, “Zamanın Haşmeti” (Şiir), s. 10-11.
- Cevdet Karal, “Ateş Böceği” (Şiir), s. 12.
- Necip Evlice, “Söylevler” (Şiir), s. 13.
- Müslüm Batuk, “Hayat Kırıkları” (Şiir), s. 14-15.
- Mehmet S. Fidancı, “Gökyüzü Çalkantıları” (Şiir), s. 16-17.
- Hasan Selami Binay, “Şair Kuyusu” (Şiir), s. 18.
- Ali Emre, “Damar” (Şiir), s. 19.
- Octavio Paz, “Trowbridge Street” (Şiir), s. 20-22.
- Ali Haydar Haksal, “Ay Işığında Vav’ın Odası” (Hikâye), s. 23-27.
- Serap Ural, “Vuslat” (Hikâye), s. 28-29.
- Ümit Gezgin, “Ben Bir Bilinç Olarak Nesnelere Uzağında” (Hikâye), s. 30-32.
- Yılmaz Taşçıoğlu, “Sezai Karakoç’un Şiiri Üzerine” (Sezai Karakoç şiirinin incelenmesi hk.), s. 33-35.
- Gıyasettin Ekici, “Secde” (Mehmet Akif’in *Secde* şiirinin incelenmesi hk.), s. 36-42.
- Metin Karabaşoğlu, “Mimar Sinan; İnsan Sinan, İnanan Sinan” (Mimar Sinan’ın şahsiyeti ve eserleri hk.), s. 43-46.
- İbrahim Serhat Canbolat, “Avrupa Birliği Düşüncesi ve Alman Birleşmesi Üzerine” (Yakın Alman tarihi ve Almanya’nın birleşmesi hk.), s. 47-50.
- İsmail Çetişli, “Kaya Bilgegil’in Şiire Dair Düşünceleri (2)” (Kaya Bilgegil’in poetikasında ele aldığı hususlar hk.), s. 51-57.
- Mustafa Ruhi Şirin, “Masalların Dili” (Masal anlatıcısı ve masal dili hk.), s. 58-60.
- Heidegger, “Metafizik Nedir?” (Hiçlik kavramının yorumlanması hk.), s. 61-74.
- Beşir Ayvazoğlu, “Muhammed Nur Anbarlı, Mehmet Yıldız, Kadir Değer, “Kitaplar” (*Hüsrev Hatemi’nin ‘Bütün Şiirleri’, Umut Devrimi ‘İnsancillaşmış Bir Teknolojiye Doğru’, Mezczup ve Hançer, Fikret Adil’in*

Eserleri, İslâm ve Batı, Yılların İzi ve Yarın kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), s. 75-80.

3.3. YAZAR ADINA GÖRE

Abdulkadir Es-Sufi, “Yüz Basamak’tan Terimler” (Tasavvufi terimler hk.) (Çev.: Yusuf Tatlısu), S. 8 (Kasım 1981), s.16-23.

Abdullah Şevki, “Bir Rastlantı İçin Şiir” (Şiir), S. 19 (Ocak 1983), s. 16.

Abdullah Şevki, “Şeytan Ozanı Lautreamont” (Loutreamont’un Maldoror’un Şarkıları kitabının değerlendirilmesi ve Loutreamont’un şiiri hk.), S. 15 (Haziran 1982), s. 37-41.

Abdullah Şevki, “Uçurtma” (Şiir), S. 26 (Kasım 1983), s. 23.

Abdullah Uçman, “Abdülhak Hamid ve Mülâhazat-ı Felsefîyesi” Üzerine” (Rıza Tefvîk’in *Abdülhak Hamid ve Mülâhazat-ı Felsefîyesi* kitabının değerlendirilmesi ve kitap üzerinden Abdülhak Hamit’in sanatı hk.), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 23-30.

Abdullah Uçman, “Ya Tahammül Ya Sefer’i Okurken” (*Ya Tahammül Ya Sefer* kitabının incelenmesi hk.), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 26-28.

Abdullah Uçman, “Abdülhak Şinasi Hisar” (Abdülhak Şinasi Hisar’ın hayatı ve sanatı hk.), S. 21 (Mart 1983), s. 21-25.

Abdullah Uçman, “Cenab Şahabeddin’in Getirdiği” (Cenap Şahabettin’in hayatı ve sanatı etrafında Türk şiirine getirdiği yenilikler hk.), S. 38 (Şubat 1984), s. 24-26.

Abdullah Uçman, “Fahim Bey ve Biz” (*Fahim Bey ve Biz* romanının tahlili hk.), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 34-39.

Abdullah Uçman, “Necip Fazıl’ın Edebiyat ve Sanat Çevresi” (Necip Fazıl’ın sanat hayatı ve ve *Bâbîâli* kitabı üzerinden sanat çevresi hk.), S. 25 (Temmuz 1983), s. 25-28.

Abdülhak Şinasi Hisar, “Ölümü Dolayısı İle Paul Bourget’ye Dair Hatıralar” (Abdülhak Şinasi Hisar’ın Paul Bourget’ye dair hatıraları hk.) (Derleyen: Necmettin Turinay), s. 42-45.

Abdülhak Şinasi Hisar, “Ölümü Dolayısı İle Paul Bourget’ye Dair Hatıralar II” (Abdülhak Şinasi Hisar’ın Paul Bourget’ye dair hatıraları hk.) (Derleyen: Necmettin Turinay), s. 32-36.

Adem Turan, “Denizden Bir Parça Ellerim” (Şiir), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 18.

Adem Turan, “Kısa Tarih Şiiri II” (Şiir), S. 52 (Kasım 1990), s. 15.

- Adem Turan, “Kısa Tarih Şiiri” (Şiir), S. 49 (Ağustos 1990), s. 14.
- Adem Turan, “Sessizlikler” (Şiir), S. 27 (Aralık 1983), s. 19-20.
- Adnan Özer, “Dönüş III” (Şiir), S. 39 (Mart 1985), s. 6.
- Adnan Özer, “Kazı” (Şiir), S. 27 (Aralık 1983), s. 10-11.
- Adnan Özer, “Mermer Adası Günleri VI” (Şiir), S. 38 (Şubat 1985), s. 17.
- Adnan Tekşen, ““Ağla Sevgili Yurdum”” (Ağla Sevgili Yurdum romanının incelenmesi hk.), S. 15 (Haziran 1982), s. 29-31.
- Adnan Tekşen, ““Gece’de Yolculuk”” (*Gece* romanının incelenmesi hk.), S. 46 (Mayıs 1990), s. 30-31.
- Adnan Tekşen, ““Kaynaklanma’ Konusunda Soruşturma”” (Prof. Dr. Mehmet Kaplan, Attila İlhan, Selim İleri, Mustafa Kutlu, Enis Batur, Ebubekir Eroğlu, Yaşar Kaplan, Mustafa Miyasoğlu ve Aytunç Altındal ile edebiyatta kaynaklanma konusunda yapılan soruşturma hk.), S. 5 (Ağustos 1981), s. 16-31.
- Adnan Tekşen, “Ağlamak Oyunu” (Hikâye), S. 44 (Mart 1990), s. 23-25.
- Adnan Tekşen, “Benden Önceki Yalnızlık” (Hikâye), S. 7 (Ekim 1981), s. 1-5.
- Adnan Tekşen, “Bir Gazete Haberi” (Kümeşte büyütülen bir kız çocuğu hk.), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 25-26.
- Adnan Tekşen, “Dergiler” (İslami eğilimin dergilerde ortaya çıkan yansımaları hk.), S. 8 (Kasım 1981), s. 40-43.
- Adnan Tekşen, “Gadanalsınlar Abuzer” (Hikâye), S. 1 (Nisan 1981), s. 34-37.
- Adnan Tekşen, “Hani Benim Mor Mendilim” (Hikâye), S. 2 (Mayıs 1981), s. 22-23.
- Adnan Tekşen, “İskelenin Akşam Tarihi” (Hikâye), S. 45 (Nisan 1990), s. 18-22.
- Adnan Tekşen, “Kentlileşme Olgusu” (Kentlileşme olgusu ve kentli insan modeli hk.), S. 3 (Haziran 1981), s. 34-38.
- Adnan Tekşen, “Mühürlenmiş Zamanı Açarken” (Tarkovski’nin *Mühürlenmiş Zaman* eserinin değerlendirilmesi hk.), S. 45 (Nisan 1990) s. 34-35.
- Adnan Tekşen, “Reşat Nuri İle Gelen” (Reşat Nuri’nin hikâye ve roman üslubu ve eserleri hk.), S. 1 (Nisan 1981), s. 14-17.
- Adnan Tekşen, “Romancı Tanpınar Neyin Peşindeydi?” (Ahmet Hamdi Tanpınar’ın romanları üzerine yapılan değerlendirmeler hk.), S. 4 (Temmuz 1981), s. 19-26.

- Adnan Tekşen, “Selam Sana Sezar” (Hikâye), S. 3 (Haziran 1981), s. 3-5.
- Adnan Tekşen, “Toplumumuzun Eylül’ü ve Mehmet Rauf” (Eylül romanının toplumsal açıdan değerlendirilmesi hk.), S. 2 (Mayıs 1981), s. 32-39.
- Adnan Tekşen, “Dergiler” (Dergilerin gündemi ve dergilerin değerlendirilmesi hk.), S. 3 (Haziran 1981), s. 44-46.
- Adnan Tekşen, Kemal Akça, Bünyamin Özemir, “Kitaplar” (*Dünyanın En Pis Sokağı, Abel Sanchez, Kitle Kültürü-Enformatik Cehalet ve Kayıtsız Sevdalar* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 46 (Mayıs 1990), s. 63-64.
- Adonis, “Atmacanın Günleri” (Şiir) (Çev.: Kemal Kahraman), S. 49 (Ağustos 1990), s. 20-25.
- Ahmed Naim, “Kuvâ-yı Tabiyye” (İlmü’n Nefs Tercümesi’nden alıntılan: Yüksel Kanar), S. 9 (Aralık 1981), s. 26-27.
- Ahmet Bican, “Faslun Fi’z-Zikr” (*Meğaribu’z Zaman*’dan alıntılan: M. Kara), S. 29-30 (Şubar-Mart 1984) s. 56-59.
- Ahmet Evyapan, “Ölüm” (Hikâye), S. 17 (Kasım 1982), s. 16-17.
- Ahmet Hamdi Tanpınar, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (Ahmet Hamdi Tanpınar’ın mektupları ve *Edebiyat Üzerine Makaleler*’den), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran 1985), s. 38.
- Ahmet Kekeç, “Bir Gecenin Öyküsü” (Şiir), S. 39 (Mart 1985), s. 23-26.
- Ahmet Kot, “Sekerat” (Şiir), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 10-12.
- Ahmet Yücel, “Anlamlılığa Doğru II” (Deneme), S. 4 (Temmuz 1981), s. 1-3.
- Ahmet Yücel, “Anlamlılığa Doğru” (Deneme), S. 3 (Haziran 1981), s. 1-2.
- Ahmet Yücel, “Atlangaç” (Şiir), S. 19 (Ocak 1983), s. 8.
- Ahmet Yücel, “Azat Edeydik Zamanın Gölgesini” (Şiir), S. 8 (Kasım 1981), s. 3-4.
- Ahmet Yücel, “Ben Küllerin Çocuğuyum” (Şiir), S. 10 (Ocak 1982), s. 14.
- Ahmet Yücel, “Bırakınız Yapsınlar Bırakınız Geçsinler” (Şiir), S. 6 (Eylül 1981), s. 11.
- Ahmet Yücel, “Bin Mevsimin Ağarttığı” (Şiir), S. 15 (Haziran 1982), s. 3.
- Ahmet Yücel, “Bir Fecirden Salt’a” (Deneme), S. 5 (Ağustos 1981), s. 13-14.

- Ahmet Yücel, “Bir Ziyaret” (Şiir), S. 10 (Ocak 1982), s. 13.
- Ahmet Yücel, “Bizi Gören Açılar” (Deneme), S. 2 (Mayıs 1981), s. 3-4.
- Ahmet Yücel, “Çocuktum Yoktu Bir Atım” (Şiir), S. 2 (Mayıs 1981), s. 12.
- Ahmet Yücel, “Dağınık” (Şiir), S. 15 (Haziran 1982), s. 5.
- Ahmet Yücel, “Derken” (Şiir), S. 13 (Nisan 1982), s. 6-7.
- Ahmet Yücel, “Destan’dan” (Şiir), S. 4 (Temmuz 1981), s. 14-15.
- Ahmet Yücel, “Diyorum ya” (Şiir), S. 15 (Haziran 1982), s. 3.
- Ahmet Yücel, “Eleştirel Yaklaşım ve Kendindenlik” (Deneme), S. 10 (Ocak 1982), s. 1-3.
- Ahmet Yücel, “Göl Kıyısında” (Şiir), S. 19 (Ocak 1983), s. 7-8.
- Ahmet Yücel, “Görüntüler” (Şiir), S. 15 (Haziran 1982), s. 5.
- Ahmet Yücel, “İns ve Mihrap” (Şiir), S. 15 (Haziran 1982), s. 4.
- Ahmet Yücel, “İnsana Dokunursun” (Şiir), S. 10 (Ocak 1982), s. 15.
- Ahmet Yücel, “İsa” (Şiir), S. 19 (Ocak 1983), s. 7.
- Ahmet Yücel, “İşte Ayaklarım Yerde” (Şiir), S. 2 (Mayıs 1981), s. 11.
- Ahmet Yücel, “Müşahede / Temaşa Üstüne Bir Murakebe” (Şiir), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 14.
- Ahmet Yücel, “Negatives” (Şiir), S. 15 (Haziran 1982), s. 4.
- Ahmet Yücel, “Sanat Üzerine” (Deneme), S. 1 (Nisan 1981), s. 12-13.
- Ahmet Yücel, “Son” (Şiir), S. 8 (Kasım 1981), s. 2.
- Ahmet Yücel, “Soruşturmanın Düşündürdükleri” (Derginin 5. sayısında yer alan “Kaynaklanma Konusunda Soruşturma”nın değerlendirilmesi hk.), S. 7 (Ekim 1981), s. 21-24.
- Ahmet Yücel, “Suçlular” (Şiir), S. 1 (Nisan 1981), s. 10.
- Ahmet Yücel, “Şemsiye” (Şiir), S. 1 (Nisan 1981), s. 10.
- Ahmet Yücel, “Şiir” (Şiir), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 15.
- Ahmet Yücel, “Terennümler” (Şiir), S. 1 (Nisan 1981), s. 8-9.

- Ahmet Yücel, “Yol Gerçek Varoluştan Tümoluşa” (Şiir), S. 8 (Kasım 1981), s. 1-2.
- Akın Etan, “İnsan ve Eğitim” (Deneme), S. 39 (Mart 1985), s. 33-35.
- Ali Bozkurt, “Çocuk Büyüyor” (Hikâye), s. 29-30.
- Ali Dölek, “Bilgeler Otağı” (Şiir), S. 51 (Ekim 1990), s. 19.
- Ali Emre, “Damar” (Şiir), S. 53 (Aralık 1990), s. 19.
- Ali Haydar Haksal, “Ay Işığında Vav’ın Odası” (Hikâye), S. 53 (Aralık 1990), s. 23-27.
- Ali Haydar Haksal, “Karanlık Aynadaki Ben” (Şiir), S. 45 (Nisan 1990), s. 24-29.
- Ali Haydar Haksal, “Karanlık Deniz” (Hikâye), S. 50 (Eylül 1990), s. 21-25.
- Ali Haydar Haksal, “Köpüklerdeki Tebessüm” (Hikâye), S. 48 (Temmuz 1990), s. 18-22.
- Ali Haydar Haksal, “Ölen Babamdı” (Hikâye), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 16-26.
- Ali Haydar Haksal, “Yorgun Gözlere Düşen Yaprak” (Hikâye), S. 46 (Mayıs 1990), s. 17-21.
- Ali Osman Sali, “İstanbul Mavi Kırpar Gözlerini” (Şiir), S. 6 (Eylül 1981), s. 27.
- Ali Sali, “Ağlamak Ne Yanadır Sordurma Bana” (Şiir), S. 20 (Şubat 1983), s. 6-7.
- Ali Sali, “Bu Duygular Beni Tanır” (Şiir), S. 23-24 (Mayıs-Haziran), s. 11.
- Ali Sali, “Konuşmaya Dursam Tekin Değildir Bu Geceler” (Şiir), S. 18 (Aralık 1982), s. 23.
- Ali Sali, “Re Mektupları” (Şiir), S. 39 (Mart 1985), s. 18-19.
- Âlim Kahraman, “Upuy’un Gözleri” (Cahit Zarifoğlu’nun *Ağaçkakanlar* romanının incelenmesi hk.), S. 47 (Haziran 1990), s. 35-37.
- Âlim Kahraman, “Yeniden Doğan” (Sezai Karakoç’un *Ağustos Böceği Bir Meşaledir* şiirinin yorumlanması hk.), S. 45 (Nisan 1990), s. 30-31.
- Altay Suroy, “Prizren” (Şiir), S. 20 (Şubat 1983), s. 45-46.
- Arif Ay, “Musallada Kim Var” (Şiir), S. 46 (Mayıs 1990), s. 7.
- Arif Ay, “Yolcu” (Şiir), S. 44 (Mart 1990), s. 6.
- Arthur K. Nortje, “Otopsi” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 7 (Ekim 1981), s. 37-38.

- Asmani, “Jasimuddin” (Şiir) (Çev.: Reha Ayık), S. 4 (Temmuz 1981), s. 43.
- Babanzâde Ahmet Naim, “Üç Felsefi Terim Üzerine” (İlim, ğarîza ve eniyet kelimelerinin tanımlanması ve yorumu hk.) (Sadeleştiren: İsmail Kara), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 49-54.
- Balzac, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (Zulma Carraud’a mektubundan) (Çev.: Hüseyin Babacan), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz), s. 55-57.
- Bedri Gencer, “‘Fetret Zamanları’nın Şairi Vuslat Zamanını Bekliyor” (Turan Koç şiirinin irdelenmesi hk.), S. 51 (Ekim 1990), s. 37-41.
- Bedri Gencer, “Engin Yorum” (Şiir), S. 50 (Eylül 1990), s. 18.
- Bedri Gencer, “Felsefe Literatürüne Yeni Katkılar” (Türkiye’de felsefe kitapları yayıncılığı ve yeni çıkan felsefe dizisi kitaplarının tanıtılması hk.), S. 52 (Kasım 1990), s. 65-69.
- Beşir Ayvazoğlu, “Muhammed Nur Anbarlı, Mehmet Yıldız, Kadir Değer, “Kitaplar” (*Hüsrev Hatemi’nin ‘Bütün Şiirleri’, Umut Devrimi ‘İnsancillaşmış Bir Teknolojiye Doğru’, Meczip ve Hançer, Fikret Adil’in Eserleri, İslâm ve Batı, Yılların İzi ve Yarın* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 53 (Aralık 1990), s. 75-80.
- Binnur Akdemir, “Ütopya” (Hikâye), S. 22 (Nisan 1983), s. 17-23.
- Bünyamin Özdemir, “Kitaplar” (*Taormina ve Mihrace* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 45 (Nisan 1990), s. 64.
- C. Şeyh Mustafa, “Beyanî Tezkiresi Önsözü” (*Beyanî Tezkiresi’nin* önsözü sadeleştirilmiş olarak verilir.) (Sunan: Filiz Kılıç), S. 48, (Temmuz 1990), s. 41-42.
- Cafer Turaç, “Amasya Mektupları I” (Şiir), S. 45 (Nisan 1990), s. 9.
- Cafer Turaç, “Mutluluk Fotoğrafi I” (Şiir), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 31-33.
- Cafer Turaç, “Mutluluk Fotoğrafi II” (Şiir), S. 38 (Şubat 1985), s. 18-19.
- Cahit Koytak, “Avra” (Şiir), S. 45 (Nisan 1990), s. 7.
- Cahit Koytak, “Biraz Kum ve Rüzgar” (Şiir), S. 45 (Nisan 1990), s. 7.
- Cahit Koytak, “Futbol Oynayan Çocuklar” (Şiir), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 5-6.
- Cahit Koytak, “Sevgili Hayalet” (Şiir), S. 45 (Nisan 1990), s. 6.

- Cahit Koytak, “Sokak Oğlanlarının Sivri ve Hain Yüreklere Sığacak Kadar Küçük Kızların Güneşi” (Şiir), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 7.
- Cahit Zarifoğlu, “Ana” (Hikâye), S. 47 (Haziran 1990), s. 19-24.
- Cahit Zarifoğlu, “Bahar” (Şiir), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz), s. 5-6.
- Cahit Zarifoğlu, “Bir Senaryo İçin Ön Çalışma” (Senaryo taslağı), S. 47 (Haziran 1990), s. 25-28.
- Cahit Zarifoğlu, “Çizgi” (Çizgi), S. 47 (Haziran 1990), s. 18.
- Cahit Zarifoğlu, “Fotoğraf” (Şiir), S. 37 (Ocak 1985), s. 6.
- Cahit Zarifoğlu, “Nerde Bir Sevda Kelimesi” (Şiir), S. 40 (Nisan 1985), s. 10-11.
- Cahit Zarifoğlu, “Snops” (Şiir), S. 29-30 (Şubat-Mart), s. 1-2.
- Cahit Zarifoğlu, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (*Yaşamak* kitabından), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz), s. 43-44.
- Cemal Şakar, “Bir Savaştan Slaytlar” (Hikâye), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 20-22.
- Cemal Şakar, “Kahırlı Bir Gece İçin Müzik” (Hikâye), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 27-29.
- Cevdet Karal, “Ateş Böceği” (Şiir), S. 53 (Aralık 1990), s. 12.
- Cevdet Karal, “Bir Heykelin Üzüntüleri” (Şiir), S. 51 (Ekim 1990), s. 14.
- Cevdet Karal, “Burun” (Şiir), S. 52 (Kasım 1990), s. 12.
- Cevdet Karal, “Karanfil ve Zehir” (Şiir), S. 50 (Eylül 1990), s. 15.
- Cevdet Karal, “Kendini Vuran Kimdi” (Şiir), S. 46 (Mayıs 1990), s. 9.
- Cevdet Karal, “Liman” (Şiir), S. 48 (Temmuz 1990), s. 9.
- Cevdet Karal, “Sarnıç” (Şiir), S. 49 (Ağustos 1990), s. 13.
- Charles Baudelaire, “Kedi” (Şiir) (Çev.: Sedat Umran), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 34.
- Charles Baudelaire, “Kediler” (Şiir) (Çev.: Sedat Umran), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 34.

- Charles Bernstein, “Pound ve Günümüz Şiiri” (Pound’un “Kantolar” şiirinin değerlendirilmesi ve Pounda’un şiiri etrafında dönem şiiri hk.) (Çev.: F. Rânâ Doğruer), S. 45 (Nisan 1990), s. 58-63.
- Christopher Okigbo, “Neylerin Ağıtı” (Şiir), S. 9 (Aralık 1981), s. 28-29.
- Cumali Ü. Hasannebioğlu, “İç Savaş” (Şiir), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 8-9.
- Cumali Ü. Hasannebioğlu, “Semender” (Şiir), S. 6 (Eylül 1981), s. 15.
- David Lodge, “Tarihselcilik ve Edebiyat Tarihi: Modern Dönemin Haritası” (Edebiyat tarihinde dönem kavramı ve modern dönem kavramının sorgulanması hk.) (Çev.: Ufuk Uyan), S. 19 (Ocak 1983), s. 33-41.
- David Pears, “Wittgenstein Felsefesinin Genel Karakteri” (*Tractatus* eseri üzerinden Wittgenstein felsefesinin genel karakteri hk.), S. 21 (Mart 1983), s. 38-42.
- Doç. Dr. İbrahim Erol Kozak, “İbn Haldun ve Tarihi Materyalizm” (İbn Haldun’un asabiyet kavramı ve İbn Haldun’a yüklenen materyalist yaklaşımlar hk.), S. 28 (Ocak 1984), s. 17-22.
- Doç. Dr. Orhan Okay, “Mektup” (Mektup), S. 21 (Mart 1983), s. 26-29.
- Doç. Dr. Orhan Okay, “Miili Edebiyata Dair” (Milli edebiyat kavramı ve edebiyat eserinin millilik ölçütü hk.), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 25-28.
- Doç. Dr. Orhan Okay, “Şairin Karnındaki Mana” (Şiirde mana hk.), S. 22-23 (Mayıs-Haziran 1983), s. 43-45.
- Don L. Lee, “Aranıyor Aranıyor” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 10 (Ocak 1982), s. 42-44.
- Don L. Lee, “Nijerya’nın Birliği ya da Küçük Zencinin Küçük Zenciye Öldürüşü” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 10 (Ocak 1982), s. 40-42.
- Dostoyevski, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (Dostoyevski’nin Mektupları’dan) (Çev.: Zeyyat Özalpsan), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 52.
- Dr. Adem Hancı, “Bosna’da XVI. Yüzyılda Şehirlerin Gelişmesinin Bazı Özellikleri” (Osmanlı Devletinde şehir yapılanması anlayışı ve XVI. yüzyılda Bosna şehirlerinin nasıl geliştiği hk.) (Çev.: Niyazi Süleyman), S. 22 (Nisan 1983), s. 37-42.

- Dr. Muhammed Maruf, “İkbal ve Kant” (İkbal ve Kant’ın düşüncelerindeki benzerlik ve farklılıklar hk.) (Çev.: İlhan Kutluer), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 35-38.
- Dr. Mustafa İsen, “Divan Şiirinde Bir Akım: Sebki Hindi” (Sebki Hindi akımının doğumu ve özellikleri hk.), S. 6 (Eylül 1981), s. 7-10.
- Dr. Mustafa İsen, “Yugoslavya’da Türk Çocuk Edebiyatı Üzerine” (Yugoslavya’ Türk Çocuk edebiyatının oluşum ve gelişimi hk.), S. 15 (Haziran 1982), s. 20-25.
- Du Bois, “Araç Gerek Amaca Varmak İçin” (Anı) (Çev.: Adnan Tekşen), S. 18 (Aralık 1982), s. 44.
- Du Bois, “Özgürlük Efsanesi (1903)” (Anı) (Çev.: Adnan Tekşen), S. 18 (Aralık 1982), s. 43.
- Durali Yılmaz, “Tanzimat Devri Yazarlarının Roman Anlayışları” (Tanzimat devri yazarlarının roman anlayışı ve roman türünün dönemde nasıl değerlendirildiği hk.), S. 44 (Mart 1990), s. 36-41.
- E. F. Schumacher, “Bir Başka Düşünme Biçimi” (Modern insanın içinde bulunduğu durumlar hk.) (Çev.: Mustafa Özel), S. 47 (Haziran 1990), s. 60-62.
- E. O. “Bir Sergi” (Necip Fazıl Kısakürek Kültür ve Sanat Vakfı tarafından düzenlenen Necip Fazıl Sergisi izlenimleri hk.), S. 52 (Aralık 1990), s. 70.
- E. Onart, Cevdet Karal, Kemal Akça, Muhammed Nur Anbarlı, Mustafa Yalçın, “Kitaplar” (*Nurlar Hazinesi, Ay Işığı ve Kervan, Korku ve Titreme, Ziya Gökalp - Kemalizm ve Türkiye’de Korporatizm, Çetrefil Sevda, Can Dökerim İzlerine ve Benden Önce* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 51 (Ekim 1990), s. 75-80.
- E. W. F. Tomlin, “Doğu ve Batı Hikmetleri” (Doğu ve Batı Felsefesinin karşılaştırılması hk.) (Çev.: H. G. Yurdaydın), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 49-59.
- Ebubekir Eroğlu, “Teyidler III-IV-V” (Şiir), S. 10 (Ocak 1982), s.10-12.
- Ebubekir Eroğlu “Edebiyatın ‘Besî’leri” (Yeni Türk edebiyatında İslam kültürü etkisi ve edebiyatımızda İslami eğilim hk.), S. 3 (Haziran 1981), s. 8-11.
- Ebubekir Eroğlu, “Modern Türk Şiirinin Doğası Üstüne Bir Deneme (4)” (Modern şiirde gelenek geleneğin yeri, geleneğin eleştirisi ve modern şiirde yeni arayışlar hk.), S. 52 (Kasım 1990), s. 3-10.
- Ebubekir Eroğlu, “Teyidler I-II” (Şiir), S. 5 (Ağustos 1981), s. 1-3.

- Ebubekir Eroğlu, “‘Amentü’” ve ‘Öncesi’” (İsmet Özel’in şiiri hk.), S. 21 (Mart 1983), s. 1-5.
- Ebubekir Eroğlu, “‘İslami Edebiyat’ Terimi” (İslami edebiyat teriminin yorumlanması ve sınırları hk.), S. 7 (Ekim 1981), s. 17-20.
- Ebubekir Eroğlu, “‘İşaret Çocukları’ ve Sonrası” (İşaret Çocukları kitabı etrafında Cahit Zarifoğlu şiiri ve diğer eserlerinin incelenmesi hk.), S. 6 (Eylül 1981), s. 1-6.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Kendisi Olmak’ Dolayında II” (Kendi kültürümüzün farkında olmak ve Batıya doğru şekilde yaklaşmak hk.), S. 39 (Mart 1985), s. 1-3.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Aldı Karınca’” (Şiir), S. 1 (Nisan 1981), s. 26.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Beliriş’” (Şiir), S. 2 (Mayıs 1981), s. 9.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Bir Küçük Söyleşi’” (Klasik ruhumuzun edebiyatta aranması hk.), S. 45 (Nisan 1990), s. 3-5.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Bir Küme Üzerine’” (Edebiyatta kümeleşme ve doğurduğu sonuçlar hk.), S. 37 (Ocak 1985), s. 3-5.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Bir Yazar Türü’” (Deneme), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 2-4.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Can’” (Şiir), S. 14 (Mayıs 1982), s. 7.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Dergiler’” (Dergi ve dergicilik gündemi hk.), S. 1 (Nisan 1981), s. 46-47.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Dergiler’” (Dergilerin edebiyat geçmişimize olan uzaklığı ve edebiyat fakülteleri tarafından çıkarılan dergilerin duraksaması hk.), S. 1 (Nisan 1981), S. 19 (Ocak 1983), s. 42-43.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Dergiler’” (*Yazko Somut* dergisinde çıkmış olan ‘Mehdi’yi Beklerken’ başlıklı yazının eleştirilmesi hk.), S. 28 (Ocak 1984), s. 40-42.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Eksilmeyen Su Gazeli’” (Şiir), S. 51 (Ekim 1990), s. 9.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Eşik’” (Şiir), S. 2 (Mayıs 1981), s. 10.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Gecenin Kanatları’” (Şiir), S. 20 (Şubat 1983), s. 1-2.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Geçit’” (Şiir), S. 3 (Haziran 1981), s. 19.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Geleneksel Olan’a Yaklaşım Biçimi’” (Geleneğin yorumlanması hk.), S. 29-30 (Şubat-Mart), s. 3-5.
- Ebubekir Eroğlu, “‘Gezgin’” (Şiir), s. 7.

- Ebubekir Eroğlu, “Gezgin” (Şiir), S. 26 (Kasım 1983), s. 8.
- Ebubekir Eroğlu, “Gömülmüş Şarkı” (Şiir), S. 44 (Mart 1990), s. 5.
- Ebubekir Eroğlu, “Harabe Üstündeki Konuşma” (Şiir), S. 1 (Nisan 1981), s. 27.
- Ebubekir Eroğlu, “Harabe” (Şiir), S. 1 (Nisan 1981), s. 25.
- Ebubekir Eroğlu, “Hayat Ağacı” (Şiir), S. 49 (Ağustos 1990), s. 11.
- Ebubekir Eroğlu, “İki Tasnif Bir Yaklaşım” (İslam kültürü ürünlerinin duyumsanması ve edebiyat alanında tasnifler hk.), S. 17 (Kasım 1982), s. 1-4.
- Ebubekir Eroğlu, “İmgeyi Boşlayan Şiir” (70 kuşacağı şiiri hk.), S. 13 (Nisan 1982), s. 1-5.
- Ebubekir Eroğlu, “Kendisi Olmak Dolayında I” (Batı kültürünün etkisi ve kültür değerlerimizin korunması hk.), S. 38 (Şubat 1985), s. 1-4.
- Ebubekir Eroğlu, “Kış Odası” (Şiir), S. 14 (Mayıs 1982), s. 8.
- Ebubekir Eroğlu, “Kış” (Şiir), S. 40 (Nisan 1985), s. 12.
- Ebubekir Eroğlu, “Kimlik Sorunu” (Edebiyatta kimlik arayışı ve edebiyat eserinde orijinallik hk.), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 18-20.
- Ebubekir Eroğlu, “Kültür İlgilerine Bir Yaklaşım” (Kültürün kavranması ve yorumu hk.), S. 1 (Nisan 1981), s. 2-7.
- Ebubekir Eroğlu, “Masum Irmak” (Şiir), S. 37 (Ocak 1985), s. 7.
- Ebubekir Eroğlu, “Mesut Oluş” (Şiir), S. 3 (Haziran 1981), s. 19.
- Ebubekir Eroğlu, “Modern Türk Şiirin Doğası Üstüne Bir Deneme (3)”, (Modern şiir ortamı ve 1950’li yıllarda şairlerin durumu hk.), S. 51 (Ekim 1990), s. 3-8.
- Ebubekir Eroğlu, “Modern Türk Şiirinin Doğası Üstüne Bir Deneme (2)” ((Modern Türk şiirin gelişim süreci ve meseleleri hk.), S. 50 (Eylül 1990), s. 3-10.
- Ebubekir Eroğlu, “Modern Türk Şiirinin Doğası Üstüne Bir Deneme” (Modern Türk şiirin gelişim süreci ve meseleleri hk.), S. 49 (Ağustos 1990), s. 3-7.
- Ebubekir Eroğlu, “Necip Fazıl Şiirinde ‘Ben’in Oluşumu Üstüne” (Necip Fazıl’ın şiirinin oluşumu ve kaynakları hk.), S. 25 (Temmuz 1983), s. 12-17.
- Ebubekir Eroğlu, “Okuma Üzerine” (Deneme), S. 18 (Aralık 1982), s. 9-12.

- Ebubekir Eroğlu, “Ölüm Anında Kanın Damarlarda Donması” (Şiir), S. 1 (Nisan 1981), s. 25-26).
- Ebubekir Eroğlu, “Sayılı Gün” (Şiir), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 7.
- Ebubekir Eroğlu, “Sevap Defteri’nin Ap-Ak Aynaları” (Naat türü ve yaşamdaki dengeler hk.), S. 4 (Temmuz 1981), s. 8-13
- Ebubekir Eroğlu, “Struga’nın Ardından” (Ebubekir Eroğlu’nun Struga Şiir Akşamları’na yönelik izlenimleri hk.), S. 51 (Ekim 1990), s. 57-60.
- Ebubekir Eroğlu, “Süre ve Mesafe” (Günümüz edebiyatında İslami eğilim ve taşra kültürü hk.), S. 8 (Kasım 1981), s. 5-9.
- Ebubekir Eroğlu, “Şarkı” (Şiir), S. 47 (Haziran 1990), s. 8.
- Ebubekir Eroğlu, “Şiir, Gençlik, Yaşlılık vs.”(Genç olmak ve genç şairlerin şiirleri hk.), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 1-4.
- Ebubekir Eroğlu, “Teklif” (Şiir), S. 16 (Ekim 1982), s. 8.
- Ebubekir Eroğlu, “Teyidler VI” (Şiir), S. 14 (Mayıs 1982), s. 4-6.
- Ebubekir Eroğlu, “Türkçenin Klasığı” (Klasik kavramı ve Türkçe’de klasik ruhun aranması hk.), S. 44 (Mart 1990), s. 29-31.
- Ebubekir Eroğlu, “Uçurum” (Şiir), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 4.
- Ebubekir Eroğlu, “Yardım Edin” (Şiir), S. 8 (Kasım 1981), s.12.
- Ebubekir Eroğlu, “Yol Elçisi 5-6” (Şiir), S. 46 (Mayıs 1990), s. 6.
- Ebubekir Eroğlu, “Yol Elçisi 7-8” (Şiir), S. 47 (Haziran 1990), s. 6-8.
- Ebubekir Eroğlu, “Zaaf Tablosundaki Oluşum Fikri” (Deneme), S. 48 (Temmuz 1990), s. 3-6.
- Ebubekir Eroğlu, Adnan Tekşen, “Dergilerde öne çıkan dosya, yazı, düşünce ve polemikler hk.), S. 9 (Aralık 1981), s. 40-45.
- Edgar Allan Poe, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (Çev.: Halil Can), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 46-51.
- Edridge Knight, “İntiharını Düşünen Kara Şairler İçin” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 5 (Ağustos 1981), s. 45.
- Edridge Knight, “Taşı Delen Bakışlar” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 5 (Ağustos 1981), s. 44-45.

- Ezra Pound, “Dikkatli Okur İçin Notlar” (Edebiyatın “has” değerlerinin sınıflandırılması hk.) (Çev.: S. Kalaycı), S. 15 (Haziran 1982), s. 32.
- Ezra Pound, “Okumanın ABC’si” (Dil, bilim ve bilmek hk.) (Çev.: Reha Ayık), S. 7 Ekim 1981), s. 39-46.
- Ezra Pound, “Riba Kantosu” (Şiir) (Çev.: M. Özel), S. 48 (Temmuz 1990), s. 13-14.
- Ezra Pound, “Tavan Arası” (Şiir) (Çev.: Mustafa Özel), S. 46 (Mayıs 1990), s. 16.
- Fenton Johnson, “Yetti” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 3 (Haziran 1981), s. 43.
- Francois Mauriac, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (İş Başında Romancılar’dan) (Çev.: Adnan Tekşen), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 58-61
- Frank Abiodun Aig-İmaughueda, “Bir Erkeğe Bir Kadın” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 7 (Ekim 1981), s. 36-37.
- Frank John, “Aşağı” (Şiir), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 46-47.
- Franz K. Stanzel, “Anlatım Konumları” (Yorumlama ve anlatım türleri hk.) (Çev.: Ahmet Akyol), S. 51 (Ekim 1990), s. 48-52.
- G. Santayana, “İbn Sina’nın Bilgeliği” (İbn-i Sina ve bir yabancı arasında geçen felsefeye dair bir kurgu hk.) (Çev.: R. Ayık - S. Kalaycı), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 60-69.
- Gelibolulu Mustafa Ali, “Kühü’l-Ahbar, Ve Min Şuara-i fi Avanihi” (Dr. Mustafa İsen’den alıntılanan: Yönelişler), S. 17 (Kasım 1982), s. 38-40.
- George Quasha, “Metaşiiir: Değişimin Şiiri” (Metaşiiirin ilke ve ölçütleri hk.) (Çev.: Ufuk Uyan), S. 44 (Mart 1990), s. 58-63.
- Georges Jean, “Balzac ya da Roman Stendal ya da Ayna” (Balzac ve Stendal’ın romanlarında gerçeklik hk.) (Çev.: Yaşar Selçuk), S. 2 (Mayıs 1981), s. 41-44.
- Georges Jean, “Doğuşundan Olgunluğuna Dek ‘Roman’ Sözcüğü” (Roman sözcüğünün tanımı, romanın doğuşu hk.) (Çev.: Tahir Arıkan), S. 1 (Nisan 1981), s. 18-22.
- Georges Jean, “Flaubert ya da Metin” (Flaubert’in romanlarını okumak hk.) (Çev.: Yaşar Selçuk), S. 8 (Kasım 1981), s. 37-39.
- Georges Jean, “Roman Romantik midir?” (Roman türünün romantizm akımı ile bağı ve roman-tarih ilişkisi hk.) (Çev.: Adnan Tekşen), S. 1 (Nisan 1981), s. 23-24.

- Gıyasettin Ekici, “Ay Doğarken” (Şiir), S. 52 (Kasım 1990), s. 13-14.
- Gıyasettin Ekici, “Dalgalar” (Şiir), S. 50 (Eylül 1990), s. 16-17.
- Gıyasettin Ekici, “Gecenin Kıyısına Eklenmiş Kelimeler” (Şiir), S. 51 (Ekim 1990), s. 16.
- Gıyasettin Ekici, “Mantığın İtirafları Varlık Örgüsü-Vahiy ve Mantık” (Mantığın tanımlanması, aklın idraki ve sınırları hk.), S. 52 (Kasım 1990), s. 41-47.
- Gıyasettin Ekici, “Secde” (Mehmet Akif’in *Secde* şiirinin incelenmesi hk.), S. 53 (Aralık 1990), s. 36-42.
- Gıyasettin Ekici, “Yağmur Geceyi Yormuştu” (Hikâye), S. 51 (Ekim 1990), s. 23-30.
- Gilles Cyr, “Edebiyat ve Bilim” (Edebiyat ve bilim ilişkisi hk.) (Çev: Adnan Tekşen), S. 13 (Nisan 1982), s. 37-43.
- Goethe, “Hicret” (Şiir) (Çev.: İbrahim Serhat Canbolat), s. 19-20.
- Goethe, “Ön Tat” (Şiir) (Çev, İbrahim Serhat Canbolat), S. 44 (Mart 1990), s. 20.
- Goethe, “Serbest Anlam” (Şiir) (Çev.: İbrahim Serhat Canbolat), S. 44 (Mart 1990), s. 20.
- Goethe, “Tılsımlar” (Şiir) (Çev.: İbrahim Serhat Canbolat), S. 47 (Haziran 1990), s. 17.
- Hâfız, “Kervan” (Şiir) (Çev.: Osman Sarı), S. 45 (Nisan 1990), s. 16.
- Hakan Karataş, “Kum” (Şiir), S. 52 (Kasım 1990), s. 20.
- Hakan Karataş, “Muse” (Şiir), S. 51 (Ekim 1990), s. 13.
- Halit Ziya Uşaklıgil, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (Halit Ziya Uşaklıgil’in Suut Kemal Yetkin’e mektubundan), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 37.
- Hans Seldmayr, “Saf Şiir” (Saf şiir ve saf ozan kavramlarının yorumlanması hk.), S. 38 (Şubat 1985), s. 27-31.
- Hasan Aycın, “Bir Çizgi” (Çizgi), S. 28 (Ocak 1984), s. 13.
- Hasan Aycın, “Bir Çizgi” (Çizgi), S. 27 (Aralık 1983), s. 16.
- Hasan Aycın, “Bir Çizgi” (Çizgi), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 19.
- Hasan Aycın, “Bir Çizgi” (Çizgi), S. 16 (Ekim 1982), s. 9.

- Hasan Aycın, “Bir Çizgi” (Çizgi), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 9.
- Hasan Aycın, “Çizgi” (Çizgi), S. 20 (Şubat 1983), s. 12.
- Hasan Aycın, “Çizgi” (Çizgi), S. 44 (Mart 1990), s. 21.
- Hasan Aycın, “Çizgiler” (Çizgi), S. 21 (Mart 1983), s. 11-12
- Hasan Aycın, “Hasan Aycın’dan Bir Çizgi” (Çizgi), S. 40 (Nisan 1985), s. 23.
- Hasan Aycın, “İki Çizgi” (Çizgi), S. 17 (Kasım 1982), s. 11-12.
- Hasan Aycın, “İki Çizgi” (Çizgi), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 19-20.
- Hasan Binay, “Karanlığın Mevsimleri” (Şiir), S. 20 (Şubat 1983), s. 8-9.
- Hasan Sabri, “Bir Günün Anatomisi” (Şiir), S. 38 (Şubat 1985), s. 23.
- Hasan Sabri, “Kaybolan” (Şiir), S. 38 (Şubat 1985), s. 23.
- Hasan Sabri, “Yarış” (Şiir), S. 38 (Şubat 1985), s. 22.
- Hasan Selami Binay “Kopya Kâğıdı” (Şiir), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 33.
- Hasan Selami Binay, “Bu Ölü Ortada mı Kalacak” (Şiir), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 32.
- Hasan Selami Binay, “Elma” (Şiir), S. 45 (Nisan 1990), s. 13.
- Hasan Selami Binay, “Haz” (Şiir), S. 47 (Haziran 1990), s. 16.
- Hasan Selami Binay, “Sonbahar” (Şiir), S. 45 (Nisan 1990), s. 13.
- Hasan Selami Binay, “Şair Kuyusu” (Şiir), S. 53 (Aralık 1990), s. 18.
- Hasan Selami Binay, “Tv” (Şiir), S. 52 (Kasım 1990), s. 24.
- Hasan Selami Binay, “Uyku” (Şiir), S. 45 (Nisan 1990), s. 12.
- Hassân b. Sâbit el-Ensâri, “Na’ler” (Şiir) (Çev.: Necat Çavuş), S. 13 (Nisan 1982), s. 33-36.
- Hassan b. Sâbit, “Mersiyeler” (Şiir) (Çev.: Necat Çavuş), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 36-39.
- Hassan B. Sabit, “Na’ler” (Şiir) (Çev.: Necat Çavuş), S. 14 (Mayıs 1982), s. 26-30.
- Heidegger, “Metafizik Nedir?” (Hiçlik kavramının yorumlanması hk.), s. 61-74.

- Herbert Malecha, “Sınav” (Hikâye) (Çev.: Dr. Ahmet Akyol), S. 50 (Eylül 1990), s. 26-29.
- Hişam Cahit, “Çağdaş Avrupa ve İslam İmajı” (Geçmişten başlayarak yirminci yüzyıla kadar Avrupa’da İslam algısı ve Avrupa’nın İslama olan bakışı hk.) (Çev.: Kemal Kahraman), S. 48 (Temmuz 1990), s. 37-40.
- Hişam Cahit, “İslâm ve Alman Düşüncesi Alman-Arap İlişkileri” (Arap Alman İlişkileri, Hegel ve Oswald Spengler’da İslâm düşüncesi hk.) (Çev.: Kemal Kahraman), S. 50 (Eylül 1990), s. 39-55.
- Hugo Friedrich, “Le Bateau Ivre (Sarhoş Gemi)” (Rimbaud’un *Sarhoş Gemi* şiirinin yorumlanması hk.) (Çev.: Sedat Umran), S. 40 (Nisan 1985), s. 45-47.
- Hüseyin Atlansoy, “Batıda Kan Var” (Şiir), S. 18 (Aralık 1982), s. 21.
- Hüseyin Atlansoy, “Çirkin Gece Kuşu” (Şiir), S. 31-32 (Mayıs-Haziran), s. 15-16.
- Hüseyin Atlansoy, “Deli Deniz Gömleği Seni İstanbul Giymeyeceğim” (Şiir), S. 39 (Mart 1985), s. 15-16.
- Hüseyin Atlansoy, “Ha İçi Boş Ha Dolu Dışı Maun Bir Tabut” (Şiir), S. 40 (Nisan 1985), s. 21-22.
- Hüseyin Atlansoy, “İlmühaber” (Şiir), S. 17 (Kasım 1982), s. 10.
- Hüseyin Atlansoy, “Kedi Tırnağında Nar Çiçeği” (Şiir), S. 26 (Kasım 1983), s. 9-10.
- Hüseyin Atlansoy, “Klasik Bir Mecazla Sona Eren Vals” (Şiir), S. 44 (Mart 1990), s. 13-14.
- Hüseyin Atlansoy, “Metropol - İten Şarkı” (Şiir), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 9.
- Hüseyin Atlansoy, “Metropol İnsanları” (Şiir), S. 19 (Ocak 1983), s. 15.
- Hüseyin Atlansoy, “Thanks For Tea” (Şiir), S. 48 (Temmuz 1990), s. 8.
- Hüseyin Atlansoy, “Ülkeler Coğrafyası - İki” (Şiir), S. 27 (Aralık 1983), s. 14-15.
- Hüseyin Atlansoy, “Ülkeler Coğrafyası - Üç” (Şiir), S. 28 (Ocak 1984), s. 9-12.
- Hüseyin Atlansoy, “Yağmurlu Prenses” (Şiir), S. 39 (Mart 1985), s. 17.
- Hüseyin Bektaş, “Bir Akşamüstü; Tutukludur Artık Yürekler” (Şiir), S. 37 (Ocak 1985), s. 14.
- Hüseyin Bektaş, “Horlanmış Bir Çocuğun Şiiri” (Şiir), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 16-17.

- Hüseyin Bektaş, “İlk Sevgilim Gibi” (Şiir), S. 37 (Ocak 1985), s. 15.
- Hüseyin Bektaş, “Kesikbaş Öyküsü ve Kardeşlerim” (Şiir), S. 37 (Ocak 1985), s. 15.
- Hüseyin K. Ece, “Bir Ses Ol Sevdama” (Şiir), S. 52 (Kasım 1990), s. 22-23.
- Hüseyin Yorulmaz, “Açık Kapı” (Hikâye), S. 46 (Mayıs 1990), s. 22-24.
- I. M. Bochensky, “Tarih Yöntemi” (Tarih yönteminin aşamaları hk.) (Çev.: Sedat Umran), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 67-73.
- Imamu Amirî Baraka, “Bazı Kimselerin Anlaması Gereken Bir Şiir” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 6 (Eylül 1981), s. 31.
- Imamu Amirî Baraka, “Dün Arıyorken Seni İşte Çıkageldin Bugün” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 6 (Eylül 1981), s. 32-34.
- Imamu Amirî Baraka, “Mutlaka Olmalı Yalnız Bir Koruyucubaşı” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 6 (Eylül 1981), s. 34.
- Ionesco, “Yazar ve Sorunları” (Edebiyat eserine karşı yaklaşımlar ve eleştirmenin edebiyat eseri üzerindeki tavırları hk.) (Çev.: Mehmet Yazgan), S. 51 (Ekim 1990), s. 61-74.
- Ionesco, “Yazar ve Sorunları” (Yazarlığa dair sorular ve sorunlar hk.), S. 49 (Ağustos 1990), s. 60-63.
- Ionesco, “Yazar ve Sorunları” (Yazarlığa dair sorular ve sorunlar hk.) (Çev.: Mehmet Yazgan), S. 50 (Eylül 1990), s. 61-62.
- İ. Serhat Canbolat, “Ağaç Konuşuyor” (Şiir), S. 48 (Temmuz 1990), s. 12.
- İbn Haldun, “Ensab-ı Ümem” (Kitâb el-İber’den alıntılanan: Yüksel Kanar), S. 8 (Kasım 1981), s. 32-33.
- İbn Tufeyl, “Hay Bin Yakzan” (*Hay Bin Yakzan*’dan alınan sadeleştirilmiş metni sunan: Yüksel Kanar), S. 20 (Şubat 1983), s. 29-33.
- İbn-ül Farid, “Kaside-i Hamriyye” (Şiir) (Çev.: Mahmut Toptaş), S. 46 (Mayıs 1990), s. 13-15.
- İbrahim El- Kayravâni, “Nazım, Nesir, Şiir ve Şairler” (Nazım ve nesrin karşılaştırılması olarak yorumlanması hk.), S. 15 (Haziran 1982), s. 26-28.
- İbrahim Eryiğit, “Cahit Zarifoğlu’ndan Aşk ve Aşkın Açılımı: Çocuk ve Savaş” (Cahit Zarioğlu şiirlerindeki aşk vurgusunun kitapları etrafında değerlendirilmesi hk.), S. 47 (Haziran 1990), s. 38-41.

- İbrahim Eryiğit, “Kayıp Avuçlarından Bilinmezlik Türküsü” (Şiir), S. 47 (Haziran 1990), s. 14.
- İbrahim Eryiğit, “Yaşamak: Ezgi Dolu Desenlerde” (Şiir), S. 49 (Ağustos 1990), s. 16-17.
- İbrahim Hakkı Erzurum, “Marifetname’den” (*Marifetname*’nin tasavvuf bahsinden alıntılan: Mustafa Kara), s. 55-59.
- İbrahim Serhat Canbolat, “Aranılan” (Şiir), S. 51 (Ekim 1990), s. 15.
- İbrahim Serhat Canbolat, “Avrupa Birliği Düşüncesi ve Alman Birleşmesi Üzerine” (Yakın Alman tarihi ve Almanya’nın birleşmesi hk.), S. 53 (Aralık 1990), s. 47-50.
- İbrahim Serhat Canbolat, “Fragmanlarda Arayışlar” (Şiir), S. 45 (Nisan 1990), s. 16.
- İbrahim Serhat Canbolat, “Yolda” (Şiir), S. 51 (Ekim 1990), s. 15.
- İbrahim Titus Burckhardt, “İslam Sanatının Temel İlkeleri” (İslam’da sanat anlayışı ve Avrupa sanatı ile İslam sanatının farkları hk.) (Çev.: İlhan Kutluer), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 64-66.
- İhsan Deniz “Sayfa” (Şiir), S. 44 Mart 1990), s. 11.
- İhsan Deniz, “90’lara Sarkan Şiir” (80’li yıllar şiirinin değerlendirilmesi hk.), S. 44 Mart 1990), s. 32-35.
- İhsan Deniz, “Ağız” (Şiir), S. 44 Mart 1990), s. 11-12.
- İhsan Deniz, “Âsâsı Kaybolmuş Bir Gezgin” (Şiir), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 15-16.
- İhsan Deniz, “Ayrımlar” (Şiir), S. 28 (Ocak 1984), s. 1-3.
- İhsan Deniz, “Balkon Düşü” (Şiir), 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 5-7.
- İhsan Deniz, “Beklenen” (Şiir), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 42.
- İhsan Deniz, “Cahit Zarifoğlu” (Şiir), S. 44 Mart 1990), s. 9.
- İhsan Deniz, “Ceza” (Şiir), S. 39 (Mart 1985), s. 9-12.
- İhsan Deniz, “Cüz” (Şiir), S. 45 (Nisan 1990), s. 8.
- İhsan Deniz, “Gardiyan” (Şiir), S. 37 (Ocak 1985), s. 9-11.
- İhsan Deniz, “Geçmiş Zaman Eskizleri” (Şiir), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 10-11.

- İhsan Deniz, “Gizleniş” (Şiir), S. 50 (Eylül 1990), s. 11-12.
- İhsan Deniz, “Ğ” (Şiir), 33-36 (Aralık 1984), s. 9-11.
- İhsan Deniz, “Haklıyız Birtakım Bazıyız” (Şiir), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 7-9.
- İhsan Deniz, “İlk Sevmeyi Öğrendim” (Şiir), S. 15 (Haziran 1982), s. 12.
- İhsan Deniz, “İlkyaz Kasveti” (Şiir), S. 14 (Mayıs 1982), s. 14-15.
- İhsan Deniz, “İstifedilmiş Bir Koşu” (Şiir), S. 20 (Şubat 1983), s. 5.
- İhsan Deniz, “Kilit” (Şiir), S. 53 (Aralık 1990), s. 9.
- İhsan Deniz, “Kopuş” (Şiir), S. 46 (Mayıs 1990), s. 8.
- İhsan Deniz, “Maun” (Şiir), S. 26 (Kasım 1983), s. 8.
- İhsan Deniz, “Metafiziksiz Şiir” (Dönem Türk şiirinde metafizik kaygı, metafiziğin artıları ve genç şairlere tavsiyeler hk.), S. 47 (Haziran 1990), s. 3-5.
- İhsan Deniz, “Mevsim” (Şiir), S. 40 (Nisan 1985), s. 15-16.
- İhsan Deniz, “Olmazlar Yurdu” (Şiir), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 12-15.
- İhsan Deniz, “Sağlamalar I” (Şiir), S. 21 (Mart 1983), s. 6.
- İhsan Deniz, “Tılsımlı Bir Büyü” (Şiir), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 12-14.
- İhsan Deniz, “Yağmur Sanatı” (Şiir), S. 18 (Aralık 1982), s. 20.
- İhsan Deniz, “Yeni Tercihler” (Şiir), S. 22 (Nisan 1983), s. 10-11.
- İhsan Deniz, “Zar” (Şiir), S. 44 Mart 1990), s. 12.
- İhsan Deniz, Murat Yalçın, “Kitaplar” (*Hayal Kumpanyası* ve *Tanımsız* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 50 (Eylül 1990), s. 63-64.
- İlan, “1001 Gece” (Binbir Gece Masallarının resimli ve fasiküller halinde çıkışı hk.), S. 39 (Mart 1985), s. arka kapak.
- İlan, “Atlas Gösteri” (Hiciv-güldürü alanında senaryo yarışması ilanı), S. 47 (Haziran 1990), s. ön iç kapak.
- İlan, “Çağdaş Azeri Şiiri” (Kitabın çıkışı hk.), S. 28 (Ocak 1984), s. 47.
- İlan, “I. Sedat Yenigün Roman Yarışması” (Yarışmanın koşulları ve ödülleri hk.), S. 27 (Aralık 1983), s. arka kapak.

- İlan, "II. Sedat Yenigün Roman Yarışması" (Yarışmanın koşulları ve ödülleri hk.), S. 33-36 (Aralık 1984), s. arka kapak.
- İlan, "İslamın Va'dettikleri" (Kitabın çıkışı hk.), S. 25 (Temmuz 1983), s. arka kapak.
- İlan, "İz Yayıncılık" (Yakında çıkacak olan kitaplar hk.), S. 51 (Eylül 1990), s. arka iç-dış kapak.
- İlan, "Konfüçyüs" (Kitabın basılışı hk.), S. 1 (Nisan 1981), s. 48.
- İlan, "Niceliğin Egemenliği ve Çağın Alametleri" (Kitap ilanı), S. 49 (Ağustos 1990), s. arka kapak.
- İlan, "Okuyucularımıza" (Derginin 1-12. sayılarının ciltli satışı ve dergi aboneliğinin yenilenmesi hk.), S. 13 (Nisan 1982), s. 48.
- İlan, "Okuyucularımıza" (Derginin satış fiyatındaki değişiklik hk.), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. arka iç kapak.
- İlan, "Okuyucularımıza" (Derginin satış fiyatındaki değişiklik ve dergi aboneliği hk.), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s.72.
- İlan, "Okuyucularımıza" (Yönelişlere gönderilen yazıların durumu ve dergi aboneliği hk.), S. 25 (Temmuz 1983), s. 64.
- İlan, "Sezai Karakoç'un Şiiri" (Kitabın çıkışı hk.), S. 1 (Nisan 1981), s. 48.
- İlan, "Üç Çiçek Kültür Sanat Kitabı'ndan Duyuru" (*Günümüz Türk Şiiri ve Sorunları* kitabının çıkışı hk.), S. 26 (Kasım 1983), s. arka iç kapak.
- İlan, "Yarışma" (Edebiyat alanında inceleme yarışması hk.), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. İç kapak.
- İlan, "Yarışma" (Edebiyat alanında inceleme yarışması hk.), S. 25 (Temmuz 1983), s. İç kapak.
- İlan, "Yazarlar Birliği" (Kültür ve Sanat Yıllığı'nın çıkış ilanı hk.), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. arka iç kapak.
- İlan, "Yönelişler" (Abonelik kampanyası hk.), S. 18 (Aralık 1982), s. ön iç kapak.
- İlhan Kutluer, "Bir Çocuk Yolcu" (Osman Konuk'un şiiri hk.), S. 20 (Şubat 1983), s. 25-28.
- İlhan Kutluer, "Bir Seminerin Ardından" ("Tabii ve Sosyal Bilimlerle İslâmî İlimler Arasındaki Münasebetler" seminerinin ardından İslam ve bilim ilişkisi etrafında seminerin değerlendirilmesi hk.), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 43-48.

- İlhan Kutluer, “Birinci Wittgenstein ve Metafizik” (Wittgenstein’in Metafiziğe bakışı ve *Tractatus* eserindeki düşünceleri hk.), S. 27 (Aralık 1983), s. 1-7.
- İlhan Kutluer, “Dergiler” (Dr. Gürhan Tümer’in Yazko Edebiyat’ta yayımlanan yazısının eleştirilmesi hk.), S. 16 (Ekim 1982), s. 43-45.
- İlhan Kutluer, “Guenon Bize Ne Söyler” (Rene Guenon’un eserlerinin düşünce hayatımıza kazandırdıkları ve Türkiye’nin kültürel coğrafyası hk.), S. 50 (Eylül 1990), s. 30-34.
- İlhan Kutluer, “Haksız Bir Kat’ı Reca Üzerine” (Sanatçı ve düşünürün dış dünyaya olan kayıtsızlığı ve dönem açısından durdukları konum hk.), S. 47 (Haziran 1990), s. 32-34.
- İlhan Kutluer, “İki Kültür” (‘İki kültür’ün bölünmesi ve iki kültüre yönelik düşünceler hk.), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 19-25.
- İlhan Kutluer, “Kapalı Çarşı Galerilerinde Bir Gezi” (Orhan Veli, Ece Ayhan ve Sezai Karakoç’un “Kapalı Çarşı” şiirlerinin, şairlerin şiir anlayışları etrafında yorumlanması hk.), S. 5 (Ağustos 1981), s. 4-12.
- İlhan Kutluer, “Pozitif Bilimden Dilbilime Yapısalcılık” (Dilbilimde yapısalcılığın doğuşu ve ana çizgileri hk.), S. 3 (Haziran 1981), s.22-31.
- İlhan Kutluer, “Sanat Neyin Taklidi” (Sezai Karakoç’un Edebiyat Yazıları I üzerinden sanatta taklit hk.), S. 18 (Aralık 1982), s. 1-9.
- İlhan Kutluer, “Sanayi Devriminin Thames Sularında Vaftizi” (18. yüzyıl İngiltere’si ve Alexander Pope şiiri hk.), S. 37 (Ocak 1985), s. 18-21.
- İlhan Kutluer, “Şiir Sözcüğünün Semantik Alanı” (Şiir sözcüğünün anlamı ve şiirin diğer bazı kavramlarla ilişkisi hk.), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 4-13.
- İlhan Kutluer, “Tehafüt El-Felasife’nin Arka Planı” (Tehafüt El-Felasife’de Gazalî’nin felsefeye karşı eleştirel tavrı hk.), S. 8 (Kasım 1981), s. 28-31.
- İlhan Kutluer, “Yenile ve Yinele” (Deneme), S. 46 (Mayıs 1990), s. 25-27.
- İlhan Kutluer, E. Kadiroğlu, “Kitaplar” (*İslam Bilimi Tartışmaları ve Ermiş Sevinci* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 48 (Temmuz 1990), s. 59.
- İlyas Demirbaş, “Kuraklıkta” (Şiir), S. 9 (Aralık 1981), s. 25.
- İmzasız, “Dördüncü Cilt İçin İndeks” (37-48. sayıları kapsayan indeks), S. 48 (Temmuz 1990), s. 60-64.
- İmzasız, “Halk Türküsü (Gabon)” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 9 (Aralık 1981), s. 30.

- İmzasız, “İkinci Cilt İçin İndeks” (13-24. sayıları kapsayan indeks), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 68-71.
- İmzasız, “İndeks” (1-12. sayıları kapsayan indeks), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 67-71.
- İmzasız, “Kısa Kısa” (Yönelişler’in ilk cildinde yer alan imzaların tanıtılması hk.), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 60-63.
- İmzasız, “Kitaplar” (*Çingırağın Ölümü, Gelenekten Geleceğe ve Sara* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 20 (Şubat 1983), s. 47-48.
- İmzasız, “Kitaplar” (*Denize Açılan Kapı, Zor Zamanda Konuşmak, Kayıpların Şarkısı, Kafa Kağıdı, İfadelerin Gramatik Ayrımı, Canlılar Sorununa Giriş, Cevdet Bey ve Oğulları, Büyük Saat, Tutunamayanlar, Seçilmiş Şiirler, Bir Küçük Bulut, Mehmet Kaplan’a Armağan, Seyranî ve Yeryüzünün Lanetlileri* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 63-71.
- İmzasız, “Kitaplar” (*Edebiyat Meseleleri, Bugünkü İran Edebiyatı Hakkında Bir İnceleme, Veysel Karani ve Üveysilik, Yahya Kemal ve İman ve İslâm Atlası* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 13 (Nisan 1982), s. 44-47.
- İmzasız, “Kitaplar” (*Katedralde Cinayet, Sezayî Gülşeni Divanı, Türk Edebiyatında Yahya Kemal, Savaş Ritimleri, Savaş Ritimleri, Sürgün Sevdalar, İfşa, Temel Mantık, Kitlelerin Çözülüşü, Ah Güzel Bir Gün ve Günlükler* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 76-79.
- İmzasız, “Kitaplar” (*Oryantalizm - Sömürgeciliğin Keşif Yolu, Bütün Şiileri - 2 “Makber-Ölü-Hacle-Bâlâdan Bir Ses”, Alagün, Çağdaş Arap Öyküsü ve Hendekler* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 14 (Mayıs 1982), s. 45-48.
- İmzasız, “Kitaplar” (*Satranç Dersleri, Estetik Beğeni ve Elinden Tutun Günü* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 26 (Kasım 1983), s. 47-48.
- İmzasız, “Kitaplar” (*Şiirler* (Hüsrev Hatemi) ve *Kuş Kanadı Kalem Olsa* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 39 (Mart 1985), s. 47.
- İmzasız, “Kitaplar” (*Tasavvufun Mahiyeti, Sevda Sözleri, Maarif, İslâm’ın Yayılış Tarihine Giriş, Sosyoloji Yazıları, Bireysel ve Toplumsal Değişmenin Yasaları, Celladına Gülümserken ve Bilimin İslâmî Temelleri* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 33-36 (Aralık 1984), 70-74.

- İmzasız, “Kitaplar” (*Toplumsal Çözülme, Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış, Bir Şiirden, Geleneğin Dünyası/Yeniliğin Ufukları, Türk Edebiyatında Necip Fazıl Kısakürek ve Şükrü Elçin Armağanı* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 60-64.
- İmzasız, “Sözlü Edebiyat Örnekleri” “Yoruba (Nijerya)” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 9 (Aralık 1981), s. 29.
- İmzasız, “Tamil Şiiri’nden” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 9 (Aralık 1981), s. 31-33.
- İmzasız, “Üçüncü Cilt İçin İndeks” (25-36. sayıları kapsayan indeks), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 75-78.
- İsmail Ankaravi, “Beyan-ı Hilâfet” (Kitâb-ı el-Fukarâ’dan alıntılan: Yüksel Kanar), S. 3 (Haziran 1981), s. 41-42.
- İsmail Çetişli, “Kaya Bilgegil’in Şiire Dair Düşünceleri (1)” (Türk şiirinde poetik metinler ve Kaya Bilgegil’in poetikası hk.), S. 52 (Kasım 1990), s. 53-57.
- İsmail Çetişli, “Kaya Bilgegil’in Şiire Dair Düşünceleri (2)” (Kaya Bilgegil’in poetikasında ele aldığı hususlar hk.), S. 53 (Aralık 1990), s. 51-57.
- İsmail Hakkı Bursevi, “Tafsil-i Esrar” (Şerh-i Salavât-ı Meşîşiyе’den alıntılan: Yüksel Kanar), S. 2 (Mayıs 1981), s. 20-21.
- İsmail Kara, “‘Tasavvufun Boyutları’ Schimmel’e Giydirilen ‘Fütüvvet Pantolonu’” (Annemarie Schimmel’in *Tasavvuffun Boyutları* kitabının tanıtılması ve kitabın Türkçe tercümesine getirilen eleştiriler hk.), S. 20 (Şubat 1983), s. 38-44.
- İsmail Kılıoğlu, “Hikâyede Sembol” (Necip Fazıl Kısakürek hikâyeleri üzerinden hikâyede sembolik anlatım hk.), S. 25 (Temmuz 1983), s. 30-35.
- İsmail Kılıoğlu, “Sevgisiz; Dolayısıyla İnsansız” (Edebiyatımızda sevgi kavramı hk.), S. 18 (Aralık 1982), s. 30-32.
- İsmail Kılıoğlu, “Vaktüzre” (Günlük), S. 3 (Haziran 1981), s. 6-7.
- İssa J. Boullata, “Modern Arap Şiirine Bir Bakış” (Modern Arap şiirinin oluşum evreleri ve modern Arap şiiri hk.) (Çev.: İlhan Kutluer), S. 10 (Ocak 1982), s. 23-28.
- J. Lohmann, “Aquino’lu Thomas ve Araplar (Dilsel Yapılar ve Düşünme Biçimleri)” (Dil aileleri, dilsel yapılar ve dilsel düşünme biçimleri hk.), S. 6 (Eylül 1981), s. 39-46.

- Jorge Luis Borges, “Bir Efsanenin Biçimleri” (Buddha’nın hayatına dair efsaneler hk.) (Çev.: Ahmet Kot), S. 1 (Nisan 1981), s. 28-31.
- Kâmil Doruk, “‘İlk Gençlik Yılları’ (Demian)’na Bir Yaklaşım Denemesi” (Herman Hesse *İlk Gençlik Yılları (Demian)* romanının değerlendirilmesi hk.), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz), s. 74-75.
- Kâmil Doruk, “İstanbul İstanbula” (Hikâye), S. 37 (Ocak 1985), s. 16-17.
- Kâmil Doruk, “Kâfi” (Hikâye), S. 44 (Mart 1990), s. 26-28.
- Kâmil Eşfak Berki, “Leylâ Mecnun’un Yeniden Yazılışı” (Leylâ ile Mecnun mesnevileri ve Sezai Karakoç’un Leylâ ile Mecnun kitabının değerlendirilmesi hk.), S. 7 (Ekim 1981), s. 6-9.
- Kâmil Yeşil, “Hamam” (Hikâye), S. 52 (Kasım 1990), s. 28-33.
- Kâmil Yeşil, “Şok” (Hikâye), S. 49 (Ağustos 1990), s. 26-29.
- Karl R. Popper, “Birer Ağ Olarak Bilimsel Teorilerimiz” (Bilimsel teori kavramı ve bilimsel teorilerin özellikleri hk.) (Çev.: İlhan Kutluer), S. 16 (Ekim 1982), s. 38-42.
- Kemal Sayar, “Üç Kıyamet” (Hikâye), S. 45 (Nisan 1990), s. 23.
- Kemal Sayar, “İlk Ölümden Sonra Yoktur Bir İkincisi” (Şiir), S. 52 (Kasım 1990), s. 21.
- Kemal Sayar, “Ve Şair Gidiyor” (Şiir), S. 44 (Mart 1990), s. 16.
- L. S. Dembo, “Konfüçyüs’te Sanat ve Yaşam İlgileri” (Konfüçyen düşüncede sanatın yeri hk.) (Çev.: Nezh Can), S. 2 (Mayıs 1981), s. 26-31.
- Lale Müldür, “Yeşil Soğan Papirüsleri” (Şiir), S. 49 (Ağustos 1990), s. 15.
- Larry Neal, “Malkolm X-Bir Yaşamöykü” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 10 (Ocak 1982), s. 38-40.
- Larry Neal, “Malkolm’u İzleyen Yaz” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 10 (Ocak 1982), s. 37-38.
- Latîfî, “‘Tezkire-i Şuara’ Önsözü” (*Tezkire-i Şuara*’nın önsözü sadeleştirilmiş halde verilir) (Sadeleştiren: Mustafa İsen), S. 44 (Mart 1990), s. 46-54.
- Latîfî, “‘Tezkire-i Şuara’ Önsözü” (*Tezkire-i Şuara*’nın özsözünün devam metni sadeleştirilmiş olarak verilir) (Sadeleştiren: Mustafa İsen), S. 45 (Nisan 1990), s. 52-57.

- Latîfî, “‘Tezkire-i Şuara’ Önsözü” (*Tezkire-i Şuara*’nın özsözünün devam metni sadeleştirilmiş olarak verilir) (Sadeleştiren: Mustafa İsen), S. 46 (Mayıs 1990), s. 50-56.
- Latîfî, “‘Tezkire-i Şuara’ Önsözü” (*Tezkire-i Şuara*’nın özsözünün devam metni sadeleştirilmiş olarak verilir) (Sadeleştiren: Mustafa İsen), S. 47 (Haziran 1990), s. 57-59.
- M. Orhan Okay, “‘Bakî’ nin Kanuni Mersiyesi’ ne Dair” (*Kanuni Mersiyesi*’nin matla beytinin incelenmesi hk.), S. 40 (Nisan 1985), s. 1-9.
- M. Zihni Üskübi, “‘Üsküp Rıfai Dergâhının Tarihçesi” (Üsküp Rıfai Dergâhının tarihçesi ve dergâhın şeyhleri hk.), S. 22 (Nisan 1983), s. 43-46.
- Macit Er, “‘Bir Zümrüdü Anka Olur Hayat” (Şiir), S. 46 (Mayıs 1990), s. 12.
- Martin Heidegger, “‘Lisan” (Lisanın ne olduğu ve bir konuşma olarak lisan kavramı hk.) (Çev.: Hatip Yetimoğlu), S. 48 (Temmuz 1990), s. 43-58.
- Mehmed Selimoviç, “‘‘Derviş ve Ölüm’ (I) Üzerine” (Meşa Selimoviç’in Derviş ve Ölüm romanı üzerine düşünceleri hk.) (Çev.: Miryana Teodosiyeviç), S. 10 (Ocak 1982), s. 17-22.
- Mehmet Akif Kireççi, “‘Mavi Gözlü Çocuk İçin Senaryo” (Şiir), S. 49 (Ağustos 1990), s. 18.
- Mehmet Akif Kireççi, “‘Nane Kokulu Şanımız” (Şiir), S. 48 (Temmuz 1990), s. 11.
- Mehmet Çağlayan, “‘Ağlamadan Acının Tadıyla” (Şiir), S. 21 (Mart 1983), s. 8-9.
- Mehmet Çağlayan, “‘Bir Muska İle Giysinın Altında” (Şiir), S. 22 (Nisan 1983), s. 12.
- Mehmet Çağlayan, “‘Gözlerimi Kapadığımda” (Şiir), S. 14 (Mayıs 1982), s. 16.
- Mehmet Çağlayan, “‘Güz de Bitti” (Şiir), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 17.
- Mehmet Çağlayan, “‘Hızır” (Şiir), S. 20 (Şubat 1983), s. 4.
- Mehmet Çağlayan, “‘Kırgınlığım Boşuna Değil” (Şiir), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 10.
- Mehmet Çağlayan, “‘Polonezce Bir Şarkı” (Şiir), S. 15 (Haziran 1982), s. 13.
- Mehmet Çağlayan, “‘Sakin Suların Kardeşliğiyle” (Şiir), S. 17 (Kasım 1982), s. 9.
- Mehmet Çağlayan, “‘Sevdayla Gelen” (Şiir), S. 26 (Kasım 1983), s. 11.
- Mehmet Çağlayan, “‘Söylemek Yaşadığımı” (Şiir), S. 19 (Ocak 1983), s. 14.

- Mehmet Çağlayan, “Şimdi Yüzünü Kaybetmelisin” (Şiir), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 17.
- Mehmet Çağlayan, “Zamanın Alnacıdır Deniz” (Şiir), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 18.
- Mehmet Çetin, “‘Yoksulluk İçimizde’ Üstüne Mustafa Kutlu ile Konuşma” (Söyleşi), S. 3 (Haziran 1981), s. 39-40.
- Mehmet Çetin, “Tokat” (Hikâye), S. 4 (Temmuz 1981), s. 16-18.
- Mehmet Çetin, “Ağaç” (*Ağaç* dergisinin incelenmesi hk.), S. 25 (Temmuz 1983), s. 53-56.
- Mehmet Doğan, “Söz, İnsan, Edebiyat” (Deneme), S. 2 (Mayıs 1981), s. 18-19.
- Mehmet Erdoğan, “Masal Sesi” (Şiir), S. 46 (Mayıs 1990), s. 10.
- Mehmet Ocaktan, “80’li Yıllar Şiirinde Yeni Arayışlar ve ‘Kök’ Sorunu” (80’li yıllar şiirinde kök sorunu ve şairin yapması gerekenler hk.), S. 46 (Mayıs 1990), s. 3-5.
- Mehmet Ocaktan, “Alışılmadık Şeyler Olmalı Bugün” (Şiir), S. 27 (Aralık 1983), s. 9.
- Mehmet Ocaktan, “Bakış” (Şiir), S. 39 (Mart 1985), s. 4-5.
- Mehmet Ocaktan, “Bir Avuç Kuş İndirmeliyim Dağdan” (Şiir), S. 22 (Nisan 1983), s. 8-9.
- Mehmet Ocaktan, “Buluşmak” (Şiir), S. 1 (Nisan 1981), s. 32.
- Mehmet Ocaktan, “Ceplerim Oyuncak Dolu” (Şiir), S. 7 (Ekim 1981), s. 15-16.
- Mehmet Ocaktan, “Çocukluğuma Hiç Borçlanmadım” (Şiir), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 16.
- Mehmet Ocaktan, “Dranas’ı Nerede Aramalı” (Ahmet Muhip Dıranas şiirinin incelenmesi hk.), S. 49 (Ağustos 1990), s. 39-40.
- Mehmet Ocaktan, “Duman” (Şiir), S. 48 (Temmuz 1990), s. 7.
- Mehmet Ocaktan, “Holika” (Şiir), S. 5 (Ağustos 1981), s. 15.
- Mehmet Ocaktan, “İrmaklara Varamam” (Şiir), S. 19 (Ocak 1983), s. 9-10.
- Mehmet Ocaktan, “İkinci Burçları Ya da Dehşetli Bir ‘Dilara’” (Şiir), S. 3 (Haziran 1981), s. 20-21.

- Mehmet Ocaktan, “İnsanlara Dair” (Şiir), S. 38 (Şubat 1985), s. 15-16.
- Mehmet Ocaktan, “Ölüme Bakılan Pencerede Bir Gurbetçi: Ziya Osman Saba” (Ziya Osman Saba’nın şiiri hk.), S. 17 (Kasım 1982), s. 13-15.
- Mehmet Ocaktan, “Rüzgârla Yaslı” (Şiir), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 8.
- Mehmet Ocaktan, “Sesimin Rengi” (Şiir), S. 16 (Ekim 1982), s. 10-11.
- Mehmet Ocaktan, “Şiirin İmgeseelliği ve Şiirde İdeolojik Söylem” (Şiirde imgesellik ve şiirin ideoloji ile ilişkisi hk.), S. 2 (Mayıs 1981), s. 13-14.
- Mehmet Ocaktan, “Utanmak” (Şiir), S. 13 (Nisan 1982), s. 10-11.
- Mehmet Ocaktan, “Uygulayım Bilimin Biçimlendiği Bir Ekinde Şiir” (Teknolojik gelişmelerin ve kent yaşamının, çağdaş şiire olan etkisi hk.), S. 10 (Ocak 1982), s. 4-9.
- Mehmet Ocaktan, “Yanlışlıklar Ülkesi” (Şiir), S. 44 (Mart 1990), s. 7-8.
- Mehmet Ocaktan, “Yazın En Uzun Tarihinden” (Şiir), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 10-11.
- Mehmet Ocaktan, Mustafa Yalçın, “Kitaplar” (*Kediler Krallara Bakabilir ve Seferis’in Bütün Şiirleri* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri), S. 49 (Ağustos 1990), s. 64.
- Mehmet Ragıp Karcı, “Kahve Baladı” (Şiir), S. 26 (Kasım 1983), s. 24-25.
- Mehmet S. Fidancı, “Diriltenin Diliyle” (Şiir), S. 51 (Ekim 1990), s. 17-18.
- Mehmet S. Fidancı, “Göç Aynası” (Şiir), S. 52 (Kasım 1990), s. 18-19.
- Mehmet S. Fidancı, “Gökyüzü Çalkantıları” (Şiir), S. 53 (Aralık 1990), s. 16-17.
- Mehmet S. Fidancı, “Ölümün Barındığı Yerde” (Şiir), S. 49 (Ağustos 1990), s. 19.
- Mehmet Tekin, “Tercümân-ı Hakikat” (*Tercümân-ı Hakikat* gazetesinin yayın politikası ve süreci hk.), s. 41-46.
- Mehmet Yazgan, “Sartre’in Varoluşçuluğu Üzerine” (Varoluşçuluk kavramı ve Sartre’in varoluşçuluğu hk.), S. 27 (Aralık 1983), s. 38-41.
- Meşa Selimoviç, “İnsan Olmak İstiyorum” (Kale adlı romandan) (Çev.: N. Zekeriya), S. 16 (Ekim 1990), s. 18-19.
- Metin Karabaşoğlu, “Mimar Sinan; İnsan Sinan, İnanan Sinan” (Mimar Sinan’ın şahsiyeti ve eserleri hk.), S. 53 (Aralık 1990), s. 43-46.

- Muallim Naci, “Ailesi İçinde Şeyh Galip” (Yönelişler tarafından kısaltılarak verilir. Şeyh Galip’in yetişmesi anlatılır.), S. 14 (Mayıs 1982), s. 38-41.
- Muhammed el-Magut, “Sözcükler Yandıığında” (Şiir) (Çev.: Kemal Kahraman), S. 52 (Kasım 1990), s. 25-27.
- Muhammed Nur Anbarlı, Bedri Gencer, “Kitaplar” (*Akdeniz “Mekân ve Tarih” ve Tarih Tereddütten İbarettir* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 52 (Kasım 1990), s. 79-80.
- Muhsin Macit, “Nesiminin Şiirinde Ahengi Sağlayan Unsurlardan Tekrarlar Üstüne Bir Deneme” (Nesimî şiirinin ahenk ve musiki açısından incelenmesi hk.), S. 14 (Mayıs 1982), s. 26-36.
- Muhsin Macit, E. Onart, “Kitaplar” (*Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü ve Baba Tahir Uryan ve Şiirleri* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 47 (Haziran 1990), s. 63-64.
- Murat Yalçın, “Gece Bekçisi” (Hikâye), S. 52 (Kasım 1990), s. 34-36.
- Mustafa Armağan, “‘Evrenin Yatışmaz Yapısı’ Üzerine Bir Çözümleme” (*Evrenin Yatışmaz Yapısı* kitabı etrafında Molla Sadra’nın felsefesi hk.), S. 37 (Ocak 1985), s. 32-37.
- Mustafa Armağan, “Bilgi Sosyolojisi ve İdeolojik Yanlılığın Kökenleri” (Bilgi sosyolojisinin tanımlanması ve ideoloji kavramı etrafında ideolojik yanlılık hk.), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 47-54.
- Mustafa Armağan, “İzutsu’nun Semantik Çözümleme Yöntemi” (İzutsu’nun semantik çözümleme yöntemi ve Kur’an dünya görüşünün Cahiliye kavram sistemine getirdiği yeni anlam ve ilişkiler hk.), S. 39 (Mart 1985), s. 36-46.
- Mustafa Armağan, “Prof Dr. Hüseyin Hatemi ile ‘Evrenin Yatışmaz Yapısı’ Üzerine Bir Konuşma” (Söyleşi), S. 37 (Ocak 1985), s. 38-43.
- Mustafa İsen, “Ben Ortası Açık Yazıyı Sevmem” (Rüstem Paşa’nın şiir ve şaire karşı tutumu hk.), S. 20 (Şubat 1983), s. 34-37.
- Mustafa İsen, “Divanlara Dair” (Divan yayımı ve Meâlî divanı hk.), S. 23-24 (Mayıs-Haziran), s. 46-47.
- Mustafa İsen, “İki Şair; Eski Tokat’tan” (Lealî ve Melihî’nin hayatlarından birer kesit hk.), S. 21 (Mart 1983), s. 30-32.
- Mustafa İsen, “Şairler ve Meslekleri” (Divan şairlerinin meslekleri ve mesleklerin şiir üzerindeki etkileri hk.), S. 19 (Ocak 1983), s. 23-25.

- Mustafa Kara, “İnsan-ı Kâmil’in Tasavvuf Edebiyatındaki Görünümü” (İnsan-ı Kâmil kavramı ve tasavvuf edebiyatında insan-ı kâmil hk.), S. 26 (Kasım 1983), s. 31-40.
- Mustafa Kocaosmanoğlu, “Divan Edebiyatında Ümmi Şairler” (Divan şiirine dair yanılgılar hk.), S. 8 (Kasım 1981), s. 24-25.
- Mustafa Kutlu, “‘Kara Kumudur Kalan’” (Hikâye), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 21-26.
- Mustafa Kutlu, “‘Kuşlar da Kederle Uçar’” (Hikâye), S. 14 (Mayıs 1982), s. 9-12.
- Mustafa Kutlu, “‘Bu Böyledir’” (Hikâye), S. 38 (Şubat 1985), s. 5-11.
- Mustafa Kutlu, “‘Dön Geri Bak’” (Hikâye), S. 16 (Ekim 1982), s. 3-7.
- Mustafa Kutlu, “‘Hilâli Gördün mü?’” (Hikâye), S. 9 (Aralık 1981), s. 17-20.
- Mustafa Kutlu, “‘Limandaki Yoğun Sis’” (Hikâye), S. 11-12 (Şubat-Mart), s. 29-33.
- Mustafa Kutlu, “‘Oyun-Bozan’” (Hikâye), S. 25 (Temmuz 1983), s. 48-52.
- Mustafa Kutlu, “‘Sarışın Sorular’” (Hikâye), S. 19 (Ocak 1983), s. 19-22.
- Mustafa Kutlu, “‘Tanpınar’ın Yalan Dünyası (Saatleri Ayarlama Enstitüsü)’” (*Saatleri Ayarlama Enstitüsü* romanının değerlendirilmesi hk.), S. 22 (Nisan 1983), s. 1-7.
- Mustafa Kutlu, “‘Ya Tahammül Ya Sefer’” (Hikâye), S. 15 (Haziran 1982), s. 6-10.
- Mustafa Özçelik, “‘Terkip’ Fikri Açısından ‘Huzur’” (*Huzur* romanının terkip fikri yoluyla incelenmesi hk.), S. 26 (Kasım 1983), s. 18-22.
- Mustafa Özçelik, “‘Gövdem Benim’” (Şiir), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 16.
- Mustafa Özçelik, “‘İletişim’” (Şiir), S. 9 (Aralık 1981), s. 9.
- Mustafa Özçelik, “‘Necip Fazıl’ın Ahşap Konağı’” (Necip Fazıl’ın *Ahşap Konak* adlı piyesinin incelenmesi hk.), S. 28 (Ocak 1984), s. 23-25.
- Mustafa Özçelik, “‘Ölümün Vakti Değil’” (Şiir), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 16.
- Mustafa Özçelik, “‘Seni Anlatmadım Bilmelisin’” (Şiir), S. 22 (Nisan 1983), s. 13-15.
- Mustafa Özçelik, “‘Yusuf’” (Hikâye), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 39-42.
- Mustafa Ruhi Şirin, “‘Bir Masal Şairi La Fontaine’” (La Fontaine’in fabllarının yaygınlaşması ve çocuklara görelilik açısından değerlendirilmesi hk.), S. 46 (Mayıs 1990), s. 37-44.

- Mustafa Ruhi Şirin, “Çocukların Hayâl Ülkesi / Peri Masalı” (Değişen masal algısı ve peri masallarının öneminin kavranması hk.), S. 50 (Eylül 1990), s. 35-38.
- Mustafa Ruhi Şirin, “İhtiyar Kiraz Ağacı” (Çocuk şiiri), S. 28 (Ocak 1984), s. 15.
- Mustafa Ruhi Şirin, “Keloğlanla Konuşma” (Çocuk şiiri), S. 28 (Ocak 1984), s. 16.
- Mustafa Ruhi Şirin, “Masalların Dili” (Masal anlatıcısı ve masal dili hk.), S. 53 (Aralık 1990), s. 58-60.
- Mustafa Ruhi Şirin, “Su Sesi” (Şiir), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 58.
- Mustafa Ruhi Şirin, “Tahta Beşik” (Şiir), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 57.
- Mustafa Ruhi Şirin, “Yürek Kuşu” (Şiir), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 59.
- Mustafa Safâyî, “Tezkire-i Safâyî Dîbâcesi” (Tezkire-i Safâyî Dîbâcesi’sinin sadeleştirilmiş metnini sunan: Pervin Çapan), S. 49 (Ağustos 1990), s. 56-59.
- Mustafa Şahin, “Kepenek Bizim Köyün Çocuğu” (*Dünyayı Dolduran Kiraz* romanının değerlendirilmesi hk.), S. 52 (Kasım 1990), s. 51-52.
- Muzaffer Budak, “Pembe Dumanlar” (Şiir), S. 2 (Mayıs 1981), s.40.
- Muzaffer Sezer, “Sevmek” (Şiir), S. 2 (Mayıs 1981), s. 40.
- Muzaffer Sezer, “Sır” (Şiir), S. 2 (Mayıs 1981), s. 40.
- Münir Şefik, “Osmanlı Devletinin Değerlendirilişine Dair Kimi Esaslar” (Osmanlı Devletinin hâkimiyet anlayışı ve Osmanlı Devletine yönelik bakışlar hk.) (Çev.: Necat Çavuş), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 40-52
- Mürsel Sönmez, “Onlar” (Şiir), S. 45 (Nisan 1990), s. 15.
- Müslim Akdemir, “Toplum Felsefesi Açısından Ütopya” (Ütopya kavramı, ütopyaların özellikleri ve bir ütopyanın yazılışına sebep olan toplumsal olaylar hk.), S. 45 (Nisan 1990), s. 36-43.
- Müslüm Batuk, “Hayat Kırıkları” (Şiir), S. 53 (Aralık 1990), s. 14-15.
- Müslüm Batuk, “Med” (Şiir), S. 52 (Kasım 1990), s. 16.
- Müslüm Batuk, “Uç” (Şiir), S. 51 (Ekim 1990), s. 11.
- Müslüm Batuk, “Ve Cezir” (Şiir), S. 52 (Kasım 1990), s. 17.
- Naci Erol, “Giz” (Şiir), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 22.

- Naci Erol, “Tanışma” (Şiir), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 23.
- Naci Erol, “Zaman” (Şiir), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 43.
- Nathalie Sarraute, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (G. Serreau’nun derlediği bir söyleşi’den) (Çev.: Mete Çamdereli), s. 62-63.
- Necat Birinci, “Necip Fazıl Kısakürek’in ‘Sakarya Destanı’ Üzerine Bir Deneme” (*Sakarya Destanı* şiirinin incelenmesi hk.), s. 41-47.
- Necat Çavuş, “Bir Yer” (Şiir), S. 39 (Mart 1985), s. 8.
- Necat Çavuş, “Çocuk Gölü” (Şiir), S. 20 (Şubat 1983), s. 3.
- Necat Çavuş, “Deniz Düşünceleri” (Şiir), S. 44 (Mart 1990), s. 9-10.
- Necat Çavuş, “Doğum” (Şiir), S. 39 (Mart 1985), s. 8.
- Necat Çavuş, “Göç I-II” (Şiir), S. 15 (Haziran 1982), s. 11.
- Necat Çavuş, “Göç III-IV” (Şiir), S. 19 (Ocak 1983), s. 13.
- Necat Çavuş, “Gölge Kadınlar” (Şiir), S. 18 (Aralık 1982), s. 19.
- Necat Çavuş, “Hassân b. Sâbit el-Ensâri (Hassân b. Sâbit el-Ensâri’nin hayatı ve sanatı hk.), S. 13 (Nisan 1982), s. 32-33.
- Necat Çavuş, “Kaderin Beni Çağıracağı Kadar” (Şiir), S. 18 (Aralık 1982), s. 19.
- Necat Çavuş, “Kadın Tarihi” (Şiir), S. 20 (Şubat 1983), s. 3.
- Necat Çavuş, “Konuk Şekiller VI-VII” (Şiir), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 13.
- Necat Çavuş, “Konuk Şekiller” (Şiir), S. 40 (Nisan 1985), s. 13-14.
- Necat Çavuş, “Modern Arap Şiiri Üzerine Bir Konuşma (Abdurrezzak Berakât ile yapılan söyleşi hk.), S. 39. (Mart 1985), s. 27- 32.
- Necat Çavuş, “Saray Misafiri” (Şiir), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 14.
- Necat Çavuş, “Savaş ve Barış” (Şiir), S. 39 (Mart 1985), s. 7
- Necat Çavuş, “Yasak Şehir” (Şiir), S. 39 (Mart 1985), s. 7
- Necat Çavuş, “Zarifoğlu’nun İçindeki” (Cahit Zarifoğlu şiirinin iç dünyası hk.), S. 22 (Nisan 1983), s. 24-27.

- Necati Zekeriya, “Değişmeyen Bir Tek Ölümdür” (Meşa Selimoviç’e yöneltilen sorular hk.), S. 16 (Ekim 1982), s. 15-17.
- Necip Evlice, “Deniz Savunması” (Şiir), S. 47 (Haziran 1990), s. 12-13.
- Necip Evlice, “Söylevler” (Şiir), S. 53 (Aralık 1990), s. 13.
- Necip Fazıl, “Kop Dağında Bir Dükkan” (Deneme), S. 25 (Temmuz 1983), s. 5-6.
- Necmi Doğan, “Dördün Birden” (Şiir), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 24.
- Necmüttin Bammat, “İslâm’da Mekân” (İslam’da mekân kavramı ve mekânların özellikleri hk.) (Çev.: Fahrettin Arslan), S. 45 (Nisan 1990), s. 44-51.
- Necmüttin Bammat, “Roma ve Kûfe” (Kûfe şehrinin kuruluşu ve İslam medeniyetinde gelişen mekân algısı hk.) (Çev.: Fahrettin Arslan), S. 46 (Mayıs 1990), s. 45-49.
- Nicolas Gogol, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (Yazının Fransızcasından çeviren: Halil Can), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 53-54.
- Nihat Hayri Azamat, “Çıkış” (Şiir), S. 37 (Ocak 1985), s. 8.
- Nihat Hayri Azamat, “Kan” (Şiir), S. 18 (Aralık 1982), s. 18.
- Norman H. Pritchard, “O” (Şiir), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 47-48.
- Octavio Paz, “Benzettiğim” (Şiir) (Çev.: Adnan Özer), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 38.
- Octavio Paz, “Bir Ateş Yanar ki Her Gün” (Şiir) (Çev.: Adnan Özer), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 39
- Octavio Paz, “Hem Kara Hem Ak Taş” (Şiir) (Çev.: Adnan Özer), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 41-42.
- Octavio Paz, “Lodilerin Bahçesinde, (Şiir) (Çev.: Adnan Özer), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 41.
- Octavio Paz, “Şairin Emekleri” (Şiir) (Çev.: Adnan Özer), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 40.
- Octavio Paz, “Trowbridge Street” (Şiir), S. 53 (Aralık 1990), s. 20-22.
- Oktay Taftalı, “Bir Atımlık Yeryüzü” (Şiir), S. 2 (Mayıs 1981), s. 15.
- Oktay Taftalı, “Çağdaş İnsana İlişkin İki Sorun” (İnsanın özgürlük ve güven arayışı etrafında sanat ve bilim hk.), S. 40 (Nisan 1985), s. 37-44.

- Orhan Alkaya, “Rubailer” (Şiir), S. 40 (Nisan 1985), s. 17.
- Orhan Okay, “Necip Fazıl Kısakürek (I. Poetika’ya Kadar)” (Necip Fazıl Kısakürek’in şiiri ve poetikası hk.), S. 25 (Temmuz 1983), s. 7-11.
- Oruç Ekin, “Dergiler” (Dergilerdeki son dönem edebiyat araştırmaları ve dergilerde öne çıkan yazılar hk.), S. 14 (Mayıs 1982), s. 42-44.
- Osman Awang, “Armağan” (Şiir) (Çev.: Necat Çavuş), S. 18 (Aralık 1982), s. 41.
- Osman Bayraktar, “‘Hikâyeler I’ Çevresinde” (Sezai Karakoç hikâyelerinin incelenmesi hk.), S. 9 (Aralık 1981), s.3-8.
- Osman Bayraktar, “Durali Yılmaz Hikâyesi” (Durali Yılmaz hikâyeleri ve hikâyeciliği hk.), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 34-36
- Osman Bayraktar, “Gönül Yazmaları” (Deneme), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 27-29.
- Osman Bayraktar, “Necip Fazıl’ın Konumu” (Necip Fazıl’ın sanat anlayışı ve üslubu hk.), S. 25 (Temmuz 1983), s. 39-40.
- Osman Bayraktar, “Üretimin Kıskacında” (Deneme), S. 15 (Haziran 1982), s. 1-2.
- Osman Konuk, “Gencolmak” (Şiir), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 5-6.
- Osman Konuk, “Herhangi Birine Çağrı” (Şiir), S. 8 (Kasım 1981), s. 15.
- Osman Konuk, “İmkânsız Melodi” (Şiir), S. 8 (Kasım 1981), s. 14.
- Osman Konuk, “İnsanlık Eğrisi” (Şiir), S. 13 (Nisan 1982), s. 8-9.
- Osman Konuk, “Kaçak Yolcu” (Şiir), S. 8 (Kasım 1981), s. 13.
- Osman Konuk, “Kötülük” (Şiir), S. 7 (Ekim 1981), s. 11-14.
- Osman Konuk, “Söylenmeyene Katkı” (Şiir), S. 2 (Mayıs 1981), s. 16-17.
- Osman Konuk, “Tükenmiş Bir Tür” (Şiir), S. 19 (Ocak 1983), s. 12.
- Osman Konuk, “Umut Tartışmaları” (Şiir), S. 9 (Aralık 1981), s. 1-2.
- Osman Konuk, “Yarışma” (Şiir), S. 17 (Kasım 1982), s. 5.
- Osman Konuk, “Yeni Aşk Şiiri” (Şiir), S. 8 (Kasım 1981), s. 15.
- Osman Özcan, “Çiçek İşçileri” (Hikâye), S. 17 (Kasım 1982), s. 18-28.
- Osman Özcan, “Durakta Birisi” (Hikâye), S. 14 (Mayıs 1982), s. 17-21.

- Osman Özcan, “Gökyüzü Mavi Kalsın İsterdi Anam” (Hikâye), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 29-33.
- Osman Özcan, “Güllere Sevda Gerekir” (Hikâye), S. 40 (Nisan 1985), s. 24-33.
- Osman Özcan, “Trenler” (Hikâye), S. 21 (Mart 1983), s. 13-20.
- Osman Özcan, “Yaşlı Bir Adam” (Hikâye), S. 20 (Şubat 1983), s. 13-18.
- Otto Cristoph Elsterer, “Kadın Resmini Çizdirirken Kırmızı Boya Bulamayınca” (Şiir), S. 21 (Mart 1983), s. 43.
- Ömer Say, “Dönüş” (Hikâye), S. 47 (Haziran 1990), s. 29-31.
- Patricia Yves, “Yaşlı Kadın ve Rüzgâr” (Hikâye) (Çev.: Ayten Kılıç), S. 51 (Ekim 1990), s. 31-33.
- Paul Fleming, “Zaman Üzerine Düşünceler” (Şiir), S. 21 (Mart 1983), s. 43-44.
- Paul Laurence Dunbar, “Maske Giyeriz Biz” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 2 (Mayıs 1981), s. 45.
- Prof Dr. Pettazzoni, “Din İlminde Tarih ve Fenomenoloji” (Din ilminde tarih, din tarihi ve dini fenomenoloji hk.) (H. G. Yurdaydın), S. 15 (Haziran 1982), s. 33-36.
- Prof. Dr. Annemarie Schimmel, “Alman Gözüyle Divan Edebiyatı” (Almanya’da divan edebiyatının tercüme seyri ve tercüme zorluğunun doğurduğu olumsuz sonuçlar hk.), s. 47 (Haziran 1990), s. 51-56.
- Prof. Dr. İnci Enginün, “Tohum” (Necip Fazıl Kısakürek’in *Tohum* adlı tiyatro eserinin incelenmesi hk.), S. 25 (Temmuz 1983), s. 20-24.
- R. M. Rilke, “Orfe’ye Soneler -XXI-” (Şiir) (Çev, Sedat Umran), S. 20 (Şubat 1983), s. 11.
- R. M. Rilke, “Pars” (Şiir) (Çev.: Sedat Umran), S. 20 (Şubat 1983), s. 10.
- R. Maria Rilke, “Orfe’ye Soneler” (Şiir) (Çev.: Sedat Umran), S. 22 (Nisan 1983), s. 16.
- Rainer Maria Rilke, “Flamingolar” (Şiir) (Çev.: Sedat Umran), S. 19 (Ocak 1983), s. 18.
- Rainer Maria Rilke, “Orpheus’a Soneler III” (Şiir) (Çev.: Sedat Umran), S. 19 (Ocak 1983), s. 17.

- Ramazan Dikmen, “Bir Akşam İçin Ön Çalışma” (Hikâye), S. 2 (Mayıs 1981), s. 24-25.
- Ramazan Dikmen, “Geçende” (Hikâye), S. 26 (Kasım 1983), s. 12-17.
- Ramazan Dikmen, “Sonrası” (Hikâye), S. 13 (Nisan 1982), s. 18-31.
- Rasim Özdenören, “Cahit’le İlk Zamanlar” (Hatıra), S. 53 (Aralık 1990), s. 3-8.
- Rasim Özdenören, “Hasta” (Hikâye), S. 44 (Mart 1990), s. 22.
- Rasim Özdenören, “Kör Buluşma” (Hikâye), S. 48 (Temmuz 1990), s. 15-17.
- Rasim Özdenören, “Yolculuk’tan” (Hikâye), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 1-4.
- Raşide İsmaili, “Kara Hasadın İşaretleri” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 3 (Haziran 1981), s. 14-17.
- Recep Duymaz, “‘Gençliğimiz’” (Gençliğimiz hikâyesinde Batılılaşmanın yansımaları olarak evlilik ve toplumsal yaşantıdaki değişimler hk.), S. 15 (Haziran 1982), s. 14-19.
- Recep Duymaz, “‘Yeğenim’ yahut Batıdan Gelen” (Ahmet Hikmet’in Yeğenim, hikâyesinin toplumsal değişme açısından değerlendirilmesi hk.), S. 10 (Ocak 1982), s. 31-34.
- Recep Duymaz, “Alagün’ün Karanlığı” (Kadir Tanır’ın hikâyelerinin değerlendirilmesi hk.), S. 17 (Kasım 1982), s. 41-44.
- Recep Duymaz, “Bunalımın Kaynağı” (II. Meşrutiyet’in toplumda uyandırdığı bunalım ortamı ve Ömer Seyfettin’in Bahar ve Kelebekler hikâyesi hk.), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 37-41.
- Recep Duymaz, “Öykümüzde Bir Çizgi” (Binbaşı Rıfat Bey’in Sergüzeşti adlı hikâyenin toplumsal değişim açısından incelenmesi hk.), S. 9 (Aralık 1981), s. 21-24.
- Reklam, “‘Bilimsellik’ Üzerine” (Kitap rek.), S. 27 (Aralık 1983), s. 48.
- Reklam, “‘Bilimsellik’ Üzerine” (Kitap rek.), S. 33-36 (Aralık 1984), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Ajans 1400 Video Servisi” (Film rek.), S. 39 (Mart 1985), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Ajans 1400 Video Servisi” (Film rek.), S. 38 (Şubat 1985), s. arka kapak.
- Reklam, “Ajans 1400 Video Servisi” (Film rek.), S. 40 (Nisan 1985), s. arka kapak.

- Reklam, “Ajans 1400” (Filmcilik/habercilik/reklamcılık rek.), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Ajans 1400” (Filmcilik/habercilik/reklamcılık rek.), S. 27 (Aralık 1983), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Ajans 1400” (Filmcilik/habercilik/reklamcılık rek.), S. 28 (Ocak 1984), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Akabe” (Yayınevi rek.), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. arka kapak.
- Reklam, “Akıncı” (Branda sanayi ve ticaret a.ş. rek.), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Akıncı” (Branda sanayi ve ticaret a.ş. rek.), S. 5 (Ağustos 1981), s. arka kapak.
- Reklam, “Akıncı” (Branda sanayi ve ticaret a.ş. rek.), S. 6 (Eylül 1981), s. arka kapak.
- Reklam, “Akıncı” (Branda sanayi ve ticaret a.ş. rek.), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. arka kapak.
- Reklam, “Akıncı” (Branda Sanayii ve Tic. A.Ş. rek.), S. 8 (Kasım 1981), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Alaz” (Kitap rek.), S. 3 (Haziran 1981), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Anda” (Ana Neşriyat ve Dağıtım A. Ş. rek.), S. 25 (Temmuz 1983), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Ayetlerden İşaretler” (Kitap rek.), S. 3 (Haziran 1981), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Burhan Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 28 (Ocak 1984), s. 47.
- Reklam, “Cahit Zarifoğlu Bütün Eserleri” (Kitap rek.), S. 47 (Haziran 1990), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Çağ Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 44 (Mart 1990), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Çağımızın Batıl İnançları” (Kitap rek.), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 63.
- Reklam, “Çağrı Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. arka kapak.
- Reklam, “Dergâh Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 44 (Mart 1990), s. 64.
- Reklam, “Dergâh Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 7 (Ekim 1981), s. arka kapak.

- Reklam, “Dergâh Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 10 (Ocak 1982), s. arka kapak.
- Reklam, “Dildarlar” (Yapı malzemeleri ticaret ve sanayi a. ş. rek.), S. 3 (Haziran 1981), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Dildarlar” (Yapı malzemeleri ticaret ve sanayi a. ş. rek.), S. 4 (Temmuz 1981), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Dildarlar” (Yapı malzemeleri ticaret ve sanayi a. ş. rek.), S. 2 (Mayıs 1981), s. arka kapak.
- Reklam, “Dildarlar” (Yapı malzemeleri ticaret ve sanayi a.ş. rek.), S. 5 (Ağustos 1981), s. arka kapak.
- Reklam, “Dönüş Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 4 (Temmuz 1981), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Düşünce Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 3 (Haziran 1981), s. arka kapak.
- Reklam, “Ekin Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Ekin Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 8 (Kasım 1981), s. arka kapak.
- Reklam, “Gönüldaş Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 2 (Mayıs 1981), s. arka kapak.
- Reklam, “Hayata Uyanış” (Kitap rek.), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 72.
- Reklam, “Hicret Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 9 (Aralık 1981), s. arka kapak.
- Reklam, “Hz. Hamza” (Kitap rek.), S. 38 (Şubat 1985), s. 48.
- Reklam, “İfadelerin Ayrımı” (Kitap rek.), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 72.
- Reklam, “İfadelerin Gramatik Ayrımı” (Kitap rek.), S. 38 (Şubat 1985), s. 48.
- Reklam, “İfadelerin Gramatik Ayrımı” (Kitap rek.), S. 39 (Mart 1985), s. 48.
- Reklam, “İfadelerin Gramatik Ayrımı” (Kitap rek.), S. 33-36 (Aralık 1984), s. arka iç kapak.
- Reklam, “İlim Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 26 (Kasım 1983), s. arka iç kapak.
- Reklam, “İnsan Yayınları” (İlhan Kuluver, *Modern Bilimin Arka Planı* kitap rek.), S. 39 (Mart 1985), s. 48.
- Reklam, “İnsan Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 37 (Ocak 1985), s. arka kapak.
- Reklam, “İnsan Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 50 (Eylül 1990), s. ön iç kapak.
- Reklam, “İnsan Yayınları” (Yayınevi rek.), S. 51 (Ekim 1990), s. ön iç kapak.

- Reklam, "İz Yayıncılık" (Yayınevi rek.), S. 44 (Mart 1990), s. arka kapak.
- Reklam, "İz Yayıncılık" (Yayınevi rek.), S. 45 (Nisan 1990), s. arka kapak.
- Reklam, "İz Yayıncılık" (Yayınevi rek.), S. 46 (Mayıs 1990), s. arka kapak.
- Reklam, "İz Yayıncılık" (Yayınevi rek.), S. 50 (Eylül 1990), s. arka kapak.
- Reklam, "İz Yayıncılık" (Yayınevi rek.), S. 52 (Kasım 1990), s. arka kapak.
- Reklam, "Kayıpların Şarkısı" (Kitap rek.), S. 38 (Şubat 1985), s. 48.
- Reklam, "Kayıpların Şarkısı" (Kitap rek.), S. 39 (Mart 1985), s. 48.
- Reklam, "Kayıpların Şarkısı" (Kitap rek.), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 72.
- Reklam, "Keşifler" (Kitap rek.), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 63.
- Reklam, "Konfüçyüs" (Kitap rek.), S. 8 (Kasım 1981), s. arka iç kapak.
- Reklam, "Konfüçyüs" (Kitap rek.), S. 5 (Ağustos 1981), s. arka kapak.
- Reklam, "Konfüçyüs" (Kitap rek.), S. 6 (Eylül 1981), s. arka kapak.
- Reklam, "Konfüçyüs" (Kitap rek.), S. 3 (Haziran 1981), s. ön iç kapak.
- Reklam, "Konfüçyüs" (Kitap rek.), S. 4 (Temmuz 1981), s. ön iç kapak.
- Reklam, "Kuşluk Saatleri" (Kitap rek.), S. 3 (Haziran 1981), s. arka iç kapak.
- Reklam, "MKS" (Marmara entegre kimya sanayi a.ş. rek.), S. 4 (Temmuz 1981), s. arka kapak.
- Reklam, "MKS" (Marmara Entegre Kimya Sanayii A.Ş. rek.), S. 28 (Ocak 1984), s. arka iç kapak.
- Reklam, "MKS" (Marmara Entegre Kimya Sanayii A.Ş. rek.), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. arka iç kapak.
- Reklam, "Nasip Klişe" (Klişe rek.), S. 3 (Haziran 1981), s. arka iç kapak.
- Reklam, "Ortadoğu" (Nakliyat İhracat Pazarlama A.Ş. rek.), S. 27 (Aralık 1983), s. arka iç kapak.
- Reklam, "Rasim Özdenören Serisi" (Kitap rek.), S. 47 (Haziran 1990), s. arka kapak.
- Reklam, "Rasim Özdenören Serisi" (Kitap rek.), s. arka kapak.
- Reklam, "Rasim Özdenören" (Rasim Özdenören kitaplarının rek.), S. 46 (Mayıs 1990), s. arka iç kapak.

- Reklam, “Seni Yalnız Ben Anlarım” (Kitap rek.), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 63.
- Reklam, “Sezai Karakoç’un Şiiri” (Kitap rek.), S. 8 (Kasım 1981), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Sezai Karakoç’un Şiiri” (Kitap rek.), S. 2 (Mayıs 1981), s. arka kapak.
- Reklam, “Sezai Karakoç’un Şiiri” (Kitap rek.), S. 5 (Ağustos 1981), s. arka kapak.
- Reklam, “Sezai Karakoç’un Şiiri” (Kitap rek.), S. 6 (Eylül 1981), s. arka kapak.
- Reklam, “Sezai Karakoç’un Şiiri” (Kitap rek.), S. 3 (Haziran 1981), s. ön iç kapak.
- Reklam, “Sezai Karakoç’un Şiiri” (Kitap rek.), S. 4 (Temmuz 1981), s. ön iç kapak.
- Reklam, “Tanıtımda Yazıevi” (Tanıtım hizmetleri rek.), S. 33-36 (Aralık 1984), s. arka iç kapak.
- Reklam, “Türk Edebiyatında Necip Fazıl Kısakürek” (Kitap rek.), S. 28 (Ocak 1984), s. 48.
- Reklam, “Vanterm” (Isı-emaye san. ve tic. a.ş. rek.), S. 4 (Temmuz 1981), s. arka kapak.
- Reklam, “Ya Tahammül Ya Sefer” (Kitap rek.), S. 27 (Aralık 1983), s. 48.
- Reklam, “Yazarlar Sözlüğü” (Kitap rek.), S. 46 (Mayıs 1990), s. ön iç kapak.
- Reklam, “Yener Çelik” (Madeni eşya sanayi rek.), S. 38 (Şubat 1985), s. arka kapak.
- Reklam, “Yongapan” (Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi ve Tic. A.Ş. rek.), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. arka kapak.
- Reklam, “Yongapan” (Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi ve Tic. A.Ş. rek.), S. 26 (Kasım 1983), s. arka kapak.
- Reklam, “Yongapan” (Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi ve Tic. A.Ş. rek.), S. 28 (Ocak 1984), s. arka kapak.
- Reklam, “Yongapan” (Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi ve Tic. A.Ş. rek.), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. arka kapak.
- Reşide İsmaili, “İroni” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 3 (Haziran 1981), s. 17-18.
- Rıf’at, “Lisan ve Lisanın Envâ-ı Muhtelifesi” (Ahlâk-ı Nazarî’den alıntılanan: Yüksel Kanar), S. 4 (Temmuz 1981), s. 41-42.
- Riyazî, “Riyâzü’ş-Şu’arâ Dîbâcesi” (Riyâzü’ş-Şu’arâ dîbâcesini sadeleştirilmiş olarak sunan: Namık Açıkgoz), S. 52 (Kasım 1990), s. 61-64.

- Robert Hayden, “Frederic Douglas” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 4 (Temmuz 1981), s. 44.
- Robert Hayden, “Yer” (Şiir) (Çev.: Ahmet Yücel), S. 4 (Temmuz 1981), s. 45.
- Roland Barthes, “Üslup Zenaatçıları” (Fransız yazar ve şairlerinde görülen üsluplar hk.) (Çev.: Yaşar Selçuk), S. 3 (Haziran 1981), s. 32-33.
- Rudolf Kassner, “Gogol” (Gogol ve Rus idesi hk.) (Çev.: Sedat Umran), S. 26 (Kasım 1983), s. 26-30.
- Rudolf Kassner, “Gogol II” (Rus insanı hk.) (Çev.: Sedat Umran), S. 27 (Aralık 1983), s. 42-45.
- Rudolf Kassner, “Gogol III.” (Romanlar üzerinden Rus insanının özellikleri hk.) (Çev.: Sedat Umran), S. 28 (Ocak 1984), s. 37-40.
- Sâlim, “Tezkire-i Sâlim Dîbâcesi (2)” (*Tezkire-i Sâlim* dîbâcesini sadeleştirilmiş olarak sunan: Adnan İnce), S. 51 (Ekim 1990), s. 53-56.
- Sâlim, “Tezkire-i Sâlim Dîbâcesi” (*Tezkire-i Sâlim* dîbâcesini sadeleştirilmiş olarak sunan: Adnan İnce), S. 50 (Eylül 1990), s. 56-60.
- Samira el-Mânâ, “Erkek Keçi ve İnsanoğlu” (Hikâye) (Çev.: Kemal Kahraman), S. 49 (Ağustos 1990), s. 30-35.
- Sarı Abdullah Efendi, “Der – Zikr-i Kıyamus – Saati ve Nefh-i Sur” (Telhîs el-Nesâyih’den alıntılan: Yüksel Kanar), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 44-45.
- Sarı Abdullah Efendi, “Şehr-i Babil” (Mesnevi-i Şerif Şerhi’nden alıntılan: Ebubekir Eroğlu), S. 1 (Nisan 1981), s. 42-43.
- Sedat Umran, “Buzdolabı” (Şiir), S. 38 (Şubat 1985), s. 12.
- Sedat Umran, “Gölgeler” (Şiir), S. 38 (Şubat 1985), s. 12.
- Sedat Umran, “Hermann Hesse” (Hermann Hesse’nin hayatı, sanatı ve eserleri hk.), S. 19 (Ocak 1983), s. 26-28.
- Sedat Umran, “Kanepe ve Gölgesi” (Şiir), S. 7 (Ekim 1981), s. 10.
- Sedat Umran, “Mermer ve Gölgesi” (Şiir), S. 7 (Ekim 1981), s. 10.
- Sedat Umran, “Ozanın Trajedisi” (Deneme), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 40-42.

- Sedat Umran, “Sanatçının Tehlikeli Mesleği” (Sanatçının kendi benine yönelmesi hk.), S. 13 (Nisan 1982), s. 12-13.
- Sedat Umran, Necip Fazıl İçin” (Necip Fazıl’ın şiiri hk.), S. 25 (Temmuz 1983), s. 18-19.
- Sehi Bey, “Heşt Behişt’in Önsözü” (Aktaran: Dr. Mustafa isen), S. 28 (Ocak 1984), s. 26-36.
- Selden, Rodman, “Kelimenin Devrimi” (Şiir dilindeki değişimler, İngiliz şiirinin gelişimi ve T.S. Eliot, Auden, Dylan Tomas ve Peter Viereck gibi şairlerin şiirleri hk.) (Çev.: F. Rana Doğruer), S. 46 (Mayıs 1990), s. 57-62.
- Serap Ural, “Veroçka” (Şiir), S. 51 (Ekim 1990), s. 12.
- Serap Ural, “Vuslat” (Hikâye), S. 53 (Aralık 1990), s. 28-29.
- Serap Ural, “Yitik Cennet Üzerine” (Sezai Karakoç’un *Yitik Cennet* kitabının incelenmesi hk.), S. 52 (Kasım 1990), s. 37-40.
- Seyfettin Manisalıgil, “Ah” (Şiir), S. 18 (Aralık 1982), s. 22.
- Seyfettin Manisalıgil, “Düşteki ‘Ses’” (Şiir), S. 38 (Şubat 1985), s. 13.
- Seyfettin Manisalıgil, “Gece Gelen Dost” (Şiir), S. 38 (Şubat 1985), s. 14.
- Seyfettin Manisalıgil, “Haydi” (Şiir), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 18.
- Seyfettin Manisalıgil, “Kim” (Şiir), S. 19 (Ocak 1983), s. 11.
- Seyfettin Manisalıgil, “Sis” (Şiir), S. 38 (Şubat 1985), s. 13.
- Seyfettin Manisalıgil, “Yokuş Yukarı” (Şiir), S. 18 (Aralık 1982), s. 22.
- Seyfettin Ünlü, “32. Yıldönümünde Yahya Kemal’e Dair” (Yahya Kemal’in sanatçı kişiliği hk.), S. 52 (Kasım 1990), s. 58-60.
- Seyfettin Ünlü, “Aşk ve Mecaz” (Şiir), S. 49 (Ağustos 1990), s. 12.
- Seyfettin Ünlü, “Bırakmalar” (Şiir), S. 48 (Temmuz 1990), s. 10.
- Seyfettin Ünlü, “Bir Şiirin Oluşumu MÖ. 1975” (Cahit Zarifoğlu’nun *MÖ. 1975* şiirinin incelenmesi hk.), S. 51 (Ekim 1990), s. 42-45.
- Seyfettin Ünlü, “Endülüs” (Şiir), S. 51 (Ekim 1990), s. 10.
- Seyfettin Ünlü, “Meczip ve Hançer” (Şiir), S. 47 (Haziran 1990), s. 15.
- Seyfettin Ünlü, “Okumalar” (Şiir), S. 46 (Mayıs 1990), s. 11.

- Seyfettin Ünlü, “Ölüme Düşmüş Şiir” (Şiir), S. 39 (Mayıs 1985), s. 22.
- Seyfettin Ünlü, “Sayıltılar” (Şiir), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 35-36.
- Seyfettin Ünlü, “Sormanın Şiiri” (Şiir), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 34.
- Seyfettin Ünlü, “Şehir Düşleri” (Şiir), S. 50 (Eylül 1990), s. 14.
- Seyfettin Ünlü, “Yoksulların Yüzleri ya da Korku” (Nuri Pakdil’in *Korku* oyununun incelenmesi hk.), S. 49 (Ağustos 1990), s. 41-44.
- Seyfettin Ünlü, “Zamanın Haşmeti” (Şiir), S. 53 (Aralık 1990), s. 10-11.
- Slobodan S. Boşkoviç, “El Kadr’in İkinci Gecesi” (Hikâye) (Çev.: Reşit Hanadan), S. 18 (Aralık 1982), s. 24-29.
- St. John Perse, “Rüzgârlar” (Şiir), Çev.: M. Tahir Arıkan, S. 3 (Haziran 1981), s. 12-13.
- Stefan George, “Çiçekler” (Şiir), S. 21 (Mart 1983), s. 44-45.
- Suhreverdi, “İki Makale” (Suhreverdi’ye ait *Suffa Ehli ile Ribat Ehli Arasındaki Benzerlik Üzerine* ve *Ribatlarda Bulunanların Fazileti Üzerine* makalelerinin sunumu.), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 48-56.
- Suhreverdi, “Melâmi Sufî ve Kalenderi Üzerine” (Melâmilik ve Kalenderiliğin tanımlanması hk.) (Çev.: Mustafa Kara), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 58-62.
- Suhreverdi, “Sufilerin ve Ribatta Yaşayanların Özellikleri Üzerine II” (Ayet ve hadislerle sufilerin ve ribatta yaşayanların özellikleri hk.), S. 27 (Aralık 1983), s. 32-37.
- Süleyman Portakal, “Siz Gidin Barbarlarım Bana Bez Bebek de Yeter” (Şiir), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 18.
- Şakir Kocabaş, “Anlamlılık Üzerine” (Bilimsel teorik ifadelerle dini ifadelerin karşılaştırılması hk.), S. 26 (Kasım 1983), s. 1-6.
- Şakir Kocabaş, “Bilim Kimdir?” (Bilime yüklenen şahıs konumu ve bilimsellik problemi hk.), S. 19 (Ocak 1983), s. 1-6.
- Şakir Kocabaş, “Bir Bilgisayar Programı Üzerine” (LISP adlı bilgisayar programının özellikleri hk.), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 53-55.
- Şakir Kocabaş, “Çağımızda ‘Din’ Kavramı Üzerine Düşünceler” (Din kavramının günlük hayattaki kullanımı ve din kelimesine yüklenen anlamlar hk.), S. 28 (Ocak 1984), s. 4-6.

- Şakir Kocabaş, “Hipotez, Model, Teori ve Bilimsel Kanun Nedir?” (Hipotez, Teori, Model ve Bilimsel Kanun terimlerinin tanımlanması hk.), 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 43-46.
- Şakir Kocabaş, “İfadelerin Ayrımı” (İfadelerin ayrımı ve terimlerin kullanımını hk.), S. 16 (Ekim 1982), s. 20-37.
- Şakir Kocabaş, “İfadelerin Gruplandırılması” (İfadelerin gruplandırılması ve ifade biçimleri hk.), S. 27 (Aralık 1983), s. 21-31.
- Şakir Kocabaş, “İki Kitap Üzerine Soruçtırmalar” (What Is This Called Science ve Psychoanalysis and Religion kitaplarında ele alınan yargıların sorgulanması hk.), S. 17 (Kasım 1982), s. 29-34.
- Şakir Kocabaş, “Kur’ân’da ‘Sahhara’ ve ‘Sultan’ Kavramları” (Kur’ân’da geçen “sahhara” ve “sultan” kavramlarının gramatik yönden incelenmesi hk.), S. 49 (Ağustos 1990), s. 45-55.
- Şakir Kocabaş, “Lavoisier’in Kanunları” (Lavoisier’in hipotezinin yorumlanması hk.), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 1-3.
- Şakir Kocabaş, “Modern Mantık Çalışmanın Önemi ve Metodu” (Modern mantık çalışmanın önemi, mantık-felsefe ilişki ve modern mantık çalışmanın metodu hk.), S. 22 (Nisan 1983), s. 28-36.
- Şakir Kocabaş, “Modern Mantık Öğrenmenin Önemi ve Metodu-2” (Mantıksal yazılım sistemleri, modern mantık öğrenmenin önemi ve metodu hk.), S. 37 (Ocak 1985), s. 25-31.
- Şakir Kocabaş, “Some Grammatical Remarks On Political Sciences” (Siyasi bilimler üzerine bazı gramatik açıklamalar hk.), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s. 55-57.
- Şakir Kocabaş, “Şeyh Galip’in Hüsn-ü Aşk’ı İle İlgili Bazı Düşünceler” (Şeyh Galip’in sanatı ve *Hüsn-ü Aşk* eseri hk.), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 30-35.
- Şakir Kocabaş, “T. Kuhn’un ‘The Structure Of Scientific Revolutions’ (Bilimsel Devrimlerin Yapısı) İsimli Kitabı Üzerine Düşünceler” (T. Kuhn’un *Bilimsel Devrimlerin Yapısı* kitabının önemi hk.), S. 20 (Şubat 1983), s. 19-24.
- Şakir Kurtulmuş, “Ah Güzel Bir Gün” (Şiir), S. 14 (Mayıs 1982), s. 13.
- Şakir Kurtulmuş, “Bir Pazar, Şehzadebaşında” (Şiir), S. 40 (Nisan 1985), s. 17-18.
- Şakir Kurtulmuş, “Ekmeğimiz Oyuncaklar Olsa” (Şiir), S. 21 (Mart 1983), s. 7.

- Şakir Kurtulmuş, “İnsanlığın Ayaklarını Öpmeliyim” (Şiir), S. 28 (Ocak 1984), s. 7.
- Şakir Kurtulmuş, “Kırgın Gün” (Şiir), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 17.
- Şakir Kurtulmuş, “Kuşlara Bir Yeğnilik Gelir” (Şiir), S. 39 (Şubat 1985), s. 13-14.
- Şakir Kurtulmuş, “Sakinolunuş” (Şiir), S. 38 (Şubat 1985), s. 20.
- Şakir Kurtulmuş, “Şekler” (Şiir), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 12-13.
- Şakir Kurtulmuş, “Temmuz 1983” (Şiir), S. 27 (Aralık 1983), s. 12-13.
- Şakir Kurtulmuş, “Yaşamaksa Yaşamak” (Şiir), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 8.
- Şehbenderzâde Filipeli Ahmet Hilmi, “Müslümanlara Siyaset Rehberi” (Avrupa’nın genel siyaseti, İslam âleminin Batı medeniyeti karşısındaki durumu ve Batıya bağlılıktan kurtulmak için yapılması gerekenler hk.), S. 38 (Şubat 1985), s.
- Şehriyar, “Gazel” (Şiir) (Çev.: İsmet Verçin), S. 44 (Mart 1990), s. 17-18.
- Şehriyar, “Gazel” (Şiir) (Farsçadan çev.: İsmet Verçin), S. 51 (Ekim 1990), s. 20-21.
- Şehriyar, “Gazel” (Şiir) (Farsçadan çev.: İsmet Verçin), S. 51 (Ekim 1990), s. 21-22.
- Şehriyar, “Gazel” (Şiir) (Çev.: İsmet Verçin), S. 44 (Mart 1990), s. 18-19.
- Şeyh Esat Efendi, “Otuz Altıncı Mektup” (Mektûbât’tan alıntılanan: Yüksel Kanar), S. 10 (Ocak 1982), s. 35-36.
- Şeyh Zerruk, “Şazeliye Tarikatının Esasları” (Çev.: Mustafa Kara), S. 21 (Mart 1983), s. 33-37.
- Tahsin Sınav, “Cevdet Paşa’da Tavırlar Teorisi” (Cevdet Paşa’nın Osmanlı Devleti yorumlamaları hk.), S. 8 (Kasım 1981), s. 34-36.
- Tahsin Sınav, “İbn-i Haldun’un Bilimleri Bölümlemesi” (İbn-i Haldun’un Mukaddime’sinde bilimlerin bölümlenmesi bilim-insan ilişkisi hk.), S. 5 (Ağustos 1981), s. 32-41.
- Tahsin Sınav, “Kâtip Çelebi’nin Son Eseri” (Kâtip Çelebi’nin Mîzânü’l Hakk” adlı eseri hk.), S. 14 (Mayıs 1982), s. 31-37.
- Tahsin Sınav, “Mukaddime’nin İçeriği” (İbn-i Haldun Mukaddime’sinin içeriği ve Mukaddime’de ele alınan yaklaşımlar hk.), S. 4 (Temmuz 1981), s. 27-36.
- Tahsin Sınav, “Tavırlar Teorisinin Kâtip Çelebi’deki Görünümü” (Kâtip Çelebi’de Tavırlar Teorisi’nin etkileri hk.), S. 18 (Aralık 1982), s. 35-37.

- Tahsin Sınav, “Tavırlar Teorisinin Kâtip Çelebi’deki Görünümü” (Kâtip Çelebi’de devletin tavırları ve İbn-i Haldun etkisi hk.), 18 (Aralık 1982), s. 33-40.
- Tahsin Sınav, “Toplumların Ölümü Üstüne” (Ümmet Kavramı ve ümmetlerin ölümü hk.), S. 6 (Eylül 1981), s. 35-38.
- Tarık Buğra, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (*Düşman Kazanmak Sanatı* kitabından), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 41-42.
- Tayyarzâde Ahmed Ata, “Ta’limat” (Tarih-i Atâ’dan alıntılanan: Yüksek Kanar), S. 5 (Ağustos 1981), s. 42-43.
- Tevfik El-Hakim, “İrrasyonel Tiyatro” (Modern ve halk sanatı arasında Mısır’da irrasyonel tiyatro hk.) (Çev.: M. Tekşen), S. 4 (Temmuz 1981), s. 37-40.
- Tevfik El-Hakîm, “Yazma Sanatı (veya Sanatçı ve İbda)” (Fransızcadan çeviren: Adnan Tekşen), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 45.
- Theodor W. Adorno, “Kültür Endüstrisi” (Kültür endüstrisinin yorumlanması hk.) (Çev.: Ahmet Demirhan), S. 51 (Kasım 1990), s. 71-78.
- Titus Burckhardt, “Ehadiyet’in Veçheleri” (Allah’ın birliği ve sıfatları hk.) (Çev.: Fahrettin Aslan), S. 9 (Aralık 1981), s. 13-16.
- Tunuslu Hayreddin Paşa, “Hasâil-i Memdûha” (Mukaddime-i Akvemü’l- Mesâlik fi Marifet-i Ahvâli’l-Memâlik tercümesinden alıntılanan: Yüksel Kanar), S. 6 (Eylül 1981 (Eylül 1981), s. 28-29.
- Tûsi, “Zebh-i Azim” (Tefsir-i Tıpyân’dan alıntılanan: Yüksel Kanar), S. 7 (Ekim 1981), s. 34-35.
- Ümit Gezgın, “Ben Bir Bilinç Olarak Nesnelerin Uzağında” (Hikâye), S. 53 (Aralık 1990), s. 30-32.
- Üzeyir Sali, “Odanda Umutsuz” (Şiir), S. 39 (Mart 1985), s. 21.
- V. Bahadır Bayrıl, “Akşama Övgü” (Şiir), s. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 35.
- V. Bahadır Bayrıl, “Nostalghia” (Şiir), S. 37 (Ocak 1985), s. 13.
- Velid El-Asmar, “İslam Dünyasında Soyut Sanat Bin Yıl Önce Doğmuştu” (İslam dünyasında sanatın doğuşu hk.) (Çev.: Melahat Tekşen), S. 44 (Mart 1990), s. 55-57.
- William Edward Burghardt DuBois, “Dumanın Şarkısı” (Şiir), S. 1 (Nisan 1981), s. 39-41).

- Wole Soyinka, “Çağdaş Afrika Edebiyatında Dinsel Faktör” (Çağdaş Afrika Edebiyatında İslami unsurlar hk.) (Çev, Erkin Pekmezci), S. 9 (Aralık 1981), S. 9 (s. 34-39).
- Yağız Ekin, “Arthur K. Nortje” (Arthur K. Nortje’un hayatı ve eserleri hk.), S. 7 (Ekim 1981), s. 37.
- Yağız Ekin, “Christopher Okigbo” (Christopher Okigbo’nun hayatı ve eserleri hk.), S. 9 (Aralık 1981), s. 28.
- Yağız Ekin, “Don L. Lee” (Don L. Lee’nin hayatı, sanatı ve eserleri hk.), S. 10 (Ocak 1982), s. 40.
- Yağız Ekin, “Edridge Knight” (Edridge Knight’in hayatı ve eserleri hk.), S. 5 (Ağustos 1981), s. 44.
- Yağız Ekin, “Fenton Johnson” (Fenton Johnson’un hayatı ve eserleri hk.), S. 3 (Haziran 1981), s. 43.
- Yağız Ekin, “Frank Abiodun Aig-İmaughueda” (Frank Abiodun Aig-İmaughueda’nın hayatı ve sanatı hk.), S. 7 (Ekim 1981), s. 36.
- Yağız Ekin, “Frank John” (Frank John’un hayatı, sanatı ve eserleri hk.), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 46.
- Yağız Ekin, “Imamu Amiri Baraka” (Imamu Amiri Baraka’nın hayatı, sanatı ve eserleri hk.), S. 6 (Eylül 1981), s. 30-31.
- Yağız Ekin, “Larry Neal” (Larry Neal’in hayatı, sanatı ve eserleri hk.), S. 10 (Ocak 1982), s. 37.
- Yağız Ekin, “Norman H. Pritchard” (Norman H. Pritchard’in hayatı, sanatı ve eserleri hk.), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 47.
- Yağız Ekin, “Paul Laurence Dunbar” (Paul Laurence Dunbar’in hayatı ve eserleri hk.), s. 45.
- Yağız Ekin, “Robert Hayden” (Robert Hayden’in hayatı, sanatı ve eserleri hk.), S. 4 (Temmuz 1981), s. 44.
- Yağız Ekin, “William Edward Burghardt DuBois” (William Edward Burghardt DuBois’in hayatı, sanatı ve eserleri hk.), S. 1 (Nisan 1981), s. 38-39.
- Yılmaz Daşcıoğlu, “Bozgun 3” (Şiir), S. 27 (Aralık 1983), s. 17-18.
- Yılmaz Daşcıoğlu, “Havz-ı Hayal’de Haşim” (Ahmet Haşim’in duygu ve düşünce dünyası hk.), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 40-42.

- Yılmaz Daşçioğlu, “Açı” (Şiir), S. 37 (Ocak 1985), s. 12.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Alna Vuran Ürpertinin Şiiri” (Cahit Zarifoğlu şiirinin değerlendirilmesi hk.), S. 48 (Temmuz 1990), s. 23-25.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Ayça” (Şiir), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 14-15.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Bozgun 4” (Şiir), S. 28 (Ocak 1984), s. 14.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Büyülü Bir Kelime: Çile” (Necip Fazıl’ın şiiri ve Necip Fazıl’da dil hassasiyeti hk.), S. 46 (Mayıs 1990), s. 28-29.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Değişim” (Şiir), S. 21 (Mart 1983), s. 10.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Dudaklarımdan İçeri Yalnızlık Dolu” (Şiir), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 14-15.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Geceyarısı Fırtına” (Şiir), S. 44 (Mart 1990), s. 15.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Gölgesini Sezmediğin” (Şiir), S. 31-32 (Mayıs-Haziran 1984), s.31.
- Yılmaz Daşçioğlu, “İmge ve Hikmet” (Şiirde imge hk.), S. 45 (Nisan 1990), s. 32-33.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Kapı” (Şiir), S. 45 (Nisan 1990), s. 10-11.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Nihan” (Şiir), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 20-21.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Ölmeye ve Yaşamaya Dair” (Şiir), S. 39 (Mart 1985), s. 20.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Ruhumun Boşluğa Değen Ucu” (Şiir), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 34.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Sert Sessizler” (Şiir), S. 37 (Ocak 1985), s. 12.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Sonrası” (Şiir), S. 38 (Şubat 1985), s. 21.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Şiir, Gerçekçilik ve Mehmed Akif Üstüne” (Mehmet Akif’in şiirlerindeki duyarlık ve gerçekçilik hk.), S. 40 (Nisan 1985), s. 34-36.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Yahya Kemal’in Şiiri 1” (Yahya Kemal şiirinin gelenekle ilişkisi hk.), S. 33-36 (Aralık 1984), S. 37 (Ocak 1985), s. 27-30.
- Yılmaz Daşçioğlu, “Yahya Kemal’in Şiiri 2-3” (Yahya Kemal şiirini doğuran sebepler hk.), s. 22-24.
- Yılmaz Taşçioğlu, “Ayna” (Şiir), S. 52 (Kasım 1990), s. 11.

Yılmaz Taşçıoğlu, “Hikmet ve İmge” (Şiirde imge ve eşyanın hakikatini kavrama çabası hk.), S. 49 (Ağustos 1990), s. 36-38.

Yılmaz Taşçıoğlu, “İşte” (Şiir), S. 47 (Haziran 1990), s. 11.

Yılmaz Taşçıoğlu, “Kendi Güzelliğimiz” (İslam estetiği ve Batı düşüncesi etrafında Beşir Ayvazoğlu’nun *İslâm Estetiği ve İnsan* eserinin değerlendirilmesi hk.), S. 52 (Kasım 1990), s. 48-50.

Yılmaz Taşçıoğlu, “Kukuleta” (Şiir), S. 50 (Eylül 1990), s. 13.

Yılmaz Taşçıoğlu, “Sezai Karakoç’un Şiiri Üzerine” (Sezai Karakoç şiirinin incelenmesi hk.), S. 53 (Aralık 1990), s. 33-35.

Yılmaz Taşçıoğlu, “Şiir, Dil, Muhayyile Vs.” (Şiir dili ve bir öğreti olarak şiir hk.), S. 51 (Ekim 1990), s. 34-37.

Yönelişler “Kitaplar” (*Yüz Basamak, Marifetname ve Büyük Türkçe Sözlük* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 10 (Ocak 1982), s. 45-48.

Yönelişler, “ Kitaplar” (*İslâmın Va’dettikleri, Federico Gargo Lorca Bütün Şiirler I-II* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 27 (Aralık 1983), s. 46-47.

Yönelişler, “Açıklama” (Yönelişler’in çıkışının yansımaları ve içeriği konusundaki yanlış anlaşılma hk.), S. 2 (Mayıs 1981), s. 2.

Yönelişler, “Afrikalı Yazarlar Konuşuyor” (Osman Semben, Şeyh Hamidu Kan, Osman Sose, Tchicaya U Tam’si, Camara Laye, Birago Diop ve Abdu Ente Ka) (Çev.: Erkin Pekmezci), S. 7 (Ekim 1981), s. 25-33.

Yönelişler, “Bir Yarışma Sonunda Açıklama” (İnceleme yarışması sonuçlarının duyurulması hk.), S. 27 (Aralık 1983), s. ön iç kapak.

Yönelişler, “Birkaç Söz” (Derginin girdiği üç aylık tatilin sebepleri hk.), S. 16 (Ekim 1982), s. 1-2.

Yönelişler, “Dönemi Bağlarken” (Dönem değerlendirmesi ve gelecek dönem için düşünceler hk.), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 1-3

Yönelişler, “Dördüncü Yılın Eşiğinde” (Dördüncü yıl münasebetiyle Yönelişler ve dergicilik hk.), S. 37 (Ocak 1985), s. 1-2.

Yönelişler, “En Uzun Yıl” (Derginin 3. cildinin değerlendirilmesi hk.), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 1.

Yönelişler, “Günümüzde Ansiklopedi Yayıncılığı Üzerine Mustafa Kutluya Sorular” (Söyleşi), S. 19 (Ocak 1983), s. 29-32.

- Yönelişler, “*Hayata Uyanış, Rüzgârla Yashı, Mağara Külleri, Yeryüzünde Konaklama, Cenab Şahabeddin’in Bütün Şiirleri, Şiir Albümü ve Mekkeye Giden Yol* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 37 (Ocak 1985), s. 44-48.
- Yönelişler, “Kısa Kısa” (Yönelişler’in ikinci cildinde yer alan imzaların tanıtılması hk.), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 64-67
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Hahikat Bilgisi: Keşf’ul Mahcûb, Seni Yalnız Ben Anlarım, Yoksullar Geliyor, İslam Tasavvufunun Meseleleri ve Bilimsel Devrimlerin Yapısı* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 19 (Ocak 1983), s. 44-48.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Ayetlerden İşaretler, Kandil, Leylâ vü Mecnun, Biat III, Gözlerinde Kitap Yankısı, Es-Siyaset ul-Medeniyye veya Mebâdi’ul-Mevcûdât ve Sanatta Manevilik Üzerine* kitaplarının tanıtımları hk.), S. 4 (Temmuz 1981), s. 46-48.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Cebrail’in Kanadı, Ölü Albayın Kızları ve Tonio Kröger - Tristan* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 22 (Nisan 1983), s. 47-48.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Divanlar Arasında, Bir Yazarın Notları III, Yanıklar ve Siyasetname* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 64-66.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Doğudan Esintiler, Freud Düşüncesinin Büyüklüğü ve Sınırları ve İlimler ve İdeolojiler* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 6 (Eylül 1981), s. 47-48.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Edebiyat Yazıları I, Osmanlılarda Şiir, Roman Sanatı ve İnsan ve Tabiat* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 17 (Kasım 1982), s. 45-48.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Hikmetler Kitabı, Doğudan Bir Ses, Trendeki Derviş, Madde ve Manada Necip Fazıl ve Halk Edebiyatına Giriş* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 9 (Aralık 1981), s. 46-48.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*İslâmda Dini Düşüncenin Yeniden Doğuşu* kitabının tanıtım ve değerlendirmesi hk.), S. 38 (Şubat 1985), s. 47.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*İslâmi Bilgiler Ansiklopedisi, Konuşmalar, Yoksul İnsanlar, Çocuk Kitapları, Oza, Kaygusuz Abdal, İslâm ve Stepte Ezan Sesleri* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 8 (Kasım 1981), s. 44-47.

- Yönelişler, “Kitaplar” “*İslam Müesseselerine Giriş, Ahmet Hamdi Tanpınar’ın Bütün Şiirleri Tehafüt El-Felâsiye / Filozofların Tutarsızlığı, Sosyal Bilimlerde Temel Kavramlar ve Kur’an Araştırmaları* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 5 (Ağustos 1981), s. 46-48.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Kur’an’da İnsanın Değeri, Keşifler, Yalan Şiirler, Seçme Kantolar ve İslam Kaynakları Işığında Aristoteles ve Felsefesi* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 60-63.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Leylâ ile Mecnun, Selçuklular Tarihi ve Türk-İslam Medeniyeti Yalnızlar, Ateşli Kaval ve Şehrayin* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 3 (Haziran 1981), s. 47-48.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Modern Bilimin Arka Planı* kitabının tanıtım ve değerlendirmesi hk.), S. 40 (Nisan 1985), s. 48.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Mukaddime, Sanat - İletişim ve İktidar, İslam Tasavvuf Doktrinine Giriş, Yeniden, Destursuz Bağa Girenler ve Sami Paşazâde Sezaî’nin Hikâye - Hâtıra - Mektup ve Edebî Makaleleri* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hak.), S. 16 (Ekim 1982), s. 42-47.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Nakş el-Füsus Şerhi, Yoksulluk İçimizde, Yeni Roman, Gel İçimde Ağla, Bir Akşam Alacası ve Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 1 (Nisan 1981), s. 44-45.
- Yönelişler, “Kitaplar” (Necip Fazıl’ın, *Esselam, Babiali, O ve Ben, Hitabe, Bir Adam Yaratmak, İman ve İslam Atlası, Çile, Çöle İnen Nur, Ulu Hakan II. Abdulhamid Han, İbrahim Ethem ve Reis Bey* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 25 (Temmuz 1983), s. 57-63.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Nedim Divanından Seçmeler ve Üçüncü Dalga* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 7 (Ekim 1981), s.47-48.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Son Sadrazamlar, Deniz Feneri, İslâmi Araştırmalar, Öpünce Güvecin Oluyor Sabahlar ve Kur’an’da Tarih Kavramı* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 18 (Aralık 1982), s. 45-48.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Şiir Kitabı, Aşk Estetiği, Hastalar ve Işıklar ve Mahrem Macera* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 16 (Ekim 1982), s. 46-48.
- Yönelişler, “Kitaplar” (*Umumi Türk Tarihine Giriş, Anlayan Tarih, Doğa ve Din Yorumcusu Yunus Emre, İnsan Üstüne Bir Deneme ve Dünden Yarına İran* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 2 (Mayıs 1981), s. 46-48.

- Yönelişler, “Kitaplar” (*Ya Tahammül Ya Sefer, Şiirin Kandilleri, ‘Bilimsellik’ Üzerine, Fetret Zamanları, Batılılaşma Üzerine ve Bademlerden Say Beni* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 28 (Ocak 1984), s. 43-46.
- Yönelişler, “Kitaplar”, (*Yazın Kuramı, Felsefenin İlkeleri - Filozofların Özellikleri ve Çağımızın Batıl İnançları* kitaplarının tanıtım ve değerlendirmeleri hk.), S. 21 (Mart 1983), s. 46-48.
- Yönelişler, “Octavio Paz” (Octavio Paz’ın hayatı ve sanatı hk.), S. 33-36 (Aralık 1984), s. 37.
- Yönelişler, “Onuncu Yıla Doğru” (Dergicilik ve derginin yeniden çıkışı hk.), S. 44 (Mart 1990), s. 3-4.
- Yönelişler, “Soruşturmanın Düşündürdükleri (Yakından Bakış)” (Soruşturmada verilen cevapların değerlendirilmesi hk.), S. 8 (Kasım 1981), s. 26-27.
- Yönelişler, “Sunu” (Derginin çıkışı ve amaçları hk.), S. 1 (Nisan 1981), s. 2-3.
- Yönelişler, “Tasavvuf Üstüne Mustafa Kara ile Konuşma” (Söyleşi), S. 6 (Eylül 1981), s. 16-26.
- Yönelişler, “Üçüncü Yılın Başında Bir Özel Sayı” (Yönelişler dergisi ve Necip Fazıl Kısakürek özel sayısı hk.), S. 25 (Temmuz 1983), s. 1-4.
- Yrd. Doç Dr. Sevim Akten, “Parma Manastırı’nda Kadın İmgeleri” (*Parma Manastırı* romanının kadın, annelik ve babalık imgeleri üzerinden incelenmesi hk.), S. 47 (Haziran 1990), s. 42-50.
- Yusuf İman, “Sev Düşmanımı” (Şiir) (Çev.: S. Kalaycı), S. 18 (Aralık 1982), s. 42.
- Yücel Ulu, “Ah” (Şiir), S. 47 (Haziran 1990), s. 10.
- Yücel Ulu, “Çocukluk Antolojisi” (Şiir), S. 45 (Nisan 1990), s. 14.
- Yüksel Kanar, “1981 Nasıl Değerlendirildi” (1981 kültür sanat yıllıkları ve 1981 edebiyat ortamının değerlendirilmesi hk.), S. 13 (Nisan 1982), s. 14-17.
- Yüksel Kanar, “Batı Düşüncesinde Kesinlik Korkusu” (Deneme), S. 8 (Kasım 1981), s. 9-11.
- Yüksel Kanar, “Bilim” (Deneme), S. 17 (Kasım 1982), s. 6-8.
- Yüksel Kanar, “Çağdaş Bir Yoksunluk” (Batının iflası ve Batıyı iflasa sürükleyen sebepler hk.), S. 2 (Mayıs 1981), s. 5-8.
- Yüksel Kanar, “Dirilişe Doğru Üç Yeni Kitap” (Sezai Karakoç’un yeni çıkan üç kitabının tanıtım ve incelemesi hk.), S. 16 (Ekim 1982), s. 12-14.

- Yüksel Kanar, “Endüstri Toplumu ve Yaşamın Yoksullaşması” (Endüstrileşmenin etkileri hk.), S. 4 (Temmuz 1981), s. 4-7.
- Yüksel Kanar, “İlerlemenin Yönü” (Deneme), S. 18 (Aralık 1982), s. 13-17.
- Yüksel Kanar, “İnsan Konusundaki Düşünce Belirsizlikleri” (Deneme), S. 29-30 (Şubat-Mart 1984), s. 6-8.
- Yüksel Kanar, “Necip Fazıl ve Tasavvuf” (Necip Fazıl’ın tasavvuf düşüncesinin temel noktaları hk.), S. 25 (Temmuz 1983), s. 31-38.
- Yüksel Kanar, “Sanayi Toplumunda Sevginin Soysuzlaşması” (Deneme), S. 6 (Eylül 1981), s. 12-14.
- Yüksel Kanar, “Şiir ve Nesir” (Deneme), S. 14 (Mayıs 1982), s. 1-3.
- Yüksel Kanar, “Varoluşçuluk ve Yabancılaşma” (Varoluşçuluk ve Yabancılaşma kavramlarının ortaya çıkışı ve temsilcileri hk.), S. 11-12 (Şubat-Mart 1982), s. 21-24.
- Yüksel Peker, “Bilmiyorsun” (Şiir), S. 41-42-43 (Mayıs-Haziran-Temmuz 1985), s. 19.
- Yüksel Peker, “Nalı Düşmüş Atın Ayağına Saplanan Çivi” (Şiir), S. 40 (Nisan 1985), s. 19-20.
- Zehide Derviş, “Çağdaş Arap Şiirinin Çapraz Konumu” (Çağdaş (Yeni) Arap şiiri hk.) (Çev.: İlhan Kutluer), S. 9 (Aralık 1981), s. 10-12.
- Ziya Bakırcıoğlu, “Bir Yıldız Uzaklığı” (Ahmet Hamdi Tanpınar’ın şairliği hk.), S. 23-24 (Mayıs-Haziran 1983), s. 30-33.

SONUÇ

Türk toplum hayatına etki ederek toplumsal yaşamı birtakım dönüşümlere maruz bırakan 12 Eylül Darbesi, en temelde insanı hedef alırken, toplumdaki insanî vasıfların yansımaları olarak kültür ve sanat ortamına da doğrudan etki eder. Kurulmak istenen yeni toplumsal düzende kültürel ve edebi hareketlilik de bireyle eşgüdümlü olmak üzere değişimler geçirerek devam eder. Çok sayıda basılı yayının toplatıldığı 12 Eylül döneminde birçok süreli yayının da çıkışına son verilir. Yeni kurulan yayınlar ise birtakım denetimlerden geçerek yayını sürdürür.

Edebiyat ortamındaki değişimler 12 Eylül’le birlikte hızlı bir süreçte gerçekleşir. Yazınsal türler etrafında şiir, hikâye ve en başta romanda öne çıkan farklı anlayış ve eğilimler söz konusu olmaya başlar. Şiir türüne bakıldığında şiirin 70’lerdeki anlayıştan uzak bir seyirde yazılmaya başlandığı ve yeni bir yola girdiği görülür. Özellikle bu dönemin edebiyat dergileri şiirde yeni bir anlayışın ve değişimin ana merkezi haline gelir. Bu doğrultuda 1980 sonrasında yazılan şiire, dergiler etrafında gelişmiş bir şiirdir değerlendirmesi yapılabilir. *Yönelişler*, *Üç Çiçek*, *Şiir Atı* ve *Poetika* gibi dergilerin adları ise dönemin şiirine ve şiir anlayışına yön vermeleri, yeni bir kuşağın ortaya çıkışındaki etkin rolleri ve şiire yeni bir soluk getirmeleri bakımından anılabilmektedir.

12 Eylül’ün sancılı süreci devam etmekteyken çıkarılan ilk dergilerden biri olan *Yönelişler*, Ebubekir Eroğlu, Ahmet Yücel ve Adnan Tekşen tarafından kurulur. 1981 yılının nisan ayında ilk sayısı çıkan derginin yayınına ekonomik sorunlar gibi beklenmedik nedenlerden dolayı kısa süreli aralar verilir ve bazı sayıları iki yahut üç sayı olmak üzere birlikte basılır. Dergide yazı yükü anlamında en etkin isim olarak Ebubekir Eroğlu, derginin yöneticisi konumundadır.

Adından da sezilebileceği üzere *Yönelişler*, çıktığı dönemde edebiyat ve kültür alanında farklı yönelimleri bünyesinde barındırmıştır. Bu olgu etrafında düşünüldüğünde *Yönelişler*’in anlamı daha da genişleyebilir. Dönemindeki etkinliği bakımından toplumsal, kültürel ve geleneksel değerleri savunan bir konum içerisinde bulunduğu fark edilen *Yönelişler*’in muhafazakâr bir kimliğe sahip olduğu açıktır.

İslami duyarlıklı dergicilik geleneğinde, *Büyük Doğu*, yol açıcılığı ile önemli bir eşik konumunda durmaktadır. Sanat ve edebiyat yönünün dışında *Büyük Doğu*, dinî, siyasî ve fikrî açıdan baskın bir kimlik taşımıştır. *Diriliş* dergisi de 1960 sonrasında İslamî hassasiyeti merkeze alan çizgiyi sürdürmüştür. Geliştirdiği diriliş düşüncesi etrafında *Diriliş*, İslam kültürünü esas alarak İslâm toplumlarının yeniden inşası üzerine düşünceler geliştirme gayretinde olmuştur. Bu çizgiye *Yönelişler*'in öncesinde yayıma başlayan *Edebiyat ve Maverâ*'yı da dâhil etmek gerekmektedir. Bu dergilerin de İslami düşünce çizgisinin korunmasındaki çabaları ortaktır. Bir *Diriliş* yazarı olan Ebubekir Eroğlu'nun, diriliş düşüncesini *Yönelişler*'de de koruduğu görülür. Özellikle Eroğlu'nun dergideki düzyazıları, bu düşüncenin yansımalarının bir ürünü gibidir. Eroğlu'nun *Diriliş* çevresinden gelmesi ve dergideki çekirdek kadronun da Sezai Karakoç şiiri ve düşüncesi etrafındaki diriliş geleneğine yakın durması, *Yönelişler*'i bu geleneğin taşıyıcısı olarak anmaya imkân sağlamaktadır. *Yönelişler*'in İslamî hassasiyet noktasındaki tavrı özellikle yayın politikasından sezilebilmektedir. Batılaşmanın getirdiği olumsuzluklara karşı eleştirel yaklaşılması ve toplumsal ahlâk konusunda korumacı bir tutum gösterilmesi de bu durumun bir sonucudur. Toplumun kültürel anlamdaki yozlaşması, kültürel asimilasyona maruz kalması İslami duyarlık noktasında *Yönelişler* cephesinde sıkça gündeme gelmiştir. Ayrıca dergi, geçmiş kültür verileri ile ilişki kurulması yönünde atılacak adımlarda edebiyatta İslami eğilimin gerekli olduğu vurgusunda bulunmuştur. *Yönelişler*, bu anlamda ilk sayısından itibaren edindiği ilke ve anlayış doğrultusunda hareket ederek taşıdığı izlek ve geleneği sürdürme gayreti içerisinde olmuştur. Gerçekleştirmek istediği tasarıları ilk sayısında ortaya koyan *Yönelişler*'in, bunlara büyük ölçüde sadık kaldığı görülür. Kimlik kavramına vurgu yapan dergi, asıl kimliği derginin gövdesi oluşturacağı düşüncesi ile yola çıkarak yayın süreci boyunca sabit bir duruş sergileyerek bu hedefi korur.

Yönelişler dergisi başlangıçta daha dar bir yazar kadrosuna sahip olsa da zaman içinde yeni isimlerin dergiye katılması ve ürünler yayımlaması ile bu kadro zaman içerisinde genişler. Farklı alanlar ve çevrelerden birçok isim de böylelikle dergi çevresinde görülmeye başlar. *Yönelişler*'de yayımladıkları yazılar ile birçok isim 1980 sonrası dönemde adından söz ettirir. Yazar kadrosunun genişliği doğrultusunda *Yönelişler*'de yayımlanan ürünler de tür ve konu bakımından

çeşitliliğe sahiptir. Yazınsal faaliyet bakımından böylece dergide başta şiir olmak üzere, hikâye, inceleme, eleştiri, deneme, mektup, söyleşi, çeviri (şiir, hikâye, makale, açık oturum), kültür ve sanat yazıları, düşünce ve bilim yazıları (tasavvuf, felsefe, dilbilim, tarih, mantık, sosyoloji), eski Türkçe metinler, tezkire ve divan önsözlerine yer verilir. Çeviri konusunda dergi özel bir tutum benimsemiştir. Bu anlamda özellikle ilk yayın döneminde *Yönelişler*'de Batı dışındaki etnik ve dilsel grupların yazar ve şairleri ürünleri ile dergi gündemine taşınır. Türk edebiyatının incelenmesine ayrıca önem veren dergide, dünü ve bugünü ile Türk edebiyatının incelenmesine katkıda bulunulur.

Yönelişler'de şiir en çok öne çıkan edebi tür olarak yer almış ve dergi, döneminde bir şiir okulu görevi görmüştür. Bu durumun ortaya çıkışında Ebubekir Eroğlu'nun dergiciliğe yüklediği işlev de etkili olurken yayın süreci boyunca birçok genç şaire isme ev sahipliği yapan *Yönelişler*, bu şairlerin yetişmesinde etkin rol oynar. Hüseyin Atlansoy, Osman Konuk, İhsan Deniz, Mehmet Ocaktan, Necat Çavuş, Yılmaz Daşcıoğlu gibi genç şairlerin birçoğu ilk şiirlerini *Yönelişler*'de yayımlarken ilerleyen süreçte dönemin önemli şairleri arasında yer alırlar.

Mevcut şiir ortamından duyduğu rahatsızlıkla şiirini yazan *Yönelişler*, bu ortamda yazılan şiirden ve şiire olan bakıştan farklı bir anlayışla hareket eder. Şiirin özellikle toplumcu şairler arasında bir ideolojik söylemin sesi olarak kullanılması *Yönelişler*'in karşı çıktığı bir durum olmuştur. Bunun yanında ideolojinin baskın olduğu şiirde, imge ile gelen şiirselliğin önemszenmeyişi *Yönelişler* için gerçek ve büyük bir şiire ulaşma yoluna engel koymaktadır. Bu bakımdan yayınına başlarken belli bir poetika ile ortaya çıkmayan derginin farklılığı, yazılan şiirlerle ve şiire olan yaklaşım ile gösterilmeye çalışılır.

1980 sonrası Türk şiirinde dönemin şiir anlayışını yansıtan birtakım özellikler öne çıkmaktadır. Bu dönemde şiir, ideolojik söylemin aracı olmaktan çıkarak asıl amaç haline gelir. Şiire estetik bir gözle bakan farklı dünya görüşüne sahip şairler yalnızca şiir diyerek o dönemin edebi muhiti Çorlulu Ali Paşa Medresesi'nde bir araya gelirler. Şiirin sanatsal ve estetik kaygılarla şiir yazıldığı bu dönemde, şiirde çok seslilik ve imge gibi unsurlara rağbet artar. Şairler şiir geçmişini büsbütün sahiplenmenin yanında, şiirlerinde geleneksel unsurlara da yer verirler. 80 sonrası

şiiir kuşaağının şaiiri sadece şiiir yazmakla kalmamış, şiiir üzerine düşünmüş, kuramsal yazılar yazmış ve kendi özgün şiiirsel kimliğini ortaya koymuştur.

Ebubekir Eroğlu'nun şiiiri, *Yönelişler*'in şiiir anlayışını anlamak yahut sezinleyebilmek adına birtakım ipuçları vermektedir. Derginin yöneticisi olarak Eroğlu'nun şiiir anlayışı *Yönelişler*'in şiiir anlayışı ile örtüşmektedir. Şiiirde estetiğe önem veren şaiirin düzyazılarında toplumsal ve siyasal eleştiriler yer almakla birlikte şiiirlerinde bu yaklaşımı sürdürmez. Geleneksel olan ile modern olanı şiiirde bir araya getiren şaiir, eski şiiire karşı özel bir ilgi duyar. Eski şiiir değerlerinin yaşaması için Eroğlu, edebiyatta İslami eğilimin gelişmesi gerektiğini savunur. Türk şiiir tarihinin geçmiş dönemlerine önemle eğilen Eroğlu'nun bu yaklaşımı *Yönelişler*'de de kendisini göstermektedir. Şiiirde metafiziği olmazsa olmaz bir unsur olarak kabul eden şaiirin şiiirlerinde duygu ve düşünce iç içe geçmiştir. Şiiir üzerine yazan bir şaiir olsa da Eroğlu için şiiir yazmak çok daha önemlidir.

Yönelişler'de yazılan şiiirler dönemin şiiir ortamına önemli katkılar yapar. Dergi, şiiir anlayışı ile de 1980 sonrası Türk şiiirinin oluşumunda ilk dikkatleri ortaya koyar. Şiiirde ideolojik söylemin reddedilip şiiirselliğin ve estetik düşüncenin benimsenmesi, şiiirin şiiir olarak kabul edilmesi *Yönelişler*'in şiiire bakışında belirgin bir tutumdur. *Yönelişler* şiiiri metafizik unsurlar etrafında şekillenen bir şiiirdir. Mistik-metafizik bir eğilime sahip olan bu şiiir için metafizik kavramı adeta şiiirde ruh görevi görmektedir. *Yönelişler*, geçmiş şiiir birikimini bir ayrıma gitmeden sahiplenir ve bu şiiirden beslenme ihtiyacı duyar. Bu bağlamda geleneğe verilen değer, şiiirler ekseninde de sezilebilir. Gerek şiiir anlayışı gerekse şiiiri ile *Yönelişler*, sanat ve kültür dergisi olarak, yetiştirdiği isimlerle Türk edebiyatına ve Türk kültür dünyasına önemli katkılar sağlarken 1980 sonrası dönemin ruhunu en iyi yansıtan dergilerden birisi olur.

EKLER

YÖNELİŞLER'İN KİMLİK BİLGİLERİ

Tablo 3: Derginin kimlik bilgileri

Sayı	Tarih	Yönetim Yeri	Haberleşme	Dizgi	Baskı	Sayfa	Fiyat	Açıklamalar
1	Nisan 1981	Yerebatan Cad. Büyük Azim Palas Han kat 3 No. 7 Cağaloğlu-İstanbul	P.K. 1135 Sirkeci-İstanbul	Ayyıldız Matbaası	Er-Tu Matbaası	48	60 Lira	-
2	Mayıs 1981	//	//	//	//	48	//	-
3	Haziran 1981	//	//	//	//	48	//	-
4	Temmuz 1981	//	//	//	//	48	//	-
5	Ağustos 1981	//	//	//	//	48	//	Edebiyatta "Kaynaklanma" Konusunda Soruşturma dosyası
6	Eylül 1981	//	//	//	//	48	//	-
7	Ekim 1981	//	//	//	//	48	//	-
8	Kasım 1981	//	//	//	//	48	//	-
9	Aralık 1981	//	//	//	//	48	//	-
10	Ocak 1982	//	//	//	//	48	//	-
11-12	Şubat-Mart 1982	Divanyolu Hacı Tahsin Bey Sok. 5/16 Cağaloğlu-İstanbul		//	//	72	//	-
13	Nisan 1982	Divanyolu Hacı Tahsin Bey Sok. 5/16 Cağaloğlu-İstanbul	P.K. 595 Sirkeci-İstanbul	//	Zafer Matbaası	48	100 Lira	-
14	Mayıs 1982	//	//	//	//	48	//	-
15	Haziran 1982	//	//	//	//	48	//	-
16	Ekim 1982	//	//	Emek Matbaası		48	//	Üç aylık aradan sonra çıkar.
17	Kasım 1982	//	//	//	//	48	//	-
18	Aralık 1982	//	//	//	//	48	//	-
19	Ocak 1983	//	//	//	//	48	//	-
20	Şubat 1983	//	//	//	//	48	//	-
21	Mart 1983	//	//	//	//	48	//	-
22	Nisan 1983	//	//	//	//	48	//	-
23-24	Mayıs-Haziran 1983	//	//	//	//	70	//	-
25	Temmuz 1983	//	//	Ayyıldız Matbaası	Gümüş Basımevi	64	150 Lira	Necip Fazıl Kısakürek Özel Sayısı
26	Kasım 1983	//	//	Öz Dizgi Matbaası	Gümüş Basımevi	48	150 Lira	Üç aylık aradan sonra

								çıkar.
27	Aralık 1983	//	//	//	//	48	150 Lira	-
28	Ocak 1984	//	//	//	//	48	150 Lira	-
29-30	Şubat-Mart 1984	//	//	//	//	64	150 Lira	-
31-32	Nisan-Mayıs 1984	//	//	//	//	72	150 Lira	-
33-36	Aralık 1984	-	-	-	-	78	200 Lira	Dört aylık aradan sonra çıkar.
37	Ocak 1985	//	//	Güven Matbaası	Afşin Matbaası	48	200 Lira	-
38	Şubat 1985	//	//	Seyhan Matbaası	//	48	200 Lira	-
39	Mart 1985	//	//	//	Erkent Ofset	48	200 Lira	-
40	Nisan 1985	//	//	//	//	48	200 Lira	-
41-42-43	Mayıs-Haziran-Temmuz 1985	//	//	//	//	80	400 TL	Özel Bölüm "Yazma Sanatı"
44	Mart 1990	Piyerloti Cad. No:47/11 Tel: 516 94 73 Çemberlitaş-İstanbul	Posta Kutusu: 974 (34436)	Aycan Grafik	Çevik Matbaacılık	64	3000 Lira	-
45	Nisan 1990	//	//	//	//	64	3000 Lira	-
46	Mayıs 1990	//	//	//	//	64	3000 Lira	-
47	Haziran 1990	//	//	İz Yayıncılık	//	64	3000 Lira	-
48	Temmuz 1990	//	//	//	Eramat Ltd.	64	3000 Lira	-
49	Ağustos 1990	//	//	//	//	64	3000 Lira	-
50	Eylül 1990	//	//	//	//	64	3000 Lira	-
51	Ekim 1990	//	//	//	//	80	3000 Lira	-
52	Kasım 1990	//	//	//	//	80	3000 Lira	-
53	Aralık 1990	//	//	//	//	80	3000 Lira	-

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Asiltürk, Bâki. (2013). *Türk Şiirinde 1980 Kuşağı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Celâl, Metin. (1999). *Yeni Türk Şiiri "Seksenli Yıllar"*, İstanbul: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Cemal, Hasan. (2016). *Kimse Kızmasın Kendimi Yazdım*, İstanbul: Everest Yayınları.
- Cengiz, Metin. (2010). *Kültür ve Şiir*, İstanbul: Digraf Yayıncılık.
- Doğan, Erdal. (1997). *Edebiyatımızda Dergiler*, İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Doğan, Mehmet. H. (2001). *Şiir, Bugün*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Dr. Ramazan Korkmaz, Dr. Tarık Özcan. (2007). *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı: 1839-2000*, Ankara: Grafiker Yayınları. Enginün, İnginün. (2014). *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Erdoğan, Mehmet. (1997). *Subjektif Yazılar*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Ergülen, Haydar. (2012). *Şiir Gibi Yalnız*, İstanbul: Mühür Kitaplığı.
- Eroğlu, Ebubekir. (2011). *Modern Türk Şiirinin Doğası*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Eroğlu, Ebubekir. (2013). *Geçmişin İçindeki Geçmiş (Şi'r-i Kadîm Üstüne Deneme)*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Güngör, Bilgin. (2015). *Edebiyat Eleştirisi*, İstanbul: Şule Yayınları.
- Günyol, Vedat. (1986). *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Gürbilek, Nurdan. (2016). *Vitrinde Yaşamak*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Haksal, Ali Haydar. (2016). *Büyük Doğu Irmağı "Necip Fazıl Kısakürek"*, İstanbul: İz Yayıncılık.

Kahraman, Hasan. Bülent (2014). *Türkiye'de Yazınsal Bilincin Oluşumu*, İstanbul: Kapı Yayınları.

Kaplan, Mehmet. (2009). *Kültür ve Dil*, İstanbul: Dergâh Yayınları.

Karakoç, Sezai. (2012). *Edebiyat Yazıları I*, İstanbul: Diriliş Yayınları.

Küpçük, Selçuk. (2015). *Türkiye Edebiyat Dergileri Atlası*, Ankara: Cümle Yayınları.

Nalcıoğlu, Belkıs Ulusoy. (2013). "Türkiye'de Dergiciliğin Sancılı Başlangıcı", Prof. Dr. Aslı Yapar Gönenç, *Dergicilik Üzerine*, İstanbul: Koyu Kitap.

Oktay, Ahmet. (2004). *İmkânsız Poetika*, İstanbul.

Özger, Mehmet. (2012). *Türk Romanı'nda 12 Eylül*, İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Sağlık, Şaban. (2014). *Hikâye Anlatı Yorum*, Ankara: Hece Yayınları.

Solak, Mehmet. (2016). *Yazdığım Her Şiir Sevgilimdir Benim*, Ankara: Cümle Yayınları.

Sürelî Yayınlar

Bayraktar, Osman. (1981, Aralık). "Hikâyeler I' Çevresinde", *Yönelişler*, S. 9, s. 3-5.

Çetin, Mehmet. (1981, Temmuz). "Tokat", *Yönelişler*, S. 4, s. 16-18.

Daşçioğlu, Yılmaz. (2014, Mayıs). "Gelenek ve Modernizm Arasında Ebubekir Eroğlu Şiiri ve Düşüncesi Üzerine Dikkatler", *Türk Dili*, s. 749, s. 81-86.

Deniz, İhsan. (1990, Mart). "90'lara Sarkan Şiir", *Yönelişler*, S. 44, s. 32-35.

Deniz, İhsan. (1990, Haziran). "Metafiziksiz Şiir", *Yönelişler*, S. 47, s. 3-5.

Deniz, İhsan. (1994, Haziran). "Orta Sayfa Sohbeti: Genç Türk Şiirinin Nitelik ve Yönelişleri", *Dergâh*, S. 52, s. 12-14.

- Deniz, İhsan. (2015, Aralık). "Yönelişler Bağlamında Ebubekir Eroğlu'nun Dergi Anlayışına Dair Notlar", *Hece*, S. 228, s. 80-82.
- Duymaz, Recep. (1981, Aralık). "Öykümüzde Bir Çizgi", *Yönelişler*, S. 9, s. 21-24.
- Duymaz, Recep. (1982, Haziran). "Gençliğimiz". *Yönelişler*, S. 15, s. 14-19.
- Enginün, Prof. Dr. İnci. (1983, Temmuz). "Tohum", *Yönelişler*, S. 25, s. 20-24.
- Erhan, Ahmet. (1990, Kasım). "80'li Yılların Şiiri 12 Eylül'den Önce Başlamıştı", *Varlık*, S. 998, s. 15.
- Eroğlu, Ebubekir. (1981, Haziran). "Edebiyatın 'Besileri", *Yönelişler*, S. 3, s. 8-11.
- Eroğlu, Ebubekir. (1981, Ekim). "'İslami Edebiyat' Terimi", *Yönelişler*, S. 7, s. 17-20.
- Eroğlu, Ebubekir. (1981, Ağustos). "'İşaret Çocukları' ve Sonrası", *Yönelişler*, S. 5, s. 1-6.
- Eroğlu, Ebubekir. (1981, Ağustos). "'Kaynaklanma' Konusunda Soruşturma", *Yönelişler*, S. 5, s. 16-31.
- Eroğlu, Ebubekir. (1981, Nisan). "Kültür İlgilerine Bir Yaklaşım", *Yönelişler*, S. 1, s. 2-7.
- Eroğlu, Ebubekir. (1981). "Süre ve Mesafe", *Yönelişler*, S. 8, s. 5-9.
- Eroğlu, Ebubekir. (1982, Nisan). "İmgeyi Boşlayan Şiir", *Yönelişler*, S. 13, s. 1-5.
- Eroğlu, Ebubekir. (1983, Ocak). "Dergiler", *Yönelişler*, S. 19, s. 42-43.
- Eroğlu, Ebubekir. (1984, Şubat/Mart). "Geleneksel Olana Yaklaşım Biçimi", *Yönelişler*, S. 29-30, s.3-5.
- Eroğlu, Ebubekir. (1990, Ağustos). "Modern Türk Şiirinin Doğası Üstüne Bir Deneme", *Yönelişler*, S. 49, s. 3-7.
- Eroğlu, Ebubekir. (1990, Eylül-Ekim). "Türk Şiirinde Son On Yıl", *Sombahar*, S. 1, s. 3-15.

- Eroğlu, Ebubekir. (2013, Eylül / Ekim). "Şair ve Okuru", *Yasakmeyve*, S. 64, s. 8-22.
- Evyapan, Ahmet. (1982, Kasım). "Ölüm", *Yönelişler*, S. 17, s. 16-17.
- Haksal, Ali Haydar. (1993, Haziran). "Yönelişler", *Yedi İklim*, s. 39, s. 75.
- Kahraman, Âlim. (1980, Nisan). "Yeniden Doğan", *Yönelişler*, S. 45, s. 30-31.
- Kanar, Yüksel. (1981, Kasım). "Batı Düşüncesindeki Kesinlik Korkusu", *Yönelişler*, S. 8, s. 9-11.
- Kanar, Yüksel. (1981, Mayıs). "Çağdaş Bir Yoksunluk", *Yönelişler*, S. 2, s. 5-8.
- Kanar, Yüksel. (1981, Temmuz). "Endüstri Toplumu ve Yaşamın Yoksullaştırılması", *Yönelişler*, S. 4, s. 4-7.
- Kanar, Yüksel (1981, Eylül). "Sanayi Toplumunda Sevginin Soysuzlaşması", *Yönelişler*, S. 6, s. 12-14.
- Kanar, Yüksel. (1982, Aralık). "İlerlemenin Yönü", *Yönelişler*, S. 18, s. 13-17.
- Kaplan, Mehmet. (1981, Ağustos). "Kaynaklanma Konusunda Soruşturma", *Yönelişler*, S. 5, s. 16-31.
- Kasva, Fatih. (2015, Aralık). "Ebubekir Eroğlu ve Nazire Geleneği", *Hece*, S. 228, s. 101-105.
- Kıllıoğlu, İsmail. (1983, Temmuz). "Hikâyede Sembol", *Yönelişler*, S. 25, s. 30-35.
- Kocabaş, Şakir. (1983, Ocak). "Bilim Kimdir?" *Yönelişler*, S. 19, s. 1-6.
- Metin, Ali. K. (Aralık, 2006). "80 Sonrası İmgeci Şiirdeki Tökezlemeler", *Hece*, S. 120. s. 84-88.
- Ocaktan, Mehmet. (1981, Mayıs). "Şiirin İmgeselliği ve İdeolojik Söylem", *Yönelişler*, S. 2. s. 13-14.
- Ocaktan, Mehmet. (1990, Mayıs). "80'li Yıllar Şiirinde Yeni Arayışlar ve 'Kök' Sorunu", *Yönelişler*, S. 46, s. 3-5.
- Okay, Doç. Dr. Orhan. (1983, Mart). "Mektup", *Yönelişler*, S. 21, s. 26-29.

- Okay, Doç. Dr. Orhan. (1983, Mayıs/Haziran). "Şairin Karnındaki Mâna", *Yönelişler*, S. 23-24, s. 43-45.
- Olgun, Ayşe. (2017, 6 Ağustos Pazar). Şakir Kurtulmuş İle Röportaj, *Yeni Şafak Pazar*.
- Özer, Adnan. (1990, Kasım). "80'li Yıllar Şiirine Sübjektif Bir Bakış", *Varlık*, S. 998, s. 10-11
- Tanyol, Tuğrul, (1990, Aralık). "İyi Şiir Koalisyonu", *Varlık*, S. 999, s. 35
- Taşçioğlu, Yılmaz. (1990, Temmuz). "Alna Vuran Ürpertinin Şiiri", *Yönelişler*, S. 48. s. 23-25
- Taşçioğlu, Yılmaz. (1990, Nisan). "Şiir ve Hikmet", *Yönelişler*, S. 49, s. 36-38.
- Tekşen, Adnan. (1981, Ağustos). "'Kaynaklanma' Konusunda Soruşturma", *Yönelişler*, S. 5, s. 16-31.
- Tekşen, Adnan. (1981, Ekim). "Benden Önceki Yalnızlık", *Yönelişler*, S. 7, s. 1-5.
- Tekşen, Adnan. (1981, Kasım). "Dergiler", *Yönelişler*, S. 8, s. 40-43.
- Tekşen, Adnan. (1981, Haziran). "Selâm Sana Sezar", *Yönelişler*, S. 3, s. 3-5.
- Tekşen, Adnan. (1981, Mayıs). "Toplumumuzun Eylül'ü ve Mehmet Rauf", *Yönelişler*, S. 2, s. 32-39.
- Uçman, Abdullah. (1983, Mayıs-Haziran). "Fahim Bey ve Biz" *Yönelişler*, S. 23-24, s. 34-39.
- Ünal, Hayriye. (2015, Aralık). "Ebubekir Eroğlu ile Söyleşi", *Hece*, S. 228, s. 73-77.
- Yönelişler. (1981, Mayıs). "Açıklama", *Yönelişler*, S. 2, s. 2.
- Yönelişler. (1981, Ekim). "Afrikalı Yazarlar Konuşuyor", *Yönelişler*, S. 7, s. 25-33.
- Yönelişler. (1981, Nisan). "Sunu", *Yönelişler*, S. 1, s. 1-3.
- Yönelişler. (1981, Nisan). "Yoksulluk İçimizde", *Yönelişler*, S. 1, s. 44.

Yönelişler. (1982, Ekim). "Birkaç Söz", *Yönelişler*, S. 16, s. 1-2.

Yönelişler. (1983, Temmuz). "Üçüncü Yılın Başında Bir Özel Sayı", *Yönelişler*, S. 25, s. 1-4.

Yönelişler. (1990, Kasım). "Riyâzü's-Şu'arâ Dîbâcesi (Açıklaması)", *Yönelişler*, S. 52, s. 61-64.

Yücel, Ahmet. (1981, Temmuz). "Anlamlılığa Doğru", *Yönelişler*, S. 4, s. 1-3.

Makaleler

Demir, Fethi. (2015, Nisan). "1980 Sonrası Türk Şiirinin Başlıca Tartışma Alanları", *International Journal of Languages' Education and Teaching*, S. 3/1, s. 144-163.

Durmuş, Gökay. (2009). "Yönelişler Dergisinde Tenkid", *Türkoloji Kültürü*, S. 3, s. 133-156.

Gönenç, Aslı Yapar. (2007). "Türkiye'de Dergiciliğin Tarihsel Gelişimi. *İletişim Fakültesi Dergisi*", s. 63-78.

Koşar, Emel. (2017, Haziran). "Üç Çiçek, Peotika ve Şiir Atı'yla Türk Şiirinde 1980 Kuşağı", *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C. 2, S. 1, s. 71-80.

Tezler

Özkaya, Hilal (2016). *Aksu Dergisi Üzerinde Bir İnceleme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.

Tiken, Servet. (2007). *Ebubekir Eroğlu'nun Şiiri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Ansiklopedi Maddeleri

Daşcıoğlu, Yılmaz. (2013). *Yönelişler* (Cilt 43). TDV İslam Ansiklopedisi.

Sanal Kaynaklar

Özer, Adnan. (2016, Kasım 13). *Solcular Kültür Sanatı Kendi Çiftlikleri Saniyor*, 16.01.2017 tarihinde İzdiham: <http://www.izdiham.com> adresinden alınmıştır.

T., Baki Ayhan. (2009, 09 12). *12 Eylül ve Edebiyat*, 15.10.2017 tarihinde Sabitfikir: <http://www.sabitfikir.com/dosyalar/12-eylul-ve-edebiyat> adresinden alınmıştır.

Yaşar, Hürriyet. (2009, 09 12). *12 Eylül ve Edebiyat*, 15.01.2017 tarihinde Sabitfikir: <http://www.sabitfikir.com/dosyalar/12-eylul-ve-edebiyat> adresinden alınmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Fatih Memiş, 1991 yılında, Giresun’da doğdu. İlköğrenimini Giresun Cumhuriyet İlköğretim Okulu’nda, orta öğrenimini ise Giresun Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi’nde tamamladı. Lisans öğrenimi için 2011-2014 yılları Erzurum’da bulundu ve Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden “Bahtiyar Aslan ve Kentin Metafizik Hâlleri” bitirme tezi ile mezun oldu. 2015 yılında başladığı Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalındaki yüksek lisans eğitimini “Yönelişler Dergisi Üzerinde Bir İnceleme” başlıklı tezi ile 2017’de tamamladı.

